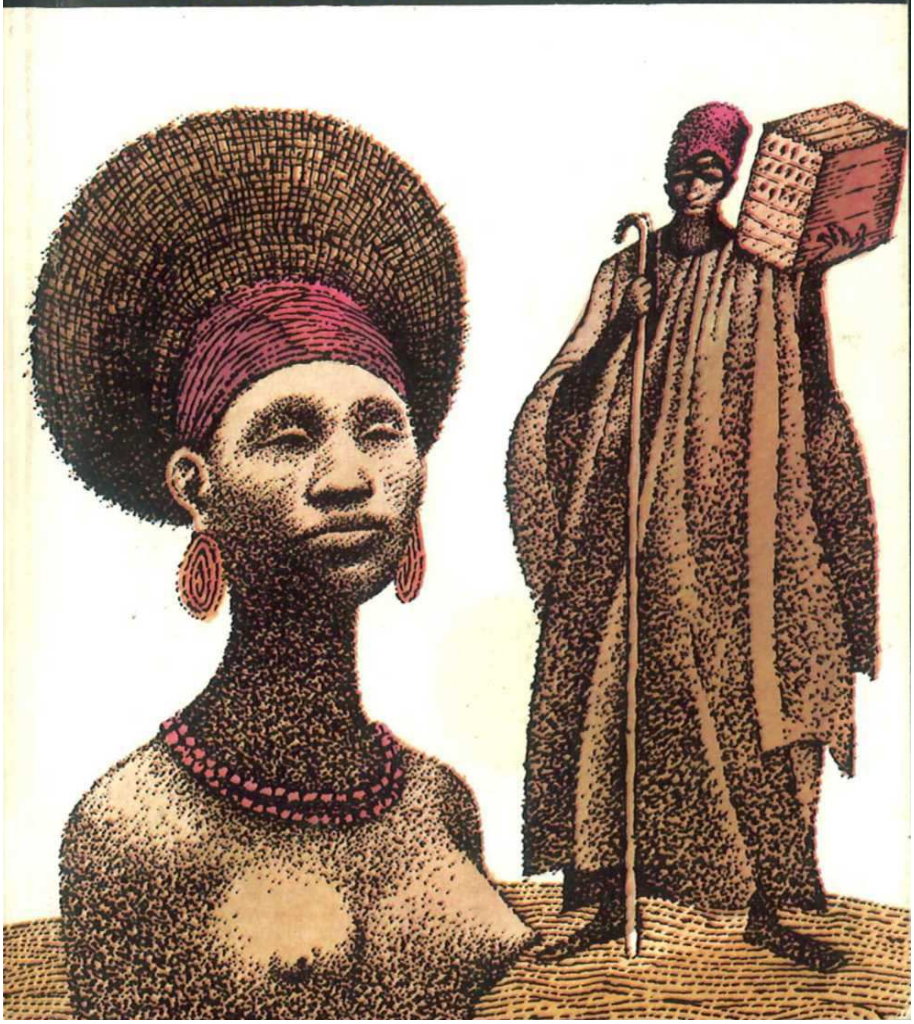
GERALD DURRELL

DVAKRÁT DO KAMERUNU

PANORAMA / CESTY

EDICE
CESTY
PANORAMA
PRAHA

GERALD DURRELL
DVAKRÁT DO KAMERUNU

© Gerald Durrell 1958
© Gerald Durrell 1964
Translation
© Šimon Pellar 1986
Illustrations
© Adolf Born 1980
Illustrations
© Adolf Born 1986

Digitalizoval RedY
Oprava po OCR

BAFUTŠTÍ CHRTI

Věnováno Kennethu Smithovi
v upomínku na africké potentáty,
falešné zuby a létající myši

Když řeka Cross steče z kamerunských hor do velké zalesněné pánve rozkládající se kolem Mamfe, rozleje se její lesklý proud do šířky. V horách pění, bublá a padá dolů mnoha vodopády, ale jakmile se dostane do pralesa, zklidní se a plyne skalnatým korytem zcela důstojně. Pomalý proud vytváří příčné kosy čistého bílého písku a odplavuje zeminu zpod kořenů stromů, které vypadají jako by stály u břehu na propletenci nohou připomínajícím změť chapadel chobotnice. V hnědé vodě majestátního toku se to hemží hrochy a krokodýly a ve vyhřátém vzduchu nad vodou se honí za hmyzem modrooranžovobílé vlaštovky.

Těsně nad Mamfe, kde se řeka snaží vtěsnat mezi dva vysoké útesy vyhlazené vodou a zarostlé ozdobnými dečkami podrostu padajícího z lesa po skalách dolů, proud trochu zrychluje a pak se vířivě rozlévá do obrovské vejčité pánve. O kousek dál naprosto stejná rokle přivádí do mamfeské pánve další řeku. Oba toky se drobnými víry, proudy a vlnkami splétají do jediného přadena, které se odvíjí dál, a za nimi na důkaz manželského spojení zůstává uprostřed řeky velký blyštivý hrb bílého písku poďobaný otisky hroších nohou a opásaný řetězy ptačích stop. Poblíž ostrova ustupuje les na břehu nevelkému travnatému prostranství, v jehož středu stojí městečko Mamfe, a právě tady, na kraji pralesa nad klidnou hnědou hladinou, jsme vybudovali svůj základní tábor.

Dva dny nám trvalo, než jsme vysekali trávu a srovnali zem pro tábořiště. Třetího dne jsme s Kennethem Smithem, mým asistentem, stáli na kraji louky a sledovali, jak

třicet zpocených, pokřikujících domorodců s námahou vleče po čerstvě přeryté půdě cosi, co připomíná obrovskou, svraštělou, hnědou velrybu. Po velkém tahání a strkání se záplava plachtoviny vztyčila a chorobně nafoukla jako pýchavka, pak najednou narostla jako pijavice a změnila se ve stan úctyhodných rozměrů. Když se ukázalo, co to vlastně je, ozvaly se z davu vesničanů, kteří se přišli na stavbu tábora podívat, výkřiky obdivu, úžasu a nadšení.

Přestože jsme však měli stan postavený, dalo nám ještě celý týden tvrdé práce, než jsme mohli začít lovit. Bylo třeba udělat klece, vykopat vodní nádrže, vyzpovídat náčelníky okolních vesnic a naznačit jim, o jaká zvířata máme zájem, musely se připravit zásoby krmiva a tisíc dalších věcí. Teprve když v táboře všechno klapalo, mohli jsme začít chytat zvířata. Rozhodli jsme se, že Smith zůstane v Mamfe, bude se starat o chod základního tábora a s pomocí obyvatel se pokusí obstarat co nejvíc druhů pralesní fauny a já pojedu dál do hornatého vnitrozemí, kde prales přechází v rozlehlou náhorní savanu se zvláštní vegetací, chladnějším podnebím a jinou zvířenou, než má vlhký tropický prales.

Nebyl jsem si jistý, kam přesně bych se měl vydat, a tak jsem se zašel poradit k oblastnímu komisaři. Vysvětlil jsem, o co mi jde, komisař vytáhl mapu a začali jsme ji studovat. Najednou zapíchl prst do jakéhosi místa a podíval se na mě.

»A co takhle Bafut?« otázal se.

»Jaké to tam je? Jací jsou místní obyvatelé?«

»V Bafutu záleží jenom na jednom člověku, a to je Fon,« odpověděl. »Jestli si ho dokážete naklonit, obyvatelstvo vám bude pomáhat ze všech sil.«

»To je náčelník?«

»Jakýsi místní Nero,« řekl komisař a udělal prstem na

mapě velký kruh. »Tam platí, co řekne on. Je to náramně rozverný stařík a určitě si ho nejlíp získáte, když dokážete, že umíte pít. Má tam nádhernou vilu, kterou si postavil pro případné návštěvníky z Evropy. Kdybyste mu napsal, jistě by vás tam nechal bydlet, a i když se nezdržíte dlouho, Bafut rozhodně stojí za návštěvu.«

»Já mu tedy napíšu a uvidíme, co odpoví.«

»A nezapomeňte to trošku… no, podmazat,« prohlásit komisař.

»Hned zajdu do obchodu a koupím lahvinku mazadla,« ujistil jsem ho.

Téhož dne odpoledne vyběhl do hor posel s dopisem a lahví džinu. Za čtyři dny se vrátil s Fonovou odpovědí, mistrovským dílem, které mě velice povzbudilo.

Kancelář bafutského Fona

Bafut
Bamenda
5. 3. 1949

Můj dobrý příteli,

tvůj dopis ze 3. března t. r. mi přišel vhod i s obsahem. Souhlasím s tvým příjezdem do Bafutu ve věci dvouměsíčního pobytu za zvířaty a budu nadšen z poskytnutí svého domu, když se řádně vyrovnáš s nájemným.

Se srdečným pozdravem

Bafutský Fon

Okamžitě jsem se začal chystat na cestu do Bafutu.

Většina nákladních aut v západní Africe rozhodně není v raném rozpuku mládí a hořká zkušenost mě naučila nečekat od nich příliš, ale vůz, který pro mě přijel, aby mě vzal do hor, byl snad nejhorší, jaký jsem kdy viděl. Jeho stav hraničil se stařeckou senilitou. Měl zprohýbané disky, a protože se musel k táboru vyškrábat do mírného kopečku, chrchlal a sípal vyčerpáním, takže jsem mu svěřil svou osobu i zavazadla jen s obavami. Řidič, veselý chlapík, mi sdělil, že bude potřebovat mou pomoc ve dvou zásadních věcech: jednak jsem měl při jízdě z kopce držet ruční brzdu u podlahy, protože když nebyla až dole, zatvrzele odmítala poslušnost, a za druhé jsem měl přísně dozírat na spojku, protože se chovala velice svéhlavě a chápala se každičké příležitosti, aby za zvuků připomínajících chrčení skrčeného levharta vyskočila z vodícího ložiska. Jelikož bylo nad slunce jasné, že ani západoafrický řidič nemůže řádně šoférovat, je-li skrčený pod palubní deskou v prenatální pozici, musel jsem, pokud jsem si cenil života, převzít brzdu i spojku pod kontrolu. Zatímco jsem občas padal k podlaze, abych přibrzdil, nezdolný stroj v hutném pachu pálící se gumy vytrvale drkotal k horám rychlostí pětatřiceti kilometrů v hodině. Někdy, když nám štěstí přálo a přišlo klesání, pustilo auto veškerou opatrnost za hlavu a rozletělo se jako šílené čtyřicítkou.

Prvních padesát kilometrů procházela červená nezpevněná vozovka nížinným pralesem. U cesty stály sražené šiky obrovských stromů a jejich větve nám nad hlavou splétaly listnatou klenbu. Přes cestu přelétala hejna troubících zoborožců, kteří připomínali duchy předpotopních taxíků, a na krajnicích poléhávaly na ozdobném děrova-

ném přehozu světla ještěrky agama, rděly se v zapadajícím slunci rozčilením a horlivě pokyvovaly hlavami. Cesta začala pomalu, téměř neznatelně stoupat a obtáčet ladnými oblouky zalesněné vrchy. Z korby se ozval hlasitý zpěv mých afrických pomocníků.

Vracím se domů,
vracím se domů,
kdypak se objeví náš dům,
kdypak zas uvidím svou ženu,
na domov nikdy nezapomenu…

Řidič si tiše broukal refrén s sebou a občas po mně střelil očima, jestli nic nenamítám. K jeho překvapení jsem se přidal. Auto drkotalo, za sebou vířící chvost červeného prachu, domorodci na korbě zpívali z plných plic a my s řidičem je dvojhlasně doprovázeli, vymýšleli si různé kudrlinky a do toho všeho vřeštělo staccato klaksonu. Čím výš jsme stoupali, tím víc les řídl, až se začal objevovat nový druh podrostu. U cesty na silných podsaditých chlupatých kmenech postávaly spiklenecké skupinky přesličníků, z nichž vyvěraly jemné zelené vějířovité fontány listí. Přesličníky střežily přístup k novému světu, protože les náhle zmizel, jako kdyby kopce ze sebe shodily plášť. Zůstal za námi dole v údolí jako hustá zelená zvlněná kožešina, která se ztrácela v dálce rozechvělé horkým vzduchem, zatímco nad cestou se majestátně tyčilo úbočí zahalené zčeřenou, po pás vysokou trávou, kterou slunce vypálilo do zlatova. Auto šplhalo stále výš a motor lapal po dechu a otřásal se nezvyklou námahou. Už jsem si začínal myslet, že ten vrak budeme muset posledních sto metrů dostrkat, ale auto, které se chvělo vyčerpáním a odfukovalo z chladiče páru jako umírající velryba, se k mému úžasu doplazilo až na vr-

chol stoupání. Řidič zastavil a vypnul motor.

»Musíš málo čekat, motorovi horko,« vysvětlil mi a ukázal na kapotu úplně zahalenou oblakem páry. S ulehčením jsem se vysoukal z rozžhavené kabiny a poodešel k místu, kde silnice začínala klesat do dalšího údolí. Viděl jsem odtud kraj, kterým jsme projeli, i cestu, která nás ještě čeká.

Za námi se rozprostírala nedohledná zeleň pralesa. Na dálku vypadala hustá a huňatá jako jehněčí vlna a jenom na vrcholcích kopců, kde se proti nebi rýsovaly siluety jednotlivých stromů, mělo hladké rouno listí roztřepené okraje. Před námi ležel svět zcela odlišný a zdálo se neuvěřitelné, že oba kraje spolu sousedí, aniž by mezi nimi byl nějaký povlovný přechod. Za námi se vlnilo moře mohutných lesních velikánů v hávu nablýskaného listí, který se třpytil jako perlami pošité královské roucho, ale před námi se až k nejzazšímu nezřetelnému modrému horizontu táhly nespočetné hřbety, slévaly se a splývaly jako obrovské zkamenělé vlny, natáčely tváře ke slunci a od úpatí až k vrcholkům je halila pocuchaná kožešina zelenozlaté trávy, která střídavě bledla a tmavla, jak ji vítr ohýbal a vyhlazoval. Prales za našimi zády se skvěl nejzářivějšími odstíny ostré zeleně a sytého šarlatu, ale zvláštní svět horské savany, který nám ležel u nohou, hrál jemnými bledými odstíny plavé, světle zelené, teple hnědé a zlaté. Hladce zvrásněné kopce s pastelovou trávou vypadaly jako krajina někde v Anglii, jako jihoanglická pahorkatina ve větším vydání. Iluzi kazilo pouze slunce, jež pálilo ostře, neúprosně a naprosto neanglicky. Další cesta připomínala horskou dráhu; sjížděli jsme s drnčením a skřípěním brzd do údolí a s hekáním a kašláním šplhali do prudkých svahů. Na jednom vrcholu stoupání jsme opět zastavili, abychom nechali vychladnout motor, a já v údolí před námi spatřil vesnici, jež na

dálku připomínala rodinku černých prašivek roztroušených na zeleném mechu. Když motor zhasl, sneslo se na nás ticho a bylo slyšet jen měkké šustění trávy čechrané větrem. Z vesnice pod námi sem z dálky slabě, ale naprosto čistě doléhal psí štěkot a kokrhání kohouta. Dalekohledem jsem viděl, že v osadě se něco děje, protože mezi chatrčemi se hemžili lidé, probleskovaly mačety a oštěpy a občas zasvítil pestrý sarong.

»Co je to tam?« zeptal jsem se řidiče.

Zahleděl se do údolí, zakoulel očima a s nadšeným úsměvem na mě pohlédl.

»Tam trh, páne,« vysvětlil mi a pak s nadějí v hlase dodal: »Chceš tam stát, páne?«

»Myslíš, že tam budou na prodej zvířata?«

»Ano, páne!«

»Vážně?«

»Vážně, páne!«

»Nelži, ty chlape bídná,« rozzlobil jsem se naoko. »Chceš zastavit na pivo, viď?«

»Na pivo, páne,« přiznal řidič s úsměvem, »ale někdy koupíš i žvížata, páne.«

»Tak dobrá, na chvilku zastavíme.«

»Ano, páne,« vyhrkl řidič nadšeně a auto se rozletělo z kopce k vesnici jako blázen.

Kolem malé návsi zastíněné skupinami mladých blahovičníků stály spořádaně velké chatrče s kónickými doškovými střechami. Trh probíhal právě tady. Trhovci si v krajkoví slunce a stínu pod štíhlými stromy zabrali plácky a rozložili po zemi zboží. Kolem se tísnili gestikulující, štěbetající a hádající se vesničané. Věci vystavené na prodej udivovaly svou rozmanitostí a často i nesmyslností. Nabízeli tu pancéřové sumečky, na něž je i za normálních okolností nepříjemný pohled, ale vysušené, svraštělé a zčernalé kouřem vypadaly ryby jako zlo-

věstné panenky juju zkroucené v děsivých křečích ohavného rituálního tance. Ležely tu i ohromné balíky látek včetně pestrobarevných anglických kartounů, které Afričané tak milují. Daleko vkusnější byly silné měkké tkaniny místní výroby. Mezi ostrůvky barvami hýřících textilií se kupila vejce, kuřata v bambusových košíčcích, zelené paprikové lusky, hlávky kapusty, brambory, cukrová třtina, velké krvavé kusy masa, obrovské řekomyši africké, dovedně vyvrhnuté a navlečené na šňůrce, hliněné hrnce a rákosové košíky, různé dřevěné židle, jehly, střelný prach, kukuřičné pivo, ocelové pasti na zvěř, mango, papája, citróny, podomácku vyrobená obuv, krásné pytle z vlákna rafie, hřebíky, škrtací kamínky, karbid a krušinové projímadlo, lopaty a levhartí kůže, plátěnky, tyroláčky, kalebasy palmového vína a staré plechovky od petroleje s palmovým a podzemnicovým olejem.

Zákazníci byli stejně různorodí a neobvyklí jako nabízené zboží. Chodili tu Hausové v zářivě bílých burnusech a s malými bílými čepičkami, místní náčelníci v pestrých hábitech a bohatě vyšívaných čepičkách zdobených třapci, ›divoši‹ ze vzdálených horských vesnic se zuby opilovanými do špičky, tetovanými obličeji a s kouskem špinavé kůže kolem beder, kteří považovali tuhle vesnici za rušnou metropoli a trh možná za největší zážitek celého roku. Tmavé oči jim svítily nadšením i nad obyčejnými jamy či kokhali, zuřivě se hádali, máchali rukama a strkali se. Jiní postávali jen tak v hloučcích, s výrazem beznadějné touhy v očích upírali pohled na hromady balíků pestrobarevných látek a co chvíli měnili místo, aby na tu nedosažitelnou nádheru měli co nejlepší výhled.

Moji pomocníci i řidič se v hemžícím, čpícím shluku lidí ztratili jako mravenci v plechovce s melasou a mně nezbylo než toulat se po tržišti sám. Po chvíli jsem si řekl, že se pokusím udělat pár snímků ›divochů‹ z hor. Posta-

vil jsem stativ s fotoaparátem a začal zaostřovat. V tom okamžení se rozpoutalo hotové peklo. ›Divoši‹ jako jeden muž pustili všechno z rukou a s příšerným jekem prchli do nejbližšího úkrytu. Dost mě to zarazilo, protože průměrný Afričan fotografování přímo miluje, a tak jsem se obrátil na Hausu, který stál poblíž, a zeptal se ho, co se děje. Vysvětlení bylo velice zajímavé. ›Divoši‹ sice věděli, co je to fotoaparát a že když se na někoho namíří, udělá obrázek, věřili však, že fotograf je s každým snímkem připraví o kousek duše a jestliže se nechají příliš často fotografovat, dostanou se zcela do jeho područí. Jde vlastně o výstižný příklad zmodernizovaných kouzel a čar. Kdysi, chtěl-li člověk dostat někoho do své moci, musel získat jeho vlasy nebo nehty. Dneska na to stačí fotografie. Přes neochotu ›divochů‹ se mi nakonec podařilo pár snímků zmáčknout, ale musel jsem se postavit bokem, zahledět se na opačnou stranu a fotografovat s aparátem pod paží.

Brzy jsem však narazil na něco, kvůli čemu jsem fotografování a čáry pustil z hlavy. V jednom z tmavých malých stánků, které lemovaly náves, jsem zahlédl mihnout se rezavou kožešinu. Když jsem přišel blíž, zjistil jsem, že je to krásná samička kočkodana husarského. Dřepěla na bobku v prachu, uvázaná na dlouhém provaze a ostře vřeštěla. Měla světle rezavou srst, bílou náprsenku a smutný černý obličejík, a podivné zvuky, které vyrážela, připomínaly něco mezi ptačím voláním a přátelským kočičím mňoukáním. Chvilku seděla a pozorně si mě prohlížela a pak najednou vstala a roztancovala se. Nejdřív se vztyčila na zadních a začala divoce poskakovat, přední packy doširoka rozmáchnuté, jako kdyby se mě chystala přivinout na hruď. Potom se spustila zpátky na všechny čtyři a začala vyskakovat jako pumlíč. Odrážela se všema nohama najednou a čím byla rozdováděnější,

tím vyskakovala výš. Potom se na chvilku zastavila, odpočinula si a pustila se do dalšího tance. Postavila se na všechny čtyři, zadní nohy úplně nehybné, a rozkmitala trup jako kyvadlo. Když mi předvedla základní kroky, rozhodla se ukázat mi, co dokáže opice, která už chodí do speciálek. Točila se, podupávala a poskakovala, až se mi z toho motala hlava. Líbila se mi hned od první chvíle, ale její divoký dervišský tanec mě přímo nadchl a já se rozhodl, že ji prostě musím dostat. Zaplatil jsem majiteli dvakrát víc, než bych musel, a vítězoslavně si opičku odnesl. U jednoho stánku jsem jí koupi! trs banánů, ale má velkodušnost ji tak vyvedla z míry, že mi počůrala vpředu celou košili.

Sehnal jsem řidiče a pomocníky, z nichž táhlo kukuřičné pivo, naskládali jsme se do náklaďáku a vyrazili dál. Opička mi seděla na kolenou, cpala se banány a s krátkými vzrušenými výkřiky nadšeně obdivovala krajinu. Rozhodl jsem se, že ji musím nějak výstižně pojmenovat, a protože byla tak nadaná tanečnice, začal jsem jí říkat Pavlovová. Jeli jsme ještě několik hodin, a když jsme se blížili k cíli, údolí se už halila do temně purpurových stínů a slunce za nejvyššími hřbety na západě se pomalu ukládalo do oblačné peřiny z tisíců šarlatovozelených peříček.

Že jsme dorazili do Bafutu, jsme poznali okamžitě, protože silnice tu končila. Nalevo leželo obrovské uprášené prostranství obehnané vysokou zdí z červených cihel. Za ní stála spousta kruhových chatrčí s vysokými doškovými střechami a uprostřed byla malá hezká vilka. Tomu všemu dominovala stavba, která připomínala tisícinásobnou zvětšeninu starodávného včelího úlu; ostatní proti ní vypadaly jako trpaslíci. Byla to velká kruhová chýše s masivní klenbou doškové střechy, tajuplná a zčernalá věkem. Na druhé straně silnice se zvedal příkrý svah a

po něm se točilo široké schodiště asi se sedmdesáti stupni, které končilo před velkou krabicovitou vilou. Přízemí i patro měla kolem dokola obehnané širokou verandou, se sloupy obrostlými popínavými rostlinami. Uvědomil jsem si, že vila se teď na nějaký čas mi stát mým domovem.

Když jsem se celý ztuhlý vysoukal z kabiny, otevřela se na druhé straně velkého nádvoří klenutá brána, vyšlo z ní menší procesí a zamířilo k místu, kde jsem stál. Tvořili ho většinou postarší muži ve splývavých pestrobarevných hábitech, které při chůzi šustily. Všichni měli na hlavě bohatě vyšívané pestré čepičky. Ve středu skupinky kráčel vysoký, štíhlý muž s živým, veselým výrazem ve tváři. Ačkoli měl na sobě obyčejný bílý hábit a jeho čepička postrádala jakékoli ozdoby, nesl se tak královsky, že jsem si ho mezi členy průvodu okamžitě vytypoval jako jediného důležitého člověka. Byl to bafutský Fon, hlava rozlehlého stepního království, kterým jsme celý den projížděli, a vládce mnoha poddaných. Oplýval nesmírným bohatstvím a já věděl, že své říši vládne sice poněkud despoticky, ale chytře a rozumně.

Když došel až ke mně, zastavil se, slabě se usmál a podal mi velkou, štíhlou ruku.

»Vítej,« řekl.

Teprve později jem zjistil, že mluví domorodou lámanou angličtinou stejně dobře, jako všichni jeho poddaní, ale z nějakého důvedu se ostýchal, a tak jsme hovořili prostřednictvím tlumočníka, který se před Fonem uctivě skláněl, ruce před ústy jako megafon, a překládal mou zdravici. Fon zdvořile počkal, až tlumočník skončí, a pak se obrovskou rukou rozmáchl k vile na svahu.

»Fajn,« prohlásil a zaculil se.

Znovu jsme si potřásli rukama, načež Fon se svými rádci odkráčel přes nádvoří a zmizel za klenutou bránou,

ponechávaje na mně, abych se zabydlel v jeho ›fajn‹ domě. Asi za dvě hodiny, to už jsem byl vykoupaný a najedený, dorazit posel se vzkazem, že pokud jsem se po cestě dostatečně ›uklidnil‹, Fon by rád přišel na kus řeči.

Vzkázal jsem, že jsem už docela klidný a s největší radostí ho uvítám. Pak jsem vytáhl whisky a čekal. Za chvíli se dostavil, doprovázen malou svitou; sedli jsme si na verandu pod lampu, že si pohovoříme. Připil jsem mu na zdraví whisky s vodou a on mi připil neředěnou.

Zpočátku jsme mluvili přes tlumočníka, ale jak hladina v láhvi klesala, Fon se rozhovořil lámanou angličtinou. Strávil jsem celé dvě hodiny vysvětlováním, proč jsem přijel, ukazoval mu knihy a fotografie zvířat, o které mám zájem, a když jsem se nedokázal domluvit jinak, kreslil jsem mu je nebo jsem napodoboval jejich hlas. Fon si s děsivou pravidelností doléval.

Prohlásil, že podle jeho názoru by většinu zvířat, která jsem mu ukázal, neměl být problém ulovit, a slíbil, že na druhý den mi pošle k ruce pár dobrých lovců. Řekl však, že nejlepší bude, když nechá rozhlásit, proč jsem přijel. Všichni mi prý určitě pomůžou ›zvížata chytit‹. Nejvhodnější příležitost bude asi za deset dní, kdy se má konat jakási slavnost. Jeho poddaní trhají vždycky jednou ročně na kopcích a v údolích suchou trávu a nosí ji do Bafutu na nové došky pro velký dům duchů i chatrče Fonových nesčetných manželek. Fon pak vždycky uspořádá slavnost se spoustou jídla a pití. Sejde se mnoho lidí z celého širého okolí a, jak mi Fon vysvětlil, bude to přímo ideální příležitost, aby pronesl řeč a řekl poddaným, o co mi jde. S radostí jsem souhlasil, vřele poděkoval a dolil mu prázdnou sklenici. Hladina whisky klesala dál. Když už v láhvi nezbyla ani slza, Fon se majestátně vztyčil, potlačil škytnutí a podal mi ruku.

»Jdu!« prohlásil a rozmáchl se zhruba směrem, kde leželo jeho sídlo.

»Je mi opravdu velice líto,« odpověděl jsem zdvořile, »nemám vás doprovodit?«

»Ano, pšíteli,« rozzářil se Fon. »Bude moc fajn.«

Zavolal jsem na sluhu, který přiběhl s lampou. Šel první a my s Fonem za ním. Kráčeli jsme ke schodům, Fon mě neustále držel za ruku a druhou ukazoval na verandu, jednotlivé pokoje i měsíčním světlem zalitou zahradu deset metrů pod námi a přitom si spokojeně brumlal ›fajn, fajn‹. Když jsme došli k dlouhému schodišti, zastavil se, zamyšleně se na mě zadíval a pak dlouhou paží ukázal dolů.

»Sedumdeset pět schod,« usmál se.

»To je prima,« přikývl jsem.

»Budeme ho počítat,« nadchl se Fon. »Sedumdeset pět, jdeme počítat.«

Ovinul mi paži kolem ramen a ztěžka se o mě opřel. Pustili jsme se po schodech dolů k silnici a přitom jsme nahlas počítali. Jelikož Fon neuměl anglicky počítat víc než do šesti, byli jsme v polovině už trochu popletení, a když jsme dorazili dolů, chyběly nám tři schody.

»Sedumdesetdva?« otázal se Fon sám sebe, »nemá sedumdeset pět. Kam utíkaly?«

Pohlédl hněvivě na poklonkující rádce, kteří na něj čekali na silnici, jako kdyby je podezříval, že si chybějící schody schovali pod hábity. Rychle jsem navrhl, že to zkusíme ještě jednou. Zběsile počítajíce jsme se znovu vyškrábali na verandu, a abychom si byli opravdu jistí, cestou dolů jsme to ještě přepočítali. Fon vždycky došel až k šesti a začal znova od jedničky a já pochopil, že pokud se něco nestane, strávíme celou noc hledáním zmizelých schodů. Jakmile jsme dorazili dolů, zavolal jsem vítězoslavně ›sedmdesát pět‹ a líbezně se na svého společníka zaculil Fon mým počtům zpočátku nedůvěřoval, protože došel jenom k pěti a domníval se, že chybějících sedmdesát schodů vyžaduje vysvětlení. Honem jsem ho ubezpečil, že jsem býval nejlepší počtář ve třídě o můj výsledek je určitě správný. Přivinul si mě na

hruď, popadl mě za ruku, začal mi ji ždímat a přitom brumlal »fajn, fajn, pšíteli«. Potom zamířil přes rozlehlé nádvoří ke svému domu a nechal mě, ať zase vyšplhám těch pětasedmdesát schodů do postele.

Druhého dne, zatímco mě hlava po dychánku s Fonem brněla jako trám, stavěl jsem honem klece pro spoustu zvířat, kterými doufejme budu už brzo zavalen. V poledne se objevila čtveřice vysokých, na pohled zdatných mládenců, kteří na sobě měli sváteční pestré sarongy a v rukou drželi hrůzu nahánějící křesadlovky. Byly to úplně předpotopní kusy, hlavně zkorodované samý důlek vyžraný rzí, takže vypadaly, jako by právě prodělávaly dětské neštovice. Poručil jsem mladíkům, aby ty nebezpečné flinty nechali před vraty, a teprve pak jsem je pustil dovnitř, že si pohovoříme. Byli to lovci, které mi Fon slíbil; na půl hodinky jsme si sedli, já jim ukazoval obrázky zvířat a vysvětloval, kolik za ně zaplatím. Pak sem je propustil, aby mohli odpoledne na lov. Domluvili jsme se, že pokud něco chytí, večer se zastaví, jinak přijdou druhý den brzy ráno. Rozdal jsem jim cigarety a mláderci odešli. Cestou po silnici živě rozkládali a bez zábran šermovali puškami.

Večer se jeden objevil s malým košíčkem. Čapl si na bobek, nešťastně se na mě podíval a řekl, že odpoledne jim na lovu štěstí moc nepřálo. Prý toho spoustu nachodili, ale nenarazili ani na jedno zvíře, které jsem jim ukázal. Přesto má aspoň něco.

V té chvíli se naklonil a položil mi košík k nohám.

»Neznám, páne, chceš to žvíže?« zeptal se.

Sundal jsem víko a nahlédl dovnitř. Domníval jsem se, že v košíku by mohla být třeba veverka nebo krysa, ale na dně seděl párek krásných velkých ropuch.

»Líbíš ho, páne?« otázal se lovec a napjatě mě pozoroval.

»Ale ano, moc,« odpověděl jsem a mládenec se zazubil.

Vyplatil jsem mu sjednanou sumu, ›šoupl‹ mu pár cigaret, lovec slíbil, že ráno přijde s ostatními zas a odporoučel se. Po jeho odchodu jsem se věnoval ropuchám. Byly velké asi jako podšálek, měly obrovské jasné, lesklé oči a krátké tlusté nohy, které vypadaly, že těžké tělíčko ani neunesou. Ohromující bylo jejich zbarvení: nažloutle smetanový hřbet zdobily drobounké černé spirály, líce a boky se skvěly sytou červení, jejíž odstín ležel mezi bordó a mahagonem a břicho svítilo blatouchovou žlutí. Mám ropuchy odjakživa rád, protože to jsou mírná způsobná zvířátka, která nepostrádají určité kouzlo. Nejsou hysterické a přihlouplé, nepolykají pořád naprázdno a nevypadají slizce jako žáby. Dokud jsem však nepoznal tenhle párek, domníval jsem se, že všechny ropuchy vypadají více méně stejně, a pokud jde o povahu, když člověk pozná jednu, zná v podstatě všecky, třebaže se mohou vzhledem a barvou trochu tišit. Brzy jsem ale zjistil, že moji obojživelníci jsou silné osobnosti, které si v ničem nezadají se savci.

Odborně se jim říká ropuchy pestré. Zvláštní krémová kresba na zádech se tvarem i barvou velice podobá seschlému listu, a když se ropucha v lese přitiskne k zemi, úplně splyne s okolím. Její latinský název *Bufo superciliaris* je však přiléhavější, protože ropucha na první pohled vypadá hrozně namyšleně. Kůže nad velkýma očima tvoří dva drobné výstupky připomínající zvednuté obočí, takže zvíře působí nesmírně sardonicky. K dojmu aristokratické domýšlivosti přispívají i nezvykle široká ústa s mírně pokleslými koutky, která ropuše dodávají mírně opovržlivý výraz, jehož je, pokud vím, schopno jen jedno další zvíře, totiž velbloud. Přimyslete si ještě rozvážné, sebejisté pohyby a skutečnost, že ropucha si každých

pár kroků čapne na zadek a zadívá se na vás s výrazem útrpného opovržení a máte pocit, že zvíře je ztělesněná nafoukanost.

Mé ropuchy seděly vedle sebe na dně košíku vystlaného čerstvou trávou a vzhlížely ke mně s výrazem zničujícího opovržení. Položil jsem košík na bok a ropuchy se vykolébaly ven s uraženou důstojností pana starosty, kterého omylem zamkli na veřejném záchodku. Přebatolily se asi metr po podlaze a potom si, zjevně vyčerpané námahou, dřeply a začaly drobně polykat. Asi deset minut si mě upřeně prohlížely a zřejmě byly čím dál zhnusenější. Pak jedna poodešla a přikrčila se u nohy stolu, protože se asi mylně domnívala, že je to strom. Druhá na mě civěla dál a po zralém uvážení vyzvracela polostrávenou kobylku a dvě můry, čímž mi dala jasně najevo, co si o mně myslí. Poté na mě vrhla vyčítavý, ublížený pohled a odešla za svou kolegyní pod stůl.

Protože jsem pro ně ještě neměl vhodnou klec, strávily prvních několik dní zamčené v mé ložnici, kde se pomalu, zamyšleně procházely a nebo dřepěly jako v transu pod postelí. Velice mě bavilo je pozorovat. Už po několikahodinové známosti jsem zjistil, že jsem své baculaté spolubydlící špatně odhadl, protože zdaleka nebyly tak arogantní a namyšlené, jak vypadaly. Ukázalo se, že to jsou bytosti plaché, které snadno upadají do rozpaků a úplně postrádají sebejistotu. Mám takový dojem, že vypasené ropuchy trpěly obrovským a nevyléčitelným komplexem méněcennosti a jejich nesnesitelný výraz nadřazenosti byla jenom póza, za níž před světem skrývaly hroznou pravdu, že nemají ani špetku sebedůvěry. Zjistil jsem to čistě náhodou hned první večer. Dělal jsem si poznámky o jejich zbarvení, ropuchy mi seděly na podlaze u nohou a tvářily se, jako když si v duchu sestavují životopis pro Burkeův almanach britské aristo-

kracie. Chtěl jsem se jim zblízka podívat na zadní nohy, a tak jsem se sehnul, sevřel jednu palcem a ukazováčkem a zdvihl ji. Visela mi splihle v ruce a vypadala velice nedůstojně. Rozhořčeně si nad takovým zacházením říhla a začala kopat buclatýma zadníma nohama, ale svíral jsem ji pevně, takže jí nezbývalo než čekat, dokud prohlídku jejích dolních partii neskončím. Když jsem ji nakonec postavil zpátky vedle její družky, byla jako vyměněná. Aristokratický výraz byl ten tam a přede mnou pokorně stála schlíplá žába. Přikrčila se, nervózně zamžikala vypoulenýma očima a v tváři se jí objevil smutek a strach. Vypadala, že se každou chvíli rozpláče. Její proměna byla neuvěřitelně náhlá a tak dokonalá, že jsem si zcela absurdně začal dělat výčitky, proč jsem ji tak nehorázně ponížil. Abych jí to nějak vynahradil, zdvihl jsem i druhou ropuchu a nechal ji také chvíli viset, dokud i ona neztratila sebedůvěru. Když jsem ji položil, chovala se stejně uraženě a ustrašeně jako ta první. Obě posedávaly a tvářily se jako hromádka neštěstí, až jsem se chtě nechte rozesmál. Má nemístná veselost se těch citlivek tak dotkla, že se rychle odkolébaly pod stůl a celou půlhodinu nevylezly.

Jakmile jsem odhalil jejich tajemství, mohl jsem jim srazit hřebínek, kdykoli se začaly tvářit příliš nadutě. Stačilo je lehce klepnout prstem přes nos a hned se provinile přikrčily, jen jen se začervenat, a vrhaly po mně prosebné pohledy. Postavil jsem jim hezkou prostornou klec, ve které se velice dobře zabydlely, a kromě toho jsem je každý den vypouštěl do zahrady na zdravotní procházku. Ale jak se počet mých svěřenců rozrůstal, neměl jsem už čas jen tak postávat a čekat, až se aristokratické hrdopyšky projdou. K jejich nemalé mrzutosti jsem jim vycházky omezil, ale pak jsem jednoho dne připadl na gardedámu, do jejíchž rukou jsem je mohl bez obav svěřit a

věnovat se práci. Tou gardedámou nebyl nikdo jiný než Pavlovová, samička kočkodana husarského.

Pavlovová byla velice krotká a mírná a živě se zajímala o všechno kolem sebe. Když jsem k ní poprvé vypustil ropuchy na procházku, úplně ji fascinovaly. Vztyčila se na zadní a natahovala krk, aby lépe viděla, jak se důstojně procházejí po dvoře. Za deset minut jsem se zašel na ropuchy podívat a zjistil jsem, že se obě zatoulaly k místu, kde byla opička přivázaná. Pavlovová seděla mezi nimi, lehce je hladila tlapkou a vrněla radostí a úžasem. Ropuchy se tvářily tak spokojeně, až to bylo směšné. Opiččino laskání jim zřejmě dělalo náramně dobře, a tak seděly a držely jako přibité.

Od té doby jsem každý den vypouštěl ropuchy k uvázané opičce, aby na ně při procházce dávala pozor. Jakmile je zahlédla, začala pronikavě pištět obdivem nebo je dlouho něžně hladila, až zůstaly nehybně ležet jako v transu. Kdykoli se zatoulaly příliš daleko a hrozilo nebezpečí, že se ztratí v hustém podrostu na konci nádvoří, hrozně ji to rozčililo. Začala vždycky ostře ječet, že jí svěřenci utekli, a já musel rychle přiběhnout a přinést je zpátky. Jednou mě volala, že se ropuchy ztratily, ale já ji neslyšel. Když jsem nakonec dorazil, vzpírala se na provaze jako pominutá a hystericky vřeštěla. Ropuchy byly tytam. Odvázal jsem Pavlovovou z provazu, ona mě hned zavedla k hustému křoví na konci nádvoří, za okamžik uprchlíky objevila a s radostným vrněním se na ně vrhla. Opička si baculaté ropuchy skutečně zamilovala. Bylo až dojemné pozorovat, jak radostně je ráno vítá, jak něžně je hladí a mazlí se s nimi a jakou má starost, když se zatoulají moc daleko. Nešlo jí však na rozum, proč nemají kožíšek jako ostatní opice. S ustaraným výrazem v tmavé tvářičce jim osahávala hladkou kůži, snažila se rozčísnout neexistující srst a občas se sehnula a za-

myšleně jim olízla záda. Nakonec si z jejich nahoty přestala dělat hlavu a chovala se k nim stejně něžně a láskyplně, jako kdyby to byli její vlastní potomci.

Ropuchy si ji svým osobitým způsobem zřejmě taky oblíbily, třebaže nelibě nesly, že jim opička občas srazila hřebínek. Vzpomínám si, že se jednou ráno vykoupaly – cachtaly se hrozně rády – a pak se pustily přes nádvoří a na mokrá bříška se jim nalepilo smetí a úlomky větviček. Pavlovové se to nelíbilo, protože chtěla mít své svěřence čisté a úpravné. Našel jsem ji, jak sedí na slunci, jedna ropucha jí leží pod nohama jako podnožka, druhá jí schlíple visí z ruky, Pavlovová jí pomalu otáčí, s vážným výrazem jí z břicha obírá přilepené smetí a přitom jí něco pištivě, zpěvavě vykládá. Když s ní byla hotová, postavila ji zase na zem. Ropucha se tvářila hrozně nešťastně. Pak se do vzduchu vznesla i její družka a musela si vytrpět stejnou pohanu. Pokud byla nablízku Pavlovová, chudinky ropuchy prostě neměly šanci chovat se přezíravě a nafoukaně.

Kromě čtyř lovců, které mi poslal Fon, jsem na výpravách za bafutskou faunou zaměstnával i smečku vychrtlých a neposlušných kříženců, jejichž majitelé mě ujišťovali, že jsou to nejlepší honicí psi v celé západní Africe. Říkal jsem té dezorganizované skupině mužů a psů bafutští chrti. Třebaže lovci slovu ›chrti‹ nerozuměli, byli na svůj přídomek velice pyšní. Jednou jsem dokonce zaslechl, jak jeden lovec v ostré hádce se sousedem rozhořčeně vykřikl: »Ty na mě moc nekšičíš, kamaráde. Nevíš, že já bafutskej chrt?«

Lovili jsme následovně: šli jsme vždycky někam na úbočí nebo do údolí a vybrali si příhodné místo hustě porostlé křovisky a travinami. Potom jsme nastražili sítě do tvaru půlměsíce a naháněli jsme do nich se psy zvěř. Všichni psi měli na krku dřevěný zvoneček, takže i když zmizeli ve vysoké trávě, hlasité klapání nám hned prozradilo, kde jsou. Výhodou tohoto způsobu lovu bylo, že od okamžiku, kdy zvíře uvízlo v síti, jsem ho měl pod dohledem, mohl jsem ho rychle odnést do Bafutu a bez prodlení umístit do slušné klece. Úlovky jsme nosili v pytlích se speciálními větracími otvory, jež byly zpevněné mosaznými kroužky. Pro větší a silnější zvířata jsme měli vaky – z plachtoviny nebo juty, choulostivější úlovky jsme přepravovali v pytlích z měkké látky.

Jakmile se kořist ocitla v tmavém vězení, většinou se přestala bránit a tiše ležela, dokud jsme ji nedonesli domů. Nejstrašnější pro zvíře bylo, když jsme ho vyplétali ze sítě, ale po nějakém čase se z nás stali hotoví umělci, takže jsme ho dokázali vyplést a strčit do pytle během dvou minut.

Toho dne, kdy jsem se s bafutskými chrty chystal vyra-

zit poprvé do terénu, dostavili se ověšeni zbraněmi, jako kdyby šli na lvy. Kromě obvyklých mačet si nesli ještě oštěpy a křesadlovky. Jelikož jsem netoužil dostat rezatými hřebíky a štěrkem do zad, trval jsem přes veškeré jejich protesty na tom, aby pušky nechali doma. Lovce mé rozhodnutí upřímně vyděsilo.

»Páne,« zanaříkal jeden, »jestli potkáš zlý žvíže, jak zabiješ, když necháš pušku tady?«

»Jestli narazíme na zlé ›žvíže‹, tak ho nebudeme zabíjet, ale chytíme ho,« prohlásil jsem pevně.

»Ty chytáš taky zlý, páne?«

»Jistě, kamaráde. Jestli se bojíš, nemusíš s námi chodit, rozumíš?«

»Nebojíš, páne,« odpověděl dotčeně, »ale když potkáš zlý žvíže, a von tě zabije, Fon bude moc zlobit.«

»Mlč, kamaráde,« řekl jsem a ukázal mu svou brokovnici. »Mám pušku a když mě zvíře zabije, nebude to tvoje vina, rozumíš?«

»Rozumíš, páne,« odvětil lovec.

Bylo ještě velice brzo a slunce se dosud nepřehouplo nad hradbu horských hřbetů obklopujících Bafut. Na růžově nadýchnutém nebi ležela tu a tam krajka bílých oblaků. Údolí a kopce byly ještě rozmazané a zastřené mlhou a dlouhá zlatá tráva u cesty se skláněla pod tíhou rosy. Lovci šli přede mnou husím pochodem, psi neúnavně brousili křovisky a jejich rolničky příjemně vyzváněly. Po chvíli jsme sešli z cesty a pustili se úzkou, klikatou stezičkou přes kopce. Mlha tu byla hustší a držela se nízko při zemi, takže nám zakrývala horní polovinu těla a měli jsme strašidelný pocit, že se po pás brodíme mírné zvlněným jezerem hladké pěny. Pod nohama mi vrzala dlouhá tráva napitá rosou a zpod neprůhledné hladiny mlhy se ozýval chechtot drobounkých žabiček, které si zřejmě vyprávěly anekdoty.

Brzy se v dálce nad kopci objevil ojíněný pomeranč slunce. Hřál stále silněji a mlha se začala zdvihat a vířivě stoupat k nebi. Připadalo mi, že jdeme lesem vybledlých bílých stromů, které jako améba neustále mění tvar, křiví se, ohýbají a lámají a znovu se natahují a kroutí vzhůru k nebi. Asi za dvě hodiny jsme dorazili k cíli. Místo, které lovci vybrali pro první odchyt, bylo hluboké, široké a mírně jako luk zakřivené údolí mezi dvěma horskými hřbety. Na dně bublal ve zlaté trávě mezi černými kameny potůček a blyštěl se na slunci jako jemňounké přadeno skelného vlákna. Údolí pokrýval hustý neproniknutelný podrost, zastíněný tu a tam křovisky a skupinkami stromků.

Sestoupili jsme dolů a napříč úžlabinou jsme natáhli asi stometrovou síť. Lovci pak vzali psy, vrátili se na začátek údolí a začali pomalu postupovat vpřed; já jsem čekal u sítě. Příští půlhodinu panovalo všude ticho, přerušované jenom slabým klapotem psích zvonečků a občasnou nadávkou, když nějaký lovec šlápl na trn. Už už jsem si začínal myslet, že odejdeme s prázdnou, když lovci najednou začali povykovat a psi se zuřivě rozštěkali. Byli ještě kus ode mě a výhled mi zakrývalo několik stromů.

»Co se děje?« překřikoval jsem rámus.

»Máš tam žvíže, páne,« zněla odpověď.

Trpělivě jsem čekal a za chvíli proběhl mezi stromy udýchaný lovec.

»Dej malou síť na chytání, páne,« řekl a ukázal na úhlednou hromádku menších sítí složených vedle pytlů.

»Co je to za zvíře?« zeptal jsem se.

»Veverka, páne. Utíkala na strom.«

Popadl jsem pytel ze silné plachtoviny a pustil se za lovcem ke stromům. Domorodci postávali, štěbetali a přeli se, jak nejlíp zvíře chytit, psi poštěkávali a vyskakovali na jeden nevysoký strom.

»Kde je?« otázal jsem se.

»Chytíš moc brzo, páne.«
»Je moc fajn žvíže, páne.«
»Chytíme hned, páne.«

Přistoupil jsem ke stromu a podíval se do koruny. Na větvi asi šest metrů nad zemí seděla velká, hezká veverka s šedě žíhaným kožíškem, bílým pruhem na bocích a oranžovými packami. Ohon měla dlouhý, ne moc huňatý, se sotva znatelnými šedými a černými proužky. Dřepěla na větvi, občas mávla ocáskem a podrážděna prskla ›čak!… čak!…‹, jako kdyby z nás byla víc otrávená než vyplašená. Nepřátelským pohledem sledovala, jak asi tři metry od stromu rozvěšujeme sítě do kruhu.

Uvázali jsme psy a vybrali nejmenšího lovce, aby vyšplhal na strom a zahnal veverku dolů. Tak si to aspoň lovci představovali, i když já měi pocit, že chtít se honit s veverkou po stromě je nesmysl. Domorodci mě však ujišťovali, že jakmile někdo vyleze nahoru, veverka uteče na zem a jak se ukázalo, měli pravdu. V okamžiku, kdy lovec vyšplhal k horním větvím koruny, slétla veverka jako blesk druhou stranou dolů. Chytře zamířila přesně tam, kde byla síť na jednom místě roztržená, protáhla se dírou a upalovala trávou pryč. Pustili jsme se s lovci za ní a přitom jsme na sebe pokřikovali nejrůznější rady, kterých ovšem nikdo ani za mák nedbal. Obklíčili jsme křoviska, ale to už jsme veverku viděli šplhat do koruny dalšího nevysokého stromu. Znovu jsme tedy rozvěsili sítě a lovec opět vylezl za veverkou na strom. Tentokrát byla ovšem naše oběť chytřejší. Protože viděla, že díru, kterou posledně proklouzla, hlídáme, seběhla na zem, přikrčila se a pak se odrazila. Prolétla vzduchem a minula vršek sítě snad o centimetr. Lovec, který stál nejblíž, po ní zoufale chňapl, ale nechytil ji a veverka s rozhořčeným prskáním utekla. Tentokrát však zvolila jiný úhybný manévr a místo aby vyšplhala na strom, ukryla se v díře pod

kmenem.

Obklíčili jsme strom sítěmi a začali šťourat dlouhými, tenkými klacky do spleti chodbiček, ve které se veverka skrývala. Účinek byl ovšem nulový, až na to, že veverka se rozprskala o něco víc, a tak jsme toho nechali. Další akce měla větší úspěch. Nacpali jsme do největší díry hrst čoudící trávy a když štiplavý kouř zamořil chodbičky, uslyšeli jsme, jak veverka vztekle kašle a kýchá. Nakonec to nevydržela a vyrazila z díry rovnou do sítě. Ani pak s ní nebylo lehké pořízení, protože když jsme ji vyplétali, pokousala nejen mě, ale i dva lovce, a dalšího hryzla, když ji strkal do pytle. Pověsil jsem pytel na větve nízkého keře a všichni jsme si sedli, abychom si vykouřili skutečně zaslouženou cigaretu. Veverka na nás pokukovala mosaznými kroužky větracích otvorů a zuřivě brblala, ať jen zkusíme pytel otevřít a postavit se jí.

Zemní veverky jsou v savanách západní Afriky zcela běžné, ale já měl přesto velikou radost, protože to byl můj první živý exemplář. Jak vyplývá z jejich názvu, žijí převážně na zemi, a tak mě dost překvapilo, že se ta naše snažila spasit na stromě. Později jsem zjistil, že všechny stepní veverky, ačkoli jsou opravdu převážně terestriální, utečou svému pronásledovateli na strom a jenom v nouzi nejvyšší se schovávají do děr v zemi nebo do vykotlaných klád.

Když jsme si obvázali rány, zakouřili si a pogratulovali k prvnímu úlovku, sešli jsme s velkou sítí hlouběji do údolí na místo, kde rostla hustá, spletená, téměř dva metry vysoká tráva. Lovci mě ujišťovali, že je jako stvořené pro jakési zvláštní ›žvíže‹, ale pochopitelně se zdráhali prozradit mi jaké. Roztáhli jsme síť, já zaujal výhodné postavení asi v polovině vnitřní strany oblouku, abych mohl případné úlovky vyplétat z ok, a lovci se psy se vrátili asi čtyři sta metrů zpátky. Dlouze zahalekali, abych věděl, že

začínají nahánět, a pak se rozhostilo ticho. Kolem se ozývaly jen cvrkot a bzučení nespočetných kobylek a sarančat a z dálky slabě zaznívalklapot psích zvonečků. Uběhla půlhodinka a pořád se nic nedělo. Byl jsem úplně obklopen vysokou šustivou trávou, tak hustou a propletenou, že jsem neviděl dál než na půl metru. Miniaturní mýtinka, kde jsem seděl, byla rozpálená sluncem a já dostal velikou žízeň. Jak jsem se rozhlížel kolem sebe, spatřil jsem termosku s čajem, kterou mi můj pečlivý kuchař zabalil do jednoho pytle a na kterou jsem docela zapomněl. S vděčností jsem ji vytáhl, posadil se na kraji mýtinky a nalil si hrníček. Popíjel jsem čaj a najednou jsem si všiml, že v travnaté stěně proti mně ústí tmavý tunýlek. Byla to zřejmě cestička, kterou si v té džungli vyšlapalo nějaké zvíře. Rozhodl jsem se, že až dopiju, podívám se na ni zblízka.

Právě jsem si nalil podruhé, když mi překvapivě blízko po pravici vypukl hrozný rámus. Lovci ostrými výkřiky pobízeli psy a ti štěkali jako pominutí. Přemítal jsem, co se děje, když tu jsem v trávě zaslechl jakési šustění. Naklonil jsem se k chodbičce, že se podívám, co to je, tráva se náhle rozestoupila a z díry skočilo rovnou na mě cosi tmavého hnědého a velkého. Byl jsem ve značné nevýhodě. Útok mě velice překvapil, protože jsem ho vůbec nečekal a kromě toho jsem zrovna seděl na bobku, v jedné ruce termosku, v druhé hrníček s čajem. Zvíře mi připadalo dvakrát větší než bobr. Vrazilo mi do žaludku, já se skácel naznak, zvíře mi přistálo na břiše a proud vřelého čaje z termosky mi s neomylnou přesností zasáhl klín. Oba jsme ztuhli překvapením a úplně stejně jsme zapištěli zděšením. Měl jsem plné ruce a nemohl jsem dělat nic než nazdařbůh chňapat pažemi a snažit se útočníka sevřít do náruče, ale zvíře se ode mě odrazilo jako gumový míč a rozběhlo se trávou pryč. Pak se síť

začala v jednom místě třást a škubat, zaslechl jsem zoufalé pištění a bylo mi jasné, že vběhlo rovnou do pasti. Vykřikl jsem na lovce a začal se namáhavě prodírat vysokou trávou k třepotající se síti.

Naše kořist ležela beznadějně zapletená. Chvěla se a frkala a občas se bezvýsledně pokoušela prokousat. Stačil mi jediný pohled a poznal jsem, že jsme ulovili pořádný exemplář řekomyši, již Afričané říkají sekáč trávy. To jméno přesně vystihuje její zvyky, protože řekomyš africká má velké silné řezáky, které se dokážou trávou – a také obilím – prokousat jako žací stroj. Byla asi pětasedmdesát centimetrů dlouhá a měla hrubou nahnědlou srst. Obličej byl buclatý, podobný bobřímu, malé uši těsně přilehlé k hlavě, a zvíře mělo tlustý holý ocas a velké holé tlapky. Zřejmě se mě hrozně bála, a tak jsem raději počkal na lovce, aby se náhodou nevytrhla ze sítě. Ležela, strašně se třásla, občas sebou trhla a povyskočila a neustále žalostně pištěla. Tehdy mi to dělalo velkou starost, protože vypadala, jako když prodělala infarkt a je v posledním tažení, ale když jsem později tahle zvířata poznal lépe, zjistil jsem, že na každou neočekávanou událost reagují záchvatem hysterie. Zřejmě doufají, že se jim podaří nepřítele vyděsit nebo zmást. Ve skutečnosti vůbec nejsou bojácné a kdyby si na ně člověk moc dovoloval, neváhaly by zahryznout se mu velkými řezáky do ruky. Držel jsem se v uctivé vzdálenosti, dokud nepřišli lovci, a teprve pak jsme řekomyš vyprostili ze sítě.

Když jsme ji přendávali do silnějšího pytle, najednou se mi v ruce prudce zazmítala. Sevřel jsem ji pevněji, ale k mému překvapení mi v ruce zůstala spousta srsti. Jakmile byla řekomyš konečně v pytli, posadil jsem se a prohlédl si chlupy, které jsem ji vytrhl z tlustého těla. Byly poměrně dlouhé a dost silné a připomínaly spíš hrubé

štětiny. Srst drží v pokožce zřejmé tak volně, že stačí trošku zatáhnout a člověku jí zůstane v ruce celá hrst. Holá místa zarůstají velice pomalu, a protože holá řekomyš není zrovna krasavice, musí člověk s těmito zvířaty zacházet nadmíru opatrně.

Vydali jsme se pomalu dál, občas jsme rozvěsili sítě a kdekoli podrost vypadal jen trochu slibně, bušili jsme do něj klacky. Když bylo docela zřejmé, že v údolí už nic neulovíme, sbalili jsme sítě a pustili se k vysokému kopci, který se vypínal asi o kilometr dál. Měl tak krásně pravidelný tvar, že by to klidně mohla být mohyla nad hrobem bájného obra, který tu kdysi v savaně lovíval. Na vršku se jako pomník tyčila hromada balvanů velkých jako stodola. Z děr a komínů mezi skalisky vyrůstalo množství malinkých stromků, kmínky pokroucené a zvrásněné větrem. Na každém visel malý trs zářivě zlatých plodů a u paty vykukovalo z vysoké trávy několik fialových a žlutých orchidejí. Skaliska místy obrůstal hustý koberec popínavých květin, jež se podobaly svlačci a byly obsypané trubkovitými květy barvy slonoviny. Hromada balvanů, zářivě barevné květy a střapaté, zdeformované stromky tvořily na pozadí žhavé modři odpoledního nebe nesmírně působivý obrázek.

Došplhali jsme až ke skaliskům a usadili se v jejich stínu do vysoké trávy, že se najíme. Všude kolem nás se rozprostírala horská savana a její paleta barev se ve větru tetelila a neustále měnila. Vrcholky kopců byly bledě zlaté až bílé, údolí svítila světle zelenomodrou, která místy tmavla, jak po nebi vznešeně proplouvala kumulovitá oblaka a zanechávala za sebou fialovou brázdu stínu. Přímo před námi se táhl dlouhý, jemně modelovaný hřbet, jehož úpatí se téměř ztrácelo pod příkrovem velkých balvanů a nízkých stromků. Hladké a krásně formované chlumy hrály tolika odstíny zelené, zlaté, fialové a

bílé, že vypadaly jako obrovská zatoulaná vlna, která se vzpíná nad chabým molem skalisek a křovin, jen jen se roztříštit.

Tady nahoře panoval pozoruhodný klid a mír. Téměř všechny zvuky, které se tu ozývaly, vyvolával vítr, jenž se prohánìl sem a tam a rozeznìval všechno kolem spoustou písniček. Pročesával trávu, která tiše, šeplavě šustila, protahoval a proplétal se nám nad hlavou štěrbinami a mezerami mezi skalisky, houkal jako sova a občas se bujaře rozchechtal. Strkal se a zápolil s nepoddajnými stromky, které vrzaly a naříkaly a jejich listí kňouralo a vrnělo jako kotě. Přesto se zdálo, že všechny ty zvuky ticho savany nejen neruší, ale dokonce podtrhují.

Ticho náhle přehlušil hrozný rámus, který se rozléhal zpoza veliké hromady balvanů. Obešel jsem ji a viděl, že lovci a psi stojí u paty jednoho obrovského kamene. Tři domorodci se zuřivě hádali a čtvrtý poskakoval jako pominutý, kňučel bolestí a z rány na ruce se mu proudem řinula krev. Psi vzrušeně vyskakovali a zuřivě poštěkávali.

»Co se děje?« vykřikl jsem.

Všichni čtyři se ke mně otočili, začali mi vykládat, co se stalo a zvyšovali čím dál víc hlas, aby se navzájem překřičeli.

»Proč všichni hulákáte? Jak můžu něco slyšet, když všichni repetíte jako ženské?« řekl jsem. Když zmlkli, ukázal jsem na krvácejího lovce. »Jak se ti to stalo, kamaráde?«

»Žvíže kousalo, páne.«

»Zvíře? Jaké zvíře?«

»Já nevím, páne. Kousalo moc moc.«

Prohlédl jsem mu ruku a zjistil, že má z dlaně vyrvaný kus masa zvící šilinkové mince. Provizorně jsem ránu ošetřil a začal se vyptávat na zvíře, které ho pokousalo.

»Kde je to zvíře?«

»Tady v díže, páne,« prohlásil zraněný lovec a ukázal na skulinku u paty velkého balvanu.

»Víš, co to je?«

»Nevíš, páne,« řekl smutně. »Neviděl ho. Chodím a vidím díru. Myslím někdy tam schovalo žvíže, tak šahám rukou do díry. Žvíže kousalo.«

»Vidíte? Tenhle člověk neví, co je strach,« řekl jsem ostatním lovcům, »ani se nepodívá, co v díře je, klidně strčí ruku dovnitř a nechá se kousnout.«

Domorodci se rozesmáli a já se znovu otočil k raněnému.

»Ty si hezky strčíš ruku do díry, kamaráde, ale co když tam je had? Co bys dělal, kdyby to byl had?«

»Nevím, páne,« odpověděl s úsměvem.

»Mrtvý lovec je mi málo platný, kamaráde. Příště takové hlouposti nedělej, slyšíš?«

»Ano, páne.«

»Dobrá. Teď se podíváme, co tě to kouslo.«

Vytáhl jsem z pytle baterku, dřepl si k otvoru a posvítil dovnitř. V kuželu světla zazářila dvě rubínová očka a kolem nich ze tmy vyvstal drobný, špičatý narezlý obličejík. Zvíře ostře, vztekle zavrčelo a zalezlo hlouběji do tmavého tunelu.

»Jo!« prohlásil jeden z lovců, když zaslechl vrčení. »To je divokej pes. Moc zuživej, páne.«

Nebyl jsem z lovcova vysvětlení moc moudrý, protože výraz ›divokej pes‹ se v domorodé angličtině používá pro spoustu malých savců, kteří většinou nemají s psovitými nic společného. Po chvilce dohadování jsme se usnesli, že nejlépe zvíře dostaneme ven, když před dírou zapálíme oheň a budeme dovnitř vhánět listím kouř. To jsme také udělali, ale nejdřív jsme přes otvor zavěsili malou síť. Sotva mezi balvany zavanul první obláček kouře,

zvíře vylítlo ven a vrazilo do sítě s takovou prudkostí, že ji vytrhlo a skutálelo se ze svahu i s ní. Psi se rozštěkali vzrušením a jali se zvíře pronásledovat. Pustili jsme se za nimi a vyhrožovali jim nejstrašnějšími tresty, jestli zvířeti něco udělají, ale jak jsme brzy zjistili, dokázalo se bránit samo a naši pomoc vůbec nepotřebovalo. Když se vyprostilo ze sítě a postavilo se na zadní, ukázalo se, že je to štíhlá narezlá promyka, velká asi jako hranostaj. Stála, pohupovala se ze strany na stranu, tlamičku dokořán, a vřískala, až nás uši brněly. V životě jsem neslyšel, aby tak malé zvířátko tak strašně řvalo. Psi zůstali stát a ohromeně sledovali, jak se promyka před nimi kolébá a ječí. Potom se jeden, který byl srdnatější než ostatní, odvážil opatrně přiblížit a podivného tvora očichat. Přesně na to promyka zřejmě čekala, protože sebou plácla do vysoké trávy, propletla se jí jako had a zmizela. Najednou se vynořila udatným bafutským chrtům pod nohama, roztočila se jako káča, chňapala po každé psí tlapě či lidské holeni, která se jí připletla do cesty a přitom neustále pronikavě vřeštěla. Psi se sice snažili jejím zubům uniknout, ale byli v nevýhodě, protože promyku skrývala vysoká tráva, a tak jim nezbývalo než vyskakovat do vzduchu jako čertík z krabičky. Pak je najednou odvaha opustila, svěsili ohony a prchli z bojiště zpátky na kopec. Mírně udýchaná promyka zůstala stát na zadních a výhružně ječela. Protože psi vzali nohy na ramena, museli jsme se pokusit maličkého, ale vzteklého protivníka chytit sami. Bylo to snazší, než bych se byl nadál. Přilákal jsem promyčinu pozornost a pak ji vyprovokoval k útoku na pytel; zatímco s ním zuřivě cloumala, připlížil se zezadu lovec a přehodil přes ni síť. Než jsme ji vypletli a přendali do pytle, málem jsme z jejího příšerného řevu ohluchli. Vyváděla i celou cestu domů, ale vřískot naštěstí trochu tlumil pytel z tlusté plachtoviny. Nechala toho až po ná-

vratu do Bafutu, kde jsem ji vysypal do velké klece a hodil jí krvavou slepicí hlavu. Popadla ji, pustila se s klidem filozofa do jídla a brzy ji celou spořádala. Od té chvíle už zůstala zticha, ale jakmile zahlédla člověka, okamžitě se vrhla k pletivu a začala zase pořvávat a nadávat. Měli jsme z toho nervy úplně nadranc, a tak jsem byl nakonec nucen zakrývat klec plachtovinou, dokud si promyka trochu na lidskou společnost nezvykla.

Za tři dny se kdesi na silnici ozvalo známé vřeštění a dřív než domorodý lovec dorazil, věděl jsem už, že máme další promyku. Měl jsem velkou radost, že nový přírůstek je malá samička, a dal jsem ji proto do klece k našemu prvnímu exempláři. Bylo to dost nerozumné, protože teď zvířata vřískala dueto, jedno se snažilo přehlušit druhé a jejich koncert lahodil sluchu asi jako tisíckrát zesílené škrábání nožem po talíři.

Večer po návratu z prvního lovu jsem obdržel od Fona lístek s pozváním na skleničku a na kus řeči. Jakmile jsem se navečeřel a převlékl, vydal jsem se přes rozlehlé nádvoří k jeho sídlu. Fon seděl na verandě a zkoumal proti světlu, kolik zbývá v láhvi džinu, kterou držel v ruce.

»Á, pšíteli,« řekl, »ty pšišel. Lovil v buši fajn?«

»Ano,« odpověděl jsem a přijal nabízenou židli, »bafutští lovci jsou výborní. Chytli jsme tři kusy.«

»Fajn, fajn,« prohlásil Fon, nalil do sklenice na pět prstů džinu a podal mi ji. »Když zůstáváš chvíli tady, máš hodně žvížata. Žíkám všem lidem z Bafutu.«

»Ano. Myslím, že místní lidé jsou nejlepší lovci v Kamerunu.«

»Je pravda,« odvětil potěšené Fon, »žíkáš správně, pšíteli.«

Pozdvihli jsme skleničky, přiťukli si, zazubili se na sebe a zhluboka se napili. Fon dolil a poslal jednoho člena své početné svity pro další láhev. Než jsme se jí podívali na

dno, byli jsme už oba pořádně vláční. Nakonec se mě Fon zeptal: »Líbíš muziku?«

»Ano, moc,« řekl jsem po pravdě, protože jsem slyšel, že Fon má neobyčejně zdatné hudebníky.

»Fajn! Budeme slyšet muziku,« prohlásil a břitce cosi rozkázal jednomu sluhovi.

Za chvíli nastoupila na nádvoří pod verandou kapela. K mému překvapení se skládala asi z dvacítky Fonových manželek. Všechny byly oděné pouze miniaturní bederní rouškou a vyzbrojené nejrůznějšími bubny a bubínky velikosti podšálku až k obrovským břichatým nástrojům, které museli nosit dva lidé. Měly i dřevěné a bambusové píšťalky, které vydávaly zvláštní příjemný tón a velké bambusové krabice se suchou kukuřicí, jež nádherně chrastily do rytmu. Ale nejpodivnějším nástrojem byla asi metr dvacet dlouhá píšťala. Při hraní se opírala o zem a foukalo se do ní zvláštním způsobem. Vyluzovala hluboké, chvějivé tóny neuvěřitelného zabarvení, protože něco podobného lze slyšet jenom na záchodě s výjimečně dobrou akustikou.

Kapela spustila a někteří členové Fonovy domácnosti se brzy dali na dvoře do tance. Bylo to cosi mezi lidovým a společenským tancem. Párky v objetí se pomalu otáčely a prováděly složité krokové variace, ale kroutily a natřásaly se přitom způsobem, který by žádný taneční mistr ve svých hodinách nepřipustil. Občas se rozdělily, oba tanečníci kroužili chvilku jako v transu sami a houpavě předváděli vlastní taneční kreace. Píšťaly pískaly a štěbetaly, bubny vířily a rachotily, řehtačky chřestily a šustily s monotónní pravidelností příboje dorážejícího na štěrkovou pláž a na pozadí té kakofonie si s pravidelností srdečního tepu dunivě ulevovaly nástroje, jež zvukem připomínaly bombardón.

»Líbíš moje muzika?« vykřikl Fon.

»Moc, moc pěkná,« zahulákal jsem.

»U vás taky taková muzika?«

»Ne,« prohlásil jsem s nelíčenou lítostí, »taková ne.«

Fon mi znova nalil.

»Brzo, až moje lidi pšinesou trávu, u nás moc muzika, moc tancování. Budeme fajn, budeme moc dobže, jo?«

»Výborně, budeme moc dobře.«

Kapela na dvoře vyhrávala, dunění a víření bubnů stoupalo k nebi a zdálo se, že i hvězdy pulsují a tančí v jejich rytmu.

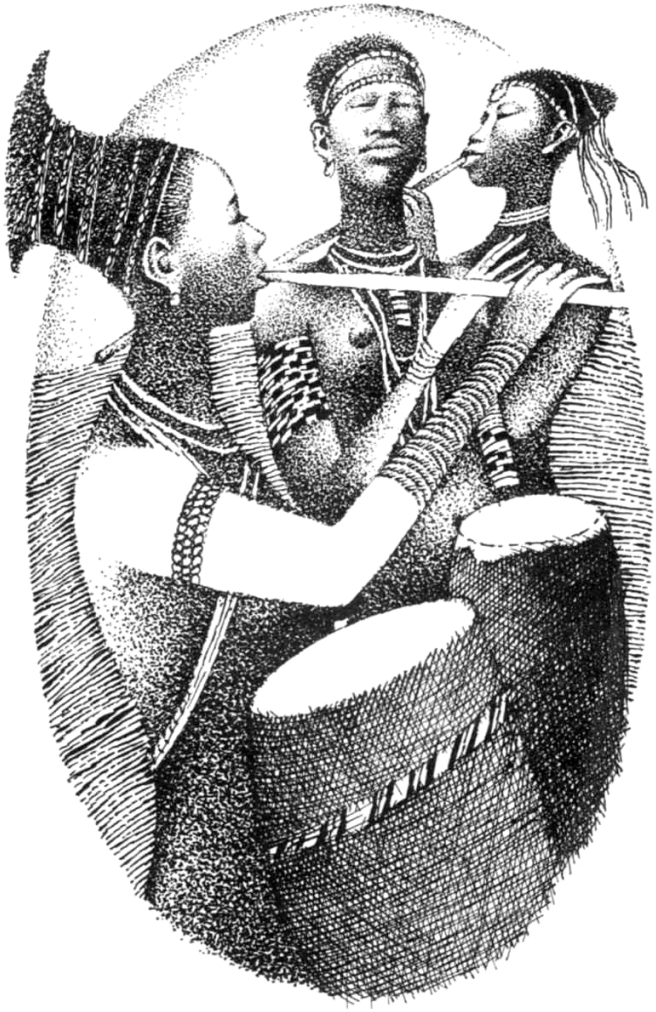
VEVERKA, KTERÁ ŘVALA

Během svého pobytu v Bafutu jsem velice toužil získat dva představitele stepní fauny. Jedním byl daman jihoafrický, druhým veverka nahobřichá. Musel jsem se za nimi vydat do dvou naprosto rozdílných typů krajiny a ze všech vzpomínek na savanu si tyhle lovecké zážitky vybavuji nejsilněji.

Výprava na veverky, kterou jsme podnikli jako první, byla pozoruhodná zejména proto, že jsem ji výjimečně dokázal naplánovat a dovést k úspěšnému konci bez jakýchkoli nečekaných zádrhelů. Veverka nahobřichá se v Kamerunu vyskytuje celkem běžně, ale já se ji dosud pokoušel ulovit v hlubokých lesích mamfeské pánve. V takovém typu krajiny se veverka drží v nejvyšších větvích vysokých stromů, krmí se nejrůznějším ovocem, které v těch prosluněných výškách roste, a na zem slézá jenom zřídka. Proto ji bylo téměř nemožné chytit. Pak jsem se ale dozvěděl, že ve stepních oblastech žije v lesích při březích řek a tráví valnou část dne na zemi, kde hledá potravu v trávě. Říkal jsem si proto, že tady bych měl mít větší šanci. Když jsem její obrázek ukázal bafutským chrtům, okamžitě ji poznali a vehementně tvrdili, že vědí, kde ji hledat. Vyzpovídal jsem je a zjistil, že dobře znají její zvyky a už ji mockrát ulovili. Ukázalo se, že veverky žijí v malém horském lesíku a časně zrána nebo večer slézají ze stromů a vydávají se do savany za potravou. A to je, tvrdili chrti, nejlepší doba k lovu. Ptal jsem se, co dělá veverka v noci.

»Ále, v noci nemůžeš chytit, páne,« zněla odpověď, »v noci chodí spát na vysokej strom, kde nikdo nemůže vylízat. Ale večer nebo moc, moc ráno můžeš chytit.«

»Dobrá,« řekl jsem, »tak ji tedy chytneme moc moc ráno.«

Vyrazili jsme z Bafutu v jednu po půlnoci a po dlouhém únavném pochodu přes kopce, údolí a savanu jsme hodinu před úsvitem dorazili k cíli, malé náhorní plošince asi v polovině příkrého horského úbočí. Plošina byla poměrně rovná a středem bublal a zvonil široký, mělký potok, na jehož březích rostl úzký, hustý pás lesa. Přikrčili jsme se v závětří jednoho velkého balvanu a otírajíce si rosu z obličeje, vyhlíželi jsme do šera, zkoumali terén a přemýšleli, jak na to. Hodlali jsme asi pět set metrů od okraje lesa napnout ve vysoké trávě několik pruhů síťoviny. Museli jsme to ale provést hned, než se rozední a veverky nás zpozorují.

Napínat sítě v trávě, která vám sahá až po pás a je přitom napitá rosou, není žádná lahůdka, a tak jsme byli velice rádi, když jsme měli poslední síť uvázanou. Pak jsme se opatrně odplížili k lesu a schovali se za veliké křovisko. Dřepěli jsme na bobku, snažili se necvakat zuby, a protože jsme se nemohli bavit, kouřit ani hýbat, pozorovali jsme, jak noční obloha na východě pomalu bledne. Nejdřív zešedla, pak zružověla slabým opálovým třpytem a nakonec, když se nad obzor vyhouplo slunce, zmodrala náhle oslnivým blankytem. Z čirého měkkého světla se vylouply okolní kopce zahalené mlhou, ale jak slunce stoupalo výš, začala se mlha odpoutávat a klouzat z hřbetů dolů po úbočích a zaplňovat údolí. Savana ještě před chvilkou spala pod přikrývkou mlhy, ale teď to vypadalo, jako když se hory probouzejí, zívají a protahují se pod bílou peřinou, někde ji odkopávají, jinde se zase víc zachumlávají, a potom celé rozespalé a zarosené vstávají z bělostného lože. Pozoroval jsem procitání hor ještě mnohokrát, ale nikdy mě neomrzelo. Když si člověk představí, že stejná scéna se opakuje každé ráno už od nepaměti, kdy hory vznikly, je až k neuvěření, jak je pokaždé svěží a jedinečná. Nikdy vás nenudí, nepřipadá

vám umělá, a pokaždé je jiná. Zvedající se mlha někdy připomíná roztodivná zvířata, draky, fénixe, ještěry nebo mléčně bílé jednorožce, jindy se její prameny spletou ve vánku do řas, stromů nebo obrovských křovisek s vodopády bílých květů. Občas ji větřík seskupí do překvapivě složitých, přísně geometrických tvarů, ale jakmile je odfoukne, nabídne vám kouzelný pohled na hory zalité duhou barev tak nezemsky jemných, že je ani nelze pojmenovat. Jak jsem tak seděl na bobku a z křoviska, pod jehož větvemi jsme se ukrývali, pozoroval probouzející se hory, uvědomil jsem si, jak málo mi vadí, že jsem unavený, prochladlý a hladový, zmáčený rosou a zkroucený křečí, protože ten pohled za to opravdu stojí.

Z úvah mě vytrhlo pronikavé útočné ›čak… čak!‹, které se ozvalo ze stromů nad námi. Jeden z lovců mi sevřel paži a blýskl po mně očima. Pomalu se ke mně naklonil a zašeptal mi do ucha:

»To je žvíže, co chceš, páne. Když sedíme moc tiše, leze brzo na zem.«

Setřel jsem si rosu z obličeje a podíval se na louku, kde jsme nastražili sítě. Za chvilku se z hloubi lesa ozvaly další mlaskavé zvuky. Veverky se probouzely a obezřetně vyhlížely do nového dne. Zase jsme celou věčnost čekali. A pak jsem najednou zahlédl, jak se v trávě na louce mezi námi a sítěmi hýbe cosi podivného. Na první pohled to připomínalo podlouhlý černobíle pruhovaný balón, který tu a tam vyskočí nad trávu. Nedokázal jsem v mlžném jitřním oparu rozpoznat, co to je, a tak jsem očima upozornil lovce a mlčky ukázal.

»To je to žvíže, páne,« zašeptal jeden.

»Už lezla na zem, už lezla na zem,« prohlásil druhý radostně.

»Veverka?« zašeptal jsem, protože jsem si nedokázal tu prapodivnou kulatou věc spojit s žádnou částí veverčí

anatomie.

»To je ocas, páne,« vysvětlil mi jeden z lovců, a abych nebyl na pochybách, dodal: »To je ten kus, co má u perdele.«

Každý kouzelnický trik, který vám někdo vysvětlí, vám připadá náhle zcela jasný, a tak jsem naprosto zřetelně uviděl, že ta černobíle pruhovaná věc je opravdu veverčí ocas, a za nic na světě jsem nemohl pochopit, proč mi připadal jako balón. Za chvíli k němu přibyly další, pak se mlha začala zvedat a rozpouštět a my spatřili veverky celé. Na louku jich vyhopkalo rovných osm. Byla to velká, poměrně neforemná zvířata s těžkou hlavou, ale největší a nejnápadnější na nich byl ocas. Opatrně skákaly od jednoho trsu trávy k druhému, občas se posadily na zadní a obezřetně zavětřily. Pak se zase spustily na všechny čtyři a s vlajícím ohonem odhopsaly dalších pár metrů. Někdy se na chvilku nehybně přikrčily, ocas úhledně složený na hřbetě, takže rozčepýřená špička jim téměř zakrývala obličej. Veverky v trávě byly zticha, ale ze stromů nad námi se každou chvíli ozvalo podezřívavé ›čak čak‹ jejich družek, které se ještě neodvažovaly slézt. Řekl jsem si, že osm nám jich úplně stačí a dal jsem znamení lovcům. Vylezli jsme z křoví a udělali mezi stromy rozestupy. Lovci čekali na signál, že mají vyrazit. Veverky byly už asi sto padesát metrů od lesa, což podle mého názoru stačilo. Mávl jsem rukou, všichni jsme vyšli z úkrytu mezi stromy a pustili se vysokou trávou vpřed. Veverky v lese se rozvřískaly na poplach a jejich sestřičky v trávě si dřeply na zadní a začaly se rozhlížet, co se děje. Jakmile nás zahlédly, všechny znehybněly, ale když jsme se začali pomalu přibližovat, pustily se trávou dál a dál od stromů. Myslím, že přesně nevěděly, co se děje, protože jsme postupovali jen velice pomalu a snažili se pohybovat co nejklidněji. Vycítily, že představujeme

nějaké nebezpečí, ale nebyly si jisté. Pokaždé o několik metrů popoběhly, posadily se, podívaly se po nás a znovu se zastavily a zuřivě zavětřily. Tahle fáze celé operace byla vůbec nejchoulostivější, protože veverky ještě nedoskákaly do polokruhu sítí a kdyby zahnuly vpravo či vlevo, mohly by nám snadno uniknout do volné savany.

Šli jsme za nimi nesmírně opatrně, takže bylo slyšet jen šustění našich nohou v trávě a poděšené hlasy veverek, které k nám slabě doléhaly z lesa. Potom najednou jedné chápavější veverce došlo, co se vlastně děje. Sítě sice nemohla vidět, protože byly skryté ve vysoké trávě a dobře zamaskované, ale pochopila, že ji zaháníme čím dál víc od lesa a bezpečí vysokých stromů. Poděšeně mlaskla, rozběhla se trávou, až se jí dlouhý ohon rozevlál, a pak náhle zabočila doleva, vyhnula se sítím a pádila pryč. Oběhla nás a vrátila se do lesa. Ostatní veverky zůstaly sedět a nervózně ji sledovaly a já si uvědomil, že pokud něco nepodnikneme, seberou odvahu a budou následovat jejího příkladu. Původně jsem hodlal počkat, až se dostaneme dovnitř polokruhu sítí, a pak teprve vyrazit a nahnat veverky do pasti, ale teď mi bylo jasné, že prostě musíme riskovat a pokusit se o to hned. Dal jsem znamení a všichni jsme s co největším křikem, hulákáním a mácháním rukama vyrazili vpřed. Veverky na zlomek vteřiny znehybněly a vzápětí se daly na úprk.

Čtyři následovaly příkladu své chytřejší družky a udělaly obrat o devadesát stupňů, čímž se jim podařilo vyhnout se jak lovcům, tak sítím, ale tři zbývající vlítly rovnou do pasti. Utíkali jsme za nimi a viděli, že se vršek sítě chvěje, což bylo neklamné znamení, že veverky se do ní zapletly. A opravdu, našli jsme je beznadějně zamotané. Zuřivé koulely očima a hlasitě, hrůzostrašně chrčely. Nikdy jsem nic podobného od veverky neslyšel. Bylo to něco úplně jiného než mlaskání, které se ozývalo před-

tím. Tenhle zvuk byl hrozivý a zároveň varovný – něco mezi chrapotem a vrčením. Nepřestaly nám vyhrožovat, ani když jsme je vyplétali, a zuřivě nám chňapaly po rukou velkými oranžovými zuby. Když se nám je nakonec podařilo dostat do pytle, museli jsme ho nést zavěšený na dlouhém klacku, protože na rozdíl od jiných stepních veverek, které v tmavém vězení obvykle leží tiše, byly zřejmě pevně odhodlané pokračovat v boji. Stačilo se pytle lehce dotknout a už s divokým chroptěním zaútočily. Veverky v lese byly vyplašené na nejvyšší míru a stromy zněly ozvěnou jejich vyděšeného mlaskání. Věděly už, že jsme nebezpeční, a proto nemělo smysl pokoušet se chytat dál. Museli jsme se tedy spokojit s třemi úlovky, sbalit sítě a další nádobíčko a vrátit se do Bafutu.

Doma jsem vzácnou kořist přendal do tří bytelných klecí pobitých zevnitř plechem, naložil na talířky potravu a nechal veverky o samotě, aby se vzpamatovaly z té strašné pohany, že jsou v zajetí. Jakmile jsem odešel, vyrazily z tmavého kouta ložnice, zdevastovaly hromádky šťavnatého ovoce, které jsem jim nachystal, zvrhly misky s vodou, zkusily, zda by se neprokousaly plechem, a když zjistily, že to nejde, vrátily se do ložnice a usnuly. Zblízka na ně byl velice pěkný pohled, protože to byla opravdu hezká zvířata se světle žlutým bříškem a tvářemi, rudohnědým hřbetem a dlouhým příčně pruhovaným ohonem. Celkový dojem trošku kazila velká, jakoby koňská hlava s maličkýma přilehlýma ušima a vystouplými zuby. Četl jsem kdesi, že veverky nahobřiché časně ráno šplhají do nejvyšších větví stromů a vydávají zvláštní, neuvěřitelně silný zvuk, který připomíná hluboké dunění vzdáleného obřího gongu. Strašně jsem toužil slyšet ho na vlastní uši, ale domníval jsem se, že u veverek v zajetí se ho sotva dočkám.

Druhého dne mě asi v půl šesté ráno probudil podivný

hluk. Mé zoo bylo umístěné na verandě hned pod oknem, a když jsem se v posteli posadil, pochopil jsem, že zvuky vycházejí z některé klece, ale nedokázal jsem určit ze které. Přehodil jsem si župan a vykradl se ze dveří. Celý prochladlý a rozespalý jsem trpělivě vyčkával v šeru, až se to ozve znovu. Za pár minut se zvuk skutečně opakoval a já s určitostí zjistil, že vychází z veverčích klecí. Bylo to téměř nepopsatelné. Zpočátku to znělo jako jakési sténání, které posléze začalo nabírat na síle a chvějivě vibrovat, jako když se rozezvučí telegrafní dráty. Znělo rozmazaně a kolísavě jako gong, do kterého se jemně uhodí paličkou, nejprve zesilovalo a pak se zase pomalu vytrácelo. Veverky zřejmě duněly s daleko menší vervou než v lese, ale dovedl jsem si představit, že když se ten zvuk nese mezi větvemi stromů zahalených mlhou, musí to být prazvláštní, fascinující zážitek.

Večer se jako obvykle dostavil Fon, aby zjistil, jak jsme dopadli, a přinesl mi kalebas mladého palmového vína. Pyšně jsem mu veverky ukázal a podrobně mu vylíčil, jak jsme je chytli. Fon se zajímal, kde to přesně bylo, ale protože já to vlastně nevěděl, musel jsem zavolat jednoho z lovců – právě se veselil v kuchyni –, aby mu to vysvětlil. Lovec předstoupil před Fona a odpovídal na jeho otázky s rukama složenýma do trychtýře. Trvalo to dost dlouho, protože kraj, kde jsme lovili, byl neobydlený, takže lovec musel popisovat cestu podle nejrůznějších skalisek, stromů, pitoreskně utvářených kopců a podobných orientačních bodů. Nakonec Fon živě přikývl a na několik minut se zamyslel. Poté se jal lovci něco rychle vykládat máchaje přitom dlouhýma rukama a lovec kýval a ukláněl se. Fon se otočil ke mně, dobromyslně se usmál a jen tak mimochodem, téměř bezmyšlenkovitě mi nastavil prázdnou sklenici.

»Žíkám mu,« vysvětloval a přitom naoko bez zájmu

sledoval, jak mu dolévám, »aby tě bral na hory na zvláštní místo. Tam najdeš moc zajímavý žvíže.«

»Jaké?« otázal jsem se.

»No žvíže,« prohlásil Fon neurčitě a máchl poloprázdnou sklenicí, »zvláštní. Takový ještě nemáš.«

»A je divoké?« vyzvídal jsem.

Fon postavil sklenici na stůl a rozpřáhl doširoka tlapy.

»Takhle veliký,« řekl, »není zlý, ale moc, moc kouše. Bydlí na veliký skále, co pod ní leze. Někdy žve moc, takhle: ›Uiíííí!‹«

Přemítal jsem, o jaké zvíře asi může jít, a Fon mě dychtivě pozoroval.

»Vypadá stejnej jako sekáč trávy, ale bez ocasu u perdele,« napověděl mi nakonec.

Konečně se mi rozbřesklo. Šel jsem si pro knihu, našel příslušný obrázek a ukázal jsem ho Fonovi.

»Je to ono?« zeptal jsem se.

»Á, to je von,« prohlásil radostně a přejel po obrázku dlouhými prsty. »To je von, to žvíže. Jak mu žikáš?«

»Daman.«

»Daman?«

»Ano. A jak se mu říká tady?«

»Tady mu žikáš *n'eer.*«

Zapsal jsem si jméno do slovníčku místních označení zvířat, který jsem si pořizoval, a dolil jsem Fonovi sklenici. Seděl jako v transu, zahleděný do rytiny damana a obtahoval jeho obrys prstem.

»Jo,« prohlásil nakonec toužebně, »to je dobrý maso. Vážený s jamama.«

Při vzpomínce na tu dobrotu se olízl a ztichl. Lovec po mně střelil očima a přišlápl, aby dal najevo, že chce něco říct.

»Copak?«

»Chceš jít, kam Fon žiká, páne?«

»Ano. Půjdeme hned zítra ráno.«

»Dobže, páne. Ale na chytání počebuješ moc lidu. To žvíže utíká moc, moc, páne.«

»Dobrá, řekni všem lovcům, že ráno jdeme do buše.«

»Ano, páne.«

Lovec znovu přešlápl.

»Co máš ještě nu srdci?«

»Budeš ještě něco pšát, páne?«

»Ne, kamaráde. Můžeš se vrátit do kuchyně ke svému vínu.«

»Děkuju, páne,« usmál se a zmizel v šeru verandy.

Za chvíli se Fon zvedl, že půjde, a já ho šel vyprovodit až k silnici. Zastavili jsme se na kraji nádvoří, Fon se ke mně otočil a ze své výšky se na mě usmál.

»Já starej,« řekl, »moc brzo unavenej. Kdyby nebyl starej, chodil s váma zejtra v buši.«

»Nelži, příteli. Ty nejsi starý. Jsi ještě silný, daleko silnější než lovci.«

Uchechtl se a vzdychl si.

»Ne, pšíteli, nežikáš pravdu. Můj čas ušel. Já moc unavenej. Mám moc manželek a moc mě z nich unavuje. A mluvím s tím a s tím a s jiným a moc mě z nich unavuje. Bafut je velikej a moc lidu. Když moc lidu, moc mluvil.«

»To je pravda, jistě máš spoustu práce.«

»Máš,« prohlásil, ale pak mu oči rozpustile zajiskřily a dodal: »Někdy mluvím s vládní komisaž a unavuje mě z toho moc nejvíc.«

Potřásl mi rukou, pustil se přes nádvoří a já slyšel, jak se ještě pochechtává.

Druhého dne ráno jsem se spolu se čtyřmi bafutskými chrty a pěti sluhy vydal na výpravu za damanem. Prvních pár kilometrů jsme šli obdělávanou krajinou s malými farmami. Na mírných svazích se rozkládala zoraná políčka a půda svítila v ranním slunci sytě rudou barvou.

Někde už dozrávala úroda, ochmýřené trsy kasavy a zlaté kukuřičné palice se světlými hedvábnými střapci, jež čechral vánek. Jinde pracovaly do pasu nahé ženy, ohánějící se motyčkami s krátkou násadou a širokým ostřím. Některé měly na zádech přivázané děti a zdálo se, že si to břemeno uvědomují stejně málo jako hrbáč svůj hrb. Většina těch starších pokuřovala z dlouhých černých dýmek a jak byly sehnuté k zemi, stoupal jim do obličeje štiplavý šedý kouř. Těžší práci spojenou s okopáváním vykonávaly zejména mladší ženy a jejich štíhlá, lesknoucí se těla se rytmicky pohybovala v záři slunce. Zdvihaly těžké, neohrabané motyky vysoko nad hlavu a pokaždé, když ostří dopadlo a zarylo se do červené půdy, hlasitě hekly.

Procházeli jsme mezi políčky, ženy na nás pronikavými hlasy pokřikovaly, žertovaly a hlasitě se smály, aniž přerušily práci nebo vypadly z rytmu. Hekání, kterým své výkřiky doprovázely, dávalo poznámkám zvláštní zabarvení.

»Dobrý ráno, páne… huh!… kam chodíš?… huh!«

»Chodíš do lesa… huh!… pravda, páne?… huh!«

»Chytáš žvížata… huh!… pán moc silnej… huh!«

»Choď rychle, páne… huh!… chytáš žvížata… huh!«

Ještě dlouho poté, co jsme nechali pole za zády a stoupali po zlatých úbočích kopců, slyšeli jsme ženské štěbetání, smích i pravidelné bušení motyk. Když jsme dorazili na vrchol horského pásma obklopujícího Bafut, ukázali mi lovci cíl naší cesty, nafialovělý, zamlžený hřeben. Zdál se neuvěřitelně daleko. Sluhové začali rozhořčeně, užasle vzdychat a sténat, že je chci hnát takovou dálku, a kuchař Jacob prohlásil, že bohužel asi nedojde, protože si zarazil do nohy trn. Když jsem mu nohu prohlédl a zjistil, že má jenom kamínek v botě, začal být Jacob melancholický a navrčený, zůstával pozadu a zu-

řivě si něco pro sebe mumlal. K mému překvapení se však vzdálenost ukázala klamná a za tři hodiny jsme už procházeli dlouhým kroutícím se údolím, na jehož konci se tyčila zářivá zlatozelená hradba hor.

Zatímco jsme se prodírali po pás vysokou trávou do kopce, lovci mi vysvětlovali, že musíme obejít jeden z hladkých výběžků horského hřbetu, mezi nímž a dalším výběžkem začíná v nitru pohoří dlouhé údolí. Má téměř kolmé skalní stěny, u jejichž paty se kupí balvany, ve kterých damani žijí. Obešli jsme veliký horský chobot a před námi se otevřelo údolí, tiché a ztracené, rozjásané jiskřivým slunečním světlem, které zaplavovalo holé útesy po stranách, dva dlouhé zřasené šedivé závěsy z kamene, zapýřené místy do růžová, pošité záplatami zlatavého světla a zalité měkkými namodralými stíny. Při jejich úpatí se vršily pozůstatky mnoha dávných kamenných lavin a sesuvů, změť balvanů nejrůznějších tvarů a velikostí. Některé ležely roztroušené po zakřiveném dně údolí, jiné se tyčily ve vysokých, vratkých komínovitých hromadách. Skaliska i jejich okolí obrůstal zvlněný zelený koberec nízkého podrostu a dlouhých travin s přihrblými, houževnatými stromy, drobnými orchidejemi, vysokými liliemi a hustým dusivým příkrovem svlačce svítícího žlutými, krémovými a růžovými kvítky. Skalní stěny byly provrtané množstvím jeskyní, jejichž tmavé, tajemné vchody se pootvíraly úzkou štěrbinkou, jinde zely dokořán jako kostelní vrata. Středem údolí vesele zurčela bystřinka, rozpustile se proplétala mezi skalisky, v napěněných vodopádech se netrpělivě vrhala níž a níž a spěchala dál svou cestou.

Na kraji údolí jsme se zastavili, že si odpočineme a zakouříme, a já začal dalekohledem hledat mezi skalisky před námi známky života. Údolí však působilo naprosto mrtvým a opuštěným dojmem a vzduchem se nesl pouze

výsměšně samolibý hlas potůčku a sykot větru, který si potají šeptal s trávou. Vysoko nad námi na pastelově modrém nebi se objevila poštolka, na okamžik se v letu zastavila a pak nám klouzavě zmizela z očí za rozeklaným skaliskem.

Jacob vstal a s kyselým, melancholickým výrazem v buclaté tváři se začal rozhlížet kolem.

»Copak, Jacobe,« zeptal jsem se nevinně, »vidíš zvířata?«

»Ne, páne,« odpověděl a zadíval se na své nohy.

»Tobě se tady nelíbí?«

»Ne, nelíbí, páne.«

»A proč?«

»Není dobrý místo, páne.«

»A proč to není dobré místo?«

»Někdy tady špatný *juju,* páne.«

Podíval jsem se po bafutských chrtech rozvalených v trávě.

»Tohle místo má zlé kouzlo?« otázal jsem se.

»Ne, páne, kdepak,« prohlásili jako jeden muž.

»Tak vidíš,« povídám Jacobovi, »žádné špatné *juju* tady není, tak se nemusíš bát, slyšíš?«

»Ano, páne,« odpověděl Jacob, ale jeho hlas zněl zcela nepřesvědčivě.

»A když mi to zvíře chytneš, dobře ti zaplatím,« pokračoval jsem.

Jacob viditelně pookřál.

»Dáš tolik, co dáš lovcům, páne?« zeptal se s nadějí v hlase.

»Dám.«

Vzdychl a zamyšleně se poškrábal na břiše.

»Pořád si myslíš, že je tady zlé *juju?«*

»Néé,« pokrčil rameny, »někdy pletu.«

»Ále, Jacobe, když pán dá peníze, ty pobiješ i tvoje že-

na,« prohlásil se smíchem jeden z bafutských chrtů, protože celý Bafut věděl, jak je Jacob chamtivý.

»Có,« ohradil se Jacob zlostně, »a ty nerad peníze, có? Tak proč chodíš do buše s pánem, když nerad peníze, aha?«

»Moje práce,« řekl lovec a na vysvětlenou dodal: »Já pšece chrt.«

Dřív než se Jacob zmohl na odpověď, zdvihl jeden domorodec ruku.

»Slyšíš, páne?« zeptal se vzrušeně.

Všichni jsme zmlkli. Z údolí k nám doléhal podivný zvuk. Zpočátku připomínal sled krátkých, třaslavých hvizdů přerušovaných krátkými přestávkami, ale pak náhle přešel v táhlé houkání, které se strašidelně odráželo od skalnatých stěn údolí.

»To je *n'eer,* páne,« šeptali lovci. »Žve tam z tý velký skály.«

Zamířil jsem triedr na obrovskou hromadu balvanů, kterou mi lovci ukázali, ale chvilku mi trvalo, než jsem damana uviděl. Seděl na skalní římse a pyšně přehlížel údolí. Byl asi jako velký králík, ale měl krátké, silné nohy a trochu rozpláclý lví obličej. Uši byly malé a hezké, ale zdálo se, že zvíře vůbec nemá ocas. Za chvilku se na úzké římse otočil a vyběhl na vrchol skaliska, tam se zarazil, přeměřil si vzdálenost a pak se lehce přenesl na další hromadu balvanů a zřejmě zmizel v nějaké díře, zakryté hustým porostem svlačce.

Odložil jsem triedr a podíval se po chrtech.

»Tak co,« řekl jsem, »jak ho chytíme?«

Chvíli se mezi sebou překotně dohadovali a pak se ke mně jeden obrátil.

»Páne,« řekl, zamračil se a poškrábal se na hlavě, »tohle žvíže moc chytrý. Do sítě nechytíme a honit nestačíme.«

»No dobrá, ale jak tedy na něj?«

»Hledáme díru do skály, páne, a pak děláme oheň, co moc kouží, k díže dáme síť a když žvíže utíká, chytáme.«

»Tak dobře,« souhlasil jsem, »dáme se do toho.«

Pustili jsme se údolím za Jacobem, který s výrazem zarputilého odhodlání kráčel v čele. Proplétali jsme se hustým nízkým podrostem, dokud jsme se nedostali k první vysoké hromadě balvanů, kde jsme se rozběhli jako smečka teriérů a začali prolézat mezi skalisky a nakukovat do každé díry, není-li obydlená. První, komu přálo štěstí, byl kupodivu Jacob. Zdvihl zpocený lesklý obličej od spleti svlačce a zavolal na mě.

»Našel díru, páne. Žvíže tam dovnitš,« prohlásil vzrušeně.

Natlačili jsme se kolem díry a poslouchali. Uvnitř se skutečně něco pohybovalo, protože k nám doléhalo slabé škrábání. Rychle jsme u otvoru rozdělfcli oheň ze suché trávy, a když se plamen hezky rozhořel, hodili jsme na něj zelené listí. Z ohniště vyrazil sloup hustého, štiplavého dýmu. Před díru jsme zavěsili síť a pak jsme začali velkými vějíři listí prudce vhánět kouř dovnitř. Dým zaplavil tmavou chodbičku a vzápětí se začala s neuvěřitelnou rychlostí dít spousta věcí najednou.

Z díry vyběhla dvě damaní mláďata velikosti pořádnéio morčete a zamířila i se sítí do křoví. Hned po nich následovala nesmírně rozzuřená korpulentní matka, která vylítla z úkrytu jako rachejtle a vrhla se na nejbližšího z nás. Byl to náhodou jeden z chrtů. Zvíře bylo tak rychlé, že nestačil uskočit, samička se mu zahryzla do kotníku, držela s umíněností buldoka a hrůzostrašně nosově pištěla na celé kolo. Lovec padl naznak do peřiny svlačce, začal divoce kopat nohama a křičet bolestí.

Ostatní chrti měli plné ruce práce, protože se snažili vymotat mláďata ze sítí. Sluhové při pohledu na rozlíce-

nou samici prchli, a tak nezbylo, než abych lovce, který sebou házel v trávě a ječel, jako když ho na nože bere, vysvobodil já s Jacobem. Než jsem se však vzchopil, Jacob mé předešel. Mozek mu výjimečně pracoval na plné obrátky, takže Jacob byl na výši situace, ale mám dojem, že nezasáhl proto, že soucítil se svým trpícím černým bližním, ale poněvadž si spočítal, že pokud rychle něco neudělá, samice uteče a on přijde o peníze.

Proletěl kolem mě s rychlostí až neuvěřitelnou na člověka, který obvykle chodí jako spící panna. V ruce třímal jeden z velkých pytlů na úlovky. Než jsem ho stačil zarazit, popadl nebohého lovce za nohu a nacpal mu ji do pytle i s damanem. Pak pytel pevně zavázal a se spokojeným úsměvem se ke mně otočil.

»Páne,« vykřikl, aby přehlušil rozhořčené protesty svého druha, »já ho chytil!«

Jeho triumf však neměl dlouhého trvání, protože chudák chrt toho už měl právě tak dost, nadzvihl se a praštil Jacoba do kudrnatého týla. Jacob zařval bolestí a udělal pozadu kotrmelec ze svahu. Lovec vstal a zoufale se pokoušel pytel sundat.

Musím přiznat, že jsem nedokázal nic rozumnějšího než si sednout na kámen, protože jsem se smál, až mi tekly slzy. Jacob se s hlasitými nadávkami postavil na nohy, ale pak uviděl, že si lovec snaží pytel stáhnout.

»Áááá!« zařval a začal se drápat do svahu, »ty hlupáku, von uteče!«

Popadl se s lovcem do křížku a oba se svalili po zádech do trávy. To už ostatní chrti měli mláďata bezpečně v pytli a mohli přispěchat druhovi na pomoc. Odtáhli Jacoba a pomohli lovci zbavit se pytle. Jediné štěstí bylo, že když do něj Jacob samici nacpal, povolila sevření a pak se už zřejmě tak bála, že se znovu nezakousla, ale i tak to muselo být velice nepříjemné.

Dusil jsem se smíchy, ale nakonec se mi podařilo zraněného chrta upokojit. Pak jsem Jacobovi vynadal a oznámil mu, že dostane jenom polovinu prémie, protože je hlupák, a druhou dostane lovec, jehož nohu hodlal tak nemilosrdně obětovat. Mé rozhodnutí bylo přijato se všeobecným souhlasným mručením a pokyvováním. Kupodivu souhlasil i Jacob.

Zjistil jsem, že většina Afričanů má pozoruhodně vyvinutý smysl pro spravedlnost a přijme s radostí spravedlivý rozsudek i tehdy, je-li k jejich neprospěchu.

Když byl znovu nastolen pořádek a zraněnému poskytnuta první pomoc, pustili jsme se dál. Vykouřili jsme bezvýsledně ještě několik děr a jeskyněk a nakonec se nám podařilo bez dalšího krveprolití ulovit ještě velkého samce. Získali jsme tedy čtyři exempláře a já usoudil, že jsme měli víc štěstí než rozumu a že je čas k návratu.

Vyšli jsme z údolí, obešli jsme hřeben a pustili se mírnými svahy vlnící se zlatou trávou dolů k Bafutu. Když jsme sešli z hor, udělali jsme si krátkou pauzu na odpočinek a cigaretu. Seděli jsme v teplé trávě a já se právě podíval zpátky k horám, když tu mou pozornost upoutalo temné zadunění hromu. Aniž jsme si všimli, připlul po nebi tmavý, těžký mrak připomínající tvarem velikou perskou kočku a rozprostřel se nad hřebeny. Jeho stín změnil zelenou a zlatou barvu hor na tmavou, ošklivě fialovou, přerušovanou černými pruhy údolí. Zdálo se, že mrak se kroutí a svíjí na místě a brousí si drápy o horské vrcholky jako kočka o opěradlo gigantického křesla. Občas se v mračném přízraku objevila trhlina, kterou pronikl sluneční šíp, zalil hory pod sebou čistým zlatým světlem a trávu na sousedních fialových úbočích proměnil v ostrůvky nefritové zeleně. Mrak s neuvěřitelnou rychlostí ztmavl, začal se nafukovat a zdálo se, že se chystá skočit. Pak na zem zaútočily ozubené stříbrné rampouchy

blesků a hory se roztřásly záchvěvy hromobití.

»Páne, musíme chodit rychle,« řekl jeden z chrtů, »honí nás bouška.«

Třebaže jsme spěchali, seč nám síly stačily, bouřce jsme neutekli, protože mrak se plavně přenesl přes hradbu hor a zastřel celou oblohu za našimi zády. Vyslal za námi poryvy chladného větru a vzápětí se spustil déšť, téměř souvislá stříbrná clona vody, takže jsme během několika vteřin promokli až na kůži. Červená půda ztmavla a proměnila se v klouzačku. Déšť v trávě šustil tak silně, že skoro nebylo slyšet vlastního slova. Než jsme doběhli na kraj Bafutu, drkotaly nám zuby zimou a šaty, které se nám lepily na tělo, studily jako kus ledu. Posledních pár metrů před cílem se déšť změnil v jemnou rozvířenou pršku, pak ustal docela, od vodou napité země začala stoupat bílá mlha a zalila nám nohy jako obrovská příbojová vlna.

Konečně nastala slavnost sklizně trávy. Ještě před úsvitem, kdy hvězdy sotva začínaly blednout a vytrácet se, dřív než se i ten nejmladší a nejnetrpělivější kohoutek ve vesnici odvážil zakokrhat, probudil mě tichý tep bubínků, štěbetání pronikavých hlasů a měkké pleskání bosých nohou v prachu cesty pod vilou. Ležel jsem a naslouchal, dokud se nebe za oknem slabě nezazelenalo úsvitem. Potom jsem vyšel na verandu podívat se, co se děje. Horské hřbety obklopující Bafut byly v šerém úsvitu bledě fialové a šedé, s pruhy tmavě fialových a černých údolí, kde ještě panovala noc. Nebe hrálo nádhernými barvami. Na západě, kde blikotaly poslední hvězdy, se ještě černalo, nade mnou svítilo ostrou zelení a nad východními hřbety bledlo světlounkým blankytem. Opřel jsem se o stěnu zarostlou hustou spletí bougainvillejí, jež připomínaly ledabyle pohozený plášť z cihlově červených květů, a zahleděl se na dolní konec dlouhého schodiště a dál do Fonova nádvoří. Po silnici se z obou stran nepřetržitě valil proud lidí. Smáli se a vykládali a občas jen tak pro radost zabušili do malých bubínků. Přes ramena nesli dlouhé dřevěné tyče, ke kterým měli liánami přivázané velké snopy suché trávy. V zástupu cupaly i děti s tenkými větvemi a menšími snopky. Lidé procházeli kolem klenuté brány vedoucí na nádvoří a skládali snopy na hromady pod stromy u cesty. Pak vcházeli dovnitř, postávali v hloučcích a živě se bavili. Občas nějaká píšťala či bubínek zanotovaly krátkou melodii a někdo z davu, povzbuzován nadšenými výkřiky a tleskáním diváků, udělal pár šouravých tanečních kroků. Veselý dav hýřil nadšením a vzrušením.

Než jsem se nasnídal, sahaly už hromady trávy u sil-

nice pořádně vysoko, a zdálo se, že stačí ještě jeden snop a musí se sesypat. Nádvoří se černalo lidmi a dav už se tak rozrostl, že se přeléval z brány ven na silnici. Ozývaly se výkřiky, jimiž ti, kteří dorazili dřív, vítali opozdilce a posmívali se jim, že jsou líní. Mezi dospělými se vesele honily a výskaly děti a za nimi radostně pobíhaly smečky vychrtlých uválených psisek poštěkávajících vzrušením.

Sešel jsem svých pětasedmdesát schodů na silnici mezi lidi. Měl jsem radost a dělalo mi dobře, že jim má přítomnost vůbec nevadí, naopak, že mě se srdečnými úsměvy vítají a přímo zazáří, když je pozdravím jejich primitivní angličtinou. Nakonec jsem zaujal výhodnou pozici u silnice ve stínu velkého ibiškového keře se šarlatovými květy, který bzučel hmyzem. Brzy se kolem mě seběhl shluk mládeže a dětí, který mlčky, fascinovaně sledoval, jak sedím, pokuřuji a pozoruji veselý zástup valící se kolem. Nakonec mě vystopoval udýchaný Ben a vyčítavě mě upozornil, že je už dávno čas k obědu a lahůdky, jež mi kuchař připravil, nebudou už stát za nic. Jen neochotně jsem opustil kruh svých věrných (všichni způsobně povstali a podali mi ruku) a šel s reptajícím Benem domů. Jakmile jsem se najedl, sešel jsem zase ke své pozorovatelně pod ibiškem a pokračoval v sociologickém průzkumu Bafuťanů, kteří proudili kolem. Pochopil jsem, že ráno jsem pozoroval obyčejné pracující. Byli bez výjimky oblečení do pestrobarevných sarongů obtočených pevně kolem boků. I ženy byly ustrojené stejně, třebaže některé stařeny na sobě neměly nic než malou špinavou koženou bederní roušku. Šlo zřejmě o tradiční oděv a barevné sarongy představovaly moderní způsob oblékání. Starší ženy většinou pokuřovaly z dýmky. Nebyly to však krátké, silné čibuky kmenů z nížin, ale něco jako staromódní hliněnky s dlouhým tenkým troube-

lem. Hlavičky měly zčernalé častým používáním. Takhle se tedy v Bafutu oblékaly nižší vrstvy. Odpoledne se začali scházet členové rady, náčelníci a další významné osobnosti, které si nikdo nemohl splést s obyčejnými zemědělci. Všichni byli navlečení do dlouhých, volných, nádherné barevných hábitů, které při chůzi šustily a lesk-ly se, a na hlavě měli malé ploché čepičky, kterých jsem si všiml už dřív. Všechny byly bohatě vyšívané složitými barevnými vzory. Někteří muži třímali dlouhé štíhlé hole z tmavohnědého dřeva, zdobené překvapivě jemnou řezbou. Všichni byli buď středního, nebo vyššího věku a všichni si byli vědomi důležitosti svého postavení. Každý z nich mě velice důstojně pozdravil, podal mi ruku a ně-kolikrát upřímně opakoval ›Vítej‹. Těchto patricijů byla na slavnosti pěkná řádka a dodávali jí na barevnosti.

Když jsem se vracel domů na svačinu, zastavil jsem se nahoře na schodišti a podíval se dolů na rozlehlé ná-dvoří. Bylo tak přecpané mačkajícími se Bafuťany, že červená zem prosvítala jedině tam, kde lidé uvolnili místo skupince veselých tanečníků. Tu a tam svítily pestroba-revné róby starších, takže nádvoří vypadalo jako záhon černé prsti s barevnými květinami.

Kvečeru, právě když jsem se uprostřed největší tlače-nice pokoušel udělat ještě za světla pár snímků, zjevila se mi po boku majestátní postava v hábitu šarlatově čer-vené, zlaté a zelené barvy třímající v ruce dlouhý kožený bič. Muž prohlásil, že ho posílá Fon a jestli prý jsem při-praven, odvede mě k němu na slavnost. Rychle jsem do aparátu založil další film a následoval ho. S obdivem jsem sledoval, jak si jednoduše, ale účinně zjednává cestu i tím nejhustším davem. Šlehal lidi bičem přes holé zadnice, kterých se tu nabízelo bezpočet. Překvapilo mě, že nikdo proti takovému jednání nic nenamítá, naopak, že se všichni vesele smějí, vykřikují a ječí v předstíraném

strachu a strkají se a klopýtají, aby nám uvolnili cestu. Posel mě převedl přes dlouhé nádvoří, prošli jsme klenutou bránou, po níž následovala úzká ulička a pak další brána, jež nás zavedla do spleti miniaturních nádvoříček a uliček, která připomínala voštinu. Byl to hotový labyrint, ale posel se tu dobře vyznal. Proplétali jsme se všelijakými uličkami, přecházeli dvorky a cupali po schůdkách hned nahoru, hned zase dolů, až jsme prošli bránou z rozpadajících se cihel na nádvoří.

Mělo obdélníkový tvar, rozlohu asi čtyři sta metrů čtverečních a bylo obehnané zdí z červených cihel. Na konci rostl vysoký mangovník, kolem jehož hladkého kmene bylo vybudováno jakési kruhové pódium, na kterém stálo těžké, bohatě vyřezávané křeslo a na něm trůnil bafutský Fon.

Jeho šaty hrály tolika barvami, že jsem ho zprvu vůbec nepoznal. Nádherný, blankytně modrý hábit byl vyšívaný překrásným, červenožlutobílým vzorem. Na hlavě měl Fon vysoký kónický plstěný klobouk, hustě pošitý chlupy ze sloního ocasu. Z dálky to vypadalo, že má na hlavě věchet slámy. V jedné ruce držel oháňku na mouchy s jemně vyřezávanou dřevěnou rukojetí. Tvořil ji tlustý svazek měkkoučkých černobílých chlupů z ocasu guerézy.

Skutečně majestátní dojem trošku kazily Fonovy nohy. Spočívaly na obrovském sloním klu s černými a žlutými skvrnami prozrazujícími stáří, a byly navlečené do ostře zelených ponožek a velice špičatých černobílých polobotek.

Fon mi podal ruku, vyptal se starostlivě na mé zdraví a poté mi přinesli židli a já mu usedl po boku. Podél zdí dřepěly na bobku dlouhé řady rádců, náčelníků, a jejich polonahých manželek. Všichni popíjeli z vyřezávaných kravských rohů. Pestrobarevné úbory mužů tvořily na pozadí červené cihlové zdi nádhernou tapisérii. Nalevo

od Fonova trůnu ležela veliká hromada černých kalebasů s hrdly zazátkovanými zeleným listím. Obsahovaly mimbo, palmový burčák, který je v Kamerunu každodenním nápojem. Jedna z Fonových žen mi přinesla sklenici a pak zdvihla jeden kalebas, odzátkovala ho a ulila kapku mimba do Fonovy nastavené dlaně. Fon tekutinu zamyšleně poválel na jazyku, ale pak ji vyplivl a zavrtěl hlavou. Žena odzátkovala další kalebas a potom ještě dva, ale pokaždé se stejným výsledkem. Nakonec přece jen objevila víno, které Fon považoval za dost dobré, aby se ho se mnou napil, a nalila mi.

Mimbo vypadá jako hodně zředěné mléko a má mírně limonádovou, slabě nakyslou chuť, což je hrozně zrádné. Opravdu kvalitní mimbo se zdá naprosto neškodné a člověka to svádí, aby pil a pil, až pak najednou zjistí, že víno není zdaleka tak nevinné, jak se zprvu domníval. Ochutnal jsem, zamlaskal a pogratuloval Fonovi k vynikajícímu ročníku. Všiml jsem si, že rádcové a náčelníci pijí z pohárů vyřezaných z kravských rohů, ale Fon se napájí z nádherně vyřezávaného a naleštěného buvolího rohu. Seděli jsme, povídali a pili jeden kalebas vína za druhým, dokud nepadl soumrak.

Nakonec se Fon rozhodl, že už je čas nasytit masy. Vstali jsme a uličkou uklánějících se poddaných jsme se odebrali na nádvoří. Muži rytmicky tleskali, ženy výskaly a přitom se rychle, lehounce plácaly dlaní přes rty, což jsem dosud ve své nevzdělanosti považoval za typický projev Indiánů na válečné stezce. Následováni tleskající, hlučící svitou jsme prošli množstvím bran, uliček a dvorků. Když jsme vyšli na velké nádvoří, rozburácel se dav nadšeným jásotem, jenž doprovázelo tleskání a dunění bubnů. Odebrali jsme se s Fonem ječícím davem až ke stěně, kde stál na leopardí kožešině Fonův trůn. Usedli jsme, Fon pokynul a slavnost začala.

Z brány se vyvalil nekonečný zástup mladíků oděných pouze malými bederními rouškami. Na lesklých svalnatých ramenou nesli kalebasy palmového vína a kukuřičného piva, obrovské trsy žlutých i zelených banánů a patátů, bambusové tyče s dobře vyuzenými kusy promyčího, netopýřího, antilopího, opičího i krajtího masa a masa z řekomyší, sušené ryby a krevety, čerstvé kraby, šarlatové a zelené papriky, mango, pomeranče a papaje, ananasy, kokosy, maniok a jamy.

Zatímco se hromady jídla roznášely, Fon se zdravil s rádci a náčelníky. Přistupovali k němu jeden po druhém, každý se hluboce poklonil a třikrát tleskl. Fon vždycky krátce, královsky pokývl a muž odcouval. Pokud mu chtěl někdo něco říct, musel si přiložit ruce k ústům jako trychtýř.

Měl jsem v sobě už úctyhodné množství mimba a byl jsem vláčnější než obvykle. Zdálo se, že Fon je na tom podobně. Najednou vyštěkl nějaký rozkaz a k mé hrůze přinesli stůl, na kterém stály dvě sklenice a láhev jakéhosi francouzského džinu, o kterém jsem v životě neslyšel a který už do smrti nemusím mít. Fon nalil do sklenice na čtyři prsty a podal mi ji. Usmál jsem se a snažil se tvářit, jako by čistý džin ve velkých dávkách byl přesně to, po čem toužím. Opatrně jsem k němu přičichl a zjistil, že vůní připomíná lepší petrolej. Usoudil jsem, že takové množství neředěného alkoholu nezvládnu a požádal jsem o trochu vody. Fon vyštěkl další příkaz a vzápětí přiběhla jedna z jeho manželek s lahví angostury.

»Bitér!« prohlásil Fon pyšně a nakapal mi do džinu dobré dvě lžičky hořké tekutiny, »ty rád žin a bitér?«

»Ano,« řekl jsem s chabým úsměvem, »džin a bitter přímo miluju.«

Obezřetně jsem upil, ale málem jsem si spálil hrdlo. Byl to rozhodně nejhnusnější a nejsprostší alkohol, jaký jsem

kdy ochutnal. Dokonce i Fon, který něco snesl, po prvním doušku zamrkal. Prudce se rozkašlal a otočil se ke mně, utíraje si uslzené oči.

»Dost silnej,« upozornil mě.

Za chvíli, když před nás sluhové nastavěli hory nejrůznějších pokrmů, požádal Fon o ticho a pronesl ke shromáždění krátkou řeč, ve které Bafuťany informoval, kdo jsem a co v Bafutu hledám. Nakonec jim sdělil, že pro mě musí sehnat spousty zvířat. Dav naslouchal projevu bez jediného slova, ale když Fon skončil, zaburácel sborem ›uch‹ a začal tleskat. Fon usedl. Tvářil se náramně spokojeně a nadšený svým výkonem zhluboka se napil džinu. Pět minut jsme všichni úzkostlivě pozorovali, jak kašle a svíjí se na trůnu a po tváří se mu valí slzy jako hrachy. Nakonec se vzpamatoval a nahněvaně pohlédl rudýma očima na sklenici. Malinko usrkl, poválel zamyšleně džin na jazyku a pak se ke mně důvěrně naklonil.

»Tenhle žin moc silnej,« zašeptal chraptivě, »dáme ho mladejm a jdeme do mojeho domu pít, jo?«

Souhlasil jsem, že rozdělit džin mezi starší a náčelníky – tedy mladým, jak jim Fon říkal – je přímo báječný nápad.

Fon se obezřetně rozhlédl, jestli nás někdo neuslyší, ale protože se kolem nás mačkalo jenom asi pět tisíc lidi, usoudil, že mi své tajemství může prozradit zcela bez obav. Naklonil se ke mně a znovu ztišil hlas.

»Brzo jdeme do mojeho domu,« opakoval rozjařeně, »a pijeme vísky.«

Opřel se a sledoval, co tomu říkám. Zakoulel jsem očima a snažil se tvářit, jako bych byl radostí bez sebe, ale přitom jsem uvažoval, co se mnou po všem tom mimbu a džinu whisky udělá. Fon si s tím zřejmě nelámal hlavu, hned přivolal ›mladé‹ a začal jednomu po druhém rozlévat zbytek džinu do kravských rohů zpola naplněných

mimbem. Ještě nikdy jsem se nevzdal alkoholu tak ochotně. Musel jsem obdivovat jejich železné žaludky, které s naprostým klidem ba dokonce s chutí zvládly koktajl z toho příšerného džinu a mimba. Mně se dělalo špatně už při pouhém pomyšlení.

Po tomto projevu poněkud pochybné štědrosti vůči poddaným Fon povstal a za zvuku bubnů, jekotu a tleskání mě odvedl složitým bludištěm chodbiček a dvorků zpátky ke svému domu, jenž se mezi doškovými chatrčemi žen ztrácel jako krabička zápalek ve včelíně. Vešli jsme dovnitř a octli se ve velké místnosti s nízkým stropem a prkennou podlahou pokrytou nádhernými leopardími kůžemi a pestrými rohožemi z místních travin, na nichž stál velký stůl a křesla. Splniv povinnosti státníka, rozvalil se Fon v křesle a vzápětí už přinášel sluha nenačatou láhev whisky White Horse. Když ji otvíral, začal můj hostitel pomlaskávat, jako by chtěl naznačit, že teď, když máme nudné úřední záležitosti za sebou, můžeme se pustit do opravdového pití.

Příští dvě hodiny jsme tedy neúnavně popíjeli a probírali dlouho a do nejmenších podrobností taková zajímavá témata, jako – čím se nejlíp střílí na slony, z čeho se dělá whisky, proč nechodím na večeře do Buckinghamského paláce a tak dále. Nakonec však Fonovy otázky i mé odpovědi začaly postrádat patřičnou vytříbenost obsahu i formy a Fon v mylném domnění, že následky nemírného pití se dají zneutralizovat sladkou hudbou, přivolal kapelu.

Hudebnice nastoupily venku na nádvoří a začaly hrát a tancovat. Fon si umanul, že hudba se musí oslavit další lahví White Horse. Potom kapela utvořila polokruh a jakási žena předvedla šouravý, kolébavý tanec a ostrým, naříkavým hlasem zazpívala píseň jejímž slovům jsem nerozuměl. Zaznával z ní však takový smutek, že nás s

Fonem dojala až k slzám. Utíraje si oči, přikázal Fon ostře hudebnicím, ať zahrají něco jiného. Kapela se dlouho radila a pak zanotovala melodii v naprosto dokonalém rytmu kongy. Byla to písnička tak povzbudivá a veselá, že jsme se rychle vzpamatovali z melancholie; zanedlouho jsem klepal nohou do taktu, zatímco Fon dirigoval se skleničkou v ruce. Fonova pohostinnost i živá melodie mě tak nadchly, že jsem dostal nápad.

»Tuhle večer jsi mi ukázal domorodé tance, že ano?«

»Jo,« přitakal Fon a potlačil škytnutí.

»No a co kdybych tě dneska naučil já tancovat po evropsku?«

»Ach, pšíteli,« rozzářil se a objal mě, »ano, ano, bude fajn, že mě učíš. Pojď, jdeme do tancovacího domu.«

Nejistě jsme se zvedli a vydali se k tančírně. Všiml jsem si, že těch padesát metrů mého společníka úplně udolalo, protože když dosedl na svůj nádherný trůn, sotva popadal dech.

»Učíš nejdžív všechny mladý,« prohlásil a ukázal rukou k davu rádců a náčelníků, »já tancuju až potom.«

Pohlédl jsem na rozpačité, přešlapující rádce a usoudil, že složitější figury kongy, kterou se pod mým vedením měli naučit, by nezvládli. Vlastně jsem začínal mít pochybnosti, zda to zvládnu sám. Řekl jsem si tedy, že jim ukážu jenom poslední část, kdy všichni tanečníci udělají hada, napodobují prvního tanečníka a proplétají se sálem.

Když jsem vyzval dvaadvacet starších k tanci, celý sál zmlkl a v nastalém tichu bylo slyšet jen šustění hábitů, jak rádcové nastupovali na parket. Seřadil jsem je do zástupu, každý se chytl toho před sebou kolem pasu, kývl jsem na kapelu, ta s vervou spustila a už jsme jeli. Poučil jsem své žáky předem, že mají všechno dělat po mně. Poslechli mě na slovo, jenomže jsem brzy přišel na

to, že všechno co jsem z kongy uměl, se mi pod vlivem Fonova alkoholu vypařilo z hlavy. Pamatoval jsem si jedině, že na jednu dobu se musí vykopnout. Kapela nasadila zběsilé tempo a my vyrazili kolem sálu: raz, dva, tři, kop, raz, dva, tři, kop. Mým žákům nedělalo potíže jednoduché pohyby napodobit, a tak jsme majestátně kroužili sálem a hábity unisono šustily. Počítal jsem do taktu, a na příslušném místě napovídal zvoláním ›kop‹, jenomže tanečníci si zřejmě řekli, že výkřiky patří k tanci, že jde o jakýsi rituální vokální doprovod, a všichni začali vykřikovat s sebou. Účinek na početné obecenstvo byl přímo fantastický. Ostatní členové Fonovy svity, asi čtyřicet manželek plus několik starších potomků se za nadšeného vřískání honem přidalo k zástupu a jakmile se napojili na ocas hada, začali křičet s námi.

»Raz, dva, tši, kop,« hulákali starší.

»Raz, dva, tši, juch,« ječely manželky.

»Vás, da, či, juch,« vřískaly děti.

Tohle si ovšem Fon nemohl nechat ujít. Namáhavě se zvedl z trůnu a podpírán dvěma muži, se připojil k tanci. Nevykopával sice s ostatními v taktu, ale obrovsky se bavil. Vodil jsem zástup kolem dokola, až se mi z toho motala hlava a zdálo se mi, že se celý sál otřásá kopáním a výkřiky. Pak jsem usoudil, že by neškodilo trochu se provětrat, vyvedl jsem tanečníky ven pod širé nebe a už se náš dlouhý, kroutící se had proplétal nádvořími, nahoru a dolů po schodech, různými chatrčemi, prostě všude, kudy šlo projít. Hudebnice se nechtěly nechat zahanbit a běžely celé zpocené za námi, ale ani na okamžik nevypadly z taktu. Nakonec spíše díky náhodě než smyslu pro orientaci jsem zástup zavedl zpátky do tanečního sálu, kde jsme se všichni celí udýchaní a rozesmátí svalili. Fona, který během tance několikrát upadl, odvedli zpátky do křesla. Sotva popadal dech, ale přímo

zářil.

»Moc fajn tanec,« prohlásil. »Moc, moc fajn.«

»Líbí se ti?« zeptal jsem se lapaje po dechu.

»Moc líbí,« souhlasil rozhodně. »Máš moc sílu, já nikdy neviděl evropský tak tancovat.«

Nijak mě to nepřekvapilo, protože v Africe je jistě jen málo Evropanů ochotných vyučovat ve volném čase místní náčelníky a jejich dvořany kongu. Byl jsem si jistý, že kdyby mě někdo viděl, určitě by mi vyčetl, že jsem dokázal za půl hodiny pošramotit prestiž bílého muže hůř než kdokoli jiný v celé historii západní Afriky. Zdálo se však, že konga mou vážnost v očích Fona a jeho svity jenom zvýšila.

»Raz, dva, tši, kop!« broukal si zamyšleně Fon, »moc fajn.«

»Je to velice známý tanec,« řekl jsem.

»Jo,« odpověděl Fon a kývl na souhlas, »moc fajn je.«

Chvilku zamyšleně seděl. Kapela mezitím spustila znova a tanečníci se vyhrnuli na parket. Dýchal jsem už zase normálně a právě jsem si chtěl pogratulovat, když tu se můj společník probral a něco přikázal. Od skupiny tanečníků se odlepila mladá, asi patnáctiletá dívka a přišla k pódiu, na němž jsme seděli. Byla hezky buclatá, celá se leskla olejem a její půvaby jen nedostatečně zakrývala miniaturní bederní rouška. S plachým úsměvem k nám přistoupila, Fon se naklonil a vzal ji za zápěstí. Pak rychle škubnul, dívka mi přistála na klíně a s hihňáním se uvelebila.

»Žencká pro tebe,« prohlásil Fon a velkodušně máchl tlapou, »moc fajn. Má dcera. Vem za ženu.«

Říci, že mě to vyděsilo, je slabé slovo. Byl jsem úplně hrůzou bez sebe. Hostitel se právě nacházel v onom milém rozpoložení mysli, jež bezprostředně předchází záchvatu zuřivosti a já jsem si uvědomoval, že budu mu-

set odmítnout nanejvýš taktně, abych nezkazil jinak moc hezký večer. Zoufale jsem se rozhlédl, a teprve v té chvíli jsem si všiml, že velká část davu je vyzbrojená oštěpy. Kapela mezitím zmlkla a všichni mě s napětím sledovali. Hostitel si mě prohlížel skelnýma očima a já nemohl poznat, zda mi dívku skutečně dává za ženu, nebo zda mě jenom jinými slovy vybízí k nevázaným radovánkám. Ale ať už to bylo jak chtělo, odmítnout jsem musel. Kromě jiného nebyla prostě můj typ.

Olízl jsem si rty, odkašlal a spustil jsem. Mluvil jsem, jak nejlépe jsem dovedl. Nejprve jsem Fonovi poděkoval, že mi tak neskonale laskavě nabídl svou poctivě naolejovanou dceru, pod jejímiž zhruba osmdesáti kilogramy živé váhy mě už začínala bolet kolena. Zná však pošetilé zvyky mých krajanů a dobře ví, že Angličan – bez ohledu na to, co by si třeba přál – nemůže mít víc než jednu manželku. Fon moudře pokyvoval hlavou. A proto, pokračoval jsem, musím bohužel jeho štědrou nabídku odmítnout, neboť v Anglii už jednu ženu mám, a kdybych si zpátky přivezl ještě jednu, vystavoval bych se nejen soudnímu stíhání, ale i fyzickému nebezpečí. Kdybych nebyl ženatý, mlel jsem jako o závod, nic na světě by mě tak netěšilo, jako přijmout jeho nabídku, vzít si jeho dceru za manželku, usadit se zde a prožít zbytek života v Bafutu.

Když jsem skončil, k mé úlevě zaburácel sálem potlesk, třebaže Fon si maličko poplakal, že se mu nesplní vytoužený sen. V té vřavě jsem svou černou přítelkyni sesunul z klína, plácl ji po zadečku a ona s chichotáním odběhla zpátky na parket.

Ženecká pro tebe moc fajn

Poněvadž jsem měl pocit, že jsem pro diplomatické vztahy udělal za jeden večer dost, navrhl jsem, abychom společnost rozpustili. Fon a jeho svita mě doprovodili zpátky na velké nádvoří, kde se bafutský vládce rozhodl, že mě vezme kolem pasu a zatancuje si se mnou ještě jednou kongu á la Durrell. Ostatní se připojili za nás. Tancovali jsme přes nádvoří, vykřikovali a vykopávali s takovou vervou, že jsme z mangovníků vyplašili všechny kaloně a psi široko daleko se rozštěkali jako pominutí. Pod schody jsme se s Fonem opilecky láskyplně rozloučili a já pak stál a díval se, jak zástup vrávorá v rytmu kongy zpátky přes nádvoří. Poté jsem vyšplhal pětasedmdesát schodů nahoru. Netoužil jsem po ničem jiném než po posteli, ale na verandě mě čekal pohoršený Ben s lampou.

»Pšišli lovci, páne,« přivítal mě.

»Cože, teď?« zeptal jsem se překvapeně, protože byly už tři pryč.

»Ano, páne. Chceš je posílat pryč?«

»Přinesli zvířata?« otázal jsem se dychtivě s vidinou vzácných zvířecích exemplářů před očima.

»Ne, páne. Chtějí na tebe mluvit.«

»Dobrá, tak je přiveď,« řekl jsem a klesl do křesla. Za chvilku Ben uvedl pět stydlivých mladých lovců. Všichni třímali oštěpy. Uklonili se a zdvořile mi popřáli dobrý večer. Zřejmě přišli na slavnost, slyšeli Fonovu řeč, a protože byli z vesnice daleko odtud, chtěli si se mnou před návratem domů promluvit, aby věděli přesně, která zvířata chci.

Pochválil jsem je za jejich snahu, rozdal jim cigarety a vytáhl knížky a fotografie. Dlouho jsme nad nimi seděli a já vysvětloval, o která zvířata mám největší zájem a kolik jsem ochoten zaplatit. Když už se chystali k odchodu, všiml si jeden mladík kresby, která ležela na posteli a

kterou jsem jim neukazoval.

»Taky chceš to žvíže, páne?« zeptal se a namířil na obrázek prstem.

Zadíval jsem se nejdřív na kresbu, pak na mládence. Zdálo se, že to myslí docela vážně.

»Ano,« prohlásil jsem důrazně. »Strašně moc. Proč, ty ho znáš?«

»Ano, páne, já ho znám,« řekl lovec.

Ukázal jsem obrázek ostatním.

»Pořádně si ho prohlédněte,« nařídil jsem.

Všichni se upřeně zahleděli na papír.

»A teď vážně, vy to zvíře znáte?« zeptal jsem se znova a snažil se potlačit vzrušení.

»Ano, páne,« odpověděli, »známe dobže.«

Sedl jsem si a civěl na ně jako na bytosti z jiného světa. Přišlo to tak nečekaně, že mi to naprosto vzalo dech, protože na obrázku byl živočich, kterého jsem si přál už dávno mít, možná nejpozoruhodnější obojživelník na světě, kterého vědci znají pod jménem *Trichobatrachus robustus,* neboli skokan třásnitý, a laici jako chlupatou žábu.

Zde je na místě malé vysvětlení. Na předcházející výpravě do Kamerunu jsem si usmyslel, že toho podivného tvora získám, ale nepodařilo se mi to. Lovili jsme tehdy v pralese v nížinách a všichni místní lovci, kterým jsem obrázek ukazoval, existenci podobného živočicha vehementně popírali. Když jsem trval na svém, vrhali na mě útrpné pohledy a považovali mé tvrzení za další důkaz pošetilosti bílého muže, protože každý přece ví, že žába není chlupatá. Prosím, zvířata mají srst, ptáci peří, ale žáby mají holou kůži a dost. Protože jim bylo zcela jasné, že takové zvíře nemůže existovat, nijak se nenamáhali ho hledat, ačkoli jsem za něj nabízel obrovskou odměnu. Nemá přece smysl hledat vybájenou příšeru, žábu s

chlupy. Strávil jsem mnohou namáhavou noc v pralese, brodil se potoky a to nepolapitelné zvíře hledal, ale marně. Nakonec jsem začal věřit, že ať si učebnice říkají co chtějí, lovci mají pravdu a skokan třásnitý v nížinném pralese prostě nežije. Byl jsem natolik znechucen posměšky a vtípky, které každá má zmínka o chlupaté žábě vyvolala mezi místními obyvateli, že jsem při druhé výpravě obrázek už nikomu neukazoval, protože jsem si říkal, že lovci z hor budou stejného názoru jako jejich příbuzní z pralesů. Proto mě tedy tak překvapilo a vzrušilo, když mládenec sám od sebe to bájné zvíře nejen poznal, ale dokonce chtěl i vědět, jestli o něj mám zájem.

Pečlivě jsem lovce vyslechl a chvěl se přitom jako nedočkavý ohař. Ano, znají tu žábu, ujistili mě už potřetí, ano, je chlupatá, ano, dá se snadno chytit. Když jsem se zeptal, kde žije, máchli neurčitě rukou, že jich jsou plné lesy. Oči mi zasvítily; chtěl jsem ještě vědět, jestli znají nějaké místo, kde je hledat. Ano, vědí o jedné ›malé vodě‹ asi pět kilometrů odtud, kde se jich obvykle v noci pár vyskytuje. To mi úplně stačilo. Vyběhl jsem na verandu a zařval. Sluhové s opuchlýma očima se v polospánku vypotáceli z chatrče a shromáždili se na verandě.

»Tenhle lovec ví, kde hledat žábu, co má vousy na zadku,« vysvětloval jsem. »Jdeme ji chytit.«

»Teď, páne?« otázal se vyděšeně Ben.

»Ano, teď hned. Všichni si vemte pytle a baterky. Rychle, rychle.«

»V noci?« zapípal Ben, který nadevše miloval postel.

»Ano, teď HNED. Nestůj tady a nezívej a koukej si jít pro pytel a baterku!«

Zívající sluhové s naběhlýma očima se jen neradi odšourali splnit rozkaz. Kuchař Jacob se na chvilku zdržel, aby mě informoval, že on je kuchař a ne lovec a nechápe, proč má měnit ve čtyři hodiny ráno povolání.

»Kamaráde,« prohlásil jsem neúprosně, »jestli tu za pět minut nebudeš s pytlem a baterkou, zítra už nejsi ani lovec ani kuchař, rozumíš?«

Rychle odkvačil za ostatními, aby si sehnal věci. Za půl hodiny byla má ospalá jednotka pohromadě a vyrazili jsme po rosou zvlhlé cestě na lov.

LOV NA CHLUPATÉ ŽÁBY

Kráčeli jsme pod mihotavým světlem hvězd a rosou ztěžklá tráva po obou stranách prašné cesty se leskla. Měsíc naštěstí nesvítil. Když člověk loví při baterce, je měsíc jenom pro zlost, protože vrhá stíny, ve kterých se může kořist ukrýt a navíc je světlo baterky neúčinné. V čele šli velice čilí a dychtiví lovci, zatímco mí dobře placení sluhové se s mocným zíváním táhli vzadu a jejich šouravé kroky vířily prach silnice. Jedině Jacob, který pochopil, že se nedá nic dělat, a řekl si, že se z toho aspoň pokusí vytlouct co nejvíc, mi kráčel po boku. Občas, když se k nám zezadu doneslo zvlášť silné zívnutí, ohlédl se a posměšně zasupěl.

»Ty lidi nemají sílu,« prohlásil opovržlivě.

»Asi už zapomněli, že jsem za každou žábu slíbil pět šilinků,« řekl jsem hlasitě a zřetelně.

Můj hlas se v tiché noci nesl daleko a v tu chvíli se zadní voj probudil a zívání a šourání ustalo jako když utne, protože pět šilinků za žábu bylo opravdu hodně.

»Já nezapomněl,« řekl Jacob a poťouchle se na mě usmál.

»O tom nepochybuju,« odvětil jsem vážně, »ty jsi ten největší držgrešle v celé západní Africe.«

»Ano, páne,« přitakal pokojně.

Tomu člověku se prostě nedalo dostat na kobylku. Když vám nerozuměl, pro jistotu souhlasil se vším, co jste řekli.

Ušli jsme po cestě asi dva a půl kilometru a pak lovci zabočili na uzounkou cestičku ve vysoké trávě. Stezka byla kluzká rosou a nepravidelně se klikatila vzhůru po úbočí kopce. Kolem nás v provlhlé džungli vysoké trávy se jako milióny liliputánských metronomů ozývaly malinké žabičky a cvrčkové. Z trávy při stezce se mátožně vznesla velká bledá můra, a když třepotavě zamířila k nebi, vylétl ze stínu tiše jako šíp lelek, ozvalo se klapnutí zobáku a můra zmizela. Pták se otočil a ztratil se nad úbočím stejně neslyšně, jako se objevil. Když jsme dorazili nahoru, prohlásili lovci, že potok, o kterém mi vyprávěli, leží v údolí před námi. Byla to hluboká úzká rokle ponořená do stínu, sevřená dvěma hladkými kopci, jež tvarem připomínaly zadní část těla, a na dně se klikatil potůček s tmavým lemem nízkých stromů a křovin. Vydali jsme se do údolí a ze tmy se ozvalo bublání a zurčení vody mezi balvany v korytě potoka. Stezka se proměnila v klouzačku z lepkavého jílu, a jak jsme sjížděli dolů, mlaskal nám nepříjemně pod nohama.

Potok uháněl údolím a vrhal se dolů po širokých, nízkých, balvany posetých stupních. Tvořily miniaturní, zhruba dvoumetrové vodopády, jejichž naleštěné sloupy vody se řítily do okrouhlých tůněk vymletých mezi skalisky, kde se proud točil ve víru stříbrných bublin a pokračoval mezi kameny k dalšímu vodopádu. Nad potokem se skláněla neučesaná zlatavá hříva dlouhé trávy a mezi lesklými balvany vyrážely z hustého zeleného mechu křehké kapradiny a semenáčky. Po břehu se opatrně po špičkách promenovala spousta malých růžovočokoládových krábků. Jakmile jsme na ně posvítili, začali výhružně zvedat klepeta a obezřele couvat do děr, které

měli vyhrabané v červeném jílu.

Jak jsme se prodírali vysokou trávou, vylétaly z ní desítky droboučkých bílých můr, které pak jako vír sněhových vloček tančily na druhou stranu potoka. Sedli jsme si na břehu na cigaretu a začali probírat náš plán. Lovci tvrdili, že žáby se nejvíc vyskytují v tůňkách pod malými vodopády, ale skrývají se i pod plochými kameny na mělčinách v korytě. Rozhodl jsem, že utvoříme napříč potokem rojnici, budeme pomalu postupovat proti proudu a přitom převrátíme každý kámen a prohlédneme každou skulinku. Celou hodinu jsme se cachtali v mělké ledové vodě, klouzali po mokrých kamenech, svítili do každičké skrýše a opatrně obraceli každý uvolněný kámen. Mezi balvany se to hemžilo klapajícími kraby a co chvíli nás vylekalo hlasité žbluňknutí, jak se ostře zelené kulaté žabičky vrhaly do vody. Všude se třepotaly záclony malinkých můr, ve světle baterek se míhali drobní netopýři, ale po chlupatých žábách ani vidu ani slechu.

Většinou jsme šli mlčky, ale noc zněla stovkou nápěvů vody zpívající v korytě, bzučením cvrčků v trávě, občasnými výkřiky ptáků vyplašených světlem baterky nebo klokotavým mlaskáním a žbluňkáním, když někdo z nás obracel v hluboké vodě kámen. Ve chvíli, kdy jsme slézali nízkou stěnu, ze které jako chvějící se krajková záclona visel vodopád, vyděsil nás hlasitý výkřik a žbluňknutí. Zamířili jsme baterky k patě vodopádu a zjistili, že Jacob, který šplhal jako poslední, šlápl na užovku stočenou v díře. Vyděšeně uskočil, ale to neměl dělat, protože se právě držel zuby nehty skalní stěny asi metr a půl nad zemí. Žuchl do tůňky a vynořil se sice nezraněn, zato však mokrý od hlavy až k patě a s drkotajícími zuby, protože voda byla přímo ledová.

Nastával úsvit a černá obloha na východě začínala pomalu blednout zelenkavým svitem, ale po chlupatých

žábách stále ani stopy. Lovci, které náš nezdar značně deprimoval, tvrdili, že jakmile se rozední, nemá cenu hledat dál, protože žáby se už stejně neukážou. To znamenalo, že nám zbývaly asi dvě hodiny a přestože jsme pokračovali v pátrání, byl jsem přesvědčen, že nás štěstí opustilo a žádnou žábu nechytíme. Konečně jsme celí mokří, prochladlí a skleslí dorazili do širokého údolí s rovným dnem, posetým obrovskými balvany, mezi nimiž se potok proplétal jako had. Místy tvořil mezi skalisky hluboké, tiché tůně, a protože koryto mělo ploché dno, voda tu plynula rovnoměrně a klidně a rozlévala se do dvojnásobné šířky. Černé balvany s tapisérií mechu a divokých begónií čněly v nejprapodivnějších úhlech k hvězdnatému nebi a vypadaly jako náhrobky pradávných obrů.

Když jsme došli asi do poloviny údolí, rozhodl jsem se, že si sednu a zakouřím. Přistoupil jsem k zčernalému zrcadlu malé tůňky obklopené vysokými balvany, vybral si hladký suchý kámen, zhasl baterku a sedl si na vytouženou cigaretu. Mezi skalami mrkaly a blýskaly baterky mých druhů, kteří postupovali dál, a šplíchání jejich nohou ve vodě brzy pohltila noc. Když jsem dokouřil, cvrnkl jsem nedopalek do vzduchu. Prolétl obloukem jako světluška a se zasyčením zhasl v tůni. Téměř vzápětí to ve vodě žbluňklo a hladkou černou hladinu zčeřily stříbrné vlnky. Rychle jsem rozsvítil baterku a posvítil na tůňku, ale nic jsem neviděl. Pak jsem přejel kuželem světle přes okolní balvany porostlé mechem. Necelý metr od místa, kde jsem seděl, dřepěla na samém okraji skaliska veliká, lesklá, čokoládově zbarvená žába, porostlá na tlustých nohou a bocích něčím, co vypadalo jako zcuchané chlupy. Neodvažoval jsem se ani dýchat, protože žába seděla úplně na krajíčku převisu nad hladinou. Tvářila se velice obezřetně a podezřívavě, nohy připravené jen se od-

razit a skočit. Kdybych ji vyplašil, vrhla by se přímo do temné vody a už bych ji nechytil. Možná pět minut jsem seděl stejně nehybně jako kameny kolem mě. Žába si pomalu zvykala na světlo, a konečně se uklidnila. Jednou se trošičku pohnula a zamrkala vlhkýma očima. Při pomyšlení, že skočí a zmizí, se mě zmocnila panika, ale žába se zas upokojila a já si ulehčené oddechl. Seděl jsem a honem přemýšlel, jak ji dostat. Nejdřív jsem musel přendat baterku z pravé ruky do levé, aniž bych žábu vyplašil, a pak jsem se musel naklonit dopředu a natáhnout ruku, abych po ní mohl chňapnout. Manévr s baterkou mě stál spoustu strachu, protože žába mě podezřívavě sledovala čilýma očima. Když jsem měl baterku konečně v druhé ruce, zůstal jsem několik minut nehybně sedět, aby se zase uklidnila, a potom jsem po ní pomalu a nesmírně opatrně natáhl ruku. Sunul jsem ji centimetr po centimetru, a když jsem ji měl těsně nad žábou, zhluboka jsem se nadechl a chňapl. V tom okamžiku žába vyskočila, ale já byl rychlejší a podařilo se mi sevřít jí jednu kluzkou zadní nohu. Nehodlala se však vzdát svobody bez boje, pronikavě zaskřehotala a začala zuřivě kopat druhou zadní, přičemž mi podrápala prsty na hřbetě ruky. Měl jsem pocit, jako by se mi do ruky zarylo několik jehel, a na kůži se mi objevilo pár hlubokých krvavých škrábanců. Nenadálý útok zvířete, jež jsem pokládal za zcela neškodné, mě tak překvapil, že jsem zřejmě trošku povolil sevření. Žába kopla, silně sebou škubla, vlhká noha mi proklouzla mezi prsty, ozvalo se žbluňknutí a na hladině se rozlila kola. Můj úlovek byl pryč. To, co jsem cítil, se nedá slovy popsat. Rozsáhlý repertoár nejšťavnatějších výrazů, které jsem si během let osvojil, mi připadal příliš nedokrevný a nevýstižný, než aby mohl vyjádřit, jaké neštěstí mě postihlo. Pár jsem jich zkusil, ale zdaleka nevystihovaly mé pocity. Honím se za

chlupatou žábou kdovíjak dlouho, musím poslouchat, že neexistuje, strávím nekonečné hodiny marným pátráním, a když už ji držím v ruce, nechám ji díky vlastní hlouposti utéct.

Vylezl jsem na vysokou skálu, abych se porozhlédl po lovcích. Spatřil jsem jejich baterky blikat asi o půl kilometru dál v údolí. Dlouze jsem zahalekal, a když se ozvali, zavolal jsem, ať si pospíší zpátky, že jsem objevil zvířata, která hledáme. Pak jsem slezl dolů a pečlivě tůňku prozkoumal. Byla asi tři metry dlouhá a v nejširším místě asi metr padesát široká. Odtok i přítok mezi balvany byly velice úzké, a tak jsem si řekl, že kdybychom je zahradili, měli bychom značnou šanci žábu znovu chytit. Když udýchaní lovci dorazili, vyložil jsem jim, co se stalo. Jakmile se dozvěděli, že mi žába utekla, začali luskat prsty a úpět zklamáním. Pustili jsme se ale do práce a brzy jsme měli přítok i odtok zahražený hromadami plochých kamenů. Dva lovci si pak stoupli na balvany a posvítili na tůňku, abychom dobře viděli. Nejdřív jsem zkusil hloubku násadou síťky na motýly a zjistil, že v tůni je asi šedesát centimetrů vody a dno kryje vrstva hrubého štěrku a malých kamenů, mezi nimiž se žába mohla krásně ukrýt. Jacob, já a dva lovci jsme svlékli veškeré šatstvo a vklouzli do ledové vody, já s Jacobem na jedné straně, oba lovci na druhé. V předklonu jsme postupovali pomalu proti sobě, prozkoumávali rukama i nohama každou skulinku a obraceli každý kámen. Když jsme se propracovali až do středu tůňky, zavýskl jeden z lovců nadšením a divoce po něčem pod vodou chňapl, až málem ztratil rovnováhu a upadl.

»Co je, co je?« dotazovali jsme se všichni vzrušeně.

»Žába,« prskal lovec, »ale utíkal.«

»Ty ho nedržel?« procedil hněvivě Jacob drkotajícími zuby.

»Utíkal na pána,« prohlásil lovec a ukázal směrem ke mně.

Sotva to dořekl, ucítil jsem vedle bosé nohy nějaký pohyb, rychle jsem se sehnul a začal zběsile šátrat pod vodou kolem sebe. Současně Jacob pronikavě vyjekl a zajel pod hladinu, zatímco jeden z lovců se zoufale snažil lapit cosi mezi nohama. Nahmátl jsem hladkou, tlustou žábu, která se mi u nohy zavrtávala do štěrku, a sevřel ji. V tu chvíli se z vody vynořil prskající Jacob a celý udýchaný vítězoslavně zamával rukou, v níž pevně svíral buclatou žábu. Pustil se ke mně, aby mi úlovek ukázal a než se ke mně dobrodil, stál jsem už zase zpříma a tiskl svou kořist. Rychle jsem mrkl do dlaní a zahlédl tlustá žabí stehýnka porostlá chlupy. Držel jsem skutečně třásnitého skokana. Pak jsem se podíval na jacobův úlovek a zjistil, že máme další exemplář. Poblahopřáli jsme si k úspěchu a potom jsme kořist opatrně vložili do velkého pytle z měkké látky. Sotva jsme ho pečlivě zavázali, vztyčil se s radostným výkřikem lovec, jenž tak divoce chňapal kolem sebe, a v ruce se mu houpala ještě jedna žába.

Povzbuzeni a rozehřátí úspěchem jsme se znovu vrhli do tůňky a ještě jednou ji pečlivě prohledali, ale žádné žáby jsme už nenašli. Obzor na východě mezitím dostal bleďounkou modrou barvu stříknutou zlatem a nad hlavou nám blikaly a skomíraly poslední hvězdy, které se ztrácely v pruzích nefritově zelené záře rozlévající se po obloze. Na další lov bylo už příliš pozdě, ale já byl s výsledkem výpravy nadmíru spokojen.

Zatímco se Afričané rozsadili po kamenech a smáli se, vykládali a pokuřovali cigarety, které jsem jim rozdal, utřel jsem se poněkud nedostatečně kapesníkem a natáhl si rosou promáčené šaty. Bolela mě příšerně hlava, jednak rozčilením z lovu, ale hlavně asi díky večírku u

Fona. Hřála mě však radost z úspěchu, a tak jsem třeštící hlavu a vlhké, studící šaty ani nevnímal. Ponořil jsem pytel s žábami do tůňky, aby se smočily a ochladily, a pak jsem ho zabalil do mokré trávy a dal do košíku.

Když jsme vylezli na vrcholek kopce, vyšlo v dálce za horami slunce a zaplavilo svět křehkým zlatavým světlem. Dlouhá tráva se skláněla pod tíhou rosy a v sítích, jež mezi stvoly natáhli drobní pavoučci, modrobíle svítil v září slunce bohatý noční úlovek, tisíce kapek rosy. Pod nohama nám vyskakovaly spousty kobylek s lesklými purpurovými křídly, s bzučením před námi prchaly a nad trsem bledě žlutých orchidejí chráněných velkým balvanem si pobrukoval sbor tlustých, zářivě modrých čmeláků, chlupatých jako medvíďata. Vzduch byl svěží a chladný a voněl květinami, trávou, zemí a rosou. Lovci se pustili zástupem dolů ze svahu a celí šťastní, že lov měl úspěch, zanotovali s vervou veselou bafutskou písničku. Sluhové se přidali a Jacob všechny doprovázel tichým bubnováním na plechovku. Pochodovali jsme zpátky k Bafutu, hlasitě zpívali a Jacob vyklepával na improvizovaném bubínku čím dál složitější rytmy.

Když jsme konečně dorazili domů, ze všeho nejdřív jsem udělal žábám příbytek z vysoké plechovky, kterou jsem naplnil čerstvou vodou a na dno dal kameny, aby se mezi nimi mohly schovat. Dvě žáby jsem umístil v plechovce, ale třetí jsem strčil do veliké sklenice od marmelády. Postavil jsem ji na stůl, dal si snídani a mezi jednotlivými sousty s obdivem svou kořist pozoroval. Na žábu byla dost velká. Se složenýma nohama by se sice vešla na talířek, ale moc místa by nezbývalo. Hlavu měla širokou a poměrně plochou, oči silně vypoulené a tlamičku neuvěřitelně širokou. Základní zbarvení na hřbetě bylo čokoládově hnědé, místy s tmavšími, téměř černými skvrnami, ale břicho bylo bílé, v dolních partiích a na

vnitřní straně stehen trošku zapýřené do růžová. Oči měla velké, černé jako uhel a poseté jemňounkými zlatými skvrnkami. Nejpozoruhodnější na ní byly tlusté, černé, asi dva a půl centimetru dlouhé chlupy, jež jí rostly na bocích a stehnech. Ve skutečnosti to ovšem nejsou chlupy, ale jemná, podlouhlá vlákna pokožky, která připomínají chapadla mořské sasanky. Při zběžné prohlídce se však zdá, že žába má dolní polovinu těla porostlou hustým kožíškem. Ve vodě jsou chlupy markantnější, protože vlají jako mořské řasy, ale na suchu vypadají jako beztvarý rosol.

Když vědci skokana třásnitého objevili, nastaly vášnivé diskuse, k čemu vlastně mu ten podivný porost je, ale dnes se má zato, že vlákna napomáhají dýchání. Všechny žáby dýchají do jisté míry pokožkou, jinými slovy, přijímají kyslík vlhkým povrchem těla. Žába má tedy dva dýchací orgány – pokožku a plíce. Dýchání pokožkou jí umožňuje zůstávat pod vodou i poměrně dlouhou dobu. Vlákna vlastně zvyšují celkovou plochu pokožky, a tím dýchání usnadňují. O této funkci vláken se původně dosti pochybovalo, protože sameček je sice chlupatý, ale samička má kůži hladkou jako jiné druhy žab. Zdálo se tedy, že chlupy jsou spíše pro ozdobu než užitek, protože bylo dost směšné předpokládat, že sameček je tak dýchavičný, že musí mít chlupy, zatímco samička si bez chlupů žije a dýchá docela dobře. Tento rozpor se však brzy vysvětlil. Zjistilo se, že sameček tráví život pod vodou, zatímco samička žije větší část roku na suchu a do vody chodí jen v odbobí páření. Záhada se tedy objasnila: samička žije na suchu a dýchá většinou plícemi, ale panu manželovi jsou chlupy velmi užitečné, protože valnou část života tráví pod vodou.

Kromě toho jsou tyto žáby zajímavé i tím, že v masitých prstech zadních nohou mají dlouhé, poloprůhledné bílé

drápy. Mohou je zatáhnout tak jako kočka, a když je nepotřebují, nechávají je ve zvláštních pouzdrech na prstech. Že jsou drápy ostré a žábě užitečné, jsem se ostatně přesvědčil na vlastní kůži. Domnívám se, že žába svou zbraň používá dvojím způsobem: za prvé k obraně a za druhé si drápy pomáhá, když leze na kluzké kameny v prudkých bystřinách, kde žije. Kdykoli skokana třásnitého zvednete, začne divoce kopat zadníma nohama a drápy vyjedou z pouzder. Kromě toho začne žába vydávat podivné zvuky, něco mezi spokojeným chrochtáním prasete a pištěním týrané myši. Je to zvuk neuvěřitelně pronikavý, a když ho člověk nečeká, může ho dost vylekat.

Žáby se ve velké plechovce krásně zabydlely. Po mnoha dalších nočních výpravách se jejich počet postupně rozrostl až na sedm. Všichni to byli nádherně zarostlí samečkové. Pátral jsem několik týdnů na nejrůznějších místech po nějaké samičce, ale bezúspěšně. A pak se jednoho krásného dne zjevila na verandě roztomilá, asi pětadevadesátiletá babička se dvěma kalebasy. V jednom měla párek rejsků, a ve druhém seděla velká samice skokana třásnitého. Byla to jediná samička, kterou se mi kdy podařilo získat, a tak se jí dostalo obzvláštní pozornosti a péče. Vypadala podobně jako samečci, ale cihlově červenou kůži s čokoládově hnědými skvrnami měla sušší a trošku drsnější. Velice dobře se se svými sedmi nápadníky sžila, a dokonce i převzala jejich zvyky. Přes den lehávaly všechny žáby téměř celé pod hladinou, připravené se okamžitě potopit na dno, kdyby se někdo přiblížil, ale v noci bývaly odvážnější a vylézaly z vody na kameny, které jsem jim do plechovky dal, a tam vysedávaly, naprázdno polykaly a s nepřítomným výrazem civěly jedna na druhou. Za celý pobyt i během dlouhé plavby zpátky do Anglie odmítaly tvrdohlavě veškeré

lahůdky, které jsem jim předkládal. Byly však hrozně tlusté, a proto mě jejich dlouhý půst nijak neznepokojoval. Většina obojživelníků dokáže vydržet velice dlouho bez jakékoli potravy a nijak jim to neublíží.

Když přišel čas odjet z Bafutu a vrátit se do základního tábora a potom na pobřeží, přendal jsem žáby do mělké dřevěné bedýnky vystlané vlhkými listy banánovníku. Bednička musela být mělká, protože kdyby žáby něco vylekalo, vyskočily by zděšeně do vzduchu a narazily by jemným nosem o dřevěné víko. V těsné bedničce jim však podobné nebezpečí nehrozilo. Cestou z Bafutu jsem s nimi měl spoustu starostí a trápení. Klima v horách je dost chladné a příjemné, ale v nížinném pralese je jako v turecké lázni. Skokanům se ta změna pranic nelíbila, a když jsem cestou z hor na jedné zastávce bedničku otevřel, zjistil jsem ke své hrůze, že všichni leží bezvládně a jako bez života. Seběhl jsem horempádem do blízké rokle a potopil bedničku do potoka. Čtyři exempláře nakonec v chladné vodě ožily, ale zbývající tři už na tom byly příliš špatně a zakrátko chcíply. Zbyli mi tedy tři žabáci a jedna žába. Od té chvíle jsem musel každých pět či sedm kilometrů zastavovat náklaďák a běhal jsem žáby smočit, aby trošku ožily, jinak bych je nedovezl do základního tábora živé.

Po příjezdu ovšem vyvstal další problém. Žáby sice nemohly skákat a narazit si nos, ale zato se cestou pokusily v rohu bedničky zahrabat a sedřely si veškerou kůži z nosu a horních pysků. To byla velice vážná věc, protože jakmile si žába poraní kůži, začne jí místo ošklivě mokvat a infekce se prohlodává dál jako vřed, takže může žábě vyžrat celý nos i tlamičku. Musel jsem jim honem udělat novou bednu. Byla sice také nízká, ale navíc měla dno, stěny i víko vyčalouněné vatou a měkkou látkou, takže připomínala miniaturní polstrovanou celu. Skoka-

nům se v ní dařilo docela dobře, protože ať už skákali nebo se snažili zahrabat, nemohli si o měkké stěny ublížit. Přestal jsem jim na nějaký čas zvlhčovat kůži jako obvykle, a tak se mi podařilo odřené nosy zhojit, ale stejně jim od té doby zůstaly nepatrné bílé jizvičky.

Cesta ze základního tábora k pobřeží, kde jsme se měli nalodit, byla hotový horor. Panovalo nesmírné vedro a bednička se žábami strašně rychle vysychala. Dával jsem jim dovnitř plechovku s vodou, ale silnice byly tak špatné, že voda vyšplíchala dřív, než jsme ujeli první kilometr. Nezbývalo než každou půlhodinu zastavit někde u potoka a nechat bedničku pořádně vymáčet. Přesto jeden sameček nevydržel a na loď dorazily jenom tři exempláře. V chladné bríze se žáby brzy vzpamatovaly a zdály se být poměrně v pořádku, třebaže byly díky dlouhému dobrovolnému půstu dost pohublé. Hladověly celou cestu až do Anglie a dokonce i nějaký čas poté, co už žily v oddělení plazů londýnské zoologické zahrady. I tam se je ošetřovatel, podobně jako já, pokoušel nalákat na všemožné lahůdky, ale skokani zatvrzele odmítali žrát. A pak jim jednoho krásného dne dal vlastně ze zoufalství do klece několik růžovoučkých, sotva narozených bílých myší. K jeho překvapení se žáby na myši vrhly a všechny je sluply, jako by to odjakživa bylo jejich zamilované jídlo. Od té doby žraly jen tuto neobvyklou stravu a naprosto odmítaly obvyklý žabí jídelníček jako kobylky a moučné červy.

Jelikož se zdá velice nepravděpodobné, že skokan třásnitý se na svobodě živí bílými myšmi, domnívám se, že myši jim musely nějak připomínat jejich obvyklou potravu, ale co by to mohlo být, mi stále zůstává záhadou.

Fonův proslov na slavnosti okamžitě přinesl neuvěřitelné výsledky. Druhého dne odpoledne jsem chtěl zažehnat únavu z Fonova večírku a lovu na skokany, který následoval, a tak jsem si lehl, že se pár hodin prospím. Když jsem se probudil, řekl jsem si, že ke spokojenosti mi chybí už jen trochu čaje. Vykulil jsem se z postele a doklopýtal ke dveřím, že z verandy zavolám do kuchyně. Otevřel jsem a zůstal stát jako přibitý. Nevěděl jsem, zda sním či bdím, protože celá veranda byla doslova přecpaná nejrůznějšími pytli, košíky z palmového listí a kalebasy, které se do jednoho hýbaly a chvěly, a o zeď stálo opřeno asi pět nebo šest dlouhých bambusových tyčí, jež měly na konci přivázané zuřivě se svíjející hady. Na verandě to vypadalo jako na domorodém trhu. Na horním schodě seděl na bobku Jacob a nesouhlasně se na mě škaredil.

»Pán probudil,« otázal se nešťastně, »proč pán probudil?«

»Co to má znamenat?« zeptal jsem se a máchl rukou ke sbírce pytlů a košíků.

»Žvížata,« prohlásil Jacob výstižně.

Podíval jsem se pro jistotu, jak jsou hadi uvázaní.

»Kdo je přinesl?« chtěl jsem vědět, protože se mi z toho množství zatočila hlava.

»Tyhle lidi,« odvětil Jacob lakonicky a ukázal na schody za sebe. Přistoupil jsem k němu a spatřil, že všech pětasedmdesát schodů k vile a ještě notný kus silnice jsou přecpané bafutským obyvatelstvem nejrůznějšího věku. Muselo jich být na sto padesát a všichni bez hnutí seděli a upřeně se na mě dívali. Všude panovalo nezvyklé ti-

cho. Sejde-li se někde pohromadě pár Afričanů, nadělají většinou víc rámusu než jakákoli jiná rasa na světě, ale Bafuťané se chovali tak tiše, jako by byli hluchoněmí. Ticho bylo přímo zlověstné.

»Co je jim?« zeptal jsem se Jacoba. »Proč jsou tiše?«

»A tak,« dovtípil se Jacob. »Žikám jim, pán spí.«

Byl to jen jeden z mnoha příkladů, jací jsou Bafuťané zdvořilí a milí. Dokázali celé dvě hodiny sedět na prazícím slunci a proti své přirozenosti mlčet, jenom aby mě nevyrušili z dřímot.

»Proč jsi mě nevzbudil dřív?« zeptal jsem se Jacoba. »Copak nevíš, že zvířata nesmějí čekat?«

»Ano, páne, nezlob, páne.«

»No dobrá, tak se do toho pustíme, ať vidíme, co tu máme.«

Vzal jsem do ruky první košík a nahlédl do něj. Byla v něm pětice myší s bledě zrzavým kožíškem, bílým bříškem a dlouhým ocáskem. Podal jsem košík Jacobovi a ten ho donesl ke schodům a zdvihl nad hlavu.

»Kdo to pšines?« vykřikl.

»Já,« ozvala se jakási stařena.

Vyškrábala se až nahoru na verandu, pět minut se se mnou dýchavičně handrkovala, a pak s penězi v dlani opatrně slezla zase dolů.

V dalším košíku seděly dvě roztomilé sůvičky. Byly šedě a černě kropenaté, ale kolem očí měly čistě bílou skvrnu s černým lemováním, takže vypadaly, jako když mají na nose velké brýle s tlustou obroučkou. Jakmile mě spatřily, zaklapaly zobáky a skryly divoké zlaté oči za dlouhými řasami. Chtěl jsem je zvednout, ale překulily se na záda, nastavily mi dlouhé drápy a rozvřískaly se. Byla to ještě mláďata a místy dosud měla bílé hebounké chmýří, takže vypadala, jako kdyby se právě vyválela ve sněhu. Nikdy nedokážu sovám odolat a ta dvě mláďata

byla prostě rozkošná. Šlo o výrečky bělolící, a poněvadž jsem ve sbírce ještě žádné neměl, bylo o důvod víc je koupit.

Pak přišla na řadu veverka, která způsobila pěkný rozruch. Byla uvězněná v tašce z palmového listí, a jakmile jsem ji otevřel, vylítla jako čertík z krabičky, kousla mě do ruky a odhopkala po verandě. Jacob se pustil za ní a už už ji měl, ale veverka najednou uhnula a začala obratně kličkovat mezi desítkami černých nohou, které postávaly na schodech. Vyvolala přímo neuvěřitelnou paniku. Ti, co stáli až nahoře, vylítli, ztratili rovnováhu a přepadli dozadu na ty, kteří stáli na schodě pod nimi, ti zase vrazili do lidí na dalším schodě, a tak se všichni začali pokládat jako tráva při senoseči. Během několika vteřin se na schodišti válela zmítající se masa těl, z níž v nepřirozených úhlech trčely ruce a nohy. Bál jsem se, že lidská lavina chudáka veverku zalehne, ale veverka se k mému překvapení objevila pod schody zřejmě bez úhony, několikrát krátce mávla ocáskem a pustila se po silnici, zanechávajíc za sebou spoušť. Já nahoře zatím bezmocně zuřil a snažil se prodrat skrumáží domorodců, protože šlo o veverku vzácného druhu a já byl rozhodnutý udělat všechno, aby neutekla. Asi v polovině schodiště mě však někdo popadl za kotník a já se svalil jako podťatý na čísi mohutné tělo. Podle toho, co jsem z něj zahlédl, byla to žena. Snažil jsem se postavit na nohy a přitom zoufale vyhlížel na silnici. Ke své nezměrné radosti jsem viděl, že právě přichází skupina asi dvaceti mladíků. Když spatřili veverku, zůstali překvapeně stát, a zvířátko se posadilo a podezřívavě zavětřilo.

»Hej, vy tam,« vykřikl jsem, »vy tam na silnici, chytněte tu veverku.«

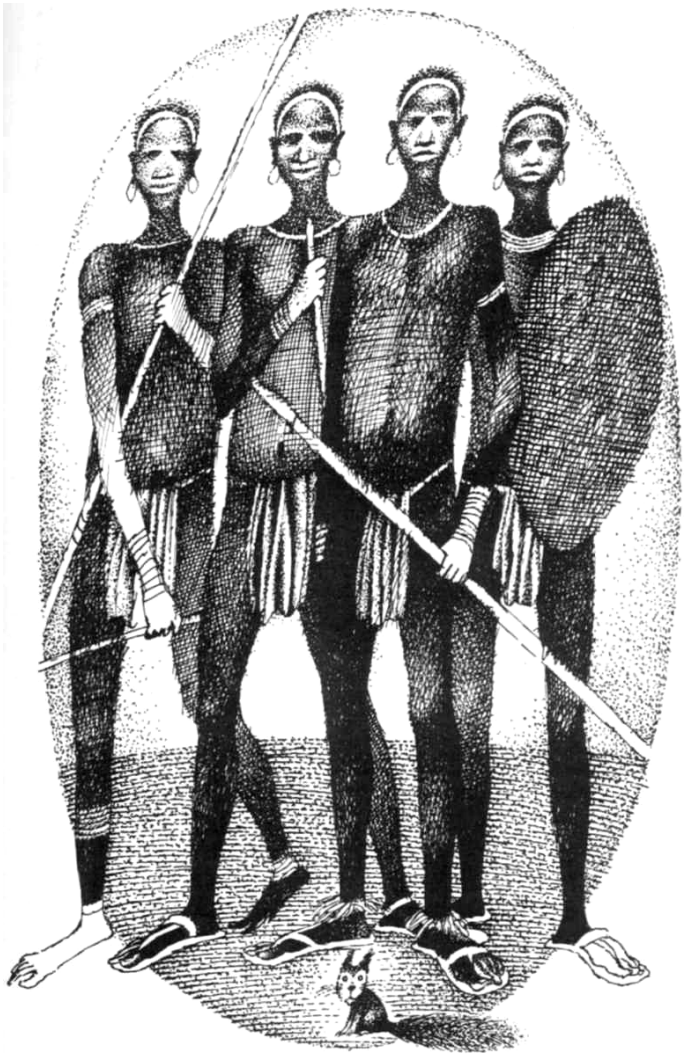
Mládenci odložili, co měli v rukou, a odhodlaně vykročili k veverce, jenže ta po nich vrhla jen jediný pohled a už

pelášila pryč. Mladíci se pustili do pronásledování, pevně rozhodnuti ji polapit. Veverka byla dobrý běžec, ale nohatým pronásledovatelům nestačila a klubko sveřepě se tvářících mládenců ji brzy doběhlo. K mé hrůze se na ni všichni vrhli a vzácný exemplář mi už podruhé zmizel pod obrovskou hromadou zmítajících se domorodců. Myslel jsem si, že tentokrát už chudinka umačkání neujde, ale byla zřejmě nezničitelná. Když se klubko na silnici trošku rozmotalo, jeden z mladíků se postavil na nohy a za krk držel pištící, udýchanou veverku.

»Páne,« zavolal a rozzářil se, »já ho chytal!«

Hodil jsem mu pytel, ať do něj veverku zavře a pošle mi ho po lidech na schodišti zpátky. Honem jsem zvířátko vypustil do klece, že se podívám, jestli si nějak neublížilo. Připadalo mi naprosto v pořádku, až na to, že mělo velice špatnou náladu. Byl to exemplář veverky černouché, jedné z nejkrásnějších kamerunských veverek. Na hřbetě byla olivově zelená a na bříšku sytě žlutooranžová. Na bocích měla bílé skvrny, které tvořily linku od ramen až k zadečku a uši jí lemoval úzký proužek černých chlupů, jako kdyby se za ušima nikdy nemyla. Nejkrásnější na tom chlupatém zvířátku byl dlouhý, chundelatý ocas. Na svrchní straně byl zelenohnědě žíhaný, ale naspodu měl ohnivě oranžovou barvu. Když se veverka octla v kleci, párkrát po mě barevným ocáskem mrskla a pak se vážně a se zaujetím pustila do manga, které jsem jí donesl. Zálibně jsem ji pozoroval a říkal si, jaké měla štěstí, že se jí podařilo vyváznout bez úhony a jaké štěstí mám já, že jsem ji dostal. Kdybych věděl, jaké trápení mi v budoucnu způsobí, asi bych ji nevítal tak nadšeně.

Obrátil jsem opět pozornost k nádobám na verandě a namátkou vzal do ruky jeden velký kalebas. Jako ostatní, i tenhle měl hrdlo ucpané pevným smotkem zeleného listí.

Vytáhl jsem zátku a nahlédl dovnitř, ale kalebas byl tak objemný a uvnitř byla taková tma, že jsem nic neviděl. Odnesl jsem ho na schody a zdvihl nad hlavu.

»Kdopak přinesl tohle?« zeptal jsem se.

»To já, páne, to já!« vykřikl jakýsi chlapík asi v polovině schodiště.

Vždycky mě úplně fascinovalo, jak Afričané rozpoznají svůj kalebas třeba i mezi stovkou cizích. Já je dokázal rozlišit maximálně podle velikosti, ale domorodci okamžitě poznali, který je jejich a který patří jinému lovci.

»Cos to přinesl?« zeptal jsem se a nedbale jsem kalebasem pohupoval za provázek.

»Hada, páne,« prohlásil muž a já honem zarazil smotek listí zase zpátky.

»A jakého hada, kamaráde?«

»Jmenuje *gera,* páne.«

Podíval jsem se do slovníčku a zjistil, že jde o zelenou zmiji křovinnou. Jsou to hezcí a v Bafutu velice rozšíření hadi, a proto jsem jich měl hodně. Jsou asi pětačtyřicet centimetrů dlouzí a mají světle zelené zbarvení, kanárkově žluté břicho a široké, bílé, šikmé pruhy na bocích. Odnesl jsem kalebas, že hada vyklopím do nízké bedničky s gázovým víkem, ve které jsem choval zmije. Přendat hada z kalebasu do klece je velice jednoduché, pokud se člověk drží dvou základních pravidel. Za prvé se musí přesvědčit, že obyvatelé bedničky nejsou zrovna u dvířek. To jsem udělal. A za druhé se musí podívat, kolik hadů v kalebasu vlastně má, a na to jsem zapomněl. Otevřel jsem dvířka klece, odzátkoval kalebas a začal jím jemně potřásat. Vyklepat hada z kalebasu dá někdy dost práce, protože plaz se v něm stočí, tiskne se ke stěnám a je velice těžké ho přimět, aby se pustil. Jacob stál za mnou a funěl mi za krk a za ním se tyčila neproniknutelná hradba Afričanů, kteří s ústy dokořán

přihlíželi. Jemně jsem kalebasem zatřásl, ale výsledek se nedostavil. Zatřásl jsem víc, a zase nic. Nikdy předtím jsem nezažil, aby se zmije držela vnitřních stěn tak usilovně. Protože jsem byl už podrážděný, zatřásl jsem opravdu mocně, nádoba se rozpadla na dvě půlky a na bedničku s odporným žuchnutím dopadlo propletené klubko asi šesti velkých, čilých a vzteklých zmijí.

Hadí propletenec byl tak velký a kompaktní, že nepropadl otvorem do klece, ale zůstal v něm trčet, takže jsem nemohl přirazit dvířka. A pak se najednou s ladností a lehkostí, kterou jsem neměl čas obdivovat, klubko rozpletlo, hadi sebou mrskli přes hranu bedničky a sklouzli na podlahu, kde se s přímo vojenskou kázní rozvinuli do rojnice a vyrazili proti nám. Jacob i Bafuťané, kteří se tlačili za ním, zmizeli, jako když mávne kouzelným proutkem. Nijak jsem jim to nezazlíval, protože neměli boty, ale ani já nebyl zařízený na to, abych laškoval s klubkem zmijí, poněvadž jsem měl na sobě jen šortky a sandály. Kromě toho mou jedinou zbraní byly pouze obě půlky kalebasu, což pro potyčku s hady není zrovna nejvhodnější pomůcka. Vyklidil jsem zmijím pole, vrazil do svého pokoje, sebral tam klacek a opatrně se vrátil na verandu. Hadi se rozlezli po všech koutech, takže nebylo nijak těžké zahnat je do rohu, přitisknout klackem k podlaze, sebrat je jednoho po druhém do bedny a přirazit za nimi dvířka. Nakonec jsem dvířka ještě zajistil a vydechl úlevou. V tu chvíli se domorodci objevili stejně tak zázračně, jako předtím zmizeli; všichni vesele klábosili, smáli se, luskali prsty a probírali obrovské nebezpečí, které jim hrozilo. Zpražil jsem pohledem chlapíka, který hady přinesl.

»Hej, ty,« povídám, »proč jsi mi neřekl, že máš v kalebasu těch hadů víc?«

»Co?« ozval se muž překvapeně. »Žikal pánovi mám

hada.«

»Hada. Jednoho. Neřekls, že jich je šest.«

»Žikal pánovi mám hada,« opakoval rozhořčeně.

»Ptal jsem se tě, cos mi přinesl,« vysvětloval jsem trpělivě, »a tys řekl ›hada‹. Neřekls, že jich je šest. Jak mám vědět, kolik jich je, co? Myslíš, že jsem jasnovidec a vím, kolik jsi jich chytil?«

»Hloupej chlape,« vložil se do toho Jacob. »Had pána kousá a pán mrtvej. Co s ním potom uděláš, co?«

Obrátil jsem se na Jacoba.

»Tys vyklidil pozice přímo ukázkově, hrdino.«

»Ano, páne,« rozzářil se Jacob.

Než jsem vyplatil posledního lovce, bylo už pozdě večer a já do tří do rána přendával zvířata do klecí. Nakonec mi stejně zbylo pět velkých krys, a protože jsem neměl už z čeho udělat klec, byl jsem nucen vypustit je do své ložnice, kde strávily noc pokusy prohryzat se nohou od stolu.

Druhý den jsem vstal, nakrmil svůj už dost početný zvěřinec a vyčistil klece. Domníval jsem se, že domorodci pravděpodobně už nic nepřinesou. Mýlil jsem se. Bafuťané se zřejmě do úkolu sehnat pro mě zvířata vrhli přímo s nadšením, takže v deset se už všech pětasedmdesát schodů i silnice černaly lidmi a já se celý zoufalý musel handrkovat o ceny. V poledne už bylo jasné, že zvířat je daleko víc než bedniček a dřeva na klece, a tak jsem musel najmout partu chlapců, aby pročesali Bafut a skoupili pro mě každou bedničku a prkénko, na které padnou. Ceny, které jsem za ně zaplatil, byly skutečně horentní, protože jakákoli nádoba, láhev, stará plechovka či bednička, má pro Afričana cenu zlata.

Ve čtyři hodiny jsme byli já i mí pomocníci tak vyčerpaní a tolikrát pokousáni na tolika rozličných místech takovým množstvím nejrůznějších zvířat, že jsme to už ani nevní-

mali. Vila praskala ve švech zvířaty, která pištěla, švitořila, rámusila a mlátila sebou v kalebasech, košících a pytlech, zatímco my jako o závod vyráběli klece. Byl to den, na který lépe nevzpomínat. O půlnoci jsme se únavou sotva drželi na nohou a pořád nám ještě zbývalo udělat asi deset klecí, ale velká konvice čaje říznutého pořádně whisky v nás dokázala vykřesat jakous takous jiskru, takže jsme práci dokončili, o půl třetí byl zatlučen poslední hřebík a poslední zvíře vypuštěno do nového domova. Když jsem doklopýtal do postele, s hrůzou jsem si uvědomil, že musím v šest vstát, abych měl klece poklizené a zvířata nakrmená dřív, než se začnou hrnout další. Druhý den byl snad ještě horší, protože lidé začali chodit dřív, než jsem stihl postarat se o svůj zvěřinec. Nic člověku nedrásá nervy tolik, jako když se snaží poklidit klece a nakrmit několik desítek zvířat právě ve chvíli, kdy v zaneřáděných nádobách dorazí dvacet či třicet dalších dusících se úlovků, které se hlasitě dožadují jeho péče. Jak jsem koutkem oka sledoval rostoucí hromadu kalebasů a pytlů na verandě, zdálo se mi, že počet klecí, které musím ještě poklidit, také narůstá a připadal jsem si jako Herakles, když poprvé spatřil Augiášovy chlévy.

Jakmile jsem byl hotov, vylezl jsem na schody, a ještě než jsem začal nakupovat, pronesl jsem ke shromážděným domorodcům řeč. Poukázal jsem na to, že mi v předcházejících dnech přinesli obrovské množství nejrůznějších zvířat. Jsou zdaleka nejlepší lovci, jaké znám a jsem jim nesmírně vděčný, ale jistě si uvědomují, že za jeden den mohu koupit a umístit do klecí jen omezený počet úlovků. Byl bych tedy moc rád, kdyby další lov na tři dny odložili, abych stačil nadělat klece a připravit krmivo. Prohlásil jsem, že by nemělo smysl od nich něco kupovat, kdyby zvířata měla pojit kvůli nedostatku vhodných klecí. To by bylo jenom mrhání penězi. Afričané

jsou výborní obchodníci; dav začal přitakávat na souhlas a ozvalo se sborové ›mhm‹. S nadějí, že díky tomuto argumentu snad získám tři dny na zotavenou, jsem zaplatil za nové přírůstky a pustil se do dalších klecí.

Ve čtyři jsem je měl už hotové a udělal jsem si pauzu na čaj. Když jsem se opíral o zábradlí na verandě, klenutá brána v červené cihlové zdi se rozlétla a objevil se Fon. Jak rázoval dlouhými kroky přes rozlehlé nádvoří, hábit mu vlál a šustil. Fon se ustaraně mračil a něco si pro sebe brblal. Jelikož bylo nad slunce jasné, že mě jde navštívit, sešel jsem mu ze schodů naproti.

»Vítej, příteli,« řekl jsem zdvořile, když ke mně dorazil.

»Pšíteli,« odpověděl, podal mi ruku a naléhavě mi pohlédl do očí, »žikají, že už nekupováš žvížata. Je pravda?«

»Není,« prohlásil jsem.

»Á, to dobže, moc dobže!« řekl a po hlase bylo znát, že se mu ulevilo.

»Někdy bojím ty máš moc žvížata a jedeš pryč.«

»Ne, kdepak,« vysvětloval jsem. »Bafuťané jsou výborní lovci a přinesli mi už tolik zvířat, že pro ně nemám dost beden. Řekl jsem lidem, ať tři dny neloví, abych mohl nadělat klece.«

»Aha,« řekl Fon a mile se na mě usmál, »někdy myslím, že jedeš pryč.«

»Ne, ještě neodjíždím.«

Spiklenecky se rozhlédl, vzal mě láskyplně kolem ramen a odvedl mě na silnici.

»Pšíteli,« zašeptal chraptivě, »našel pro tebe žvíže. Moc krásný, co nemáš.«

»Jaké?« vyzvídal jsem.

»Žvíže,« prohlásil lakonicky, »co líbíš moc a moc. Budeme chytat, dobže?«

»Už jsi ho někdy lovil?«

»Ne, pšíteli, ale vím, kde schovává.«

»No dobrá. Tak tedy půjdeme?«

»Ano, bude fajn!« řekl Fon.

Celý dychtivý mě odvedl přes nádvoří a spletí úzkých uliček až k jakési nízké chatrči.

»Čekej tady, pšíteli, chodím brzo,« nařídil mi a rychle zmizel v přítmí chýše.

Seděl jsem venku a přemítal, proč odešel a co to vlastně objevil za zvířata. Choval se dost tajemné a celá věc mě začínala silně zajímat. Když se zase objevil, málem jsem ho v první chvíli nepoznal. Hábit, čepičku i sandály nechal uvnitř a na sobě měl pouze malou, zářivě bílou bederní roušku, jinak byl nahý. V jedné ruce třímal dlouhý, tenký oštěp. Byl bosý a jeho štíhlé, svalnaté tělo se lesklo olejem. Přistoupil ke mně, obratně si pohrával s oštěpem a potěšené se usmíval mému překvapení.

»Máš novýho lovce,« řekl a zasmál se, »teď můžeš žikat mi bafutskej chrt.«

»Myslím, že jsi z nich nejlepší,« odvětil jsem s úsměvem.

»Já umím lovit dobže,« řekl a kývl hlavou. »Moje lidi někdy myslí, že já moc starej na buš. Pšíteli, jestli kdo má lov v očích, v nose a v krvi, nikdy není starej na buš.«

»To je svatá pravda.«

Fon mě vyvedl z nádvoří na silnici. Asi po osmi stech metrech jsme odbočili mezi kukuřičná pole. Kráčel rychle, pohazoval si oštěpem a pobrukoval si, občas se na mě obrátil a obličej se mu rozzářil rozpustilým úsměvem.

Nechali jsme pole za zády, prošli malým tmavým hájkem palem šustících tajuplně listím a za chvíli jsme už stoupali po zlatém úbočí. Když jsme vylezli nahoru, Fon se zastavil, zabodl oštěp do země, zkřížil paže na prsou a rozhlédl se kolem. Zůstal jsem o něco pozadu, protože jsem si chtěl nasbírat jemňounce vybarvené hlemýždě, a

když jsem došel nahoru, Fon vypadal jako v transu. Po chvíli si zhluboka vzdychl, otočil se ke mně a s úsměvem rozpřáhl ruce.

»Tady moje země,« prohlásil, »moc fajn moje země.«

Přitakal jsem. Několik minut jsme mlčky stáli a obdivovali krajinu. Pod námi se rozprostírala mozaika zelených, stříbrných a světle hnědých políček, od nichž se odrážely palmové hájky a tu a tam i rudé skvrny čerstvě okopané země. Ta trocha obdělávané půdy uprostřed rozlehlého oceánu hor s pozlacenými vršky a údolími, jež soumrak zamaloval šmouhami stínů, připomínala barevný kapesník, který tu někdo pohodil. Fon se rozhlížel a ve tváři se mu zračilo zalíbení i dětská radost. Znova si vzdychl, ale v hlase mu byla znát spokojenost.

»Fajn,« zamumlal.

Pak vytrhl oštěp ze země, pustil se dolů do dalšího údolí a tiše si přitom pobrukoval nějakou písničku.

Údolí bylo nehluboké a ploché, hustě zarostlé nízkými zakrslými stromky, jež dorůstaly jen do třímetrové výšky. Mnohé se zcela ztrácely pod mohutným příkrovem svlačce a připomínaly nahrbené věže chvějícího se listí a slonovinově zbarvených květů. Údolí se přes den naplnilo sluncem a vzduch plný těžké, sladké vůně květů a listí pulsoval ospalým bzukotem tisíců včel poletujících z květu na květ. Někde zvonivě zatrylkoval jakýsi pták, a když náhle utichl, bylo slyšet zase jen včely, které obletovaly stromy obsypané hladkými trubičkami svlačcových květů. Fon si stromy chvilku prohlížel, pak tiše popošel trávou o kus dál, pokud nám svlačec tolik nezakrýval výhled.

»Tady vidíme žvížata,« zašeptal a ukázal na stromy. »Sedíme a chvíli počekáme.«

Sedl si na bobek a uvolněně, ale bez hnutí čekal. Čapl jsem si vedle něj a chvílemi jsem pozoroval stromy, chvílemi jeho. Protože stromy vypadaly úplně bez života,

soustředil jsem se na Fona. Seděl, svíral v rukách oštěp opřený o zem, a v obličeji měl výraz dychtivého očekávání jako dítě v loutkovém divadle, které se nemůže dočkat, až se zvedne opona. Když se předtím v Bafutu vynořil z té malé tmavé chatrče, vypadal, jako by spolu s hábitem a odznaky majestátu odložil i královské chování, jež mu bylo tak vlastní. Jak se teď krčil v tichém, teplém údolí s oštěpem v ruce, bystré tmavé oči upřené na stromy, připadal mi prostě jako lovec, který číhá na kořist, ale pak jsem si uvědomil, že se nechová jako obyčejný lovec. Bylo na něm něco zvláštního, nedokázal jsem to však pojmenovat. A pak mi to došlo. Obyčejný lovec by trpělivě seděl v úkrytu a trošku by se přitom nudil, protože by dělal něco, co už dělal mnohokrát předtím. Ale Fonovi svítily oči, na širokých ústech mu pohrával slabý úsměv a já poznal, že je na vrcholu blaha. Přemítal jsem, kolikrát už měl dost svých uctivých rádců a zbožňujících poddaných, kolikrát mu bylo horko a těsno v nádherném hábitu a nepohodlné špičaté boty ho tlačily. V takových chvílích možná zatoužil cítit zase pod bosýma nohama měkkou červenou zem a vystavit nahé tělo větru, a tak se odkradl do své chatrče, oblékl se jako lovec a pustil se s oštěpem v ruce a s písničkou na rtech přes hory, aby se občas zastavil někde na vršku a pokochal se krásnou zemí, které vládne. Vzpomněl jsem si, co mi před chvílí řekl: »Když má člověk lov v krvi, nikdy nezestárne natolik, aby přestal chodit do buše.« Říkal jsem si právě, že o Fonovi to platí docela jistě, ale v tom okamžiku jsem musel svých úvah zanechat, protože se ke mně naklonil, stiskl mi paži a ukázal dlouhým prstem na strom.

»Pšišli,« zašeptal a v obličeji se mu usadil úsměv.

Zadíval jsem se směrem, kam ukazoval, ale chvíli jsem neviděl nic než změť větví. Pak se mezi nimi něco po-

hnulo a já spatřil zvířátko, kvůli kterému jsme zde čekali.

Klouzalo propletenými větvemi s lehkostí a graciézností bodláčího chmýří. Když se dostalo blíž, zjistil jsem, že přesně odpovídá mé představě lesního skřítka: mělo krátký, zelenavě šedý kožíšek a dlouhý, tenký huňatý ocas. Růžové přední tlapky s neobvykle dlouhými zužujícími se prsty se zdály v porovnání k tělu příliš velké. Uši byly veliké a tak tenounké, že skrz ně bylo skoro vidět. Zdálo se, že žijí vlastním životem, protože se kroutily a natáčely nezávisle na pohybu těla, skládaly se a přiklápěly k hlavě jako vějíř, jindy se zase nastražily vzhůru jako anemické richardie. Tváři toho tvorečka kralovaly obrovské tmavé oči, které by zahanbily i nejokatější sovu. Navíc podobně jako sova dokázal otáčet hlavou téměř o sto osmdesát stupňů. Zvířátko seběhlo až na špičku tenounké větvičky, která se pod jeho vahou téměř neprohnula, posadilo se, sevřelo kůru dlouhými štíhlými prsty a začalo se obrovskými kukadly kolem sebe rozhlížet a tiše si pro sebe švitořit. Věděl jsem dobře, že je to komba, ale vypadala daleko spíš jako pohádková bytost.

Seděla na větvi, chviličku si nezřetelně brblala, a potom se stalo něco neuvěřitelného. Na stromech se to náhle začalo hemžit kombami nejrůznějšího stáří a velikosti, od miniaturních mláďat jen trošku větších než vlašský ořech až po dospělé jedince, kteří by se pohodlně vešli do skleničky na vodu. Přeskakovaly z větve na větev, chytaly se velkýma štíhlýma rukama za listy a haluzky, švitořily a užasle se rozhlížely nevinnýma očima. Vypadaly jako andělíčci. Nejmenší a nejokatější mláďata se držela blízko rodičů. Občas se posadila na zadních a napřáhla růžové pacičky, prstíčky roztažené, jako kdyby se děsila zkaženosti zeleného světa kolem.

Pak jedno mládě zjistilo, že sdílí větvičku s velkou, šťavnatou kobylkou. Nastával večer a kobylka byla ospa-

lá a málo ostražitá. Dřív než si uvědomila hrozící nebezpečí, komba sebou mrskla a pevně ji sevřela. Kobylka se rychle vzpamatovala a začala se bránit. Byla velká, vlastně téměř stejně velká jako komba, a kromě toho měla dlouhé silné zadní nohy. Začala prudce kopat. Byl to fascinující zápas. Komba zoufale svírala kobylku dlouhými prsty, a pokoušela se do ní zakousnout, ale kobylka prudce kopala, takže protivník vždycky ztratil rovnováhu, přepadl a zůstal na větvi viset jenom za nohy. Když se to opakovalo už poněkolikáté, řekl jsem si, nemá-li snad komba nohy natřené lepidlem. A po celou dobu, co visela hlavou dolů a kobylka ji kopala do žaludku, komba vypadala, jako když neumí do pěti počítat.

Zápas vyvrcholil zcela nečekaně. Jak tak oba protivníci viseli hlavou dolů, vykopla kobylka obzvlášť silně, kombě ujely nohy a obě zvířata začala v objetí propadávat listím dolů. Komba jednou rukou pustila kobylku a s lehkostí cvičeného akrobata se v letu chytila větvičky, která se mihla kolem. Vyšvihla se na ni a dřív než se kobylka vzpamatovala a vzchopila k obraně, ukousla jí hlavu, nacpala si ji do tlamičky a začala ji s chutí přežvykovat, přičemž v rukách se jí zmítalo stále ještě kopající tělíčko. Pak se posadila, naklonila hlavičku na stranu, prohlížela si škubající se mrtvolku a radostně pištěla. Když se kobylka přestala hýbat a zadní nohy jí ztuhly, komba je jednu po druhé odtrhla a snědla. Vypadala velice směšně, protože připomínala maličkého obstarožního labužníka, třímajícího gigantické kuřecí stehýnko.

Brzy poté se do údolí začaly vkrádat stíny. Komby bylo mezi listím už špatně vidět, ale pořád jsme slyšeli, jak se jejich štěbetání rozléhá po lese. Vstali jsme, rozhýbali ztuhlé tělo a vydali se zpátky do kopce. Na vršku se Fon zastavil a s radostným úsměvem pohlédl zpátky na les pod námi.

»Tyhle žvížata,« uchechtl se, »já moc rád. Požád moc legrace a já se posměju.«

»Jsou moc fajn,« řekl jsem. »Jak se jim říká?«

»V Bafutu,« odpověděl Fon, »žikáme šilink.«

»Myslíš, že by mi lovci dokázali nějaké nachytat?«

»Zejtra budeš mít,« slíbil Fon, ale nechtěl mi prozradit, kdo a jak mi je uloví. Za soumraku jsme dorazili zpátky do Bafutu, a když se Fon opět nastrojil, jak se na vládce sluší a patří, zašel ke mně na skleničku. Při loučení jsem mu připomněl, že mi slíbil komby.

»Ale ano, pšíteli, já nezapomínal,« prohlásil. »Tobě já dám pár šilinků.«

Uběhly čtyři dny a já se domníval, že Fon buď zapomněl, nebo se komby chytají hůř, než si myslel. Pátý den ráno mi přinesli čaj a na podnose stál malinký pestrobarevný košíček z rafie. Sundal jsem víčko, nahlédl ospale dovnitř a z košíčku se na mě zvědavě zahleděly čtyři páry obrovských nevinných kukadel. Byl to košíček šilinků od Fona.

V kamerunské savaně žije velké množství nejrůznějších plazů a většinou není problém je chytit. V nížinných pralesích může člověk hledat hady od rána do večera a stejně je zahlédne jen zřídka. Samozřejmě se tam vyskytují, ale domnívám se, že jsou více rozptýleni a většina druhů pravděpodobně žije na stromech, takže je není moc vidět a hůř se chytají. V horách, kde se tráva hemží drobnými hlodavci a žábami a horské lesíky jsou plné ptactva, mají však hadi hotový ráj. Žijí tu veliké černé kobry, zelené mamby, štíhlé bojgy africké s obrovskýma, nevinnýma očima, pestrobarevné zmije gabunské s rozeklaným výrůstkem na nose podobným rohu nosorožce, a spousta jiných plazů. Kromě toho tu najdete i nejrůznější žáby a ropuchy od skokanů třásnitých, kteří jsou největší, až po droboučké rosničky velikosti žaludu. Některé září tolika pestrými barvami, že vypadají spíš jako lákavé pruhované nebo tečkované bonbóny než jako žabičky.

Ropuchy jsou na rozdíl od žab dost nevýrazné, zato je však zdobí nejpodivuhodnější shluky bradavic a výrůstků a oči jim hrají neuvěřitelnou paletou barev.

Nejrozšířenější jsou ještěrky. Vyskytují se prakticky všude. Ve vysoké trávě podél cest pobíhají vypasení scinkové se světle hnědým, stříbrným a černým zbarvením a kraťoučkýma nohama a na stěnách chatrčí, na cestách i skaliskách se předvádějí duhové agamy s kývajícími hlavičkami. Pod kůrou stromů nebo pod kameny může člověk narazit na malé gekony s velkýma zlatýma očima a elegantním čokoládovo krémovým kabátkem a v noci se po stropě chatrčí promenují obyčejní gekoni zední s průzračně průsvitným tělem, kteří připomínají růžové

perly.

Všechny tyhle plazy mi místní obyvatelé nosili. Někdy to byl třeba had přivázaný nedbale na klacku nebo kalebas plný nafukujících se žab. Jindy dorazil úlovek pečlivě zabalený do majitelovy košile nebo v klobouku či uvázaný na tenkém provázku. Zaráželo mě, že takhle ležérně a neopatrně zacházeli lovci i s kobrami, mambami a gabunskými zmijemi, přestože dobře věděli, jak je to nebezpečné. Afričané si totiž zpravidla s hady nezahrávají a pro jistotu považují všechny za jedovaté, a tak mě překvapilo, jak lehkomyslně si počínají Bafuťané. Ale ještě víc mě udivilo zjištění, že se k smrti bojí absolutně neškodné ještěrky.

Jednoho dne jsme si s bafutskými chrty vyšli na lov a asi tři čtvrti kilometru od vesnice jsme narazili na široké travnaté údolí. Lovci odešli rozvěsit sítě, a zatímco jsem na ně čekal, sedl jsem si do trávy, že si zakouřím. Najednou mou pozornost zaujal jakýsi pohyb po mé levici, a když jsem se podíval, spatřil jsem scinka, jehož vzhled mi vyrazil dech. Žil jsem do té doby v domnění, že nejpestřejší stepní ještěrkou je agama, ale ve srovnání s plazem, který se objevil v trávě přede mnou, byla agama nevýrazná a bezbarvá jako hrouda kytu.

Neodvažoval jsem se pohnout, aby mi to nádherné zvíře nezmizelo v podrostu. Jelikož jsem seděl jako kámen, řekla si ještěrka, že nejsem nebezpečný a pomalu, plavně vyklouzla na slunce, kde zůstala ležet a zlatavě skvrnitýma očima si mě prohlížela. Bylo mi jasné, že jde o nějaký druh scinka, ale byl to největší a nejpestřejší scink, jakého jsem v životě viděl. Klidně se vyhříval na ranním sluníčku, a tak jsem měl dost času si ho prohlédnout. I s ocasem byl asi třicet centimetrů dlouhý a pět centimetrů široký. Měl širokou krátkou hlavu a silné nohy. Pestré zbarvení a složitá kresba se téměř vymykají po-

pisu. Především velké šupiny byly lehce vystouplé, takže kůže vypadala jako umná mozaika. Hrdlo měl scink podélně černobíle pruhované, temeno hlavy rezavě červené a líce, horní pysk a bradu cihlové. Základní barva těla byla černá a lesklá jako uhel a nádherně odrážela doplňkové zbarvení. Od čelistního kloubu k předním nohám se táhly třešňové červené pruhy rozdělené užšími pásky černobílých šupin. Ocas a vnější strany nohou skrápěly bílé skvrny. Na nohou byly malé a řídké, ale ocas jimi byl postříkaný tak hustě, že se místy slévaly do svislých proužků. Na hřbetě se střídaly podélné černé a kanárkově žluté pásky, a jako by ani to nestačilo, žluté pruhy byly místy porostlé narůžovělými šupinami. Všechny barvy přímo svítily a leskly se, že to vypadalo, jako by scink měl na sobě ještě nezaschlý nátěr bezbarvého laku.

Seděli jsme a koukali na sebe a já horečně přemýšlel, jak ho chytit. Síťka na motýly ležela asi šest metrů ode mne, ale v tu chvíli mi byla platná asi stejně, jako kdybych ji nechal v Anglii, protože bylo nabíledni, že scink nepočká, až si pro ni dojdu. Za ním se rozkládala nekonečná džungle vysoké trávy a já věděl, že jakmile do ní vklouzne, už ho nenajdu. A právě v té chvíli jsem ke své nelibosti uslyšel, že se chrti vracejí. Uvědomoval jsem si, že musím rychle něco udělat, protože by mi ho vyplašili.

Pomalu jsem vstal a scink poděšeně zdvihl hlavu. V okamžiku, kdy trávou přiklusal první lovec, jsem celý zoufalý skočil. Byl jsem proti scinkovi trošku ve výhodě, protože si mě předtím čtvrt hodiny prohlížel a já se ani nehnui; vůbec nečekal, že se na něj snesu ze vzduchu jako jestřáb. Má výhoda však byla pouze dočasná, protože scink se rychle vzpamatoval a v okamžiku, kdy jsem ze zaduněním přistál v trávě, velice mrštně uhnul. Překulil jsem se a zoufale po něm chňapl, ale to už dorazil

lovec a zahlédl, co dělám. Čekal jsem, že mi přiskočí na pomoc, ale místo toho zaječel, jako když ho na nože bere, vrhl se ke mně a pokoušel se mě odtáhnout. Scink sebou mrskl a zmizel v husté spleti trávy. Vyprostil jsem se z lovcova sevření a vztekle na něho vyjel.

»Ty chlape bídná,« zavrčel jsem zlostně. »Co blázníš?«

»Páne,« odpověděl muž a vzrušeně luskl prsty, »to moc zlý žvíže, moc zlý. Když kousá, pán hned umže.«

Měl jsem co dělat, abych svou podrážděnost ovládl. Věděl jsem už dlouho, že domorodci zatvrzele věří, že někteří plazi – ve skutečnosti naprosto neškodní – jsou smrtelně jedovatí, a tak jsem potlačil nutkání říct lovci, že je úplný idiot, a zkusil to jinak.

»Jak říkáte té ještěrce?« zeptal jsem se.

»Žikáme kve-fong-gu, páne.«

»A podle tebe je strašně jedovatá?«

»Moc, páne. Moc zlá.«

»A to nevíš, ty hlupáku, že Evropani na to mají zvláštní medicínu? To nevíš, že neumřu, i když mě kousne?«

»Jú, páne. Zapomněl.«

»Takže vyvádíš jako baba, ječíš a chytáš mě za šosy, a já o to krásné zvíře přijdu jenom proto, žes zapomněl?«

»Nezlob, páne,« omlouval se lovec zkroušeně.

Klepl jsem ho prstem do kudrnaté hlavy.

»Podruhé, kamaráde,« řekl jsem přísně, »podruhé mysli hlavou, než něco takového uděláš, rozumíš?«

»Rozumíš, páne.«

Když dorazili ostatní a dozvěděli se, co se stalo, začali všichni užasle vzdychat a luskat prsty.

»Jú,« vyhrkl jeden obdivně, »pán nebojí. Chtěl chytit kve-fong-gu.«

»A Uano chytil pána,« prohlásil jiný a všichni se bláznivě rozesmáli.

»Jú, Uano, ty dneska měl štěstí. Jednou pán tě za

hloupost zabije,« poznamenal další a při představě, jak mi lovec srdnatě brání chytit vytoužený exemplář, se znova rozesmáli z plných plic.

Když se konečně uklidnili, začal jsem se na scinka podrobně vyptávat. K mé velké úlevě mě ujistili, že se v savaně vyskytuje celkem běžně a že bych tedy měl mít dostatek příležitostí nějakého chytit. Byli ale zajedno, že je prudce jedovatý, dokonce prý tak, že když se ho člověk jenom dotkne, okamžitě padne v křečích k zemi a za několik minut zemře. Pak se mě začali vyptávat na medicínu, která zažehnává účinky toho strašného jedu, ale já se tvářil záhadně. Prohlásil jsem, že když mi jednoho kve-fong-gu najdou, chytím ho a dokážu jim, že v žádných křečích nezemřu. Lovci na mou medicínu nevěřili a v očekávání zajímavého hrůzostrašného představení vesele souhlasili. Jeden z nich řekl, že ví o místě, kde se scinkové hojně vyskytují, a protože tvrdil, že to není daleko, sbalili jsme nádobíčko a vyrazili. Lovci celou cestu brebentili jako zjednaní; zřejmě uzavírali sázky, zda za svou odvahu zaplatím životem či ne.

Lovec nás zavedl na úbočí asi jeden a půl kilometru vzdáleného kopce. Prudké horské lijavce splavily ze svahu téměř veškerou červenou zem a zanechaly po sobě obrovské jizvy šedivé skály. Tu a tam se v puklinách skalních plátů zachytila prsť, z níž vyrůstaly rostliny, jimž ta trocha půdy stačila k životu. Holá místa byla po krajích obrostlá vysokou zlatavou trávou a zvláštními bodlákovitými rostlinami s bledou palicí blatouchové barvy. Skála vystavená slunci byla tak rozpálená, že na ní člověk málem neudržel ruku a tenké gumové podrážky se mi k ní při chůzi lepily, jako kdybych kráčel po mucholapce. Připadalo mi, že ta skalní plotna je příliš horká i pro studenokrevného plaza.

Najednou z nízkého podrostu vylétla rozmazaná ba-

revná skvrna, mihla se po blyštivém skalisku a zmizela v bezpečí dlouhé trávy a bodláků.

»Kve-fong-gu!« vyjekli bafutští chrti, zkameněli a sevřeli pevněji oštěpy.

Měl jsem dojem, že by mi při lovu byli spíš na obtíž než k užitku, a proto jsem jim nařídil, ať zůstanou, kde jsou, a šel jsem dál sám. Ozbrojen síťkou na motýly začal jsem opatrně šťouchat násadou do trsů trávy, které vyrůstaly ze skalních puklin, zda se v některém neskrývá kve-fong-gu. Bylo až k nevíře, kolik různých živočichů se do malého trsu trávy vejde. Vyplašil jsem spoustu velkých kobylek, mračno můr a komárů, množství pestrých motýlů, několik brouků a pár vážek. Začínal jsem chápat, proč to sluncem spálené, holé místo mají ještěrky v takové oblibě.

Štěstí mi přálo, protože když jsem za chvíli strčil násadu do dalšího trsu a jemně zatřásl, jednoho scinka jsem vyplašil. Vyklouzl z úkrytu a sjel po hrubém povrchu skály stejně hladce jako kámen po ledě. Pustil jsem se za ním, ale téměř okamžitě jsem zjistil, že ještěrčí představa sprinterské tratě se značně liší od mé. Uvízl jsem špičkou boty ve skalní puklince, natáhl se jak široký tak dlouhý, a než jsem vstal a našel síťku, byla kořist tatam.

Pot se ze mě jen lil a vedro sálající ze skály bylo tak strašné, že se mi při nejmenším pohybu rozbušila krev v hlavě jako buben. Chrti tiše stáli ve vysoké trávě a se zaujetím mě pozorovali. Otřel jsem si obličej, sevřel síťku pevněji do upocené ruky a umíněně přistoupil k dalšímu trsu. Tentokrát jsem byl opatrnější, násadu jsem jen zlehounka vsunul mezi stébla, párkrát jemně, pomalu zaštěrchal sem a tam, vytáhl ji a čekal, co bude dál. Odměnou mi byl pohled na kve-fong-gu, který obezřetně vystrčil hlavu, aby zjistil, co se děje. Rychle jsem kopl do trávy za jeho zády, a jakmile scink vystřelil, máchl jsem síťkou.

Vzápětí jsem ji vítězoslavně zdvihl. V síťce sebou zuřivě mrskal scink. Strčil jsem dovnitř ruku, sevřel ho a on se mi pomstil tím, že se mi zahryzl do palce. Měl sice silné čelisti, ale droboučké zuby mi nijak neublížily, a dokonce to ani nebolelo. Nechal jsem překrásně zbarvené zvířátko, ať mi palec žužlá, a vytáhl ho ven. Potom jsem ho zdvihl nad hlavu a zamával jím jako praporkem.

»Podívejte,« volal jsem na chrty, kteří mě pozorovali s ústy dokořán. »Chytil jsem kve-fong-gu!«

Lovci u sebe měli pytlíky z měkké látky, ve kterých jsme nosili ulovené plazy, nechal jsem tedy síťku ležet na kameni a se scinkem v ruce se pustil k nim. Chrti do jednoho zahodili oštěpy a dali se vysokou trávou na úprk jako stádo splašených antilop.

»Čeho se bojíte?« volal jsem. »Držím ho pevně a nepustím.«

»Bojíme moc, moc, páne,« odvětili sborem z bezpečné vzdálenosti.

»Přineste pytel,« nařídil jsem přísně a otřel si čelo.

»Bojíme, páne, von je moc zlej,« ozvalo se znovu.

Bylo mi jasné, že pokud nechci honit lovce křížem krážem savanou, budu si muset vymyslet opravdu pádný argument, aby mi pytel podali. Posadil jsem se na kraj skalního plátu a zamračil se na ně.

»Jestli někdo nepřinese teď hned pytel,« zvýšil jsem vztekle hlas, »najmu si zítra nové lovce. A až se mě Fon bude ptát proč, řeknu mu, že nechci baby, ale lovce, kteří se nebojí.«

Zatímco se bafutští chrti rozhodovali, zda je lepší čelit teď kve-fong-gu nebo za pár hodin Fonovi, rozhostilo se na okamžik ticho. Vyhrál kve-fong-gu a lovci se váhavě přišourali zpátky. Jeden mi z bezpečné vzdálenosti hodil pytel a mě v té chvíli napadlo, že než do něj scinka strčím, neškodila by malá ukázka.

»Podívejte,« řekl jsem a zdvihl mrskající se ještěrku. »Pořádně se dívejte a uvidíte, že vůbec není jedovatý.«

Pomalu jsem přistrčil ukazováček volné ruky scinkovi k tlamičce. Okamžitě se hrozivě rozevřela, já do ní za zděšených výkřiků lovců nacpal prst co nejdál a nechal si ho ohryzávat. Bafutští chrti stáli jako přimrazení a celí užaslí nedůvěřivě sledovali, jak mi scink kouše do prstu. Poulili oči, tajili dech a s ústy dokořán se nakláněli kupředu, zda na mě kousnutí bude nějak účinkovat. Po chvíli scinka žužlání přestalo bavit a pustil se. Rychle jsem ho hodil do pytlíku, zavázal provázkem a otočil se k lovcům.

»Vidíte?« otázal jsem se. »Kousl mě?«

»Kousl, páne,« zašeptali ohromení chrti.

»Tak vidíte. A otrávil mě? Myslíte, že brzo umřu?«

»Ne, páne. Když kouše a ty neumžeš hned, neumžeš nikdy, páne.«

»No a to dělá ta zvláštní medicína,« lhal jsem s patřičnou skromností.

»Žjú, máš páne mocnou medicínu,« řekli lovci.

Nehrál jsem to divadlo proto, abych dokázal nadřazenost bílého muže. Skutečným důvodem celého představení bylo, že jsem toužil mít scinků co nejvíc a věděl jsem, že bez lovců se mi to přání nesplní. Musel jsem jim pomoci překonat strach, a to se mi mohlo podařit jenom tehdy, když jim dokážu, že na mou vylhanou medicínu je smrtelné kousnutí kve-fong-gu krátké. Představoval jsem si, že jim dám nějakou neškodnou vodičku, budu předstírat, že je to moje medicína, a chrti posilněni elixírem života odkvačí a vrátí se s pytli lesklých barevných scinků.

Na zpáteční cestě do Bafutu jsem si se svým vzácným úlovkem vykračoval jako páv a blahopřál si, jak chytrý plán jsem vymyslel, abych krásných ještěrek získal víc. Lovci klusali mlčky za mnou a dívali se na mě s výrazem posvátné úcty. Kdykoli jsme někoho potkali, rychle ho v

kostce seznámili s mými nadpřirozenými schopnostmi, a já pokaždé slyšel posluchače sykat překvapením a hrůzou, protože lovci bezpochyby příběh čím dál víc přibarvovali.

Jakmile jsme dorazili zpátky domů a já scinka hezky uložil do velké bedýnky, svolal jsem chrty a pronesl krátký projev. Prohlásil jsem, že jak viděli na vlastní oči, má medicína poskytuje proti kousnutí kve-fong-gu dostatečnou ochranu. Všichni horlivě přikyvovali. Protože jich chci hodně, pokračoval jsem, rozdám jim ráno čarovný nápoj a oni budou moci jít s klidem na lov. Poté jsem se blahosklonně usmál a čekal na výkřiky nadšení. Marně. Lovci stáli, šoupali bosýma nohama v prachu a tvářili se velice nešťastně.

»No tak,« začal jsem vyzvídat, když už mlčení trvalo příliš dlouho, »jste pro?«

»Ne, páne,« zamumlali.

»Ale proč? Copak nechápete, že vám dám zázračnou medicínu? Proč se bojíte?«

Škrábali se na hlavě, přešlapovali, nešťastně po sobě pokukovali, až nakonec jeden sebral odvahu promluvit. Několikrát si odkašlal a prohlásil: »Páne, medicína co máš, je moc fajn. Viděli jsme pána, jak ho kousala ještěrka a neumžel.«

»No a co?«

»Ta medicína je kouzlo bílejch, páne. Není *juju* pro černochy. Pro tebe dobrá, páne, ale pro nás ne.«

Celou půlhodinu jsem se s nimi hádal, prosil je, vemlouval se jim. Byli zdvořilí, ale neústupní. Má medicína je dobrá pro bílé, ale na černochy by neúčinkovala. Byli o tom skálopevně přesvědčeni a jejich víru nedokázalo nic zviklat. Zkoušel jsem všechno možné, aby změnili názor, ale marně. Silně podrážděný, že mi trik nevyšel, jsem se nakonec odešel najíst.

Pozdě večer se objevil Fon s pěti členy rady starších a lahví džinu. Asi půl hodiny jsme seděli na měsíčním světlem zalité verandě a mluvili o všem možném, ale pak si Fon přitáhl židli blíž, naklonil se ke mně a uštědřil mi svůj široký, zářivý úsměv.

»Doslyšel jsem, že chytil kve-fong-gu,« prohlásil. »Slyšel jsem dobže?«

»Ano,« přitakal jsem. »Je to moc krásné zvíře.«

»Lovec žiká, že chytáš žvíže do ruky,« řekl Fon. »Myslím, že lovec lehal. Kve-fong-gu moc zlej, nejde chytat do ruky. Může hned zabít, viď?«

»Ne,« prohlásil jsem pevně, »ten lovec nelže. Opravdu jsem ho chytil do ruky.«

Členové rady sykli, Fon se opřel a užasle se na mě podíval. »A když jsi chytil, co von dělal?«

»Kousl mě.«

»Žjúúú!« vydechl Fon a rádci unisono.

»Tady mě kousl,« řekl jsem a napřáhl ruku, ale Fon sebou trhl, jako bych na něj namířil pistoli. Prohlížel si s rádci můj prst z bezpečné vzdálenosti a rozčileně s nimi brebentil.

»Proč neumžeš?« zeptal se nakonec.

»Proč bych měl umírat?« opáčil jsem a zakabonil se.

»Žvíže je to zlý moc,« prohlásil Fon rozčileně. »Kousá jako čert. Když kousá černocha, hned umže. Tak proč neumžeš ty, pšíteli?«

»Mám zvláštní medicínu,« řekl jsem vesele. Mezi mými posluchači to zašumělo.

»To evropská medicína?« chtěl vědět Fon.

»Ano. Mám ti ji ukázat? Chceš?«

»Ano, ano, bude fajn,« prohlásil nadšeně. Zatímco moji hosté napjatě, mlčky čekali, došel jsem si pro lékárničku. Vyndal jsem sáček kyseliny boritého v prášku a trochu si usypal na dlaň. Všichni dychtivě natahovali krk, aby jim

nic neuniklo. Nalil jsem do sklenice vodu, zamíchal prášek a natřel si roztokem prst.

»A je to!« řekl jsem a rozpřáhl ruce jako kouzelník. »Kve-fong-gu už mě nemůže zabít.«

Šel jsem k bedýnce se scinkem, otevřel ji a s ještěrkou v ruce se otočil k obecenstvu. Hábity zašustily a rádci prchli jako splašené stádo na druhý konec verandy. Fon zůstal přikovaný k židli, a když jsem k němu vykročil, objevil se mu ve tváři strach a odpor. Zastavil jsem se před ním a předvedl mu ještěrku, jak se pachtí, aby mi amputovala prst.

»Podívej…« řekl jsem, »vidíš, nemůže mě zabít.«

Při pohledu na ještěrku vyrazil Fon táhlé užaslé »Aíííííí!« Nakonec od ní odtrhl oči a vzhlédl ke mně.

»Ta medicína,« řekl chraptivě, »dobrá i na černochy?«

»Ano.«

»Nezabíjí černochy?«

»Kdepak, příteli.«

Fon se v křesle opřel a užasle na mě pohlédl.

»Žjú,« prohlásil nakonec, »moc fajn věc.«

»Chceš ji zkusit?« zeptal jsem se jen tak mimochodem.

»É… é… jo, jo, fajn,« souhlasil Fon nervózně.

Vrátil jsem scinka do bedničky a dřív, než si to Fon mohl rozmyslet, rozmíchal jsem ještě trochu prášku a ukázal mu, jak si má roztok vetřít do rukou. Mnul si ty své tlapy celou věčnost. Pak jsem přinesl bedničku, vytáhl ještěrku a podržel mu ji.

Nastala chvíle plná napětí. Rádci tajili dech a s tvářemi zkřivenými vzrušením sledovali, jak si Fon olízl rty, napřáhl ke scinkovi ruku, nervózně ucukl a pak ji znovu natáhl. Ruka se nad pestrou ještěrkou zastavila, okamžik napětí, Fon se nadechl a pevně zvíře sevřel.

»Žjúúú,« vydechli rádci.

»Hurá, já ho držím,« vyjekl Fon a stiskl nebohého scin-

ka tak pevně, až jsem měl strach, že to chudinka nepřežije.

»Nemačkej ho tak,« žadonil jsem. »Jestli ho budeš mačkat, zabiješ ho.«

Fon, paralyzován strachem a pýchou nad vlastní odvahou, pevně scinka svíral, zíral na něj a mumlal si: »Já ho držím… já ho držím…« dokud jsem mu chuděrku ještěrku nevykroutil z ruky a nedal ji zpátky do bedničky.

Fon si prohlédl ruce, vzhlédl ke mně a po tváři se mu rozlil radostný, téměř dětský úsměv. Rádci vzrušeně švitořili. Fon ke mně ruce natáhl a rozesmál se. Smál se a smál, plácal se do stehen, svíjel se na židli, kuckal se a prskal a po tváři se mu řinuly slzy. Bylo to tak nakažlivé, že jsem se začal smát taky a brzo se k nám přidali i rádcové. Seděli jsme, dupali a chechtali se jako šílení, až se někteří rádcové začali válet po zemi, sotva dechu popadali, a Fon jen bezmocně ležel v křesle.

»Čemu ses tak smál?« vykoktal jsem nakonec.

»Hrozná legrace,« řekl Fon a znovu se rozchechtal, »bojím toho ještěrka, už co jsem malej kluk. Hrozně bojím. Ty mi dal medicínu a já nebojím.«

Při tom pomyšlení se opřel a znovu vyprskl.

»Kve-fong-gu, ty máš u mě konec, já už nebojím,« rozkuckal se.

Celí rozbolavělí od smíchu jsme dopili a Fon se pak odebral do své rezidence, svíraje v ruce pevně maličký sáček s kyselinou boritou. Varoval jsem ho ještě, že medicína účinkuje sice proti kve-fong-guům, agamám a gekonům, ale v žádném případě nechrání proti hadímu uštknutí.

Jak jsem doufal, historka, jak Fon vzal do ruky kve-fong-gu a přežil to bez úhony, protože ho chránila medicína, se do rána roznesla po celém Bafutu. Odpoledne za mnou přišli chrti a nevinně se usmívali.

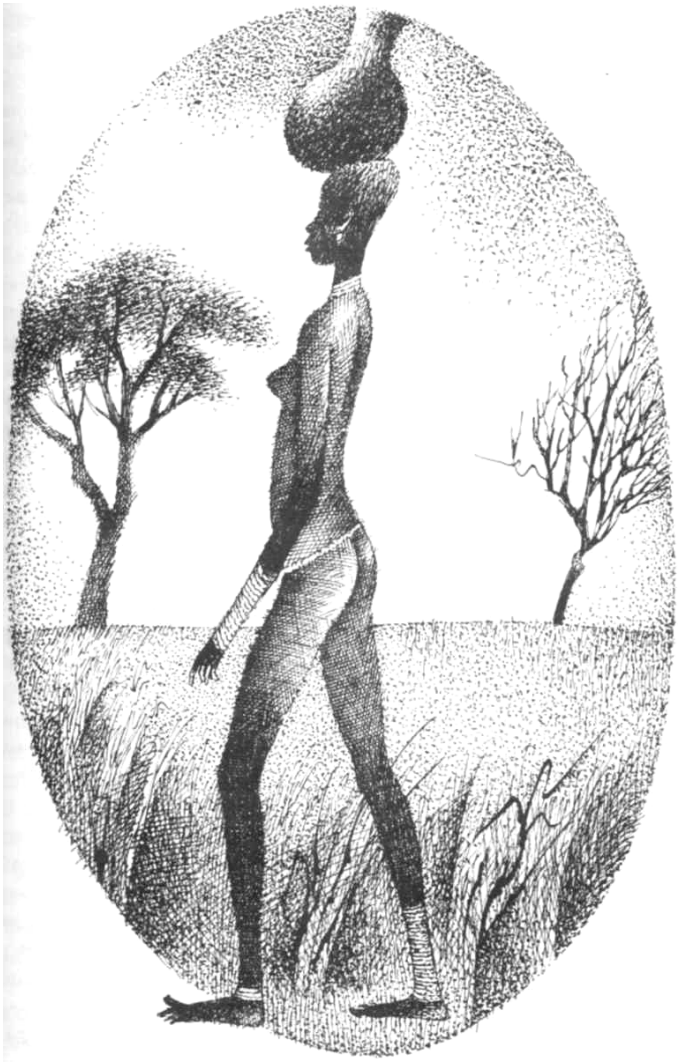
»Co je?« zeptal jsem se chladně.

»Páne,« prohlásili, »dej nám medicínu jako Fonovi a my ti chodíme lovit kve-fong-gu.«

Večer jsem už měl dvě bedničky nádherných stepních scinků a chrti, obklopeni davy obdivovatelů, popíjeli kukuřičné pivo, popisovali své lovecké zážitky a bezpochyby všechno patřičně přibarvovali. Seděl jsem na verandě, poslouchal a psal nejbližšímu středisku United Africa Company, aby mi poslali balíček kyseliny borité. Měl jsem pocit, že by se mohla ještě hodit.

Po několika týdnech jsem získal dostatek exemplářů obvyklejších druhů zvířat a další jsem už nekupoval, a tak se davy lidí, kteří mi nosili úlovky, seschly na každodenní stálý pramínek. Na verandě před ložnicí se vršila hromada nejrůznějších klecí s nejneuvěřitelnější sbírkou savců, ptáků a plazů a já musel každé ráno a notnou část večera věnovat jejich péči. Měl jsem pořád co dělat a nikdy jsem se nenudil. Čistil jsem klece a krmil zvířata a kromě toho jsem se bavil pozorováním a sledováním, jak si moji svěřenci zvykají na zajetí a na mou osobu. Navíc tu byl i každodenní život Bafutu. Při práci na verandě jsem měl výborný rozhled po silnici, nádvoří Fonovy rezidence a chatrčích obyvatel. Potrhaným závěsem bougainvillejí jsem mohl potají pozorovat Fonovy početné manželky, potomky, rádce i Bafuťany, kteří neustále proudili po silnici sem a tam. Zhlédl jsem z verandy nejedno soukromé divadelní představení, a když jsem sáhl po dalekohledu, měl jsem herce tak blízko, že jsem viděl i sebemenší detail jejich mimiky.

Jednou večer jsem zahlédl po silnici přicházet štíhlou, hezkou dívku. Šla zvolna, jen co noha nohu mine, jako kdyby čekala, až ji někdo dojde. Jak míjela dům, chystal jsem se na ni zavolat dobrý večer, když tu náhle vidím, že ji klusem dobíhá svalnatý mladík s obličejem zkřiveným zuřivostí. Ostře něco vyštěkl, dívka se zastavila, otočila se, a v hezké zamračené tváři se objevil vzdor, který mladíka zcela zřejmě rozčilil. Stoupl si před dívku a začal zlostně cosi vykládat; zuřivě gestikuloval, koulel očima a cenil zuby. Dívka stála bez hnutí a na rtech jí pohrával slabounký, poněkud opovržlivý úsměv.

Pak se na scéně objevila další postava, jakási stařena, která se přihnala po silnici, ječela z plných plic a mávala dlouhou bambusovou holí. Mladík si jí nevšímal a spílal dívce dál. Stařena kolem nich začala křepčit, vřískala a mávala bambuskou a seschlé, vrásčité prsy se jí pleskaly sem a tam. Čím víc štěkala, tím víc hulákal muž a tím víc se kabonila dívka. Najednou se stařena otočila na jedné noze jako na obrtlíku a přetáhla mladíka holí přes záda. Mládenec jenom natáhl dlouhou svalnatou ruku, vykroutil stařeně hůl a vyhodil ji vysoko do vzduchu, až spadla na druhou stranu červené cihlové zdi velkého nádvoří. Stařena na chvilku úplně zkoprněla, ale pak se zezadu přitočila k mladíkovi a pořádně ho nakopla do zadnice. I kopanec přešel muž bez povšimnutí, dál křičel na dívku a čím dál zuřivěji máchal rukama. Dívka najednou cosi zavrčela, odplivla si a strefila se mu přesně na nohu.

Mládenec se dosud choval poměrně mírumilovně a já měl pocit, že ženy na to hřeší a vylévají si na něm vztek. Plivnutí však bylo zřejmě i na něj příliš. Strnul, chvíli stál neschopen slova nad tak zákeřným útokem, ale pak zařval jako tur, popadl jednou rukou dívku pod krkem, druhou jí uštědřil pěkných pár pohlavků a strčil do ní, až upadla. Stařenu vývoj událostí tak zaskočil, že sebou plácla naznak do příkopu a předvedla hysterický záchvat, jaký jsem ještě neviděl. Házela sebou jako pominutá a ječela jako Indián na válečné stezce, až člověku stydla krev v žilách. Dívka ležela v červeném prachu a hořce vzlykala. Muž nevěnoval stařeně nejmenší pozornost a sedl si k dívce na bobek. Vypadalo to, že se jí omlouvá. Dívka po chvíli vzhlédla a slabě se usmála, načež mladík vyskočil, popadl ji za zápěstí a pustili se pryč, zatímco hulákající stařena se dál válela v příkopě.

Upřímně řečeno, nevěděl jsem, co si o tom všem mám myslet. O co vlastně jde? Je snad dívka mladíkovou

manželkou a on zjistil, že je mu nevěrná? Kdo je v tom případě stařena? Nebo že by dívka mužovi něco ukradla? Pravděpodobnější bylo, že se dívka a stařena snažily mládence očarovat a on jim na to přišel. Určitě je v tom *juju,* říkal jsem si. Dívka už měla manžela dost a pokusila se ho otrávit sekanými leopardími vousy, které mu přidávala do jídla. Dostala je od stařeny, což je samozřejmě nejvyhlášenější čarodějnice v okolí. Ale manžel pojal podezření, a tak dívka utekla k čarodějnici pod ochranu. Manžel začal dívku pronásledovat a stařena, dbalá závazků vůči svým zákazníkům, se rozběhla za nimi, aby se pokusila dát všechno do pořádku.

Když jsem si celé drama sesumíroval tak, že by po něm skočil i nejsenzacechtivější londýnský plátek, podíval jsem se přes zábradlí verandy a spatřil jsem, že Jacob pokukuje po stařeně, která se pořád ještě zmítala v příkopě a vřeštěla jako všechny lokomotivy na claphamském seřaďovacím nádraží dohromady.

»Jacobe,« zavolal jsem, »co se to tam děje?«

Vzhlédl ke mně a chraptivě se zasmál.

»Ta stará, páne, to máma vod tý mladý. Ta mladá je ženatá s tím chlapem. Von celej den loví v buši, a když chodí večer domů, vona neváží. Jemu kšičí v bžiše a má vztek, tak ženu bije. Vona utíká, von za ní, aby jí nabil a stará utíká, aby nabila jeho.«

Velice mě to zklamalo. Měl jsem pocit, že záhadný černý kontinent nesplnil mé očekávání. Místo tajuplného příběhu plného domorodých kouzel jsem sledoval obyčejnou manželskou hádku, v níž jako obvykle figurovala líná žena, neuvařená večeře, hladový manžel a všetečná tchyně. Vrátil jsem se zpátky ke své sbírce a měl jsem dojem, že mě podvedli. Myslím, že ze všeho nejvíc mi vadila ta tchyně.

Nedlouho poté se veranda stala svědkem další příhody.

Tentokrát jsem byl hlavním aktérem já, ale její humornou stránku jsem dokázal ocenit až později. Byl krásný večer a na západě se začaly objevovat shluky úzkých, nadýchaných obláčků. Schylovalo se k nádhernému západu slunce. Právě jsem dopil poctivě zasloužený šálek čaje, seděl jsem na horním schodě v záři pozdního slunce a snažil se naučit neuvěřitelně natvrdlé veverčí mládě sát mléko z chomáče vaty natočené na zápalce. Udělal jsem si přestávku, abych si z té příšerné roboty zrekreoval nervy a uviděl jsem, jak se po cestě valí postarší tlustá černoška. Měla na sobě kraťoučkou bederní rouško a v zubech svírala dýmku s dlouhým štíhlým černým troubelem. Na šedivé, nakrátko ostříhané hlavě jí balancoval malinký kalebas.

Když dorazila pod schody, vyklepala dýmku, zastrčila si ji za provaz, který měla obtočený kolem pasu, a pak se začala škrábat nahoru.

»Buď zdráva, matko,« zavolal jsem.

Zastavila se a ústa se jí rozzářila úsměvem.

»Buď zdráv, páne,« odpověděla a pak zase začala se supěním zdolávat jeden schod po druhém.

Když vylezla až ke mně, postavila mi kalebas k nohám a celá udýchaná se opřela o stěnu.

»Unavená, matko?« zeptal jsem se.

»Jé! Moc tlustá, páne,« vysvětlila mi.

»Tlustá?« prohlásil jsem pohoršené. »Ty vůbec nejsi tlustá, matko. Nejsi o nic tlustší než já.«

Roztřásla se smíchy jako sulc.

»Páne, ty se mnou děláš legraci.«

»Kdepak, matko, vážně, jsi jako proutek.«

Opřela se prudce o zeď a při pomyšlení, že někomu připadá jako proutek, se znovu začala svíjet smíchy. Obrovské břicho a prsy se jí dmuly jako balóny. Když se trošku uklidnila, ukázala na kalebas.

»Nosím ti žvíže, páne.«

»Jaké?«

»Hada, páne.«

Odzátkoval jsem kalebas a nahlédl dovnitř. Na dně ležel stočený tenký, asi dvacet centimetrů dlouhý hádek. Myslel jsem, že je to slepák, slepý had, který žije pořád zavrtaný do země. Vzhledem se podobá slepýši a je naprosto neškodný. Měl jsem jich už plnou bedničku, ale tlustá černoška se mi zalíbila a nechtěl jsem ji zklamat.

»Kolik za něj chceš, matko?«

»Á, kolik dáš, páne.«

»Není poraněný?«

»Kdepak, páne.«

Obrátil jsem kalebas dnem vzhůru a had vypadl na hladký beton. Žena se přesunula na druhý konec verandy s rychlostí, jež byla u někoho tak mohutného přímo neuvěřitelná.

»Von tě kousá, páne,« zvolala varovně.

Jacob, který se odkudsi vynořil, aby se podíval, co se děje, ji sjel vyčítavým pohledem.

»Nevíš, že pán nebojí?« otázal se. »Pán má zvláštní *juju,* aby had nekousal.«

»Vážně?« podivila se žena.

Natáhl jsem se a vzal slepáka do ruky, abych se přesvědčil, že opravdu není pochroumaný. Držel jsem ho lehce mezi palcem a ukazováčkem a had se mi ovinul kolem prstu, jak jsem si ho prohlížel, všiml jsem si něčeho zvláštního: měl veliké, zářivé oči, což slepáci nikdy nemají. Konsternován svým zjištěním jsem zavolal na Jacoba, aniž bych, já hlupák, hada pustil.

»Jacobe, podívej, ten had má oči,« řekl jsem.

Sotva jsem to dořekl, došlo mi najednou, že to, co držím v ruce, není žádný slepák, ale nějaký mně neznámý had a já nemám ani ponětí, jestli není nebezpečný. Než

jsem ho stačil pustit na zem, had se mi v ruce mrskl a kousl mě do palce.

Nevzpomínám si, že by mě kdy něco tak šokovalo. Kousnutí samo nestálo za řeč. Bylo to, jako když se člověk píchne špendlíkem a rána vzápětí začala trošku pálit, asi jako po štípnutí vosou.

Honem jsem hada pustil, vší silou si zmáčkl palec, až se z ranky začala řinout krev, a přitom mi bleskly hlavou tři věci. Za prvé, že v Kamerunu neexistuje sérum proti uštknutí, za druhé, že k nejbližšímu lékaři to je pětačtyřicet kilometrů a za třetí stejně nemám žádný dopravní prostředek. Moc mi to na náladě nepřidalo; vší silou jsem stále mačkal palec u kořene a vysával poraněné místo. Ohlédl jsem se a zjistil, že Jacob zmizel. Už jsem chtěl vztekle zahulákat, když vtom se tryskem vrátil na verandu, v jedné ruce žiletku, v druhé pár vázanek. Podle mých horečných příkazů mi stáhl co nejpevněji zápěstí a předloktí a pak mi se zvláštním gestem podal čepelku. Nikdy jsem netušil, jaké rozhodnosti je zapotřebí, aby se člověk schválně řízl, ani jak je taková žiletka ostrá. Po příšerné chvilce váhání jsem si přejel ostřím po ruce a zjistil jsem, že jsem se ošklivě a zcela zbytečně řízl asi centimetr od rány.

Zkusil jsem to ještě jednou, ale dopadlo to stejně a já zachmuřeně usoudil, že jestli nezemřu na uštknutí, pravděpodobně vykrvácím v důsledku první svépomoci. Vztekle jsem vzpomínal na všechny knížky, které radí co dělat, když vás uštkne had. Všechny bez výjimky doporučovaly ránu rozříznout tak hluboko, kam pronikly hadí zuby. Ono se to krásně píše, ale zkuste to úspěšně provést v praxi na vlastním palci. Pokud jsem se nechtěl šmikat a doufat, že se snad nakonec strefím, zbývala mi jen jediná možnost. Přiložil jsem pečlivě ostří k bříšku palce, zatnul zuby, co nejvíc přitlačil a prudce zatáhl.

Pokus byl korunován úspěchem a krev se vyvalila proudem. Pak jsem si vzpomněl, že kousnutí je třeba ošetřit hypermanganem, a tak jsem rozšklebenou ránu trochu zasypal a ovázal ji čistým kapesníkem. To už jsem měl ruku, zápěstí a podpažní uzliny pořádně oteklé a v palci mi škubala ostrá bolest. Nebylo mi ovšem jasné, zda jde o následek uštknutí nebo vlastního chirurgického zákroku.

»Pojdeš k doktorovi, páne?« zeptal se Jacob zíraje na mou ruku.

»Jak můžu jet k doktorovi,« opáčil jsem podrážděně, »když tady není žádné auto. To mám jít pěšky?«

»Žíkej Fonovi o jeho stejšan, páne.«

»Stejšan,« opakoval jsem a svitla mi jiskřička naděje. »Fon má auto?«

»Ano, páne.«

»Běž se ho zeptat, honem.«

Jacob seběhl ze schodů a pustil se tryskem přes velké nádvoří a já zatím přecházel po verandě. Najednou jsem si vzpomněl, že mám v ložnici velkou nenačatou láhev francouzského koňaku a rychle jsem ji vytáhl. Sotva jsem ji odzátkoval, napadlo mě, že všechny příručky zastávají v otázce alkoholu zcela nekompromisní stanovisko. Člověk, kterého uštkne had, prý za žádných okolností nesmí pít lihoviny, protože alkohol zrychluje srdeční tep a já nevím co ještě. S lahví v ruce jsem se zarazil, ale pak jsem si řekl, že když už mám umřít, je lepší umřít v dobré náladě; zdvihl jsem ji a lokl si. Koňak mě zahřál a povzbudil; vyběhl jsem na verandu, láhev v ruce. Přes nádvoří se hnal dav lidí, v čele Jacob s Fonem. Doběhli k jakési velké chatrči, Fon rozrazil dveře, lidé se nahrnuli dovnitř, ale vzápětí se zase objevili a před sebou strkali předpotopní otřískaný stejšn. Dotlačili ho bránou na silnici, kde je Fon opustil a s Jacobem v patách vyběhl po

schodech nahoru.

»Pšíteli,« vykřikl udýchaně, »je hrůza!«

»To je,« řekl jsem.

»Sluha žíkal, že na hada nemáš léka. Pravda?«

»Ano. Doktor ho možná má, ale to nemůžu vědět.«

»Bůh dopustí, že má,« prohlásil zbožně Fon.

»Nenapijeme se?« zeptal jsem se a zdvihl láhev koňaku.

»Ano, ano,« rozveselil se Fon, »napijeme. Na tohle je moc dobrý napít.«

Jacob přinesl sklenice a já nám oběma nalil pořádnou dávku. Poté jsme vyšli na schody podívat se, jak pokračují přípravy sanitního vozu.

Auto odpočívalo v chatrči tak dlouho, že mělo zřejmě zcela zauzlované vnitřnosti. Pobízen laskavým domlouváním řidiče motor několikrát silně zakašlal, ale pak zhasl. Lidé se natlačili blíž k vozidlu a všichni na řidiče pokřikovali, co má dělat. Šofér se nakláněl z okénka a nevybíravě jim spílal. Obě strany v tomto stylu chvíli pokračovaly, až pak muž vylezl z kabiny a pokusil se motor natočit klikou, ale marně. Celý zmořený podal kliku jednomu rádci a usadil se na stupátku k odpočinku. Rádce si podkasal hábit a začal hrdinně s klikou zápolit, ale ani on nedokázal motor probudit k životu.

Dav, který už čítal dobrých padesát lidí, se také dožadoval příležitosti, a tak rádce vyklidil pole a šel si sednout k řidiči. Mezi lidmi vypukla divoká hádka, kdo bude točit první, všichni pokřikovali, strkali se a rvali si kliku z rukou. Vřava upoutala Fonovu pozornost. Dopil, zamračeně odkráčel k zábradlí, opřel se o něj a zahleděl se na silnici.

»Hej,« zařval najednou. »Točte motor!«

Dav ztichl, všichni se ohlédli na verandu, řidič s rádcem seskočili ze stupátka a vrhli se ke kapotě tak nadšeně, že

to až zaráželo. Jejich snahu ale trochu kalila skutečnost, že klika mezitím zmizela. Vřava se rozpoutala nanovo a všichni se začali navzájem obviňovat. Nakonec se klika zase našla a oba muži se znovu několikrát bezúspěšně pokusili motor nastartovat.

To už mi bylo dost špatně a začínala ve mně být malá dušička. Ruka a celé předloktí mě bolely a měl jsem je naběhlé a zarudlé. Kromě toho mi v ramenou vystřelovala ostrá bolest a ruku jsem měl v jednom ohni. K doktorovi to trvá asi hodinu, přemítal jsem, ale jestli auto brzy nenastartuje, nebude mít moc smysl tam jezdit. Řidič, který si už málem strhl kýlu, dostal náhle geniální nápad, že se auto roztlačí. Vysvětlil lidem, o co mu jde a z davu se ozvaly nadšené souhlasné výkřiky. Muž se posadil za volant, lidé se namačkali kolem zadní části vozu a zabrali. Za rytmického hekání dostrkali Bafuťané auto na silnici a zmizeli za zatáčkou.

»Brzo jede,« usmál se povzbudivě Fon a nalil mi, »pak hned jsi u doktora.«

»Myslíš, že nastartuje?« otázal jsem se skepticky.

»Ale jistě, pšíteli,« prohlásil Fon trošičku uraženě, »to moje auto, moc dobrý auto. Hned jede, hned, nesmíš bát.«

Za chvilku jsme opět zaslechli hekání, a když jsme se podívali přes zábradlí, spatřili jsme stejšn vyjíždět ze zatáčky. Tlačil ho snad celý Bafut. Plazil se k nám hlemýždím tempem, ale v okamžiku, kdy dorazil pod schody, motor několikrát varovně zaškytal a pak se rozburácel. Dav začal nadšeně jásat a rozlil se po celé silnici.

»Už běhá,« prohlásil pyšně Fon pro případ, že by mi náhodou ušlo, proč jsou všichni tak veselí. Řidič zajel bránou na nádvoří, otočil se a netrpělivě mačkaje klakson vyrazil znovu ven, přičemž jen o vlas minul své po-

mocníky. Dopili jsme a sešli s Fonem po schodech na silnici. Dole mě Fon přitiskl na hruď a vážně se mi zahleděl do očí. Bylo na něm vidět, že chce říct něco, co by mě povzbudilo a dodávalo mi po cestě odvahy. Na okamžik se hluboce zamyslel.

»Pšíteli,« prohlásil nakonec, »jestli umžeš, budu tě moc litovat.«

Protože jsem se bál, aby mě hlas neprozradil, stiskl jsem mu jen patřičně pateticky ruku, vlezl jsem do vozu a vyrazili jsme, zanechávaje Fona a jeho poddané ve velkém oblaku červeného prachu.

Za tři čtvrtě hodiny jsme s mocným skřípěním brzd zastavili u domu lékaře. Doktor stál před domem a zachmuřeně si prohlížel květinový záhon. Když mě uviděl, zatvářil se překvapeně, přišel mi naproti a podíval se mi zblízka do obličeje.

»Tak copak vás uštklo?« otázal se.

»Jak víte, že mě něco uštklo?« zeptal jsem se, poděšen tak rychlou diagnózou.

»Máte parádně rozšířené panenky,« vysvětlil mi s gustem odborníka. »Copak to bylo?«

»Had. Nevím jaký, ale bolí to pořádně. Ono asi nemělo moc smysl sem jezdit, viďte? Stejně nemáte sérum, že?«

»No,« řekl spokojeně, »není to zvláštní? Když jsem byl naposled doma v Anglii na dovolené, nějaké jsem si přivezl. Myslel jsem, že se třeba bude hodit. Už šest měsíců ho suším v ledničce.«

»Zaplaťbámbu za něj.«

»Pojďte dál, kamaráde. Hrozně mě zajímá, jestli bude účinkovat.«

»Mě taky,« přiznal jsem se.

Vešli jsme dovnitř a já se posadil, zatímco doktor a jeho žena připravovali líh, injekční jehly a další potřebné propriety. Pak mi doktor dal tři injekce co nejblíž ráně a další

dvě do paže. Bolelo to o poznání víc než celé uštknutí.

»Netočí se vám trošku hlava?« zeptal se doktor vesele a změřil mi tep.

»Je mi děsně,« prohlásil jsem trpce. »Vy prostě potřebujete panáka.«

»Já myslel, že se při tom nesmí pít.«

»Ale kdepak. Alkohol vám neublíží,« řekl a nalil mi pořádného lomcováka.

V životě mi pití tak nechutnalo.

»A teď,« pokračoval doktor, »teď si půjdete lehnout do pokoje pro hosty. Za pět minut ať jste v posteli. Jestli máte chuť, můžete se vykoupat.«

»A nemohl bych se vrátit do Bafutu?« dožadoval jsem se. »Mám tam všechna zvířata a není tam nikdo, kdo by se o ně řádné postaral.«

»Teď nejste ve stavu někam jezdit nebo se starat o zvířata,« prohlásil neúprosně. »Dost řečí a do postele. Jestli vám bude dobře, můžete jet ráno.«

Kupodivu jsem spal jako dřevo, a když jsem se ráno probudil, cítil jsem se velice dobře, přestože paži jsem měl pořád ještě napuchlou a trochu bolavou. Dostal jsem snídani do postele a pak se na mě přišel doktor podívat.

»Jak je vám?« zeptal se.

»Moc dobře. Cítím se tak výborně, že začínám pochybovat, jestli ten had byl vůbec jedovatý.«

»Copak o to, jedovatý byl až až. Ale říkal jste, že vás kousl jenom jedním zubem, a pravděpodobně jste ho pustil tak rychle, že neměl čas vystříknout plnou dávku. Jinak to mohlo dopadnout hůř.«

»Můžu se vrátit do Bafutu?«

»Jestli se na to cítíte, proč ne, ale podle mého vám ruka ještě den dva k ničemu nebude. No, kdyby to zlobilo, přijeďte a já se na to podívám.«

Štvaly mě obavy o mou drahocennou sbírku, která na

mě hladová a v nevyčištěných klecích čeká v Bafutu a pobízel jsem chudáka řidiče tak, že zpáteční cestu zvládl v rekordním čase. Když jsme zastavili na silnici pod vilou, spatřil jsem na posledním schodě posedávat nějakou postavu. Byla to má tlustá známá z předchozího dne.

»Buď zdráva, matko,« řekl jsem, když jsem vylezl z auta.

»Buď zdráv, páne,« odpověděla, vstala a kolébavě ke mně vykročila.

»Copak chceš?« zeptal jsem se netrpělivě, protože jsem chtěl být co nejdřív u zvířat.

»Ty zapomněl, páne?« opáčila udiveně.

»Zapomněl? A na co, matko?«

»Ale páne,« řekla vyčítavě, »ty mi neplatil toho krásnýho hada, co jsem pšinesla.«

Můj pobyt v Bafutu se pomalu chýlil ke konci. Měl jsem už spoustu zvířat a bylo načase odvézt je do základního tábora, přendat je do nových klecí a připravit se na zpáteční plavbu domů. Jen nerad jsem sdělil lovcům, že za týden odjíždím; nechtěl jsem, aby nosili zvířata, až tu nebudu. Objednal jsem nákladní auto a poslal zprávu Smithovi, že nás má čekat. Když se to všechno dozvěděl Fon, přiřítil se s lahví džinu a seč mohl mě přemlouval, abych ještě nejezdil. Vysvětlil jsem mu, že bych sice moc rád zůstal, ale nedá se nic dělat, protože máme zaplacenou loď, což znamená, že tehdy a tehdy musím mít zvířata připravená pro převoz na pobřeží. Kdyby se cokoli stalo, a my loď zmeškali, na další bychom museli čekat třeba i několik týdnů a na takové zdržení by rozpočet výpravy nestačil.

»Ach, pšíteli, moc tě lituju, že jedeš,« prohlásil Fon a s nevázanou rozmařilostí mi šplíchl do sklenice džin.

»Já taky,« odvětil jsem po pravdě, »ale nemám už čas.«

»Budeš Bafut vzpomínat,« řekl a ukázal na mě dlouhým prstem, »budeš Bafut moc vzpomínat. V Bafutu chytil moc fajn žvížata, viď?«

»Máš pravdu,« ukázal jsem na obrovskou hromadu klecí, »vezu si z Bafutu spoustu zvířat.«

Spokojeně kývl hlavou, ale pak se ke mně naklonil a sevřel mi ruku do dlaní.

»Když pšijedeš do tvojí země, hned žikej lidem, že bafutskej Fon tvůj pšítel a sehnal moc fajn žvížata.«

»Jisté,« slíbil jsem, »a taky řeknu, že bafutský Fon je moc dobrý lovec, nejlepší lovec v celém Kamerunu.«

»Fajn, fajn,« prohlásil Fon potěšené. »Ale jedno zvíře

ještě nemám,« řekl jsem, »a moc mě to mrzí.«

»Jaký, pšíteli?« zeptal se a netrpělivě poposedl.

»Tu velkou kočku se zlatým kožichem a skvrnami na břiše. Pamatuješ, ukazoval jsem ti ji na fotografii?«

»Aha, tu,« odvětil, »žikáš pravdu, to žvíže z Bafutu nemáš.«

Zamyšleně se odmlčel a zamračeně se zahleděl na láhev s džinem. Napadlo mě, že připomínat mu tuhle mezeru ve sbírce bylo možná trochu netaktní. Zlatá kočka je jedna z menších, zato však nejkrásnějších kočkovitých šelem žijících v této části Afriky. Věděl jsem, že se v okolí Bafutu vyskytuje poměrně hojně, ale lovci z ní měli větší respekt než z daleko většího servala či levharta. Kdykoli jsem ji některému ukázal na obrázku, začal se uculovat, potřásat hlavou a ujišťovat mě, že se dá jen velice těžko chytit, že je »moc žuživá« a »strašně chytrá«. Marně jsem nabízel vysokou odměnu jak za živý exemplář, tak alespoň za informaci, kde se nějaká vyskytuje. A protože do mého odjezdu z Bafutu nezbýval ani týden, smířil jsem se už s myšlenkou, že zlatou kočku prostě mít nebudu. Fon se opřel, v očích mu zajiskřilo a nakažlivě se usmál.

»Já ti ho dám,« řekl a významně kývl hlavou.

»Ale příteli, já za pět dní odjíždím. Jak ji chceš chytit za pět dní?«

»Já ho chytám,« prohlásil Fon rozhodně. »Chvilku čekáš a vidíš. Já ho chytám.«

Odmítl mi prozradit, jak hodlá ten zázrak provést, ale tvářil se tak sebejistě, že jsem si říkal, že mi třeba skutečně bude schopen jednu opatřit. Když však do odjezdu zbýval už jen jeden den a po zlaté kočce ani vidu ani slechu, vzdal jsem se veškeré naděje. Fon se dal zřejmě unést nadšením a slíbil něco, co nemohl dodržet. Den byl zachmuřený a zamračený, protože tady nahoře v horách

období dešťů začínalo dřív než v nížině. Nízké, břidlicově šedé mraky pádící po obloze, drobný déšť a občasný rachot hromu, který se ozýval ze vzdálených hor, to vše zvyšovalo můj smutek z pomyšlení, že budu muset odjet. Velice jsem si zamiloval nejen tento tichý stepní kout Kamerunu, ale i lidi, kteří zde žili. Bylo mi hrozně líto, že se budu muset rozloučit s Fonem, jehož jsem si vážil a jehož jsem si navíc oblíbil jako zábavného a milého společníka.

Asi ve čtyři hodiny se rozpršelo, liják rozmazal obrysy krajiny, spustil rachotivou palbu do střechy domu a do listí blízkých palem a proměnil hlínu na velkém nádvoří v lesknoucí se moře červeného jílu poďobaného kapkami deště. Klece jsem měl už poklizené a zvířata nakrmená, zamyšleně jsem přecházel po verandě a pozoroval, jak lijavec bubnuje do bougainvillejí a otlouká jejich květy o cihlovou zeď. Zavazadla byla sbalená, klece připravené k naložení. Neměl jsem nic na práci a do ledové sprchy venku se mi nechtělo.

Vyhlédl jsem na silnici a vtom vidím, jak se po ní klusem blíží jakýsi člověk s pytlem přes rameno; nohy mu v blátě klouzaly a ujížděly. Zadoufal jsem, že mi nese nějaké vzácné zvíře a přijdu aspoň na veselejší myšlenky, a tak jsem dychtivě čekal, ale k mé rozmrzelosti zahnul do brány, šplíchaje kolem sebe vodu, proběhl nádvořím a zmizel v klenutém vchodu Fonovy rezidence. Brzy poté, co mi zmizel z očí, ozval se od Fonovy vily řev, ale za pár minut zase umlkl a nebylo slyšet nic než déšť.

Vypil jsem si o samotě čaj a pak jsem dokončil krmení nočních zvířat. Všechna se tvářila trošku překvapeně, protože obvykle nedostávala jíst tak brzo, ale večer měl přijít Fon a já chtěl být včas hotov. Než jsem skončil, přešel liják v drobný, vodní mlze podobný deštíček a v nízkých mracích se začaly protrhávat díry, jimiž proble-

kovalo bledě modré, průzračné nebe. Za hodinu se už mraky rozplynuly docela a čistou, vymetenou oblohu zalévala zář zapadajícího slunce. Někde u Fonova domu se rozbušil bubínek a jeho rachot pomalu sílil. Vrata nádvoří se otevřela a v nich se objevil malý průvod. V čele kráčel Fon ve svém nejnádhernějším šarlatovobilém hábitu a opatrně se vyhýbal kalužím. Za ním šel ten divný člověk, kterého jsem viděl v dešti, a přes rameno pořád nesl ten pytel. Po něm následovali čtyři rádcové a průvod uzavíral malý chlapec v bílém hábitu a s malinkou čepičkou na temeni, který důležitě bušil do bubínku.

Fon se zřejmě rozhodl vykonat poslední návštěvu ve velkém stylu. Sešel jsem pod schody, abych ho přivítal. Fon se přede mnou zastavil, položil mi ruce na ramena a velice vážně se mi zahleděl do očí.

»Pšíteli,« řekl pomalu a slavnostně, »něco ti nosím.«

»A copak to je?« zeptal jsem se.

Fon udělal rukama v širokých rukávech královské gesto a ukázal na muže s pytlem.

»Kočka,« řekl.

Chvilku jsem nechápal, ale pak jsem si vzpomněl na zvíře, které mi slíbil opatřit.

»Divoká kočka? Ta, co ji tak moc chci?« vyhrkl jsem.

Ani jsem tomu nechtěl věřit.

Fon přikývl s tichou pýchou člověka, který se dobře zhostil svého úkolu.

»Ukaž,« řekl jsem vzrušeně. »Honem, otevři ten pytel.«

Muž položil pytel přede mě na zem, já úplně zapomněl, že jsem si na Fonovu počest vzal čisté kalhoty, klekl jsem si do bahna a začal zápolit s nepoddajnou šňůrou, která pytel stahovala. Fon stál nade mnou a usmíval se jako hodný Mikuláš. Provázek byl mokrý a pevně zadrhnutý a jak jsem za něj škubal a tahal, ozval se z pytle podivný, vzteklý zvuk. Zpočátku připomínal chrčivé sté-

nání, pak zesílil a přešel v pronikavé vrčení, z něhož čišela taková zloba, až mě zamrazilo v zádech. Lovec, rádcové i hoch s bubínkem se o několik kroků stáhli.

»Opatrně, páne,« varoval mě lovec, »je moc zlá. Hrozně silná.«

»Svázal jsi jí nohy?« zeptal jsem se a lovec přitakal. Odvinul jsem poslední závit provazu, pomalu jsem pytel otevřel a nahlédl dovnitř.

Z pytle se na mě dívala tak nádherná hlava, že jsem až vydechl překvapením. Srst měla krátkou a hladkou, sytě zlatohnědou jako med divokých včel. Špičaté slechy byly přilehlé k lebce a ohrnutý horní pysk odhaloval jemné vlnky mléčně bílých zubů a růžových dásní. Ale nejnápadnější ze všeho byly na té zlatavé hlavě velké, šikmé oči, které se na mě upíraly tak chladně a nenávistně, že jsem děkoval bohu, že má zvíře svázané nohy. Ty oči byly zelené, zelené jako listí pod ledem a blyštěly se v záři zapadajícího slunce jako slída. Chviličku jsme si jeden druhého prohlíželi, pak zlatá kočka vycenila zuby ještě víc, otevřela tlamu a znovu hrozivě zařvala. Protože jsem nevěděl, zda má nohy spoutané opravdu pevně, rychle jsem pytel zavázal. Podle toho, jak se na mě dívala, mi bylo jasné, že kdyby se dostala na svobodu, nijak by se se mnou nemazlila.

»Líbíš?« zeptal se Fon.

»Nádhera!« odpověděl jsem.

Odnesli jsme pytel se vzácným přírůstkem na verandu a já honem přestěhoval zvířata z největší a nejpevnější klece jinam. Pak jsme opatrně vytáhli zlatou kočku z pytle a překulili ji dovnitř, zavřeli dvířka a zajistili petlicí. Kočka ležela na boku, syčela a vrčela, ale nemohla se hýbat, protože měla přední a zadní nohy umně svázané dohromady silným provazem z jakýchsi vláken podobných rafii. Připevnil jsem na konec klacku nůž a podařilo

se mi pouta přeřezat. Jakmile byla kočka volná, jediným plavným pohybem se postavila na nohy, vrhla se proti mřížím, prostrčila jimi silnou zlatavou tlapu a sekla mi po obličeji. Uhnul jsem v poslední chvíli.

»No jo,« pochechtával se Fon, »tohle žvíže moc moc vzteklý.«

»Může hned zabít,« podotkl lovec.

»Je silná,« přitakal Fon, »nohy má strašně silný. Dávej pozor, pšíteli, aby tě nesekala.«

Vzkázal jsem do kuchyně, ať zabijí kuře, a ještě teplé jsem ho na provázku podržel před mřížemi. Kočka bleskurychle švihla zlatou tlapou, zaťala do kuřete bílé drápy a prudce si ho přitáhla k mřížím. Potom se naklonila, popadla kuře za krk, škubla, kuře zmizelo v kleci a kočka se do něho pustila, až lítalo peří. Uctivě jsem přes klec přehodil kuš plachtoviny a nechal zvíře, ať se v klidu navečeří.

»Jak jsi ji chytil?« zeptal jsem se lovce.

Zazubil se a rozpačitě přešlápl bosýma nohama.

»Slyšíš?« řekl Fon. »Máš hubu? Žíkej hned.«

»Páne,« začal muž a poškrabával se na břiše, »Fon žiká, že moc tohle žvíže chceš a já tši dny chodím do buše a hledám. Chodím a chodím moc unavenej, ale nikdy žvíže nevidím. Včera večer se doplížilo na moji farmu a zabilo tši slepice. Ráno vidím stopy v blátě, a tak za nima chodím do buše. Chodím moc dlouho, páne, ale pak ho vidím na velkým kopci.«

Fon v křesle poposedl a blýskl po lovci očima.

»Žikáš pravdu?« zeptal se přísně.

»Ano, páne,« odpověděl lovec, »žikám pravdu.«

»Dobže,« prohlásil Fon.

»Tak ji vidím,« pokračoval muž, »jak utíkala na velkej kopec, tam co moc skal. Leze tam do díry Dívám do díry, ale nemůžu lézt protože je malá moc. Tak běhám domů

a nosím síť a psy k diže. Dám síť na díru a pak dělám oheň, co dělá do díry kouš.«

Odmlčel se, poskočii a luskl prsty.

»Ale vona moc divoká! Když cejtí kouš hned moc kšičí a kšíčí. Moje psi lekají a utíkají a já bojim taky, že mě uchytí a běhám radši pryč. Vona ještě chvíli žve a já pak tiše kradu blíž ho prohlídnout. Žjú, páne, chytila do sítě a drží moc pevně. Když vidím v síti, už nebojím a zavazuju nohy provazem a hned ti ji nesu.«

Muž domluvil, dychtivě se na nás zadíval a přitom si oběma rukama poh›ával s krátkým oštěpem.

»Kamaráde,« řeH jsem, »jsi opravdu dobrý lovec a já ti za tu kočku dobře zaplatím.«

»Ano, ano,« souhlasil Fon a pyšně pokynul, »von ti moc dobže ulovil.«

Bohatě jsem lovoe odměnil, přidal jsem mu pár krabiček cigaret, muž se s úsměvem odporoučel a celou cestu ze schodů a ještě na silnici opakoval: »Děkuju, páne, děkuju«, až nám zmizel z doslechu.

Obrátil jsem se k Fonovi, který si hověl v křesle a se spokojeným výrazem mě pozoroval.

»Ze srdce ti děkuju, příteli.«

Fon pohrdavě mávl rukou.

»Ne, ne, pšíteli, to není nic. Není dobže, když jedeš z Bafutu bez žvížete, co po něm toužíš. Já tě moc lituju, že jedeš pryč. Ale když díváš tu krásnou kočku, myslíš na Bafut, ano?«

»Určitě,« řekl jsam, »a teď se napijeme.«

»Fajn, fajn,« odpověděl Fon.

Západ slunce, jako kdyby nám chtěl vynahradit pošmourný den, byl jedním z nejkrásnějších, jaké jsem kdy viděl. Slunce klesalo a mřížku bledých podlouhlých obláčků, které měnily barvu z bílé na perlově růžovou, až se nakonec zarděly zlatem lemovaným nachovou bar-

vou. Obloha byla lavírovaná bleďounkými odstíny modré a zelené, máznuté tu a tam zlatou, jak na tmavnoucím pozadí pomalu sílilo slabé, chvějivé světlo hvězd. Pak vyšel měsíc. Zpočátku byl krvavě rudý, ale jak stoupal výš, nejprve zežloutl, potom zbělal a jeho světlo postříbřilo všechno koiem jako mráz, zatímco stíny ztmavly jako uhel.

Seděli jsme s Fonem v mlžném měsíčním svitu a popíjeli až do pozdních hodin. Nakonec se ke mně Fon otočil a ukázal na svou rezidenci.

»Myslím, že už budeš chtít tancovat,« prohlásil, »tak jsem nažídil muziku. Chceš tancovat, než pojedeš, ne?«

»Ano, jistě, moc rád,« odpověděl jsem.

Fon se vratce postavil na nohy, opřel se o zábradlí verandy, div nepřepadl, a rozkázal cosi někomu, kdo čekal dole. Za chvilku přeplulo přes velké nádvoří několik světel, na silnici nastoupila Fonova dámská kapela a začala vyhrávat. Brzy se kolem shromáždilo množství lidí, včetně Fonových rádců. Fon chvilku naslouchal, usmíval se a mával rukou do taktu, pak vstal a natáhl ruku.

»Pojď,« řekl, »budeme tancovat.«

»Fajn, fajn,« napodobil jsem ho a Fon se vesele, chraptivě zasmál.

Přešli jsme verandu zalitou mlžným měsíčním světlem. Nahoře na schodech se mě Fon kamarádsky chytil kolem ramen, aby neupadl, a začali jsme sestupovat. V půli schodiště se můj společník na okamžik zastavil a udělal pár tanečních kroků, jenomže se zamotal nohama do hábitu a nebýt toho, že na mně visel, skutálel by se až na silnicí. Chvíli jsme se nebezpečně kymáceli a snažili se udržet rovnováhu. Fonovy ženy, potomci a rádci při pohledu na nebezpečí, v němž se jejich pán a vládce nacházel, vyjekli hrůzou a kapela přestala hrát.

»Muzika, muzika,« zaburácel Fon, zatímco jsme na

schodě vrávorali, »proč nehrajete?«

Kapela znovu spustila, my mezitím získali zase balanc a zbytek schodů jsme už sešli bez nehody. Fon byl v ohromné náladě a pořád mě chtěl držet za ruku. Rozstřikujíce kolem sebe vodu z kaluží jsme přetancovali nádvoří, přičemž muzikantky nám klusaly v patách a trochu dýchavičně vyhrávaly. Když jsme dorazili do tančírny, posadil se Fon na trůn, že si oddechne, ale celý dvůr se vrhl na parket. Při jedné pauze jsem se Fona zeptal, jestli by nezavolal hudebnice k nám, abych si mohl zblízka prohlédnout nástroje. Kapela nastoupila, seřadila se před pódiem, na němž jsme seděli, já si nechal ukázat, jak se na který nástroj hraje, a pak jsem to zkusil sám. K velkému překvapení všech přítomných, mě samého nevyjímaje, se mi podařilo zahrát na bambusovou píšťalu prvních pár taktů bojové písně skotského klanu Campbellů. Fona to tak nadchlo, že jsem musel své číslo několikrát opakovat. Doprovázel mě na velký buben, zatímco jeden z rádců dul do podivného nástroje podobného námořnickému rohu do mlhy. Výsledek sice sluchu zrovna nelahodil, ale přednes byl zato nesmírně vervní a procítěný. Pak jsme museli přidat ještě jednou, aby Fon slyšel, jak to zní s orchestrálním doprovodem. Náhodou to nebylo špatné, protože mé falešné pískání zčásti přehlušily bubny.

Když jsme probrali veškeré variace na dané hudební téma, poslal Fon pro další láhev, usadili jsme se a pozorovali tanečníky. Můj společník však byl jako na jehlách, pořád se vrtěl a mračil se na kapelu. Dolil, opřel se a zabodl oči do tanečníků.

»Není dobrý tancování,« svěřil se mi nakonec.

»Ale ano,« řekl jsem, »proč se ti nelíbí?«

»Moc pomalu,« vysvětlil mi, pak se ke mně naklonil a lichometně se na mě usmál.

»Chceš tancovat tvůj tanec?«

»Můj tanec?« otázal jsem se trošku nechápavě, »jaký tanec?«

»Raz, dva, tši, kop, raz, dva, tši, kop,« zahalekal Fon.

»Aha, ty myslíš kongu. Dobrá, jestli chceš, zatancujeme si ji.«

»Moc těším,« prohlásil rozhodně.

Odvedl mě na parket, pevně mě chytl kolem pasu a ostatní se s nadšeným smíchem a štěbetáním zařadili za něj. Půjčil jsem si pro zpestření píšťalu a už jsme se za pronikavého a falešného doprovodu proplétali po tančíme a mezi chatrčemi Fonových manželek. Noc byla teplá, takže po půl hodině skotačení se ze mě pot jen lil a sotva jsem lapal po dechu. Šli jsme si na chvíli oddechnout a napít se, ale bylo jasné, že jsem Fona nakazil. Oči mu svítily, podupával nohama do taktu, zasněně si pobrukoval a zřejmě se už nemohl dočkat, až se vzpamatuju a celé si to zopakujeme. Řekl jsem si, že ho musím nějak usměrnit, protože konga byla na tak dusnou noc příliš náročná a navíc jsem se při posledním kole pořádně praštil do holeně o zárubeň. Lovil jsem v paměti, zda neznám jiný tanec, který bych ho mohl naučit, ale který by nebyl tak náročný a přitom ho kapela zvládla. Nakonec jsem se rozhodl, nechal si ještě jednou přinést píšťalu a chvíli cvičil. Potom jsem se obrátil na Fona, jenž mě s velkým zájmem sledoval.

»Když řekneš kapele, aby zahrála tuhle písničku, naučím tě ještě jeden evropský tanec.«

»Fajn, fajn,« zaradoval se a oči mu zazářily.

Otočil se, mocným hlasem utišil kapelu, nadirigoval ji k pódiu a já hudebnicím přehrál melodii. Za překvapivě krátkou dobu ji pochytily, a dokonce začaly přidávat různé kudrlinky. Fon nadšeně dupal do taktu.

»Tohle moc fajn muzika,« prohlásil, »a teď ukážeš, jak

tancuje?«

Rozhlédl jsem se, vybral si jednu slečnu, která mi připadala obzvlášť chápavá a přitisknuv ji k sobě tak těsně, jak jen dobrý mrav dovoloval (neměla totiž na sobě ani nitku) vyrazil jsem s ní po parketu ve svižném polkovém rytmu. Moje partnerka po krátké počáteční nejistotě kroky perfektně zvládla a za okamžik už jsme hopsali a natřásali se ve skutečně grandiózním stylu. Fon, jenž nám chtěl dát najevo, jak se mu tanec líbí, začal tleskat a ostatní se okamžitě přidali. Zpočátku to byl normální, nepravidelný potlesk, ale protože obecenstvo tvořili Afričané, přizpůsobil se nakonec rytmu tance. Obkroužii jsem s dívkou pětkrát sál, ale pak jsme si museli jít na chvíli sednout, abychom si oddechli. Když jsem došel k pódiu, podal mi Fon vrchovatou sklenici. Usedl jsem a dostal herdu do zad.

»Moc fajn tancování,« řekl.

Přikývl jsem a obrátil sklenici do sebe, ale sotva jsem ji postavil, Fon mě popadl za ruku a odtáhl mě znova na parket.

»Pojď,« přemlouval mě, »ukážeš, jak se tancuje.«

Padli jsme si do náruče a začali vytáčet polku, ale moc nám to nešlo, protože partnerova róba se mi neustále omotávala kolem nohou, takže jsme se co chvíti s trhnutím zastavili a museli jsme trpělivě čekat, až nás rádci rozpletou. Poté jsme vyrazili znovu: raz, dva, tři, hop, ale vzápětí jsme zase skončili v opačném rohu místnosti ovinutí kolem sebe jako liány. Když jsem se nakonec podíval na hodinky, zjistil jsem ke své hrůze, že už jsou tři. Ač nerad, musel jsem se rozloučit a jít do postele. Fon i jeho dvůr mě doprovodili na velké nádvoří, ale dál jsem už šel sám. Jak jsem se škrábal po schodech k vile, ohlédl jsem se a uviděl, že všichni v zářivém světle lamp tancují polku. Uprostřed se sólově natřásal a poskakoval

Fon, mával a křičel: »Dobrou noc, pšíteli, dobrou noc!«

Zamával jsem mu taky, a pak jsem se s úlevou odplížil do postele.

Ráno o půl deváté přijelo nákladní auto a začali jsme nakládat. Bylo až k neuvěření, kolik Bafuťanů mě přišlo vyprovodit. Přicházeli už od časného rána a teď stáli špalírem u silnice, živě se bavili a čekali, až pojedu. Když byla poslední klec na autě, zarachotily bubny a píšťaly a řehtačky ohlásily Fona, který se také přišel rozloučit. Byl oblečený stejně jako toho dne, kdy jsem do Bafutu přijel, v obyčejném bílém hábitu a vínové čepičce. Doprovázela ho celá svita pestrobarevně vymóděných rádců. Fon ke mně přistoupil, objal mě, pak mě vzal za ruku a pronesl ke shromážděným Bafuťanům rychle o několik vět.

Když domluvil, dav začai křičet »ááááa« a rytmicky tleskat. Fon se ke mně otočil a hlasitě pronesl: »Moje lidi moc líto, že jedeš z Bafutu, všichni tě budou pamatovat a ty nezapomeneš Bafut, ano?«

»Ne, na Bafut nikdy nezapomenu,« odpověděl jsem po pravdě, ale v burácejícím, rytmickém potlesku stovek černých dlaní mě nebylo skoro slyšet.

»Dobže,« řekl Fon spokojeně, popadl rrě za ruku a pořádně mi ji stiskl. »Pšíteli, já tě požád vidím. Nikdy nezapomínám, jak spolu šťastný. Aby tě bůh s donesl do tvojí země v požádku. Dobže dochoď, pšítel, dobže dochoď.«

Nákladák se rozjel a potlesk se začal zrychlovat, až připomínal déšť bubnující do plechové střechy. Pomalu jsme dojeli k zatáčce. Otočil jsem se a uviděl silnici plnou nahých lesklých černých těl. Na konci uličky třepetajících se dlaní a blýskavých zubů stála vysoká postava v zářivě bílém hábitu. Zdvihla dlouhou paži, velká ruka naposledy zamávala na rozloučenou a pak už vozidle vjelo do zatáčky a vydalo se po červené prašné silnici i přes blyštivě zlatavé hory.

Nejstrašnější na práci sběratele divokých zvířat je, že zvířata pozná většinou až ke konci výpravy. První tři nebo čtyři měsíce pro něj znamenají prostě jen úlovky, protože nemá čas je zblízka pozorovat či poznávat jejich charakter. Stará se, aby měla slušné klece, poklízí jim a krmí je, ale to je také všechno, protože veškerý volný čas tráví odchytem dalších přírůstků do menažérie. Ke konci výpravy však zvěřinec naroste do takových rozměrů, že se člověk nemůže vydávat nikam daleko, jelikož má moc práce. Tehdy musí spoléhat jen na domorodé lovce, že mu budou nosit zvířata, která ještě nemá, a poněvadž je celý den uvázaný v táboře, může se začít se svými svěřenci seznamovat.

Naše sbírka se dostala do podobného stadia po mém návratu z Bafutu. Přivezl jsem s sebou početnou kolekci stepní fauny a zatímco jsem byl v horách, Smith neúnavně rozšiřoval sbírku o nové zástupce pralesní zvířeny. Pod obrovskou plátěnou střechou jsme měli tolik různých zvířat, že bychom si klidně mohli otevřít malou zoologickou zahradu.

A tak jsem začal své úlovky ze savany poznávat teprve po návratu do základního tábora u řeky Cross, sužovaného vlhkým vedrem. Vezměme si například damany. Dosud jsem je považoval za dost tupé tvory, na kterých jsou nejzajímavější jen jejich příbuzní. Kdyby člověk při zběžném pohledu pokládal damany za členy rozsáhlé čeledě hlodavců, bylo by to naprosto pochopitelné, protože když oždibují listí nebo ohryzávají šťavnatou kůru stromu, vypadají jako příbuzní králíka. Je to však omyl, protože daman je kopytník a patří do stejné čeledě jako kráva, prase, kůň nebo jelen, a ač se to zdá k nevíře,

jeho nejbližším příbuzným není králík, ale slon. Podle anatomické struktury nohy a dalších detailů má totiž daman nejblíž ke slonům. Právě podobné informace bývají příčinou, proč někdy lidé pochybují o duševním zdraví zoologů, protože daman je slonovi podobný asi jako kolibřík. Jakmile se ovšem člověk začne podrobně zabývat složitými otázkami anatomie a chrupu, jsou mu hned příbuzenské vztahy obou zvířat jasné. Upřímně řečeno, to bylo vše, co jsem o damanech věděl.

Po příjezdu do základního tábora jsme samici, která pokousala jednoho z bafutských chrtů do nohy, přemístili spolu s dvěma tlustými mláďaty z těsné klece do daleko větší, kde měla zvířata dost pohybu a dokonce i oddělenou ložnici, kam se mohla uchýlit, chtěla-li z nějakého důvodu soukromí. V té kleci jsem si povšiml několika věcí, které mi dřív unikly.

Za prvé, že damani jsou takříkajíc ›naučení‹, to znamená, že se vždycky chodí vyvenčit na jedno a totéž místo v kleci. Do té doby jsem ani netušil, jakým darem může být takové zvíře pro plně vytíženého sběratele. Jakmile jsem pochopil, co znamená úhledná hromádka, kterou jsem každé ráno našel v rohu klece, rozhodl jsem se čištění damaního příbytku maximálně zjednodušit a dal jsem jim do klece kulatou mělkou plechovku jako latrínu. Ráno jsem však rozladěně zjistil, že zvířata mou pomocí pohrdla, jednoduše plechovku odstrčila a udělala hromádku jako obvykle. Večer jsem jim strčil plechovku zpátky a na dno jsem dal pár damaních bobků. Druhého dne jsem ke své radosti zjistil, že plechovka je plná a podlaha klece jako když umete. Od té doby mi čištění klece nezabralo víc než pár minut, protože stačilo vyprázdnit plechovku, vymýt ji a postavit zase do kouta. Začal jsem damanům poklízet docela rád.

Naprostým opakem byly v tomto směru krysy obrovské.

Tito hlodavci, velcí jako menší kotě, žili v kleci hned vedle damaní rodinky. Krysy obrovské patří k těm příšerným zvířatům, která se nechtějí – nebo nemohou – vyprázdnit jinak než do vody, pokud možno tekoucí. Na svobodě to nejspíš dělaly do nějakého potůčku a voda odnášela výkaly a hnojila jimi kytičky po proudu, ale v kleci jsem jim potůček zařídit nemohl, a tak krysy z nedostatku jiných možností používaly misku na pití. Nic člověka tak nedeptá, jako když postaví do klece vyblýskanou misku průzračné vody a za pět minut zjistí, že je plná močůvky. Dělalo mi to velké starosti, protože zvířata potřebují ve vedrech neustálý přísun čerstvé vody na pití a mé krysy si do ní vždycky nejdřív nakálely. Po mnoha marných pokusech zlomit jejich návyk jsem jim začal dávat velkou mísu s vodou jako toaletu a k jídlu spoustu šťavnatého ovoce, kterým, jak jsem doufal, zaženou žízeň.

Vraťme se však k damanům. V Bafutu jsem si myslel, že jsou to nudná, ne příliš přátelská zvířata, která jen věčně dřepí, skelný pohled v očích, a přežvykují listí. V základním táboře jsem však zjistil, že jsem se velice mýlil, protože když si daman zamane, dokáže skotačit jako kůzle. Kvečeru, když klec zalilo slunce, lehávaia samice na podlaze a vypadala stejně majestátně jako lvi u paty Nelsonova pomníku na Trafalgarském náměstí.

Soustavně žvýkala mladý špenát nebo listy kasavy a dětičky si hrály. Prováděly divoké, veselé kousky. Honily se třeba v kleci dokolečka a pak najednou vyběhly po hladké zadní dřevěné stěně až ke stropu a seskočily zpátky na podlahu. Úplně mi to vyrazilo dech. Když je stěna smrti přestala bavit, udělaly si z korpulentní rozvalené matičky hrad. Jedno jí vždycky vylezlo na záda a druhé útočilo a snažilo se sourozence srazit. Občas se obě matce na zádech příšerně servala, ale matka jen

tupě leželа a bez ustání žvýkala. Jejich hry byly sice velice zábavné, ale vadilo mi, že si někdy hráli až do pozdní noci, zejména pokud svítil měsíc. Zkuste usnout, když se párek mláďat honí po kleci a dělá takový rámus, jako když se do sebe pustí ve stáji dva hřebci. Posadit se v posteli a zařvat hromovým hlasem »TAK BUDE TICHO« je dokázalo utišit jen asi na půl hodiny, a jestliže člověk honem neusnul, probudilo ho znova k životu dunění dřevěných stěn, brnkání drátů a melodický zvuk převracených misek. Damani rozhodně nebyli nudní.

Další zvíře, které se vybarvilo teprve po návratu do základního tábora, byia černouchá veverka, ta co způsobila takové pozdvižení na schodech Fonovy vily. Netušil jsem, že to byl jen slabý odvar toho, čeho byla schopná, když si něco umanula; ze všeho nejradši zřejmě prchala a nechala se honit co největším počtem lidí. Jak jsem už říkal, bylo to ještě mládě. Velice brzy zkrotia, nechávala se vzít do ruky, klidně mi seděla na rameni a zkoumala mi ucho v naději, že v něm mám schovaný oříšek či jinou dobrotu. Dokud nablízku nebyli víc než čtyři lidé, chovala se jako slušně vychovaná veverka, ale při větší sešlosti vždycky zatoužila zahrát si na honěnou. Zpočátku jsem si říkal, zda neutíká proto, že jí větší množství lidí nahání hrůzu, brzy jsem se však přesvědčil, že jde o něco zcela jiného. Když veverka zjistila, že její pronásledovatelé umdlévají, zastavila se a čekala na zadních, dokud jí nedohonili. Bylo dost ironické, že jsme tu potvůrku vzhledem k její učenlivé a mírné povaze pokřtili Roztomilka dřív, než jsme poznali záporné vlastnosti její povahy. První honička, kterou pro nás uspořádala, se odehrála tři dny po návratu pod velký stan.

Vodu pro tábor jsme měli ve dvou velkých sudech od benzínu, které stály u kuchyně a které každý den plnili vězňové z místní trestnice. Byli to veselí muži v neposk-

vrněných bílých halenách a šortkách, kteří se každého rána plahočili do kopce k táboru, na vyholených hlavách plechovky od petroleje naplněné až po okraj vodou. Za nimi kráčel dozorce v parádní pískové uniformě s blýskavými mosaznými knoflíky a dovedně točil krátkým obuškem. Vězňové, kteří si odpykávali tresty za nejrůznější zločiny od drobné krádeže až po zabití, u nás pracovali rádi, a když jim člověk popřál dobrého rána, vždycky se vesele zazubili, jednou týdně jsem jim rozdal pár balíčků cigaret a dozorce, který si mezitím dal se mnou pivo, jim dovoloval chodit volně po táboře a prohlížet si zvířata. Trestanci si přestávku v jednotvárné práci velice oblíbili, pokaždé se nahrnuli kolem opic a se smíchem pozorovali jejich kousky nebo nakukovali do terária a příjemně se třásli hrůzou.

Jednou ráno jsem šel zrovna po jejich příchodu nakrmit Roztomilku. Trestanci, obličeje lesklé potem, mě míjeli, přátelsky se na mě zubili a zdravil: mě: »Brejtro, páne… Pšišli… pšinesli vodu pro pána… Buď zdráv, šéfe…« a podobně. Dozorce mi velice prkenně zasalutoval a culil se přitom jako malý kluk. Zatímco trestanci přelévali vodu z plechovek do sudů, vytáhl jsem Roztomilku z klece, posadil si ji na dlaň a dal jí kostku cukru. Veverka si ji vzala do tlamičky, rozhlédla se a uviděla u kuchyně hlouček trestanců, kteří žertovali a klábosili se sluhy. Když se přesvědčila, že je tu dost lidí, aby honička stála zato, sevřela cukr pevněji, lehce mi seskočila z dlaně a upalovala, až za ní ohon vlál jako plamen svíčky v průvanu. Pustil jsem se za ní, ale než jsem uběhl pár kroků, zmizela v hustém křoví na okraji tábora. Domníval jsem se, že už ji nikdy neuvidím a zaúpěl jsem tak srdceryvně, že všichni všeho nechali a rozběhli se ke mně.

»Utekla mi veverka,« volal jsem na trestance, »kdo ji chytí, dostane pět šilinků.«

Reakce na mou nabídku byla opravdu nečekaná. Trestanci nechali plechovky a zmizeli mezi křovisky, v patách za nimi dozorce, který zahodil obušek a čepici, aby mu nepřekážely. Sluhové se přidali a celý ten dav se vrhl do křoví a trávy Roztomilku hledat. Pročesali celé okolí, ale po veverce nebylo ani stopy. Teprve za nějakou dobu jsme přišli na to, že celou dobu seděla ve větvích nízkého keře, sledovala pátrání a tiše si pochutnávala na cukru. Když zjistila, že jsme ji našli, seskočila na zem, proběhla mýtinou a pustila se stezkou přes kopec, udýchaní trestanci, dozorce a sluhové za ní. Všichni zmizeli za horizontem a v táboře se rozhostil klid a mír. Netrval však dlouho, protože za několik minut se Roztomilka zase vynořila na vršku, tryskem seběhla do tábora, prolétla stanem a vyškrábala se zpátky do klece, kde se jakoby nic pustila do cukrové třtiny.

Za půl hodiny se doplahočili udýchaní a zpocení trestanci, sluhové a dozorce a ohlásili, že veverku se nepodařilo chytit a že asi utekla dál do buše. Když jsem jim Roztomilku ukázal (mezitím dojedla a tiše usnula) a sdělil jim, že se vrátila sama, zůstali na mě chvíli civět s otevřenou pusou, ale pak jako praví Afričané ocenili komičnost celé situace a všichni se rozesmáli. Plácali se do stehen a po tvářích se jim koulely slzy jako hrachy. Dozorce to tak zmohlo, že se pověsil jednomu trestanci na krk a vzlykal smíchy.

Od té doby neminul den, aby dozorce i trestanci nepřinesli zvířátku, které je dokázalo tak napálit a prohnat, nějakou dobrotu. Někdy to byl úlomek cukrové třtiny či hrst arašídů, jindy zase kousek kasavy nebo chleba. Ať už to bylo co chtělo, Roztomilka si vždycky dřepla k plotivu a s radostným pištěním natáhla po pamlsku pacičku, trestanci se nahrnuli kolem klece a vzpomínali, jak veverku honili. Příhodu si musel poslechnout i každý nový

vězeň; všichni se pokaždé velice smáli a chválili Roztomilku, jak nad svými pronásledovateli vyzrála.

Od té doby se veverce podařilo obrátit tábor vzhůru nohama ještě mnohokrát. Asi pětina kusů, které nám domorodci přinesli po dobu našeho pobytu v základním táboře, byla mláďata. Byla většinou hrozně roztomilá, ale měli jsme s nimi spoustu práce navíc, protože zvířecí mláďata vyžadují stejnou péči a lásku jako lidská. Moc jsme si všechny ty malé tvorečky zamilovali. K nejroztomilejším, ale i nejnevycválanějším patřila trojice, které jsme říkali Raubíři. Byly to malé promyky nosaté, které se v lesnatých oblastech poměrně hojně vyskytují. Dospělý jedinec je velký asi jako vzrostlé morče a má hustý, hrubý čokoládový kožíšek, huňatý ocásek a dlouhý, špičatý obličejík s měkkým, růžovým rypáčkem a kulatými, vypoulenými knoflíky očí.

Když nám Raubíře přinesli, nebyli větší než krysí mláďata a právě se jim otevřely oči. Měli světle rezavou srst, která tvořila chomáče a štětičky, takže silně připomínali ježky. Nejnápadnější na nich byl dlouhý, světle růžový čumáček. Byl tak ohebný, že když Raubíři čenichali, vypadali, jako kdyby měli miniaturní sloní chobot. Zpočátku jsme je museli krmit mlékem, do kterého jsme přidávali vápník a rybí tuk. Krmení rozhodně nebylo jednoduché. Vypili toho mnohem víc než kterákoli jiná mláďata a navíc byli příliš malí, než aby mohli sát z kojenecké láhve jako ostatní. Musel jsem vždycky namotat na zápalku kousek vaty a namočit ji v mléce. Zpočátku to fungovalo bezvadně, ale pak se jim začaly prořezávat ostré zoubky a s Raubíři nastaly potíže. Byli tak lační, že popadli tampón do tlamičky, zakousli se do něho jako buldok a odmítali pustit, abych ho mohl znova namočit. Mnohokrát se zahryzli lak silně, že stáhli tampón ze zápalky a pokusili se ho spolknout, pokud jsem nechtěl, aby se zadusili,

musel jsem jim strčit prst do krku a vatičku honem vytáhnout To ovšem znamenalo, že se poblinkali a dostali zase hlad, takže krmení mohlo začít nanovo.

Každý člověk, který si o sobě myslí, že je trpělivý, by měl zkusit vypiplat pár takových zvířátek. Když se Raubířům prořezaly zuby a naučili se dobře chodit, začali být nesmírné zvědaví a všude strkali růžové čumáčky. Bydleli v takzvaných jeslích, což byla spousta košíků s nejrůznějšími mláďaty, které nám stály mezi postelemi, abychom je při nočním krmení měli po ruce. Víko košíku, v němž Raubíři bydleli, dobře nedoléhalo, a tak se brzy naučili, jak ho odstrčit. Vždycky se vyškrábali ven a vydali se na obhlídku tábora. Dělalo nám to hrozné starosti, protože absolutně nevěděli, co je strach a klidně strkali čumáčky jak do opicích klecí, tak do bedýnek s hady. Smyslem jejich života bylo shánět potravu; jakmile na něco přišli, okamžitě se do toho zakousli v naději, že jde o chutné sousto.

V té době jsme měli dospělou samici guerézy, která měla nádherně hustou, hedvábnou srst s dlouhými černobílými chlupy a dlouhý, černobílý ocas připomínající páví chvost. Byla na něj zřejmě velice pyšná, protože si ho neustále čistila a uhlazovala. jednoho dne utekli Raubíři z jeslí a zatoulali se až k opičím klecím, jestli tam nenajdou něco na zub. Gueréza se rozvalovala na podlaze, vyhřívala se na sluníčku a dlouhý, překrásný ocas měla prostrčený mřížemi na zem. Jeden z Raubířů tu podivnou věc objevil, a protože si myslel, že není ničí, vrhl se na ni a ostrými zoubky zkusil, jestli se dá jíst. Když jeho bratříčci zjistili, co našel, okamžitě se zakousli také. Chudák opice se rozvřískala vzteky a strachy a vylezla až pod strop klece, ale Raubířů se nezbavila, drželi se jí jako klíšťata. Čím šplhala výš, tím výš je zdvihala nad zem. Když jsem tam doběhl, viseli už asi třicet

centimetrů od podlahy, pomalu se ve vzduchu otáčeli a vrčeli skrz zaťaté zuby. Trvalo mi několik minut, než jsem je přinutil se pustit, a to jsem jim ještě musel foukat kouř z cigarety do obličeje, aby se rozkuckali.

Jakmile byli už dost staří, aby mohli dostat vlastní klec s oddělenou ložnicí, začalo být jejich krmení nejen obtížné, ale i nebezpečné. Bývali v době jídla tak divocí, že se zakouslí do čehokoli, co byť jen vzdáleně připomínalo potravu, takže si člověk musel dávat velký pozor na ruce. Místo aby jako každé rozumné zvíře spořádaně čekali, až jim jídlo strčíte dovnitř, dychtivě přiskočili k dvířkům, vyrazili vám misku z ruky a se vzteklým, zklamaným vřískotem udělali na podlaze valnou hromadu.

Když už jsem těch zrzavých hladovců, kteří na mě pokaždé vylítli jako rachejtle, měl plné zuby, vymyslel jsem válečnou lest. Začali jsme ke kleci chodit ve dvou. Raubíři se vždycky s chtivě vypoulenýma očima vrhli proti pletivu, a jeden z nás honem začal rachotit dvířky od ložnice. Zvířátka si myslela, že jídlo dostanou tam, s vřískotem vystřelila a po cestě se servala, kdo bude u misky první. V té chvíli měl člověk přece dvě vteřiny na to, aby otevřel dvířka klece, strčil misku dovnitř, vytáhl ruku a zase zavřel, než Raubíři lest prohlédnou. Pokud si nepospíšil nebo je na sebe nějak upozornil, vyhrnuli se z ložnice, za neustálého vřeštění a pištění převrhli misku a začali okamžitě chňapat kolem sebe bez ohledu na to, zda se sápou po jídle nebo po ruce. Byla to pěkná otrava.

Zhruba v téže době jsme dostali párek velice okouzlujících, osobitých zvířátek. Byla to mláďata štětkouna afrického a stejně jako Raubíři ani ona se vůbec nepodobala dospělým jedincům. Vzrostlý štětkoun je pravděpodobně nejkrásnějším představitelem čeledi prasatovitých a rozhodně nejvýrazněji zbarvený. Má světlou rezavě oranžo-

vou srst a tmavší, téměř čokoládovou kresbu kolem rypáku. Veliké slechy jsou zakončeny rozkošnými štětičkami čistě bílých chlupů připomínajících tužku. Hřbet zdobí stejně bílá hříva. Jako všechna podsvinčata byla i naše mláďata pruhovaná. Základní zbarvení měla tmavě hnědé až černé a od rypáku k ocasu se táhly široké pruhy hořčičně žluté srsti, takže prasátka připomínala zbarvením spíš tlusté vosičky než podsvinčata.

Prvního jsme dostali samečka. Přicestoval smutně v košíku na hlavě svalnatého domorodého lovce. Bylo vidět, že se potřebuje pořádně napít teplého mléka, a tak jsem zaplatil, okamžitě mu připravil láhev a vzal si ho na klín. Kaneček byl veliký asi jako pekinčík a jak jsem brzy zjistil, měl velice ostrá kopýtka a tesáčky. Pochopitelně nevěděl, co je to láhev a od samého začátku se na ni díval nanejvýš podezřívavě. Když jsem si ho posadil na kolena a pokusil se mu strčit dudlík do tlamičky, začal kopat a pištět, rozpáral mi kopýtkem kalhoty a snažil se do mě zarýt tesáčky. Po pěti minutách jsme byli oba úplně zbroceni mlékem, ale kaneček do sebe nedostal ani kapku. Nakonec jsem ho musel sevřít pevně koleny, jednou rukou mu násilím otevřít tlamičku a druhou mu stříkat mléko do krku. Jakmile spolkl prvních pár kapek, přestal se zmítat a pištět a za pár minut už vesele cucal. Od té chvíle s ním nebyly žádné potíže. Za dva dny se mě už přestal bát, a kdykoli jsem se objevil u jeho klece, přiběhl s radostným chrochtáním k pletivu a převalil se na záda, abych mu podrbal kulaté bříško.

Samička dorazila o týden později. Protestovala tak hlasitě, že ji bylo slyšet daleko dřív, než se s ní lovec objevil. Byla téměř dvakrát tak velká jako sameček, a proto jsem si řekl, že prasátka by měla zpočátku bydlet odděleně; bál jsem se, že by samička mohla kanečkovi ublížit. Ubytoval jsem ji ve vedlejší kleci, ale štětkounci se hned za-

čali vrhat proti pletivu, které je dělilo, pištěli, třeli se rypáčky o sebe, zkrátka měli ze setkání takovou radost, že jsem se rozhodl nechat je spolu bydlet hned. Jakmile jsem je strčil do jedné klece, kaneček se s funěním rozběhl a jemně šťouchl samičku do žeber. Ta frkla a odběhla k protější stěně. Kaneček ji začal honit, a tak běhali po kleci, kličkovali, měnili směr a dělali obraty o sto osmdesát stupňů s mrštností, jakou bych u tak zavalitých zvířat nečekal. Když se oba vydováděli, zavrtali se hluboko do hromady suchého banánovníkového listí, které jsem jim podestlal, a usnuli. Jejich chrupání bzučelo jako včelín za letní noci.

Samička byla o hodně starší a brzy se naučila dojídat se po mléku nakrájeným ovocem a zeleninou. Jakmile se oba napili, dal jsem jim vždycky do klece širokou mělkou misku a samička strávila celé dopoledne s rypáčkem zabořeným do ovoce. Srkala a mlaskala jako správné prasátko a občas si zasněně vzdychla. Kaneček to všechno ještě nechápal a velice nelibě nesl, že si ho kamarádka nevšímá. Pokaždé do ní strčil rypákem nebo jí začal oždibovat nohy, dokud se neotočila a se vzteklým pištěním ho nezahnala. Několikrát se sice pokusil vypátrat, co jí na té misce tak přitahuje, ale protože na hromadě ovoce neshledával celkem nic zvláštního, šel si posmutněle sednout do kouta, dokud nedojedla. Jednoho dne se ale rozhodl, že si dá také nášup a popadl samičku za dlouhý ocásek. Byl přesvědčen, že když bude sát dostatečně dlouho a silně, dočká se nakonec mléka. Divoká sviňka stála s rypáčkem zabořeným do misky, za ní kaneček a s nadějí cucal její ocásek. Zřejmě jí to nijak nevadilo, ale kaneček cucal tak usilovně, že měla brzy ocas úplně holý. Než jí srst dorostla, museli bydlet každý zvlášť a jen dvakrát denně jsem je pouštěl k sobě, aby si pohráli.

Život pod stanem s půl stovkou svěřenců rozhodně nebyl nudný. Byli jsme obklopeni zvířaty nejrůznějšího stáří, všech velikostí a druhů od rosniček po sovy a od krajt po opice. Každou denní či noční dobu se všude ozývaly různé zvuky, ať už šílené vřeštění a chechtot šimpanzů nebo vytrvalé skřípění, jak se krysa obrovská, pevně přesvědčená, že stačí jen trocha trpělivosti, pokoušela prohryzat kovovou miskou na žrádlo. Po celý den jsme měli dost práce a člověk neustále objevoval něco nového.

Následující zápisy z deníku napovídají, kolik drobných, ale vzrušujících a zajímavých příhod se událo během jediného týdne.

Oči malé samičky veverky nahobřiché se změnily z krásné blankytně modré barvy na ocelově šedivou. Když ji člověk v noci vyruší, začne vrnět, jako když se sundá z kolejí natažený mechanický vláček…

Jednomu křovináři se narodilo jedenáct mláďat. Jsou asi jedenáct centimetrů dlouhá, základní zbarvení světle břidlicově šedé, s příčným tmavě šedým proužkováním, které nádherně kontrastuje se zelenobílým zbarvením matky. Už po několika hodinách háďata zuřivě útočila na klacík…

Velké zelené rosničky těsně před deštěm pomalu tikají jako hodiny, ale jakmile se člověk přiblíží ke kleci, zmlknou a ozvou se až před další přeháňkou…

Zjistil jsem, že komby mají rády květy místního druhu měsíčků; do jedné ruky vezmou květ a druhou otrhávají okvětní plátky, cpou si je do tlamičky a se zbytkem si hrají jako s bedmintonovým míčkem, poulí kukadla a vypadají přitom hrozně směšně…

Krmení: zlatá kočka miluje sekaný mozeček a játra smíchaná se syrovým vajíčkem – to jsou ale chutě! Když

luskounům mléko s vajíčkem osladím, ani se ho nedotknou a misku převrhnou, což mi leze na nervy. Kaloňové mají radši banány i se slupkou; slupka zřejmě zahušťuje výkaly. Přezrálé ovoce vyvolává u opic obrovské střevní potíže (zejména šimpanzové bývají ›zdělaní‹ až za ušima!), zatímco kaloňové si bez jakýchkoli neblahých následků pochutnají i na ovoci, které už kvasí, pokud ovšem dostanou i nějakou vlákninu. U promyk bažinných vyvolává příliš kozího masa z nějakého neznámého důvodu vyhřeznutí konečníku. Pomůže teplý rybí tuk a velice jemné zatlačení konečníku prstem; zvíře je nesmírně vyčerpané, ale jedna kapka whisky ve lžíci vody ho postaví zase na nohy.

Z takových maličkostí se skládal život v základním táboře, ale podobné drobnosti nás plně zaměstnávaly, a dny byly tak pestré a nabité událostmi, že jsme ani nepozorovali, jak ubíhají. Není tedy divu, že jsem se choval poněkud břitce k jednomu příjemnému, leč hloupému mladíkovi, který po prohlídce našeho zvěřince prohlásil: »To si ani nejdete střelit opici nebo něco? Já tu být celý den zavřený s tou havětí, umřu nudou.«

LES LÉTAJÍCÍCH MYŠÍ

Když jsem se vrátil z hor do základního tábora na řece Cross, měl jsem ve sbírce sice jen jednu mezeru, zato však velice citelnou. Chybělo mi malinké zvířátko, po němž jsem toužil nade všecko na světě. Jeho obecné jméno zní šupinatka plchovitá, ale zoologové mu svým obvyklým familiárním způsobem říkají *Idiurus kivuensis.* V Anglii jsem proseděl celé dny nad jeho obrázky a nad vycpanými exempláři v muzeu a od příjezdu do Afriky jsem o něm neustále mluvil, takže i sluhové věděli, že zvíře, jehož si cením nade vše, se jmenuje *Idiurus kivuensis.* Věděl jsem, že *Idiurus* je výhradně noční tvor, navíc ne větší než myška, a je tedy velice nepravděpodobné, že by ho některý lovec znal. Nemýlil jsem se, na obrázku ho nepoznal ani jeden.

Z toho mála, co o šupinatce existuje v odborné literatuře, jsem se dočetl, že žije v koloniích ve vykotlaných stromech, nejčastěji na těžko přístupných místech. Oznámil jsem to lovcům a kojil se chabou nadějí, že je to podnítí pokusit se nějaký exemplář ulovit, ale nemělo to smysl, protože Afričan nepůjde chytat zvíře, které nikdy neviděl. Myslí si, že neexistuje a hledat ho by byla ztráta času. Protože jsem stejný problém měl už s třásnitými skokany, uvědomoval jsem si, že mým báchorkám o ›moc malých krysách‹, které poletují ze stromu na strom, stejně nikdo neuvěří. Jedna věc byla jistá. Pokud šupinatku chci, musím si ji ulovit sám a musím to udělat rychle, protože času není nazbyt.

Za základnu jsem si zvolil vesnici Eshobi, jež ležela v pralese den cesty od našeho tábora a jejíž obyvatele jsem dobře znal ze své předchozí cesty do Kamerunu. Najít tvorečka velkého jako myš na stovkách čtverečních

kilometrů hlubokého tropického pralesa může sice někomu připadat jako varianta příslovečného hledání jehly v kupce sena, ale právě to je na práci sběratele zvířat tak zajímavé. Naději na úspěch jsem měl jedna ku tisíci, ale vydal jsem se do pralesa s optimismem. Cesta do Eshobi se může zamlouvat jen světci, který si libuje v sebetrýznění. Většinou připomíná dávno vyschlé říční koryto, ale žádná normální řeka by si ho nikdy nevybrala. Motá se opile mezi stromy, občas se skulí prudce do údolí, překročí potok a začne zase šplhat do vršku. Balvany a kameny, jimiž je posetá, se viklají, takže sestup jde vždycky rychleji, než by člověk chtěl. Při cestě do kopce člověk zjistí, že kameny zřejmě narostly a tvoří jakési schodiště, což je ovšem omyl, protože balvany sedí tak chytře, že se po nich nedá chodit. Všechny jsou zarostlé hustým kobercem zeleného mechu, divokých begónií a kapradí, takže když člověk skočí, nemá ani ponětí, jak dopadne.

Takto se stezka vinula asi pět kilometrů, ale pak jsme se vyškrábali ze dna jednoho hlubokého údolí, kde byl prales rovný jako stůl a cesta jako mlat. Kroutila se a točila mezi obrovitými stromy a tu a tam se v listoví nad námi objevila trhlina, kterou pronikal kužel slunečního světla. Na ostrůvcích slunce si roje motýlů sušily křídla zvlhlá noční rosou. Když jsme šli kolem, motýli vzlétli a zavířili; stoupali a klesali kolem nás jako opilí sluncem. Byli tu drobní motýlci podobní křehkým sněhovým vločkám, velcí neohrabaní chlapíci, jejichž křídla svítila jako vyleštěná měď, i motýli s křídly zbarvenými nejrůznějšími odstíny zelené, černé, červené a žluté. Jakmile jsme prošli, snesli se opět na sluncem zalitou stezku, usadili se a občas vesele rozevřeli křídla. Motýlí balet jsem na cestě do Eshobi zažil pokaždé a kromě toho motýli jsou jediní živočichové, se kterými se tu člověk setká, protože v hlubokém pralese se to vůbec nehemží divou zvěří, jak

s oblibou tvrdívají knihy.

Šli jsme asi tři hodiny a občas jsme na chvíli zastavili, aby zpocení nosiči mohli složit náklad a trošku si vydechnout. Nakonec se před námi objevila zatáčka, za kterou prales náhle končil. Ocitli jsme se na hlavní a také jediné ulici Eshobi. Psi se rozštěkali, slepice se s kdákáním rozprchly a malý capart, který si hrál v prachu, se zvedl a s vřískáním utekl do nejbližší chatrče. Najednou nás jako mávnutím kouzelného proutku obklopil dav lidí, mužů, chlapců i žen nejrůznějšího věku. Všichni se usmívali, tleskali a tlačili se, aby mi podali ruku.

»Vítej, páne, vítej!«

»Pšišel, páne?«

»Buď zdravej, páne!«

»Áááá! Páne, vrátil do Eshobi?«

Štěbetající, přátelský dav si mě vedl vesnicí jako krále. Někdo honem doběhl pro židli a usadil mě na ni jako na trůn a celá vesnice se obdivně namačkala kolem mě. Všichni se usmívali, vykřikovali »Vítej« a občas samou radostí zatleskali nebo zaluskali prsty. Když dorazili nosiči s kuchařem, vítal jsem se pořád ještě se starými známými a vyptával se na příbuzné a děti. Pak se rozpoutala dlouhá hádka, kde budu bydlet, ale nakonec se vesničané dohodli, že jediné místo hodné tak vzácné návštěvy je nová tančírna. Byla to veliká kruhovitá chatrč s hliněnou podlahou, kterou dupání a šoupání stovek nohou vyhladilo jako ohoblované prkno. Vesničané honem odnesli bubínky, píšťaly a řehtačky, zametli a já se nastěhoval.

Když jsem se najedl a napil, shromáždila se vesnice ještě jednou kolem mě, aby vyslechla, proč jsem přišel. Začal jsem zeširoka vykládat, že jsem tu jen na velice krátkou dobu a chci jenom jedno určité zvíře. Pak jsem jim šupinatku popsal a ukázal jim obrázek. Koloval z ruky

do ruky, ale všichni jen smutně vrtěli hlavou a prohlašovali, že takové zvíře nikdy neviděli. Začínal jsem ztrácet naději. Potom jsem přivolal tři lovce, kteří už pro mě pracovali, a nařídil jim, aby šli okamžitě do lesa vyhledat a označit vykotlané stromy. Ráno mi přijdou říct, jak pochodili, a půjdeme se na ně podívat. Pak jsem se vesničanů zeptal, jestli někdo z nich umí lézt po stromech. Zdvihlo se asi deset rukou. Dobrovolníci tvořili velice různorodou skupinku; skepticky jsem si je prohlížel.

»Umíte lézt na stromy?« zeptal jsem se.

»Ano, páne, umíme,« ozvala se okamžitě nepravdivá odpověď.

Ukázal jsem na obrovský strom, který rostl na kraji vesnice.

»Vylezli byste na ten vysoký strom?« chtěl jsem vědět. Řady dobrovolníků začaly hned řídnout, až nakonec držel ruku nad hlavou jediný muž.

»Dokážeš vylézt na ten vysoký strom?« opakoval jsem, protože jsem si myslel, že prve neslyšel.

»Ano, páne,« prohlásil.

»Opravdu?«

»Ano, páne. Dokážu lézt na strom, co je vyšší.«

»Dobrá, zítra tedy se mnou půjdeš do buše, ano?«

»Ano, páne,« řekl muž a zazubil se.

»Jak se jmenuješ?«

»Petr, páne.«

»Dobře, přijď zítra brzy ráno.«

Lovci a vesničané se rozešli a já vybalil a připravil všechno na druhý den. Večer se celá vesnice tiše a opatrně vrátila podívat se, jak se koupu. Mohli mě pozorovat naprosto pohodlně, protože tančírna měla spoustu oken a stěny byly samá škvíra. Nejméně padesát lidí sledovalo, jak se mydlím a vesele si přitom prozpěvuji, ale trvalo mi hodnou chvíli, než jsem na to přišel. Nijak mi to

nevadilo, protože nejsem žádná stydlivka, a jelikož diváci (z nichž polovinu tvořily ženy) byli zticha a zdrželi se lascívních poznámek, nechal jsem je, ať se dívají. Za chvíli se však objevil Jacob a nadmíru ho šokovalo, jak jsou vesničané odporně zvědaví. Popadl klacek, pustil se do nich a ječící dav se dal na útěk. Když se Jacob vrátil, sotva dechu popadal a tvářil se velice rozhořčeně. Brzy jsem však zjistil, že dva diváky přehlédl, protože jejich zvídavé černé tváře trčely v okně dál.

Zavolal jsem na něj.

»Podívej,« řekl jsem a ukázal namydlenou rukou, »oni jsou tu zas.«

Pohlédl na tváře v okně.

»Kdepak, páne,« řekl vážně, »tohle moje pšátelé.«

Zřejmě mě nehodlal nechat znectít pohledy obyčejných vesničanů, ale jeho kamarádi patřili do jiné kategorie. Teprve později jsem zjistil, jaký je Jacob dobrý obchodník. Nejprve totiž zahnal dav pryč a pak oznámil, že kdo mu za privilegium dívat se na mě při koupání zaplatí penny, může se vrátit. Udělal dobrý obchod zejména mezi mladšími vesničany, kteří většinou Evropana dosud neviděli a uzavírali mezi sebou sázky, jestli jsem nebo nejsem bílý všude.

Druhého dne časně ráno se dostavili lovci i Petr. Ukázalo se, že lovci našli a označili asi třicet velkých vykotlaných stromů, ale byly od sebe daleko, že jsme je všechny za den nemohli obejít. Rozhodl jsem tedy, že nejdřív se půjdeme podívat na ty, co jsou nejdál, a budeme pomalu postupovat zpátky k vesnici.

Cesta, po které jsme se vydali, byla typická, asi půl metru široká pralesní stezka. Kroutila se a točila mezi stromy jako had v posledním tažení. Zpočátku vedla do strmé stráně mezi masivními balvany, jež byly porostlé kapradím a mechem a poseté drobnými růžovými květy ja-

kési květiny podobné petrklíči. Tu a tam visely ze stromů pokroucené tlusté liány a místy také ležely přes stezku stočené a zavinuté do podivných tvarů jako obrovské krajty. Na vrcholku prudkého stoupání stezka pokračovala mezi obrovitými kmeny téměř po rovině. V pralese panuje chládek a příšeří a člověk si ve slabém světle, jež sem proniká hustým mřížovím listí, připadá jako pod vodou. Prales není neproniknutelná změť rostlinstva, jak se o tom většinou píše, ale tvoří ho obrovské sloupovité stromy, které rostou poměrně daleko od sebe. Mezi nimi vyvstávají z pološera obrysy řídkého podrostu, mladých stromků a nízké vegetace.

Ušli jsme po téměř neznatelné stezce asi šest kilometrů a pak se jeden lovec zastavil a zarazil mačetu do ohromného stromu, až zvonivě zadrnčela.

»To strom, co má díru, páne,« prohlásil.

Kmen měl u paty asi půl metru širokou a devadesát centimetrů vysokou puklinu. Sehnul jsem se, strčil hlavu dovnitř a otočil se, abych viděl nahoru. Pokud byla dutina nahoře otevřená, zakrýval ji nějaký ohyb, protože shůry nepronikalo dovnitř žádné světlo. Zhluboka jsem se nosem nadechl, ale ucítil jsem jenom pach tlejícího dřeva. Na dně dutiny jsem našel pár netopýřích bobků a seschlé krunýře všelijakého hmyzu. Strom nevypadal nijak slibně, ale rozhodl jsem se, že ho stejně vykouříme, jestli se v něm něco neskrývá.

Vykuřování pralesního velikána je velice vzrušující, pokud to člověk dělá jednou za čas. Během honby za šupinatkou mi však zevšednělo, protože jsme museli za jediný den stihnout spoustu stromů a valná většina byla prázdná. Vykouřit strom je umění a vyžaduje určitou praxi, než člověk dosáhne dokonalosti. Když si vyhlédnete strom a přesvědčíte se, že je opravdu dutý až nahoru, musíte zjistit, zda výš na kmeni nejsou díry. Pokud ano,

musí někdo vylézt nahoru a zakrýt je sítěmi. Potom je třeba nastražit síť k díře u paty stromu, ale tak, abyste mohli rozdělat oheň a přitom vám žádné zvíře neuniklo. Nejdůležitější je přesvědčit se, že síť je pevně uvázaná, protože není nic hroznějšího, než když vám spadne na hlavu a zamotáte se do ní zrovna ve chvíli, kdy strom začínají opouštět zvířata ukrytá uvnitř.

Když máte všechny sítě rozmístěné, je třeba rozdělat správný oheň, protože bez ohledu na přísloví to musí být kouř bez ohýnku, ledaže máte zájem o zvířata pečená. Nejdřív se k otvoru položí hromádka suchých větviček, poleje se petrolejem a zapálí. Jakmile se rozhoří, nasype se na oheň hrst zeleného listí a občas se přihodí další. Listí hoří téměř bez plamene, ale zato vydává spoustu štiplavého kouře, který se okamžitě nasává do dutého kmene.

Další problém je zajistit, aby oheň nekouřil příliš, protože nejste-li dost opatrní, udusí se zvířata dřív, než se dostanou ze stromu ven. Nejlepší je jakási střední cesta, to jest napůl kořist smažit, napůl dusit. Jakmile oheň hoří a naložíte na něj listí, trvá obvykle – podle velikosti stromu – asi tři minuty, než dým pronikne celou dutinou a zvířata ji začnou kvapem opouštět.

Z prvního stromu jsme vyhnali jenom velkou, nasupenou můru. Sbalili jsme sítě, uhasili oheň a vydali se dál. K dalšímu stromu, který lovci označili, to bylo asi tři čtvrtě kilometru. Když jsme k němu došli, začalo všechno nanovo. Tentokrát to bylo trochu zajímavější, protože i když se v dutině neskrývala žádná šupinatka, nějaká zvířata tam přece jen byla. Jako první vyrazil malý gekon s nádhernými čokoládovými a popelavě šedými pruhy. Těchto malých ještěrek žije v pralese spousta a člověk v každém dutém stromě obvykle alespoň na pár narazí. Gekonovi v patách se rychle vyplazili tři tvorové, kteří vypadali jako

velké hnědé klobásky se zvlněnou třásní nožiček po stranách. Byly to obří stonožky, velký, nezajímavý a naprosto neškodný hmyz, který se tu vyskytuje zcela běžně a nejraději se skrývá ve vykotlaných stromech, protože se živí trouchnivějícím dřevem. Vypadalo to, že ve stromě nic víc není. Složili jsme sítě, uhasili oheň a šli dál.

Třetí strom byl naprosto prázdný a další tři jakbysmet. V sedmém se skrývala malá kolonie netopýrů, ale jakmile Petr vylezl do větví, všichni zděšeně vylétli dírou v horní části kmene. Pracný postup, při kterém jsme vždycky rozvěsili sítě, strom vykouřili, sítě zase sbalili a pokračovali dál, jsme toho dne opakovali patnáctkrát, takže kvečeru jsme už byli celí rozbolavělí, pálilo nás tisíc drobných ranek a modřin a v krku nás škrábalo, jak jsme se mnohokrát nadýchali kouře. Měli jsme všichni příšernou náladu, protože jsme nejen nechytli ani jeden exemplář šupinatky, ale dokonce nic, co by stálo za řeč. Když jsme došli k poslednímu stromu, který jsme ještě mohli stihnout, byl jsem už tak unavený, že mi bylo v podstatě úplně jedno, jestli ve stromě nějaká šupinatka je nebo není. Dřepl jsem si, zapálil si cigaretu a přitom pozoroval, jak lovci dělají přípravy. Vykouřili dutinu, ale nic z ní nevylezlo. Podívali se na mě.

»Sundejte sítě a vrátíme se do Eshobi,« řekl jsem unaveně.

Jacob právě odmotával síť z kmene, když tu se náhle zarazil a zadíval se na něco, co leželo v dutině. Sehnul se, sebral to a přišel za mnou.

»Chceš to zvíže, páne?« zeptal se nejistě.

Vzhlédl jsem a málem jsem omdlel, protože Jacob držel za dlouhý, řídce ochlupený ocásek šupinatku. Zvířátko bylo velké asi jako myš, mělo zavřené oči a boky se mu rytmicky zdvihaly a klesaly. Jacob mi tvorečka pustil do dlaní a já se na něj zadíval. *Idiurus* byl v bezvědomí,

zřejmě přiotrávený.

»Honem, Jacobe, honem,« zvolal jsem strachem celý bez sebe, »přines mi krabičku, dáme ho do ní… Ale ne, tu ne, nějakou pořádnou… Tak, teď do ní dej trochu listí… trochu, ty hlupáku, ne z celého stromu… To je ono.«

Položil jsem šupinatku opatrně do krabičky a ještě jednou si ji prohlédl. Ležela naprosto bezvládně a v bezvědomí, ale hruď se jí dmula a drobounké růžové pacičky sebou škubaly. Připadalo mi, že zápasí se smrtí, a tak jsem zoufale popadl pořádnou hrst dlouhých listů a začal ji rychle ovívat. Po čtvrthodině této zvláštní obdoby umělého dýchání začala k mé obrovské radosti přicházet k sobě. Ospale zamžourala, překulila se na bříško a zůstala zbědované ležet. Ovíval jsem ji ještě chvíli a pak jsem pečlivě přiklopil víčko.

Zatímco jsem se ji snažil přivést k vědomí, obklopil mě kruh zamlklých, posmutnělých lovců. Jakmile viděli, že zvířátko začíná přicházet k sobě, radostně se rozzářili. Rychle jsme prohledali dutinu, zda v ní neleží ještě další exemplář, ale nic jsme nenašli. Bylo mi to divné, protože o šupinatce se tvrdí, že žije ve velkých koloniích a najít samotáře bylo tedy dost zvláštní. Pevně jsem doufal, že se učebnice nemýlí, protože ulovit pár jedinců z kolonie je daleko snazší než se pokoušet vystopovat a chytit jednotlivé zvíře. Neměl jsem ale čas dělat si s tím hlavu, protože jsem se musel vrátit se vzácným úlovkem do vesnice a vyndat ho z těsné krabičky. Sbalili jsme sítě a vydali se zšeřelým lesem co nejrychleji zpátky. Svíral jsem krabičku oparně v dlaních, jako bych nesl vajíčka, a občas jsem šupinatku ovíval skrz víko s hustým drátěným pletivem.

Jakmile jsem se vzácnou kořistí dorazil v pořádku do tančírny, připravil jsem větší klícku a šupinatku přendal. Nebylo to nijak lehké, protože se už úplně vzpamatovala

a šmejdila po krabičce. Nakonec se mi podařilo vmanévrovat ji do nové klece, aniž by mi utekla nebo mě pokousala a pak jsem si přinesl svou nejsilnější lampu, abych si ji mohl pořádně prohlédnout.

Byla velká asi jako myš a také se jí velice podobala. Po zornost okamžitě upoutal velice dlouhý ocásek (téměř dvakrát delší než tělo) porostlý po celé délce z obou stran měkkými chlupy, takže vypadal jako poněkud odrané ptačí péro. Hlavu měla velikou a poměrně klenutou, s drobnými špičatými skřítkovskými oušky, oči malé, černé jako smola a velice výrazné. Z tlamičky jí koukaly mírně zahnuté zuby, dva velké, světle oranžové řezáky, které jí při pohledu z boku dodávaly nesmírně povýšeného vzezření.

Nejpodivnější na ní však byla létací blána na bocích. Tvořil ji dlouhý záhyb jemné kůže přirostlý ke kotníku zadní nohy a k dlouhému, mírně zakřivenému chrupavkovitému výrůstku těsně za předloktím. Normálně je blána svinutá a složená podél těla jako opona, ale když zvířátko vzlétne, natáhne nohy a blána se napne. Má stejnou funkci jako křídla kluzáku. Později jsem měl možnost přesvědčit se, jaké kousky s tímto primitivním kluzákovým vybavením šupinatka ve vzduchu dovede. Když jsem si lehl a zhasl světlo, slyšel jsem, jak můj nový přírůstek štrachá a pobíhá po kleci, a představoval jsem si, jak se asi cpe nejrůznějšími dobrotami, které jsem mu připravil.

Sotva se rozbřesklo, vypotácel jsem se ospale z postele, abych se na šupinatku podíval. Zjistil jsem, že se ničeho ani nedotkla. Nedělal jsem si žádné starosti, protože některá zvířata zpočátku odmítají žrát, dokud si na zajetí nezvyknou. Závisí to nejen na druhu, ale i na jedinci. Říkal jsem si, že šupinatka během dne jistě sleze z víka, na němž zrovna visela, a nají se, co hrdlo ráčí.

Jakmile přišli lovci, vyrazili jsme bílým, zamlženým pralesem k zbývajícím dutým stromům. Osvěženi spánkem a podníceni úspěchem z předchozího dne, pustili jsme se do zdlouhavé práce s mnohem větší chutí. Dopoledne jsme prozkoumali šest stromů, ale nic jsme nenašli. To už jsme se ocitli v místech, kde stromy byly i na západoafrický prales opravdoví giganti. Přestože stály daleko od sebe, jejich mohutné větve se nám nad hlavou proplétaly. Kmeny měly v mnoha případech přes čtyři a půl metru v průměru. Obrovské opěrné kořeny, které vyrůstaly u paty stromu jako pilíře gotické katedrály, končily asi tři metry nad zemí, kde se s kmenem spojovaly; mezi nimi bylo tolik místa jako v pořádném obývacím pokoji. Některé kmeny byly obrostlé masivními, svalnatými popínavými rostlinami, jež byly silné jako lidské tělo. Šli jsme mezi obrovskými stromy dál, až jsme dorazili k jakémusi údolíčku či mělké prohlubni. Uprostřed stál více méně o samotě další velikán. Na okraji prolákliny se lovci zastavili.

»Na tom vysokým stromě moc moc velká díra,« ukázali.

Došli jsme ke stromu a já uviděl, že v kmeni mezi dvěma podpěrnými kořeny že je obrovská klenutá trhlina, připomínající tvarem i velikostí kostelní vrata. Postavil jsem se k ní a vzhlédl. Nade mnou se k nebi tyčil holý kmen. První větve začínaly ve výšce dobrých šedesáti metrů a z hladkého pně nevystupoval jediný pahýl, jediná větvička. Zadoufal jsem, že je kmen prázdný, protože jsem si ani na okamžik nedokázal představit, že by se někdo mohl vyšplhat nahoru a zakrýt sítí případné otvory. Vešel jsem do dutiny jako do pokoje. Byla nesmírně prostorná a vchodem pronikalo jen tlumené světlo, ale za chvíli jsem si na příšeří uvnitř zvykl. Podíval jsem se nahoru, dutina však mírně zahýbala, takže jsem neviděl moc vysoko. Dloubl jsem do dřeva, bylo ztrouchnivělé a

měkké jako houba. Zkoušel jsem kopat špičkou boty a vydlabat ve kmeni stupínky. Pak jsem se s námahou vysoukal tak vysoko, že jsem viděl za ohyb. Široký, hladký kmen se tyčil jako tovární komín a na samém konci zela veliká díra, kterou dovnitř pronikal kužel světla. Náhle mě zachvátilo takové vzrušení, že jsem se málem pustil. Spatřil jsem totiž, že vrchní část dutiny se přímo hemží šupinatkami. Klouzaly po ztrouchnivělém dřevě rychle a tiše jako stíny, a když se přestaly hýbat, nebylo je vůbec vidět, protože dokonale splývaly s pozadím.

Spustil jsem se dolů a vylezl ven. Lovci se na mě tázavě podívali.

»Jsou tam, páne?« zeptal se jeden.

»Ano, spousta. Běžte se podívat.«

Lovci začali nadšeně brebentit a nahrnuli se do stromu. O tom, jak byla dutina prostorná, svědčí, že všichni tři lovci i Petr s Jacobem se do ní pohodlně vešli. Nejdřív jsem slyšel, jak vykřikují údivem, ale pak se ozvaly ostré nadávky, když kdosi (zřejmě Jacob) stoupl někomu v rozčilení na hlavu. Obešel jsem pomalu strom a hledal na kmeni nějaké výstupky, po nichž by Petr mohl vylézt nahoru, ale kůra byla hladká jako kulečníková koule. Podle mého názoru se na strom prostě nedalo vylézt, a když lovci vyšli ven, musel jsem jejich nadšení zchladit. Zatímco jsme seděli na zemi, kouřili a diskutovali, jak se dostat nahoru, obcházel Jacob okolo a zuřivě se na stromy mračil. Nakonec se vrátil a prohlásil, že možná ví, jak by tam Petr mohl vyšplhat. Odvedl nás na samý okraj prolákliny a ukázal na vysoký, tenký mladý strom, jehož koruna dosahovala až téměř k jedné z tlustých větví našeho velikána. Navrhl, aby Petr na stromek vyšplhal, přelezl na větev a po ní na vrcholek dutého kmene. Petr si kmínek podezřívavě prohlédl, ale řekl, že to zkusí. Plivl si do dlaní a začal se soukat nahoru, přičemž si pomáhal

téměř opičími prsty na nohou, ale asi v polovině cesty, dobrých třiadvacet metrů nad zemí se kmínek začal pod jeho vahou prohýbat jako luk a vzápětí zlověstně zapraskal. Bylo jasné, že je příliš tenký a korpulentního lovce neunese, a tak Petr musel zase slézt. Potom ke mně ale přiběhl Jacob a dychtivě se zubil.

»Já lezu na strom, páne,« prohlásil, »nejsem tlustej jako Petr.«

»Tlustej,« opáčil rozhořčeně Petr, »koho ty žikáš tlustej? Já nejsem tlustej, ale strom na mě moc slabej.«

»Ty tlustej,« řekl Jacob opovržlivě, »požád jíš a jíš a teď nemůžeš lézt pro pána na strom.«

»Dobrá, dobrá,« vložil jsem se rychle do hádky, »tak to zkus ty, Jacobe. Ale dej pozor, ať nespadneš, rozumíš?«

»Ano, páne,« odpověděl, odběhl ke stromu, vrhl se na něj a začal se soukat nahoru jako píďalka. Jacob byl asi dvakrát lehčí než Petr a za chvíli už křečovitě visel na samém vrcholku mladého stromku, který zůstal jako svíce, jen se s ním mírně kýval ze strany na stranu. Pokaždé, když se Jacob přiblížil k větvi vykotlaného velikána, chňapl po ní, ale marně. Nakonec se podíval dolů.

»Nemůžu ho chytat, páne,« zavolal.

»No dobře, tak slez,« křikl jsem na něj.

Jacob rychle sklouzl dolů a já mu podal konec dlouhého, pevného provazu.

»Nahoře ho uvaž a až budeš hotov, my začneme tahat, aby se naklonil k tomu velkému stromu, chápeš?«

»Chápeš, páne,« vyhrkl radostně a znovu vyšplhal nahoru.

Nahoře přivázal lanko ke kmeni a houkl na nás, že je připraven. Chytli jsme provaz a zarývaje paty do měkkého, zetlelého listí, aby nám neklouzaly nohy, začali jsme ze vší síly táhnout. Pomalu jsme ustupovali přes mýtinku, kmínek se zvolna nakláněl, až se nakonec špič-

kou dotkl silné větve, Jacob přehmátl a hbitě jako veverka na ni přelezl. My ostatní jsme drželi, dokud z bederní roušky nevytáhl kus motouzu a nepřivázal špičku kmínku k větvi, na které ležel. Teprve potom jsme provaz opatrně povolili. Jacob se na větvi postavil a přidržuje se slabších haluzí, začal postupovat ke kmeni, pomalu a velice opatrně, protože větev, po níž kráčel jako po cestě, byla hustě porostlá orchidejemi, popínavými rostlinami a přesličníky, ve kterých se s oblibou skrývají hadi.

Když se dostal až k místu, kde větev vyrůstala z kmene, obkročmo se na ni posadil, spustil nám provaz a my mu na něj přivázali balík sítí a pár krabiček na úlovky. Uvázal si všechno pečlivě kolem pasu a dolezl k díře. Byla v místech, kde se kmen rozvětvoval. Čapl si na bobek, zakryl díru sítí, připravil si krabičky k ruce a pak se na nás rozpustile zašklebil.

»Ták, páne, lovec pšipravenej,« vykřikl.

»Lovec!« brblal Petr nakvašeně, »tenhle kuchaž žiká lovec… pch!«

Nasbírali jsme hromadu suchých větviček a zeleného listí a v obrovském otvoru do stromu připomínajícím komín jsme udělali hraničku. Uzavřeli jsme klenutý vchod sítí, zapálili oheň a naházeli na něj listí. Oheň zpočátku jen neochotně doutnal, ale pak křehký sloupeček kouře zesílil a brzy se už do duté skořepiny kmene vevalil hustý dým. Pomalu pronikal výš a výš a já si uvědomil, že ve kmeni jsou ještě další díry, o kterých jsme nevěděli, protože asi deset metrů nad zemí začaly tu a tam pronikat kůrou tenounké praménky kouře. Vinuly se vzhůru a pomalu se rozplývaly.

Jacob zrovna nakukoval do díry, jen tak tak že nespadl, když tu na něj z dutiny vyrazil sloup hustého šedého dýmu a úplně ho zahalil. Slyšeli jsme, jak se dusí a kašle, a clonou kouře bylo vidět, jak se opatrně snaží najít si lepší

místo. Napjatě jsem čekal. Připadalo mi, že to šupinatkám trvá hrozně dlouho.

Právě mě napadlo, že se třeba přiotrávily dřív, než stačily utéct, když vtom se objevila první. Vylezla z otvoru u paty stromu, pokusila se rychle vznést, ale okamžitě se zapletla do sítě. Jeden lovec se k ní vrhl, aby ji vyprostil, a než jsem mu mohl přiskočit na pomoc, rozhodla se celá kolonie k hromadné evakuaci. V díře u paty se jich objevilo asi dvacet, ale všechny skončily v síti. Z vrcholku stromu zahaleného oblakem dýmu bylo slyšet, jak Jacob výská nadšením a občas bolestně vykřikne, když ho některá šupinatka kousla. Ke své nevoli jsem zjistil, že asi deset metrů od země je v kmeni pár prasklin, které jsme přehlédli, a jimi se derou ven další šupinatky. Kůra se jimi jen hemžila a zdálo se, že si nic nedělají ani z prudkého světla, ani z nás, protože některé slezly až na dva metry nad zem. Pohybovaly se po kmeni neuvěřitelně rychle a vypadaly, jako by spíš klouzaly, než běhaly. Pak je zahalil další, obzvlášť velký a štiplavý oblak dýmu a šupinatky se rozhodly odletět.

Už jsem v životě viděl mnoho pozoruhodných věcí, ale na letecký den šupinatek do smrti nezapomenu. Kolem stromu se válela oblaka šedého dýmu, jenž tam, kde jím jako dýka pronikaly široké sloupy slunečního světla, průzračně zmodral. Šupinatky se rozletěly na všechny strany. Odpoutávaly se od kmene naprosto lehce, jako by se ani neodrážely. Jednu chvíli se ještě s roztaženými pacičkami držely kůry a vzápětí už byly ve vzduchu. Tenké nožičky měly roztažené a blánu na bocích napjatou. Kroužily a klouzaly převalujícími se mračny kouře s jistotou a lehkostí vlaštovek honících se za hmyzem, neuvěřitelně obratně měnily směr, elegantně klopily zatáčky a zdálo se, že přitom vůbec nehýbají tělem. Létaly jako perfektní kluzáky a dokázaly ve vzduchu přímo neu-

věřitelné věci.

Viděl jsem, jak se jedna asi v desetimetrové výšce odpoutala od stromu, přeplachtila po přímé dráze přes úžlabinku a přistála po padesáti metrech letu na vedlejším stromě, aniž by ztratila výšku. Jiné se odlepily od dýmem zahaleného kmene, oblétly ho po stále se zužující spirále a dosedly o kus níž. Některé mistrně kličkovaly kolem stromu a stejnou drahou se elegantně vracely. Udivovalo mě, jak fantasticky dovedou létat, protože nefoukal ani nejslabší vánek a nepomáhaly jim tedy žádné vzdušné proudy, kterých je podle mého názoru k takovým složitým manévrům ve vzduchu zapotřebí.

Všiml jsem si, že i když značný počet šupinatek odletěl do lesa, většina jich zůstala na kmeni a jen občas, když kouř příliš zhoustl, na chvilku poodletěla. To mi vnuklo nápad. Uhasil jsem oheň, a když se kouř začal rozptylovat, nahrnuly se všechny šupinatky zase do dutiny. Nechali jsme je pár minut v klidu a já si zatím prohlédl kořist. U paty stromu jsme ze sítí vylovili osm samiček a čtyři samečky a Jacob nám z dýmem zahalených výšin spustil dva další a jednu samičku a spolu s nimi i dva nejnádhernější netopýry, jaké jsem v životě viděl. Měli zlatohnědý hřbet a světle citrónovou náprsenku a přes téměř prasečí čumáček jim visely dlouhé, zkroucené prasečí uši.

Jakmile se všechny šupinatky znovu usadily ve stromě, zapálili jsme oheň. Opět se vyhrnuly ven, ale tentokrát už byly chytřejší a většina se měla na pozoru, aby se moc nepřiblížila k sítím, jež zakrývaly dolní otvor. Jacob nahoře měl větší štěstí, protože nám brzy spustil pytel s dvaceti exempláři. Považoval jsem to pro začátek za dostačující, a tak jsme oheň uhasili, sundali sítě, odvolali Jacoba z bidýlka (což nebylo tak jednoduché, protože se celý třásl pochytat i zbytek kolonie) a vydali se na asi

sedmikilometrovou pouť zpátky do vesnice. Nesl jsem pytel s pištícími a hemžícími se šupinatkami jako svátost a občas jsem se zastavil, pytel rozvázal a chvilku je oníval, protože jsem nevěděl, zda jim hustým plátnem proniká dovnitř dostatek vzduchu.

Těsně po setmění jsme unavení a špinaví dorazili do vesnice. Přendal jsem šupinatky do největší klece, kterou jsem s sebou měl, ale s nevolí jsem zjistil, že je na takové množství zvířat malá. Já hlupák počítal, že v nejlepším případě ulovím dva nebo tři exempláře, a tak jsem s sebou nevzal opravdu nic velkého. Bál jsem se, že když zvířata nechám v kleci namačkaná přes noc, hodně jich do rána pojde. Nedalo se tedy nic dělat, musel jsem dopravit vzácný úlovek co nejrychleji do základního tábora.

Napsal jsem Smithovi krátký dopis, že výprava byla úspěšná, dorazím se zvířaty někdy po půlnoci, a aby mi laskavě přichystal velkou klec. Okamžitě jsem zprávu odeslal po poslovi a pak jsem se vykoupal a najedl. Počítal jsem, že dopis dorazí do tábora asi o hodinu dřív než já, což by Smithovi mělo stačit, aby klec obstaral.

Asi v deset hodin se naše malá skupinka vydala z Eshobi na zpáteční cestu. Vpředu kráčel Jacob s lucernou, za ním nosič s bedničkou šupinatek na kučeravé hlavě. Pak jsem šel já a průvod uzavíral další nosič, který nesl na hlavě mé polní lůžko. Cesta do Eshobi je dost strašná i za dne, ale v noci je přímo o zlomkrk. Lucerna nám jako zdroj světla byla platná asi jako chudokrevná světluška, protože halila kameny do hlubokých stínů a měnila tvary věcí okolo. Postupovali jsme jen velice pomalu. Normálně bychom celou vzdálenost ušli za dvě hodiny, ale teď v noci nám to trvalo pět. Téměř celou cestu jsem byl na pokraji nervového zhroucení, protože nosič se šupinatkami na hlavě skákal a hopsal po balva-

nech jako kamzík a já čekal, že každou chvíli zmizí i s drahocenným nákladem někde ve strži. Čím byla cesta horší, tím poskakoval odvážněji; říkal jsem si, že je jen otázkou času, kdy upadne.

»Kamaráde,« zavolal jsem na něj, »jestli mi ta zvířata upustíš, tak do Mamfe nedojdeš, protože tě tady na místě pohřbím.«

Pochopil a značně zpomalil.

Když jsme se brodili přes jakýsi potok, zakryl jsem svým stínem výhled nosiči, který šel za mnou, takže špatně šlápl, zapotácel se a mé lůžko i s přikrývkami skončilo s hlasitým žbluňknutím ve vodě. Nosiče to hrozně mrzelo, třebaže jsem se mu snažil vysvětlit, že je to v podstatě má vina. Šli jsme dál, nosiči crčela na hlavu voda z postele a on se každou chvíli nešťastně omlouval: »Nezlob, páne, nezlob.«

Všude kolem nás se z pralesa ozývaly nejrůznější tlumené zvuky, slabé praskání větviček, občasné volání vyplašeného ptáka, pravidelný pulsující cvrkot cikád a někdy i ostrý falzet rosniček. Voda v potocích, které jsme museli přebrodit, byla průzračná a studená jako led, olizovala měkce velké balvany a spiklenecky si s nimi šeptala.

Najednou Jacob, jenž šel napřed, hlasitě vyjekl, začal poskakovat jako blázen a mávat lucernou, která házela mezi stromy pokroucené, znetvořené stíny.

»Co je, co je?« volali nosiči.

»Mravenec,« naříkal Jacob a točil se jako holub na báni, »samej svinskej mravenec.«

Nedíval se, kudy jde, a šlápl rovnou do zástupu stěhovavých mravenců, pět centimetrů širokého pramínku černého jako smola, který vyvěral z podrostu na jedné straně cesty a tiše proudil na druhou. Když do něj Jacob šlápl, začala tichá hladina okamžitě vřít. Během několika

vteřin se místo jen hemžilo mravenci a kolem Jacobova chodidla se na hnědém listí rozlila černá kaluž. Abychom unikli pozornostem zuřivých mravenců, museli jsme s nosiči místo obejít lesem, jakmile jsme vyšli z úkrytu lesa a pustili se postříbřenou savanou, začalo pršet. Zpočátku padala jen jemná sprška, která připomínala spíš mlhu, ale pak se bez jakéhokoli varování nebeská stavidla otevřela a vypustila téměř neproniknutelnou clonu vody, jež utloukla trávu a proměnila stezku ve zrádnou klouzačku z červeného bahna.

Měl jsem strach, aby mé drahocenné šupinatky nepromokly a nakonec ještě nechcíply, a tak jsem sundal kabát a omotal jím bedýnku nosiči na hlavě. Nijak valně je to před deštěm neochránilo, ale trochu to přece jen pomohlo. Klopýtali jsme po kotníky v blátě, až jsme došli k řece. Museli jsme ji přebrodit, a přestože přechod netrval déle než tři minuty, připadalo mi to jako celá věčnost, protože nosič s bednou šupinatek na hlavě klouzal a vrávoral po kamenitém dně, proud ho srážel a strhával a číhal na sebemenší příležitost, aby mu podrazil nohy. Nicméně jsme se v pořádku dostali na druhý břeh a brzy jsme už mezi stromy zahlédli probleskovat světla tábora. Ve chvíli, kdy jsme došli ke stanu, déšť ustal. Klec, kterou Smith pro šupinatky přichystal, nebyla sice největší, ale říkal jsem si, že nejdůležitější je přendat zvířata co nejdřív z bedničky, protože z ní crčela voda jako z ponorky, která se právě vynořila nad hladinu. Opatrně jsem otevřel dvířka a se zatajeným dechem pozoroval, jak malí tvorečkové cupají do nového příbytku. Žádný mi nepřipadal mokrý, a tak jsem si oddechl, třebaže pár jich po cestě vypadalo poněkud zbědované.

»Copak žerou?« zeptal se Smith po pěti minutách, když jsme se na ně dosyta vynadívali.

»Nemám nejmenší tušení. Ten, kterého jsem chytil vče-

ra, nežral nic, i když pánbůhví, že toho měl na vybranou víc než dost.«

»Však oni začnou žrát, jen co si trochu zvyknou.«

»Samozřejmě,« řekl jsem vesele a opravdu jsem tomu věřil.

Nanosili jsme jim do klece veškeré pokrmy a nápoje, které jsme v táboře sehnali, až to v ní nakonec vypadalo jako na domorodém tržišti. Pak jsme přes přední stěnu zavěsili pytel a nechali šupinatky, ať se nažerou.

Jelikož jsem měl lůžko nasáklé vodou jako houbu, byl jsem nucen přenocovat velice nepohodlně na skládací židli s rovným opěradlem. Pořád jsem se budil, a tak jsem za rozbřesku vstal, odbelhal se ke kleci s šupinatkami, zdvihl pytel a nahlédl dovnitř.

Na podlaze mezi miskami s netknutým jídlem a vodou ležel mrtvý *Idiurus.* Ostatní viseli na stropě jako hejno netopýrů, podezřívavě na mě hleděli a štěbetali. Odnesl jsem si mrtvý exemplář na stůl a pečlivě ho vypitval. K mému velkému překvapení měl žaludek plný částečně strávených červených slupek od palmových oříšků. To jsem rozhodně nečekal, protože palmové oříšky se alespoň v Kamerunu pěstují pouze na plantážích a v lese divoce nerostou. Pokud se celá kolonie večer před odchytem nažrala oříšků, znamenalo to, že musela odletět asi sedm kilometrů k nejbližší domorodé farmě a na zpáteční cestu musela startovat z výšky pouhých pár metrů. Bylo to velice zvláštní, ale aspoň jsem se měl čeho chytit. Večer jsme kromě jiného jídla rozvěsili do klece i girlandy červených palmových oříšků, takže vypadala jako vánoční stromeček. To bylo za soumraku a příští tři hodiny jsme se Smithem konverzovali o věcech, které neměly se šupinatkami nic společného a snažili se nevnímat pištění a šustění, jež se ozývalo z jejich klece. Po večeři jsme napětí už nevydrželi, opatrně jsme se přikradli ke kleci a

poodhrnuli cípek pytle.

Celá kolonie seděla na podlaze a cpala se palmovými oříšky jako nezavřená. Všechny šupinatky dřepěly na zadních, držely oříšek v malinkých předních pacičkách jako veverka, rychle jím otáčely a zuby drtily šarlatovou slupku, jakmile jsme zdvihli pytel, přestaly jíst a začaly po nás pokukovat. Pár bázlivějších pustilo oříšek a uteklo na strop, ale většina usoudila, že jsme neškodní, a krmila se dál. Přikryli jsme klec, pustili se do válečného tance a výskali radostí, až jsme probudili opice, které se rozčileně rozbrebentily. Sluhové vyběhli z kuchyně podívat se, co se děje a když uslyšeli dobrou zprávu, že nová zvířata začala konečně žrát, radostně se rozzářili, protože úspěch naší práce jim ležel opravdu na srdci. V táboře panovala celý den chmurná nálada, že zvířata nežerou, ale teď zas bylo všechno v pořádku a sluhové se s veselým štěbetáním a se smíchem vrátili do kuchyně.

Naše radost však neměla dlouhého trvání, protože druhý den ráno jsme na podlaze našli další dva uhynulé kusy. Od té doby řady malé kolonie týden po týdnu řídly. Zvířata nechtěla žrát nic než palmové oříšky, a to bylo zřejmě málo. Bylo neuvěřitelné, co všechno jsme jim nabízeli k jídlu, a co všechno odmítala, a zaráželo nás to i proto, že pokud zvířeti nabídnete dostatečně pestrý jídelníček, padnete nakonec i u nejvyběravějšího tvora na něco, co mu chutná. Vypadalo to, že dostat šupinatky do Anglie živé nebude žádná hračka.

Nejhlučnější, nejrozpustilejší a zároveň nejroztomilejší ze všech zvířat v našem stanu byly opice. Měli jsme jich celkem čtyřicet, a když člověk bydlí pod jednou střechou se čtyřiceti opicemi, klidu si moc neužije. S dospělými to ještě šlo, ale mláďata nám věčně přidělávala práci a starosti. Jakmile je člověk nechal o samotě, rozvřískala se na celé kolo, dožadovala se teplého mléka v nejnemožnější noční či ranní hodinu, chytila kdejakou dětskou nemoc a děsila nás tím k smrti, utíkala z jeslí a chodila blízko ke kleci se zlatou kočkou, padala do plechovek s vodou a vůbec se nás neustále snažila dohnat k šílenství. Byli jsme nuceni vymýšlet ďábelské, přímo machiavelistické lsti, abychom opičky zvládli.

Vezměme například drily, paviány, kteří patří v kamerunských pralesích k nejrozšířenějším. Domorodci nám neustále nosili jejich mláďata od novorozenců až po batolata. Dril je dost ošklivé zvíře; lze ho vidět prakticky v každé zoologické zahradě. Má zářivě růžový zadek a neváhá ho člověku ukázat. Novorozená mláďata jsou snad nejdojemnější tvorečkové na světě. Mají nesmírně jemnou stříbřitě šedou srst a hlava, ruce a nohy vypadají ve srovnání s tělem aspoň třikrát větší, než by měly být. Dlaně, chodidla, obličej i zadeček se skví odstínem, jemuž jsme říkali ›vařené miminko‹, bílá pokožka hraje světle modrými skvrnami, které připomínají obrovská mateřská znaménka. Jako všechna opičí mláďata, i drilové mají výrazná kukadla a dlouhé, vychrtlé třaslavé končetiny jako starci nad hrobem. Snad to pro představu, jak takové opičí mládě vypadá, stačí.

První dny po narození tráví paviánci tím, že se svalnatýma rukama a nohama drží jako klíště matčina hustého

kožichu. I malí drilové, kteří přenesli svou lásku na nás a přijali nás za své rodiče, se hlasitě a neodbytně dožadovali, aby na nás mohli viset. Paviánek kromě dostatku potravy také potřebuje, aby se mohl pevně držet toho, kdo mu ty hromady jídla obstarává. Zkuste ale něco dělat, když na vás visí pět či šest opiček připomínajících miniaturní, žvatlající stařík z pohádky o Sindibádovi. Museli jsme něco vymyslet, aby se cítily spokojeně. Vzali jsme dva staré pršiplášť, navlékli je na opěradla dvou židlí, postavili je doprostřed stanu a pak na ně opičky vypustili. Mláďata byla zvyklá nás v nich vídat, a protože kabáty si zřejmě uchovaly i charakteristický pach, paviánci usoudili, že je to kůže, kterou jsme svlékli; zavěsili se na prázdné rukávy, klopy a šosy a podřimovali, a my zatím mohli klidně pracovat. Občas se na chvíli probudili a hned na nás začali pokřikovat.

Náš tábor navštěvovala spousta lidí a zdálo se, že z celé sbírky na každého nejvíc vždycky zapůsobila opičí mláďata. Jsou ve všem všudy jako děti, až na to, že jsou daleko dojemnější. Návštěvnice se při pohledu na opičátka úplně rozplývaly, mazlivě šišlaly a vůbec překypovaly mateřskými city. Chodila k nám také jedna slečna, na niž dojemné opičí tvářičky tak zapůsobily, že mi jednou nic zlého netuše udělala přednášku, jak strašně kruté je sebrat ty chudáčky maminkám a zavřít je do klece. Poeticky mi vykládala o svobodě a o tom, jak bezstarostně, šťastně a vesele by si opičky žily v pralese, kdežto já je držím v chmurném vězení.

Toho rána nám jeden domorodý lovec zrovna přinesl opičí mládě, a jelikož slečna byla zřejmě velký znalec života v pralese, navrhl jsem, aby mi pomohla s malou procedurou, kterou musel každý nový přírůstek prodělat. Nadšeně souhlasila, protože se už viděla v roli jakési opičí Florence Nightingalové. Šlo opravdu o velice jed-

noduchou záležitost: opičky se musely prohlédnout, zda nemají kožní a střevní parazity. Vysvětlil jsem, o co jde, a slečna se zatvářila překvapeně. Prohlásila, že netušila, že opice mají také parazity, samozřejmě kromě blech. Přinesl jsem košík, v němž opička přicestovala, vyndal z něj trochu výkalů, vysypal je na čistý papír a ukázal slečně, že se jen hemží nitkovitými červy. Moje pomocnice kupodivu mlčela. Pak jsem přinesl opičku. Byl to roztomilý kočkodan s černou srstí, bílou náprsenkou a zářícím srdíčkem bílých chlupů na nose. Prohlédl jsem mu malinké dlaně i chodidla a dlouhé prsty na rukou a na nohou a našel v nich pohodlně zavrtaných šest zúženek. Jsou to miniaturní potvůrky, které se zavrtávají do dlaní a chodidel, zvláště pod nehty, kde je pokožka měkká, a tam cizopasí, bobtnají, až dorostou do velikosti zápalkové hlavičky. Pak nakladou vajíčka a zemřou. Z vajíček se vylíhnou další zúženky a pokračují v bohulibém díle rodičovské generace. Pokud se infekci nepodaří zlikvidovat hned v zárodku, může zvíře přijít o celý článek prstu na noze nebo na ruce a v krajních případech i o všechny prsty, protože zúženky vrtají a množí se, až z napadeného orgánu nezbude nic než pytlík kůže plný hnisu. Sám jsem několikrát zúženky měl a mohu potvrdit, že je to velice bolestivé.

Tohle všechno jsem své pomocnici barvitě vylíčil a potom jsem vzal ampulku místního anestetika, zmrazil malému kočkodanovi prsty na rukou i na nohou a pomocí vysterilizované jehly začal zúženky odstraňovat a rány dezinfikovat. To anestetikum byl přímo dar z nebes, protože zákrok je bolestivý a opičky by nechtěly držet. Když jsem skončil, přejel jsem prsty opici po ocasu a nahmatal dva klobáskovité otoky, velké asi jako první článek lidského malíčku. Ukázal jsem je své společnici a pak jsem opici rozhrnul srst, aby si slečna mohla prohlédnout ku-

latou dírku, jež připomínala lodní okénko. Když se jím člověk podíval dovnitř, uviděl, že se v bulce hýbe cosi bílého a odporného. Zatvářil jsem se jako drahý specialista z Harley Street a vysvětlil mladé dámě, že existuje jedna pralesní moucha, která klade zvířatům do srsti vajíčka, z těch se vylíhnou larvy, jež se hostiteli zavrtají do masa a tam z něho tyjí a tloustnou jako prase v chlívku, a když nakonec vylezou, aby se proměnily v dospělou mouchu, zbude po nich hostiteli v těle zhnisaná díra o průměru cigarety.

Ukázal jsem své už značně pobledlé pomocnici, že normálně nelze larvu háčkem vytáhnout. Vzal jsem jehlu, odhrnul chlupy a larvu jí předvedl. Vypadala jako miniaturní protiletadlový balón, ale jakmile jsem se jí špičkou jehly dotkl, složila se jako harmonika, scvrkla se a zalezla hloub do rány. Pak jsem dívce ukázal, jak larvu odstranit. Byla to metoda, kterou jsem sám vypracoval. Strčil jsem ventilek až do rány a nastříkal dovnitř tolik anestetika, až larva chladem ztuhla a přestala se hýbat. Potom jsem skalpelem díru trochu rozšířil, nabodl larvu na jehlu a vytáhl ji ven. Když se ten svraštělý bílý hnus vynořil ze zkrvavené rány, má pomocnice se náhle a chvatně vzdálila. Vytáhl jsem i druhého červa, vydezinfikoval obě zející rány a šel za slečnou na druhý konec tábořiště. Prohlásila, že je pozvaná na oběd a přijde stejně pozdě, poděkovala mi za velice zajímavé dopoledne, odešla a už se nikdy neukázala. Škoda, že se lidé trochu nepoučí o nevýhodách života v džungli, než začnou vykládat, jak je život v zajetí krutý.

Jednou z nejrozkošnějších opiček, kterou jsme v táboře měli, bylo mládě kníratého kočkodana, které si Smith přivezl z jedné výpravy do vnitrozemí. Byla to nejmenší opička, jakou jsem kdy viděl, a až na dlouhý, štíhlý ocásek by se klidně vešla do čajového šálku. Tělíčko měla

zelenavě šedé, tváře žluté jako blatouch a náprsenku bílou. Nejpozoruhodnější byl její obličejík, protože pod horním pyskem jí rostl široký, zahnutý pramen bílých chlupů, takže vypadala, jako by měla úctyhodné kníry. Tlamička byla ve srovnání s tělem obrovská a klidně zvládla i normální dudlík kojenecké láhve. Kdykoli jsem se díval, jak se to drobounké kníraté zvířátko vrhá na láhev, ostře piští radostí, objímá ji pevně rukama i nohama a vleže cucá se zavřenýma očima jako zjednané, nesmírně jsem se bavil. Opička vypadala, jako když dostává pít od veliké bílé vzducholodě, protože láhev byla třikrát větší než ona. Byla velice učenlivá a brzy už uměla pít mléko z talířku. Posadili jsme ji vždycky na skládací stoličku a jakmile opička spatřila talířek, zmocnilo se jí vzrušení, celá se roztřásla a hystericky se rozvřískala. Jakmile jsme před ni talířek postavili, bez váhání se do něj po hlavě vrhla. Strčila nos pod hladinu, a teprve když jí začal docházet kyslík, vynořila se, aby se nadechla. Někdy ve své chtivosti otálela příliš dlouho, na hladině se objevily bubliny a vzápětí se vynořila i kašlající, kýchající opička a poprskala sebe i stůl vodopády mléka. Občas pojala podezření, že čekáme na první příležitost, abychom jí mohli talířek sebrat. Aby nám nekalé úmysly překazila, třaslavým hláskem zlostně zaječela, vyskočila a s mocným šplíchnutím žuchla přímo do talíře, kde si dřepla a vítězoslavně se na nás podívala. Dokázala si při jídle zlít hlavu i obličej tak, že se dalo jen těžko rozeznat, kde jí knír začíná a kde končí, a stůl vypadal, jako kdyby na něj někdo vydojil statnou, zdravou krávu.

Nejvýraznějšími osobnostmi v naší sbírce opic byli samozřejmě šimpanzi. Jmenovali se Mary a Charlie. Než k nám Charlie přišel, žil v rodině jakéhosi plantážníka, takže byl už poměrně ochočený. Měl drobný, krabatý, smutný obličejík a vlahé hnědé oči. Tvářil se, jako by se mu

děla jen samá příkoří, ale on je trpně snášel jako světec. Jeho raněný, sklíčený pohled však byla jenom přetvářka, protože Charlie měl do ublížené dušičky, kterou nikdo nechápe, velice daleko. Ve skutečnosti to byl příšerný, vychytralý a potměšilý spratek.

Každý den jsme ho vypouštěli z klece, aby se trošku proběhl. Šmejdil po táboře a tvářil se jako neviňátko, ale jakmile usoudil, že už se projevil dost vzorně, přitočil se jakoby nic ke stolu s jídlem, rychle se rozhlédl, jestli ho někdo nevidí, popadl největší trs banánů a úprkem se pustil k nejbližšímu stromu. Jestliže jsme se za ním rozběhli, pustil ovoce a zůstal stát jako přimrazený. Sedl si do prachu, nechal se hubovat a přitom se nevinně díval smutnými kukadly. Výraz v jeho tváři jasně naznačoval, že je nejen nevinný, ale i příliš hrdý, aby se hájil, když už vy jste tak natvrdlí a nechápete, že on by ničeho tak strašného nebyl schopen. Když jste mu strčili ukradené banány pod nos, vrhl na vás zaražený, znechucený pohled. Zdálo se, že říká: Jak tě mohlo napadnout, že jsem to ovoce ukradl já? Copak nevíš, že já banány nerad? V životě (zasvěceném dobrým skutkům a sebezapírání) by mě ani na okamžik nenapadlo to odporné ovoce ochutnat, natožpak krást. Když dostal vyhubováno, vstal, hluboce si vzdychl, vrhl na vás útrpný a zároveň znechucený pohled a odhopsal ke kuchyni, aby se podíval, co by se dalo ukrást tam.

Byl naprosto nenapravitelný a dovedl se tvářit tak výmluvně, že s vámi mohl vést dlouhé rozhovory a vůbec k tomu nepotřeboval umět mluvit. Jeho největší chvíle přišla během návštěvy britského guvernéra, který tu projížděl na jedné ze svých pravidelných inspekčních cest. Navštívil tábor spolu s armádou tajemníků a dalších členů doprovodu a náš početný zvěřinec ho velice zajímal. Nejvíc na něj zapůsobil Charlie. Zatímco jsme Jeho Ex-

celenci vysvětlovali, jaká to je odporně pokrytecká opice, Charlie seděl v kleci, držel vznešeného návštěvníka skrz mříže za ruku a žalostným pohledem prosil, ať Jeho Excelence naše hnusné pomluvy neposlouchá. Než guvernér odjel, pozval Smitha a mě na večírek, který se měl konat druhý den večer.

Ráno nám majestátní posel s vyblýskanými zlatými knoflíky doručil obálku z kanceláře provinční správy. Uvnitř byla velká kartička, která nás elegantním ozdobným písmem informovala, že Jeho Excelence pan guvernér má to potěšení pozvat Charlieho na koktajl mezi šestou a osmou hodinou večerní. Když jsme pozvánku Charliemu ukázali, právě seděl a meditoval. Krátce na ni pohlédl a víc si jí nevšímal. Jeho chování naznačovalo, že je na podobná pozvání zvyklý, ale nemá o světské radovánky zájem, protože je příliš zaneprázdněn meditací, než aby se nechal vyvést z míry pozváním na pitku s nějakým guvernérem. Jelikož však ráno navštívil kuchyni a ukradl tam šest vajíček, bochník chleba a studené kuřecí stehýnko, nevěřili jsme mu.

Šimpanzice Mary měla povahu naprosto rozdílnou. Byla starší než Charlie a také o hodně větší, asi jako dvouleté dítě. Než jsme ji koupili, držel si ji jakýsi hauský obchodník, a zřejmě byl krutý a trápil ji, protože Mary byla zpočátku zlá a mrzutá. Měli jsme strach, že si ji nedokážem získat, protože si vypěstovala hlubokou nedůvěru ke všem lidem bez ohledu na barvu pleti. Po několika měsících laskavé péče a dobrého krmení se k naší ohromné radosti ukázalo, že má nesmírně příjemnou a milou povahu a fantastický smysl pro humor. Měla bledě růžový obličej s poněkud přihlouplým výrazem, břicho jako lavór a připadala mi jako tlustá výčepní, která se upřímně zasměje každému přisprostlému vtipu.

Když si na nás zvykla a začala nám důvěřovat, vymys-

lela si hru, kterou považovala za strašně legrační. Balancovala v kleci na bidýlku a vystrkovala jistou část těla, o které se ve slušné společnosti nemluví. Od vás se pak čekalo, že se nakloníte a pořádně jí to místo pofoukáte, načež Mary se pokaždé rozvřískala smíchy a cudně se zakryla rukama. Potom na vás stydlivě koukla přes vyvalené břicho, dala ruce pryč a vy jste tu švandu měli zopakovat. Jak my, tak sluhové jsme hře začali říkat ›panímanda foukanda‹ a bez ohledu na to, kolikrát denně ji člověk s Mary hrál, považovala to vždycky za hroznou jundu. Zaklonila hlavu, otevřela ústa dokořán, ukázala bílé zuby i růžové dásně a hystericky se rozkuckala a rozhýkala.

I když k nám i ke sluhům se chovala velice přítulně, nikdy na svou zášť vůči Afričanům nezapomněla a kdykoli přišel do tábora někdo cizí, okamžitě si na něj zasedla. Lichometně se na něj usmívala, bušila se do prsou nebo dělala přemety, prostě cokoli, jen aby upoutala návštěvníkovu pozornost. Lákala ho svými kousky blíž a blíž a tvářila se jako dobrotivost sama, přitom však vychytralýma očkama pečlivě přeměřovala vzdálenost. Pak najednou mezi mřížemi projela dlouhá, svalnatá ruka, ozval se zvuk trhané látky, Afričan vyděšené zaječel a Mary se v kleci roztancovala a vítězoslavně mávala roztrženou košilí nebo nátělníkem, který se jí podařilo strhnout obdivovateli ze zad. Měla neuvěřitelnou sílu a škody, které jsem musel platit, mě stály hezké peníze, až jsem jí klec postavil tak, aby podobné kousky už nemohla provádět.

Naše opice halasily celý den, ale odpoledne, tak o půl páté, kdy dostávaly mléko, začaly vždycky rámusit tak strašně, že to bylo příliš i na nejsilnější nervy. Kolem čtvrté začínaly být netrpělivé, poskakovaly a pobíhaly po klecích, dělaly přemety nebo jen tak seděly, tváře přitištěné na mříže, a smutně pištěly. Jakmile jsme rozestavěli

řadu čistých misek a objevila se velká plechovka s teplým mlékem s přídavkem sladu, rybího tuku, cukru a kalcia, projela klecemi vlna vzrušení a rámus začal být k nesnesení. Šimpanzi špulili rty, dlouze hýkali a přitom bušili pěstmi do stěn klece, drilové vyráželi pronikavé ›ararara erere‹ jako malinké samopaly, kočkodani slabě pískali a trylkovali jako ptáci, tancovali a poskakovali jako šílené baleríny a naříkavě vykřikovali ›praup… praup‹ a nádherná gueréza s rozevlátým šálem černobílých chlupů pánovitě pokřikovala ›aroup… arroup, ji-ji-ji!‹.

Chodili jsme podél klecí, strkali misky s mlékem dovnitř a halas pomalu utichal, až bylo slyšet jenom hluboké srkání a mlaskání přerušované občas kašlem, když některé opici zaskočilo mléko do nesprávné dírky. Když byly misky prázdné, vylezly si opice na bidýlko, posedávaly s nafouklými bříšky a v pravidelných intervalech spokojeně říhaly. Po chvíli zase všechny slezly na podlahu, aby se podívaly, zda v misce něco nezůstalo. Dokonce ji i zvedly a nakoukly pod ni. Pak se na bidýlku stočily do klubíčka, celé zmožené upadly v záři večerního slunce do letargie a v táboře se rozhostil klid a mír.

Na opicích mám nejraději, že nemají absolutně žádné zábrany a nerozpakují se udělat, co se jim právě zamane. Klidně si močí nebo se ohnou a zaujatě sledují, jak jim z konečníku vycházejí výkaly, bez zábran se páří a masturbují a vůbec jim nevadí, že se někdo dívá. Byl jsem mnohokrát svědkem, že lidé, kteří je viděli podobné věci provádět ve vší nevinnosti na veřejnosti, je pohoršené označovali za hnusná, sprostá zvířata, ale nikdy jsem tento postoj nepochopil. Koneckonců, je to přece člověk se svou nadřazenou inteligencí, kdo si usmyslel považovat naprosto přirozené tělesné funkce za něco sprostého. Opice mají jiný názor.

I na Afričanech se mi líbí jejich nevinný přístup k otázce

tělesných funkcí. V tomto směru připomínají do značné míry opice. Nejkrásněji to ilustruje příhoda, která se mi stala, když si tábor přišli prohlédnout dosti zapšklí manželé misionáři.

Předvedl jsem jim různá zvířata a ptáky a oni se nad nimi afektovaně rozplývali. Pak přišly na řadu opice a misionáři byli nadšeni. Nakonec jsme ale došli ke kleci, jejíž obyvatel seděl na bidýlku v podivně zkroucené pozici.

»Tak copak to děláme?« zašvitořila dáma vesele, a než jsem jí v tom mohl zabránit, sehnula se, aby se podívala zblízka. V tu ránu se narovnala rudá jako rak, protože opičák si krátil čekání na jídlo tím, že se orálně sebeukájel.

Zbytkem opičího oddělení jsme proběhli v rekordním čase a já pobaveně sledoval, jak misionářčin shovívavý úsměv vystřídalo zhnusení. Její výraz naznačoval, že opice sice patří k božím tvorům, ale ona by si moc přála, aby bůh něco udělal s jejich zvyky. Zahnuli jsme za roh a narazili na dalšího božího tvora. Byl to šlachovitý domorodec, který nám pravidelně každý týden nosil zvířata, ale teď se už čtrnáct dní neobjevil.

»Buď zdráv, Samueli,« vítal jsem ho.

»Buď zdráv, páne,« odpověděl a přistoupil blíž.

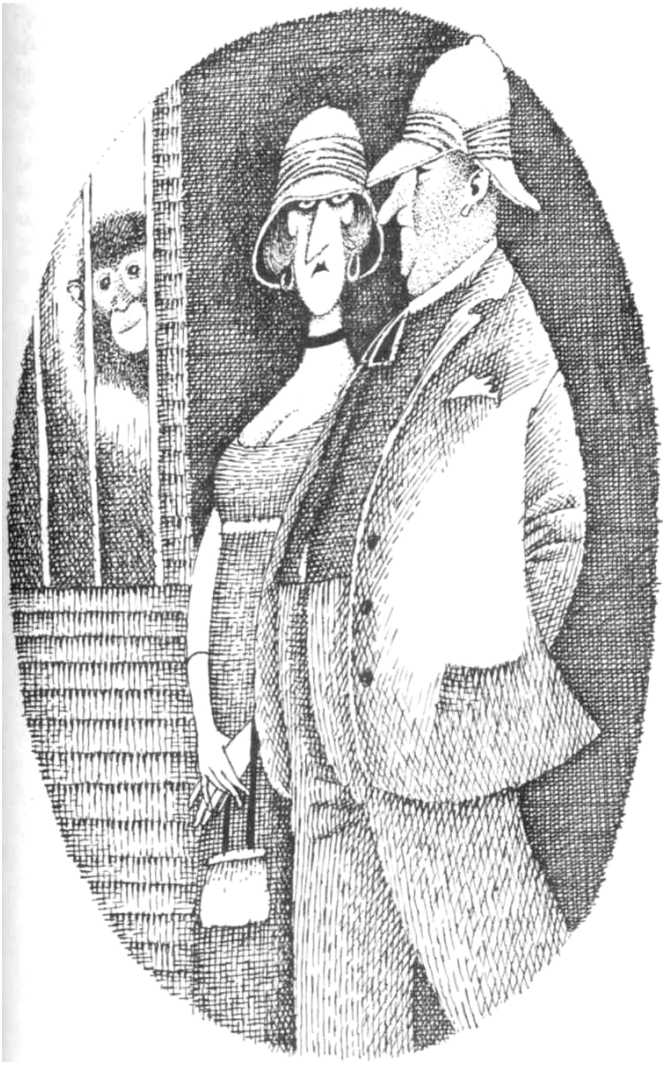
»Kdes byl tak dlouho,« zeptal jsem se, »už čtrnáct dní jsi mi nic nepřinesl.«

»Ále, páne, byl nemocnej,« vysvětloval.

»Nemocný? Ale to je mi líto, kamaráde. Copak tě souží?«

»Moje kapavky, páne,« prohlásil naprosto nevinně, »ty moje kapavky mě usoužej.«

Mezi lidi, kteří tábor navštívili jen jednou, patřili i oba misionáři.

Těch posledních pár dní, než se člověk se zvířaty nalodí na zpáteční cestu do Anglie, je vždycky z celé výpravy nejhektičtějších. Člověk musí dohlédnout na tisíc věcí, najmout nákladní auta, nechat vyztužit klece, nakoupit a zabalit tuny potravin a kromě toho se musí starat o zvířata jako kdykoli jindy.

Největší problémy jsme měli se šupinatkami. Naše kolonie se už ztenčila na pouhé čtyři kusy, ale byli jsme pevně rozhodnuti dovézt je živé a zdravé do Anglie. Po nadlidském úsilí se nám podařilo, že kromě palmových oříšků žrali i avokádo a zdálo se, že jim ten jídelníček docela svědčí. Usoudil jsem, že když s sebou vezmeme tři tucty avokád v různém stupni zralosti od úplně zralých až po naprosto zelené, vystačí nám po celou plavbu a ještě jich pár zbyde, než si šupinatky v Anglii zvyknou. Zavolal jsem tedy Jacoba a sdělil mu, že musí bez odkladu sehnat tři tucty avokád. K mému nemalému překvapení se na mě podíval, jako kdybych se zbláznil.

»Avokádo, páne?« otázal se.

»Ano, avokádo,« řekl jsem.

»Nemůžu ho sehnat, páne,« prohlásil smutné.

»Nemůžeš? A pročpak?«

»Avokády došly, páne,« odpověděl bezmocně.

»Došly? A co má být? Když v kuchyni došly, dojdi na trh.«

»Na trhu došly, páne« vysvětloval Jacob trpělivě.

Najednou se mi rozbřesklo. Sezóna avokád už skončila, a tak nemohl žádné koupit. Budeme muset odjet bez jediného kousku ovoce pro drahocenné šupinatky.

To je jim podobné, říkal jsem si hořce, začnou avokádo žrát ve chvíli, kdy skončí sezóna. Ale avokáda jsem pro-

stě mít musel, a tak jsem během pár dní, které nám ještě zbývaly, zmobilizoval služebnictvo a nechal je pročesat celý kraj. Do dne, kdy jsme měli odjet na pobřeží, se nám podařilo sehnat jen pár drobných, seschlých plodů a tyto téměř mumifikované zbytky musely mým miláčkům vydržet celou cestu až do Anglie.

Z tábora to na pobřeží bylo asi tři sta dvacet kilometrů. Pro odvoz celého zvěřince jsme potřebovali tři nákladní vozy a jednu dodávku. Jeli jsme v noci, aby zvířatům nebylo takové horko, a trvalo nám to osmačtyřicet hodin. Byla to jedna z nejhorších cest, jakou jsem kdy zažil. Každé tři hodiny jsme museli zastavit, vytáhnout všechny bedničky se žábami a postříkat je studenou vodou, aby žábám nevyschla kůže. Dvakrát jsme dlouho stáli, abychom mláďata nakrmili teplým mlékem, které jsme si vezli namíchané v termoskách. Když začalo svítat, museli jsme sjet z cesty do stínu vysokých stromů, vyložit všechny klece do trávy, zvířata nakrmit, a poklidit jim. Ráno třetího dne jsme dorazili do domku na pobřeží, který nám majitel půjčil, abychom si odpočinuli. Všechno se muselo znovu vybalit, vyčistit a nakrmit, a teprve pak jsme se mohli doplazit do domu, najíst se a padnout do postele.

Večer se začali sjíždět obyvatelé z okolních banánovníkových plantáží, protože si chtěli zvířata prohlédnout, a my, v polospánku a polomrtví únavou, museli vodit výpravy a zdvořile odpovídat na dotazy.

»Jedete tou lodí, co právě připlula?« zeptal se kdosi.

»Ano,« odpověděl jsem a stěží potlačil zívnutí, »zítra ráno odrážíme.«

»Propánakrále, to vás tedy lituju,« zněla pobavená odpověď.

»Hm. A proč?«

»Kapitán je strašný mrzout a pruďas, kamaráde, a ne-

snáší zvířata. Vážně. Když jel starý Robinson posledně na dovolenou, chtěl si s sebou vzít svého ochočeného paviána, ale kapitán ho vyhodil. Nepustil ho na palubu. Prý nechce mít loď plnou smradlavých opic. Byl z toho příšerný kravál.«

Zděšeně jsme na sebe se Smithem pohlédli, protože ze všech ran, jež mohou sběratele postihnout, je snad největší metlou kapitán, který nemá pochopení pro zvířata. Později, když poslední skupinka návštěvníků odjela, jsme tu nepříjemnou novinu probrali a usnesli se, že se budeme muset chovat ke kapitánovi kromobyčejně zdvořile a postarat se, aby opice nevyvedly nic, co by ho rozhněvalo.

Naši sbírku uložili na přední palubě pod dohledem prvního důstojníka, velice milého a ochotného člověka. Kapitána jsme večer neviděli, ale když jsme druhý den brzy ráno vstali, že poklidíme klece, spatřili jsme, jak přechází po můstku. Byl to přihrblý, hrůzu nahánějící chlap. Věděli jsme, že se s ním setkáme u snídaně, ale příliš jsme se na to netěšili.

»Pamatuj,« prohlásil Smith, když jsme poklízeli opicím, »musíme se mu vyhýbat.«

Vzal košík s pilinami, odběhl k zábradlí a vyklopil ho do moře.

»Musíme si dávat pozor, abychom ho ničím nepopudili,« pokračoval, když se vrátil.

V té chvíli k nám z můstku doběhl udýchaný důstojník v zářivě bílé uniformě.

»Promiňte, páne,« řekl, »ale kapitán se dává poroučet, a jestli byste se prý laskavě vždycky přesvědčili, odkud vane vítr, než ty piliny vysypete přes palubu.«

Vyděšené jsme vzhlédli k můstku. Ve vzduchu vířila spousta pilin a kapitán si zlostně oprašoval uniformu.

»Vyřiďte, prosím, kapitánovi, že se velice omlouváme,«

odpověděl jsem a měl jsem co dělat, abych se nerozesmál.

Když důstojník odešel, obrátil jsem se ke Smithovi.

»Musíme se mu vyhýbat!« řekl jsem hořce. »Nesmíme ho ničím popudit! A pak ho i s tím jeho vzácným můstkem zasypeme metrákem pilin. Ty teda víš, jak si získat kapitánovu přízeň.«

Když zazněl gong, zaběhli jsme se umýt do kajuty a zaujali jsme místa v jídelně. Ke své velké nelibosti jsme zjistili, že sedíme u kapitánova stolu. Kapitán byl zády k přepážce s třemi okénky a já se Smithem jsem seděl proti němu na druhé straně kulatého stolu. Okénka vedla na palubu, kde jsme měli uskladněný náš zvěřinec. Kapitán během jídla poněkud roztál, a dokonce začal mírně vtipkovat na téma piliny.

»Pokud vám něco neuteče, bude všechno v pořádku,« prohlásil žoviálně a pustil se do volského oka.

»Kdepak, to je vyloučené,« ujistil jsem ho, ale sotva jsem to dořekl, v okénku se cosi pohnulo a já spatřil Roztomilku, naši černouchou veverku, jak sedí na okénku a blahosklonně hledí do jídelny.

Seděla na zadních ve výši kapitánových ramen asi metr od stolu a kapitán ji pochopitelně nemohl vidět. Bezstarostně jedl a vykládal a Roztomilka si zatím čistila fousky. Byl jsem tak vyděšený, že mi mozek na okamžik odmítl poslušnost, a já jen seděl a civěl do okénka. Kapitán byl naštěstí příliš zaujatý snídaní, takže si ničeho nevšiml. Roztomilka skončila toaletu a začala znovu pokukovat po jídelně. Řekla si, že by stála za prozkoumání a rozhlédla se, kudy by nejlíp slezla. Usoudila, že nejrychlejší bude seskočit z okénka kapitánovi na rameno. Viděl jsem té potvoře až do ledví a pomyšlení, že přistane na kapitánovi, mě podnítilo k zákroku. Rychle jsem zahuhlal: »Omluvte mě na okamžik«, odstrčil jsem židli a vyšel z

jídelny, ale jakmile jsem byl z kapitánova dohledu, pustil jsem se tryskem na palubu.

K mé obrovské úlevě Roztomilka ještě neskočila a dlouhý, huňatý ohon jí stále ještě visel ven z okénka. Udělal jsem robinzonádu přes příklop nákladového otvoru a popadl ji za ocas ve chvíli, kdy se sbírala, že skočí. Přes její rozhořčené protesty jsem ji nacpal do klece a pak se sice bez dechu leč vítězoslavně vrátil do jídelny. Kapitán dosud neskončil, a pokud si vůbec všiml mého kvapného odchodu, přičítal ho zřejmě přirozenému nutkání, protože se o tom nezmínil ani slovem.

Třetího dne plavby dvě šupinatky pošly. Smutně jsem si prohlížel jejich mrtvolky, když tu ke mně přistoupil jeden člen posádky. Začal se mě vyptávat, proč zvířátka zemřela a já mu vypověděl celý ten tragický příběh o nedostatkovém avokádu.

»A co je to avokádo?« zeptal se.

Ukázal jsem mu jednu seschlou mumii.

»Aha,« řekl. »A chtěl byste nějaký?«

Chvíli jsem na něj zíral neschopen slova.

»Vy máte?« vykoktal jsem nakonec.

»No,« řekl, »já sice ne, ale myslím, že bych vám jich mohl pár obstarat.«

Večer za mnou přišel s naditými kapsami.

»Tumáte,« řekl a nasypal mi plnou dlaň krásně zralých avokádových hrušek.

»Dejte mi ty tři vaše, ale nikomu ani muk.«

Dal jsem mu tři seschlé plody a honem šupinatky nakrmil čerstvými, které mi donesl. Moc jim chutnalo. Začal jsem mít lepší náladu, a dokonce jsem znovu zadoufal, že je dovezu do Anglie živé.

Kdykoli jsem svého přítele námořníka informoval, že mi docházejí zásoby, přinesl mi šťavnatá, zralá avokáda, ale vždycky si za ně odnesl pár seschlých. Vrtalo mi to hla-

vou, ale měl jsem pocit, že nejlíp udělám, když se nebudu moc vyptávat. Potom ale pošla další šupinatka, takže v Biskajském zálivu jsem už měl jenom jednu. Věděl jsem, že teď nastává závod s časem. Pokud bych ten jediný exemplář, který mi ještě zbýval, dokázal udržet při životě, dokud nedorazíme do Anglie, mohl bych mu poskytnout nejrůznější dobroty a určitě bych přišel na něco, co by mu chutnalo.

Čím víc jsme se blížili k Anglii, tím víc jsem tu chuděrku hlídal. Připadala mi v dobrém stavu a veselé mysli. Pro jistotu jsem ji každý večer propašoval k sobě do kabiny, aby nenachladla. Den před koncem plavby se těšila výbornému zdraví a už jsem skoro věřil, že ji v pořádku dovezu, ale v noci zcela znenadání a bez jakékoli zřejmé příčiny pošla.

Poslední *Idiurus* urazil tedy šest tisíc kilometrů a chcípl čtyřiadvacet hodin před příjezdem do Liverpoolu. Byl jsem zklamaný a v nejčernější náladě. Dokonce ani pohled, jak můj zvěřinec vykládají na pevnou zem, mě nenaplnil obvyklou úlevou a pýchou. Třásnití skokani i ropuchy pestré to přežily a Charlie s Mary, kteří se zrovna nesli vzduchem, výskali v kleci nadšením. Roztomilka se zabývala kostkou cukru a s nadějí v očích sledovala zástupy lidí na nábřeží, zatímco kočkodan s ulízanými fousky jukal z klece jako nezletilý Mikuláš. Ani vědomí, že všechna zvířata jsou po dlouhé a nebezpečné cestě zase na pevné zemi, však nedokázalo vyvážit ztrátu malé šupinatky. Právě jsme se se Smithem chystali vystoupit, když se objevil můj přítel námořník. Slyšel, že šupinatka pošla, a hrozně ho mrzelo, že ani společné úsilí nebylo k ničemu.

»Mimochodem,« prohodil jsem, když jsme se loučili, »moc by mě zajímalo, kam jste uprostřed oceánu chodil na ta avokáda.«

Rozhlédl se, jestli nás někdo nemůže slyšet.

»Já vám to povím, kamaráde, ale jazyk za zuby,« zašeptal chraptivě. »Víte, náš starej se může po avokádech utlouct a vždycky jich má v lednici celej kartón. Von si je vozí domů, chápete. No a já mu jich pár sebral.«

»Chcete říct, že to byla kapitánova avokáda?« zeptal jsem se chvějícím se hlasem.

»No jasně, ale postrádat je nebude,« ujistil mě vesele můj přítel, »protože pokaždý, když jsem mu nějaký sebral, dal jsem mu tam stejnej počet těch vašich, rozumíte?«

Když jsem celníkům ukazoval naše bedny, nechápali, proč se svíjím smíchy. Vrhali po mně podezřívavé pohledy, ale já mlčel. Asi by to nepochopili.

ZOO V KUFRU

Sophii
v upomínku na dobré pití, řízek a tanec-
ček

SLOVO ÚVODEM

Tato kniha vypráví o šestiměsíční cestě, kterou jsme já a má žena podnikli do Bafutu, stepního království v horách Britského Kamerunu v západní Africe. Důvod naší cesty byl mírně řečeno neobvyklý. Chtěli jsme si nachytat vlastní zoologickou zahradu.

Už od konce války jsem financoval a organizoval výpravy do všech koutů světa a chytal pro různé zoologické zahrady divoká zvířata. Za ta léta jsem získal hořkou zkušenost, že nejhorší a nejsmutnější okamžik každé výpravy přijde nakonec, kdy se člověk po dlouhých měsících neumdlévající péče a starostí musí se zvířaty rozloučit. Když děláte zvířeti matku, otce, živitele a ochránce, stačí půl roku a vznikne mezi vámi opravdové přátelství. Ta němá tvář vám důvěřuje a co je ještě důležitější, chová se ve vaší přítomnosti naprosto přirozeně. A právě ve chvíli, kdy by váš vztah měl začít nést ovoce, kdy máte téměř na dosah ruky jedinečnou příležitost studovat jeho zvyky a chování, musíte se rozejít.

Tento problém se v mém případě dal řešit jen jediným způsobem, a to zařídit si vlastní zoo. Mohl bych si přivézt zvířata domů, věděl bych, v jaké kleci budou žít, jaké potravy a jakého zacházení se jim dostane (bohužel, v případě některých zoo je to velká neznámá) a měl bych jistotu, že si je mohu studovat, co srdce ráčí. Moje zoo by samozřejmě bylo přístupné veřejnosti a z mého hlediska by bylo jakousi finančně soběstačnou laboratoří, kde bych svá zvířata choval a pozoroval. Ale pro zřízení vlastní zoologické zahrady jsem měl ještě jeden a podle mého daleko naléhavější důvod. Jako mnoho jiných lidí znepokojovala i mě skutečnost, že díky přímému i nepřímému zásahu člověka vymírají na celém světě rok od

roku pomalu, ale jistě různé druhy divoce žijících zvířat. A třebaže se mnoho spolků s nejlepšími úmysly neúnavně snaží problém vyřešit, vím o spoustě zvířecích druhů, kterým se nedostává patřičné ochrany jen proto, že jde o zvířata malá, jež nemají žádnou hodnotu ani z hlediska obchodně průmyslového, ani turistického. Pro mě je vyhubení zvířecího druhu zločinem zrovna tak jako zničení čehokoli, co nedokážeme znovu vytvořit nebo nahradit, dejme tomu Rembrandtova plátna nebo třeba Akropole. Podle mého názoru by mělo být jedním z hlavních cílů všech zoo na světě vytvořit pro vzácné a ohrožené druhy chovatelské stanice. Jestliže pak dojde k nevyhnutelnému a divoce žijící zvíře bude vyhubeno, alespoň o ně nepřijdeme úplně. Už dlouhá léta jsem toužil založit zoo právě s tímto cílem a měl jsem dojem, že teď nastal ten pravý okamžik.

Každý normální člověk posedlý podobnou myšlenkou by si nejdřív obstaral zoo a pak teprve zvířata. Ale já v životě jen výjimečně dosáhl svého tím, že bych na to šel podle zákonů logiky. Tak jsem přirozeně napřed jel pro zvířata, a teprve pak se začal starat, kde seberu nějaké zoo. Nebylo to tak jednoduché, jak by se na první pohled mohlo zdát, a když si na to dneska vzpomenu, zůstává mi rozum stát, jak jsem mohl být tak troufalý a myslet si, že uspěju. Tohle je tedy příběh, jak jsem sháněl dohromady zoologickou zahradu, a zároveň i vysvětlení, proč jsem měl dost dlouho zoo po kufrech.

DORUČENO POSLEM

Seděl jsem na verandě zarostlé bougainvillejemi a rozhlížel se po třpytivě modrých vodách Victoriina zálivu, posetého nesčetnými ostrůvky dusícími se pod tíhou tropického lesa, které vypadaly jako zelené chlupaté klobouky, jimiž někdo ledabyle poházel záliv. Po nebi rychle přeletěli dva šedí papoušci; vyzývavě na sebe pohvizdovali a hlasitě a svádivě vyvolávali na zářivě modrém nebi svoje ›kúú-íií‹. Mezi ostrůvky se míhalo sem a tam hejno droboučkých kánoí podobající se hejnu mořských okounů a přes vodu ke mně slabě doléhal pokřik a brebentění rybářů. Nad hlavou mi v korunách vysokých palem, jež stínily dům, švitořilo nepřetržitě hejno snovačů, kteří neúnavně strhávali z palem listí, aby si z něho upletli košíčkům podobná hnízda, a z lesa za domem se monotónně ozýval vousák – toink, toink – jako když nepřetržitě tluče do miniaturní kovadlinky.

Po zádech se mi řinul pot, až mi černala košile, a pivo ve sklenici u ruky rychle teplalo. Byl jsem zpátky v západní Africe. Přinutil jsem se odtrhnout pohled od velké ještěrky s oranžovým temínkem, která se vyšplhala na zábradlí verandy a pilně pokyvovala hlavou, jako by si slunce pochvalovala, a vrátil se k úkolu napsat jeden dopis.

Fon království bafutského
Fonův palác
Bafut
Bamenda, Britský Kamerun

Zde jsem se zarazil a začal hledat inspiraci. Zapálil jsem si a meditoval nad otisky, jež mé zpocené prsty

zanechaly na klávesách psacího stroje. Lokl jsem si piva a zamračil se na dopis. Napsat ho nebylo jednoduché, a to z mnoha důvodů.

Bafutský Fon byl bohatý, chytrý a okouzlující potentát, který vládl velkému stepnímu království v hornaté části severu. Před osmi lety jsem v jeho zemi strávil řadu měsíců; sbíral jsem tam podivuhodné a vzácné tvorstvo, které ji obývá. Z Fona se tehdy vyklubal roztomilý hostitel a zažili jsme spolu nejeden vynikající mejdan, protože Fon zastával názor, že život se musí pořádně užít. Žasl jsem tenkrát nad jeho pijáckou výdrží, nad jeho obrovskou vitalitou a smyslem pro humor, a když jsem se vrátil do Anglie, pokusil jsem se ho vylíčit v knize, kterou jsem o výpravě napsal. Chtěl jsem ho ukázat jako bystrého a laskavého člověka, který zbožňuje hudbu, tanec, pití a další životní rozkoše a dokáže se – skoro jako dítě – vždycky dobře bavit.

Teď jsem ho chtěl znovu navštívit v jeho daleké a krásné říši a obnovit naše přátelství, jenomže jsem měl trochu strach. Uvědomoval jsem si, bohužel příliš pozdě, že portrét, který jsem ve své knize vykreslil, svádí možná k mylnému výkladu. Fon by si mohl klidně myslet, že je to obraz senilního alkoholika, jenž se obklopen houfem manželek jen věčně opíjí. A tak jsem s jistými rozpaky usedl, že mu napíšu a zjistím, jestli vůbec budu v jeho království vítaným hostem. Pomyslel jsem si, že to je na psaní knížek vůbec nejhorší. S povzdechem jsem zamáčkl cigaretu a pustil se do toho.

Milý příteli,

jak ses možná už doslechl, vrátil jsem se zase do Kamerunu, abych nachytal další zvířata a odvezl si je domů. Jistě si vzpomínáš, že posledně jsem nejlepší úlovky získal právě u vás a že jsme spolu strávili i nejednu krás-

nou chvíli.

Teď jsem přijel i se svou ženou a byl bych rád, kdyby se s tebou mohla seznámit a poznat tvou krásnou zem. Směli bychom přijet do Bafutu chytat zvířata a bydlet u tebe? Dovolíš-li, rád bych zase bydlel v tvé vile jako posledně. Byl bys tak laskav a dal mi co nejdříve vědět?

Se srdečným pozdravem

Gerald Durrell

Odeslal jsem dopis po poslovi spolu se dvěma lahvemi whisky a přísně mu nakázal, že je cestou nesmí vypít.

A pak jsme čekali a doufali, dny utíkaly a hora našich zavazadel se pomalu smažila na slunci pod plachtou, na které polehávaly a dřímaly ještěrky s oranžovou hlavou. Za týden se posel vrátil a z kapsy rozdrbaných krátkých kalhot barvy khaki vytáhl dopis. Rychle jsem roztrhl obálku, rozložil dopis na stole a spolu s Jacquií jsme se nad ním nedočkavě sklonili.

Fonův palác

Bafut, Bamenda
25. ledna 1957

Můj dobrý příteli, tvůj dopis z 23. t. m. mě došel s velkou radostí. Slova nevyjádří mou potěchu, když jsem četl tvůj dopis opět v Kamerunu. Budu vás těšit, kdykoli sem přijedete. Nenamítám, že tu chcete zůstat tak dlouho, jak chcete. Moje vila je pro vás připravena, ať přijedete vždycky. Prosím tlumoč své ženě své upřímné blahopřání a sděl jí, že až přijede, ještě si spolu promluvíme.

Zůstávám tvůj Bafutský Fon

CESTA DO BAFUTU

DORUČENO POSLEM

K rukám komisaře pro záležitosti zoologické zahrady
Dům ředitele U.A.C.
Mamfe

Nejváženější pane,
kdysi jsem byl váš zákazník při vaší první cestě Kamerunem a chytal jsem vám různá zvířata. Posílám vám po svém sluhovi jedno zvíře, o kterém nevím, jak se jmenuje. Prosím vás, mohl byste nabídnout cenu, jak uznáte za vhodné, a poslat mi ji? To zvíře u nás žije už asi tři a půl týdne.

Nazdar vážený páne,
v úctě váš
Thomas Tambic, lovec

Rozhodl jsem se, že se cestou do Bafutu zastavíme na deset dní v městečku jménem Mamfe. Leží na Cross River v místech, kde řeka začíná být splavná, na prahu obrovského neobydleného území. Na svých dvou předchozích výpravách do Kamerunu jsem zjistil, že je to dobrá základna pro výpravy za zvěří. Vydali jsme se z Victorie v majestátním konvoji tří nákladáků, já s Jacquií v prvním, náš mladý asistent Bob Golding ve druhém a ve třetím má těžce zkoušená sekretářka Sophie.

Cestou nás sužovalo vedro a prach a třetího dne, když už se rychle snášel zelenavý soumrak, jsme hladoví, vyprahlí a od hlavy k patě pokrytí vrstvou červeného prachu dorazili do Mamfe. Řekli nám, že se máme po příjezdu hlásit u ředitele odbočky United Africa Company, a tak jsme s řvoucími náklaďáky vyjeli po příjezdové cestě a pak se zaskřípěním zastavili před velice impozantním domem plným zářících světel.

Dům stál na místě, které bylo v Mamfe rozhodně nejlepší. Seděl na vršku kuželovitého pahorku, jehož úbočí tvořilo stěnu rokliny, kterou protékala Cross River. Z konce zahrady lemované obligátním ibiškovým živým plotem bylo vidět sto dvacet metrů hluboko přímo na dno kotliny až tam, kde na deset metrů vysokých útesech ze zvrásněné žuly, hustě porostlých divokými begóniemi, mechem a kapradím, nejistě balancovala změť nízkých křovisek i vzrostlejších stromů. Při úpatí útesů se kolem blýskavých břehů z bílého písku a podivných, jakoby plizovaných kamenných kvádrů vinula jako hnědý sval řeka. Na druhém břehu se podle řeky táhla malá políčka a za nimi zdvihal hlavu ve své pestrobarevné a mnohotvárné podobě tropický prales, jenž se jakoby bez konce

táhl do vnitrozemí, až ho dálka a vlny horkého vzduchu proměnily v zamlžené, chvějivé, zelené moře.

Jenomže když jsem se vysoukal z pece řidičské kabiny a seskočil na zem, neměl jsem vůbec náladu obdivovat krajinu. V té chvíli jsem ze všeho nejvíc toužil po drinku, koupeli a večeři, a to přesně v tomhle pořadí. Skoro stejně naléhavě jsem potřeboval nějakou dřevěnou bedýnku pro náš první zvířecí přírůstek. Bylo to nesmírně vzácné zvířátko, malá samička černonohé promyky, kterou jsem koupil od jednoho domorodce ve vesnici čtyřicet kilometrů před Mamfe, kde jsme se zastavili nakoupit ovoce. Měl jsem radost, že jsme do sbírky získali jako první takovou vzácnost, ale po dvouhodinovém zápolení na předním sedadle auta mě začalo nadšení kvapem opouštět. Promyka chtěla prozkoumat každý koutek a škvíru v kabině, a protože jsem se bál, aby se nezapletla do pedálů a nezlomila si třeba nohu, uvěznil jsem ji za košilí. První půlhodinu mi obíhala kolem těla a hlasitě pofrkávala. Během další půlhodiny se umíněně pokoušela vyhrabat mi čím dál víc škrábajícími drápky díru do žaludku, a když jsem ji přesvědčil, aby toho nechala, popadla do tlamičky hodný kus mého břicha a začala ho s tvrdošíjným optimismem žužlat, přičemž mě zavlažovala nekonečným proudem teplé čpavé moči. To pochopitelně mému už tak dost uprášenému a upocenému zevnějšku nijak neprospělo, a když jsem kráčel po schodech k domu ředitele U.A.C, a z pečlivě zipnuté a močí potřísněné košile mi plandal ocas promyky, vypadal jsem přinejmenším poněkud výstředně.

Zhluboka jsem se nadechl, pokusil se nasadit nonšalantní výraz, a pak vešel do světlem zalitého obývacího pokoje, kde u karetního stolku seděli tři lidi. S mírně tázavým výrazem se na mě podívali.

»Dobrý večer,« řekl jsem dost rozpačitě. »Jmenuji se

Durrell.«

Napadlo mě, že od dob, co se Stanley setkal s Livingstonem, to na Afriku není zrovna nejoriginálnější sdělení. Nicméně od stolku vstal pomenší tmavý muž, kterému do čela neustále pádily dlouhé černé vlasy, a s okouzlujícím úsměvem mi vyšel vstříc. Stiskl mi ruku a pak se mi bez ohledu na můj nenadálý příchod a nekonvenční vzezření zadíval tázavě do očí.

»Dobrý večer,« odpověděl. »Nehrajete náhodou kanastu?«

»Ne,« řekl jsem poněkud zaraženě, »bohužel ne.«

Povzdechl si, jako kdyby se splnily jeho nejčernější předtuchy.

»Škoda… to je velká škoda,« prohlásil.

Pak naklonil hlavu na stranu a podíval se na mě zblízka ještě jednou.

»Jak že se jmenujete?« zeptal se. »Durrell… Gerald Durrell.«

»Ježíšikriste,« vyhrkl, protože mu už svítalo. »Nejste vy ten maniak přes zvířata, co mě před ním varovali z ústředí?«

»Už je to tak.«

»Ale, kamaráde, já vás čekal před dvěma dny. Kde jste zamrzli?«

»Byli bychom tady včas, jenže se nám každou chvíli rozsypal náklaďák.«

»Místní auta jsou hrozně nespolehlivá,« řekl, jako kdyby mi svěřoval nějaké tajemství. »Nemáte chuť na skleničku?«

»To tedy mám,« přikývl jsem horlivě. »Můžu přivést ostatní? Čekají ještě v autech.«

»No jistě, jistě, jen je přiveďte. Samozřejmě. Zvu vás všechny.«

»Mockrát děkuju,« řekl jsem a pustil se ke dveřím. Můj

hostitel mě popadl za paži a přitáhl k sobě.

»Kamaráde, poslyšte,« zašeptal chraptivě, »nechci být dotěrný, ale to se vám vždycky tak vlní břicho, nebo je to džinem, co mám v sobě?«

»Ne,« odpověděl jsem vážně, »to není břicho. Mám za košilí malou promyku.«

Chvilku na mě vytřeštěně zíral.

»Věrohodné, opravdu,« řekl nakonec.

»Ano,« odpověděl jsem, »a taky pravdivé.«

Vzdychl si.

»No, hlavně když to není tím džinem. Pro mě za mě si noste za košilí co chcete,« prohlásil vážně. »Přiveďte ostatní, a než vám udělají večeři, dáme si všichni nějakou tu skleničku.«

A tak jsme přepadli domácnost Johna Hendersona a během několika dní z něho udělali určitě největšího mučedníka ze všech hostitelů na západoafrickém pobřeží, protože mít rád soukromí a pozvat si čtyři cizí lidi je samo o sobě šlechetný skutek, ale nenalézat ve zvířatech žádné zalíbení, ba dokonce zvířeně v jakékoli podobě silně nedůvěřovat, a přitom si pozvat do domu čtyři sběratele zvířat, to je čin tak hrdinský, že ho nelze slovy vylíčit.

Do čtyřiadvaceti hodin po našem příjezdu se totiž na verandě Johnova domu zabydlely nejen promyka, ale taky veverka, komba a dvě opice.

Zatímco si John zvykal, že mu pokaždé, když vykročí ze dveří vlastního domu, obejme nohy napůl dospělý pavián, rozeslal jsem zprávy všem svým starým známým mezi místními lovci, svolal je dohromady a vysvětlil jim, o jaká zvířata máme zájem. Nato jsme složili ruce do klína a očekávali věci příští. Nějakou dobu jim to trvalo. Pak se jednou brzo odpoledne objevil místní lovec jménem Agustine. Přišoural se příjezdovou cestou, na sobě šarlatový sarong přecházející do modravých odstínů a jako

vždy připomínal uhlazeného, úslužného obchodního příručího. Doprovázel ho jeden z největších Západoafričanů, jakého jsem kdy viděl, určitě mu moc nechybělo do dvou metrů. Byl to podmračený chlapík a jeho kůže byla na rozdíl od Augustinova zlatavě bronzového odstínu černá jako nejčernější saze. Šlapal vedle Agustina na nohou tak obrovských, že jsem si zpočátku myslel, jestli nemá elefantiázu. Zastavili se u schodů na verandu, Agustine se vesele šklebil a jeho společník si nás zamyšleně prohlížel, jako kdyby se s kulinářskými úmysly snažil odhadnout váhu našeho masa bez kostí.

»Dobrý den, páne,« řekl Agustine a povytáhl si pestře zbarvený sarong, aby mu nepadal ze štíhlých boků.

»Dobrý den, páne,« zazpíval obr a jeho hlas zazněl jako vzdálené hřmění hromu.

»Dobré ráno… máš?« zadoufal jsem, i když to vypadalo, že žádná zvířata nenesou.

»Ne, páne,« řekl Agustine s lítostí, »nemáš nic. Pšišel ptát, jestli pán pučí provaz.«

»Provaz? Na co chcete provaz?«

»Nahledali v buši velkej hroznýš, ale nedal chytit, když nebyl provaz, páne.«

Bob, jenž se specializoval na plazy, se s trhnutím posadil.

»Hroznýše?« vyhrkl vzrušeně. »Co tím myslí?«

»Myslí krajtu,« vysvětlil jsem mu.

Domorodá angličtina každého přírodovědce hrozně mate, protože má pro zvířata spoustu nesprávných jmen. Krajtě se říká hroznýš, levhartovi tygr a tak dále. Bobovi zazářily oči fanatickým leskem. Už od okamžiku, kdy jsme v Southamptonu nastoupili na loď, omezovala se jeho konverzace téměř výlučně na krajty a já věděl, že jeho dušička nebude mít pokoj, dokud do naší sbírky jednu nedodá.

»Kde je?« zeptal se a hlas se mu třásl špatně skrývanou dychtivostí.

»Tam v buši,« odpověděl Agustine a rozmáchl se doširoka v gestu, jež zahrnovalo zhruba třináct set čtverečních kilometrů lesa.

»Vona tam dovnič díru pod zem.«

»Je velká?« zeptal jsem se.

»Cóó! Velká?« zvolal Agustine. »Vona moc strašně velká.«

»Velká jako tohle,« řekl obr a plácl se do stehna, které bylo tlusté asi jako hovězí půlka.

»Chodili pšes buš od rána, páne,« vysvětlil mi Agustine. »Pak viděli tuhle hroznýš. Běhali rychle moc, ale neměli štěstí chytit. Had moc strašně silná. Běhala do díry pod zem, a neměli provaz tak nechytili.«

»Nechali jste tam někoho hlídat?« zeptal jsem se, »aby had neutekl?«

»Ano, páne, nechal tam dva muže.«

Obrátil jsem se k Bobovi.

»Teď máš příležitost, nefalšovaná divoká krajta zalezlá do jeskyně. Tak co, půjdeme zkusit štěstí?«

»No to se ví, že jo! Pojďme hned,« prohlásil Bob.

Obrátil jsem se k Agustinovi.

»Jdeme se podívat na hada.«

»Ano, páne.«

»Počkejte chvilku, přijdeme hned. Jenom si přineseme provaz a síť.«

Bob odběhl k hromadě naší výzbroje pro provaz a sítě a já naplnil pár lahví vodou a zavolal Bena, našeho opatrovníka zvířat, který seděl na bobku u zadních dveří a flirtoval s jakousi místní děvou lepých tvarů.

»Bene, nech tu nešťastnici na pokoji a chystej se. Jdeme do buše chytat hada.«

»Ano, páne,« řekl Ben a neochotně nechal dívku být. »Na kterou stranu tahle had?«

»Agustine říká, že v díře pod zemí. Proto tě chci s sebou. Jestli je ta díra tak malá, že se tam ani já, ani pan Golding neprotáhneme, budeš muset chytit hada sám.«

»Já, páne?« řekl Ben.

»Ano, ty sám.«

»Dobže,« odpověděl a rezignovaně se zakřenil. »Já nebál, páne.«

»Lžeš,« řekl jsem. »Dobře vím, že se hrozně bojíš.«

»Nebojíš, žíkám pravda, páne,« prohlásil Ben důstojně. »Nikdy nežekl, jak zabil buvola?«

»Ale ano, už dvakrát, jenomže já ti stejně nevěřím. Hele, běž za panem Goldingem a přines provazy a sítě. A pospěš si.«

Abychom se dostali tam, kde nás čekala kořist, museli jsme sejít z pahorku a přeplavit se přes řeku přívozem velkou kánoí ve tvaru banánu, kterou zřejmě postavili před třemi sty lety, a která od té doby pomalu chátrala. Jezdil s ní vetchý kmet, který vypadal, jako kdyby měl každou chvíli umřít na srdeční slabost, a doprovázel ho malý chlapec, jenž vyléval z loďky vodu. Byl to úkol přímo nadlidský, protože chlapec měl k dispozici pouze malou rezavou plechovku a boky kánoe byly vodotěsné asi jako cedník, takže než se člověk dostal na druhý břeh, seděl nevyhnutelně asi v patnácti centimetrech vody. Když jsme se svým nákladem dorazili k vodou omšelým schodům v žulovém útesu, u něhož se přistávalo, zjistili jsme, že přívoz je zrovna na druhém břehu. Zatímco Ben, Agustine a obrovitý Afričan (jejž jsme pokřtili Gargantua) pokřikovali a hulákali na převozníka, aby se rychle vrátil, Bob a já jsme si sedli do stínu a pozorovali mamfeské obyvatele, kteří se jako každý den koupali a myli v hnědé vodě pod námi.

Hordy malých kluků se vrhaly s výskotem z útesů, až voda šplíchala na všechny strany; když pak zase chlapci vyletěli k hladině, dlaně a chodidla jim svítily jako růžové mušle a hladká těla se černala jako čokoláda. Dívky byly trochu stydlivější a koupaly se v saongu, jenomže když vystoupily z vody, přiléhala jim látka k tělu tak těsně, že neskrývala vůbec nic. Jedno malé pacholátko, nemohlo mu být víc než pět nebo šest let, slézalo opatrně z útesů, na hlavě obrovský džbán na vodu, a samým soustředěním vystrkovalo jazyk. Když chlapeček slezl až dolů, ani se nezastavil, aby si sundal džbán z hlavy nebo svlékl sarong. Šel přímo do vody a brodil se pomalu a rozhodně do hloubky, až úplně zmizel, a po hladině kráčel jako kouzlem jenom džbán. Pak se ztratil i ten. Chvilku se nedělo nic, potom se džbán zase objevil, jenže tentokrát kráčel zpátky ke břehu, až se pod ním z vody vynonla i chlapcova hlava. Chlapec si mohutně odfrkl, vypustil vzduch z plic a důstojně se přebrodil ke břehu s přetékajícím džbánem stále na hlavě. Když došel na břeh, postavil opatrně džbán na skalnatý výstupek a pak znovu, tak jak byl v sarongu, sešel do vody. Z nějakého záhadného záhybu oděvu vytáhl zbyteček mýdla a dal se do nydlení, přičemž nečinil rozdílu mezi kůží a sarongem. Za nějakou dobu, když na sobě vytvořil tolik pěny, že vypadal jako živý růžový sněhulák, se potopil pod hladinu, aby ze sebe mýdlo spláchl, vylezl na břeh, postavil si džbán znovu na hlavu, pomalu vyšplhal na útes a zmizel. Byl to skvělý příklad afrického způsobu uplatnění produktivity práce.

Mezitím už přívoz dorazil a Ben s Agustinem se prudce přeli s jeho vetchým kapitánem. Chtěli, aby nás nevezl přímo přes řeku, ale asi kilometr proti proudu k velké písčině. Ušetřilo by nám to půldruhého kilometru pochodu po břehu k místu, odkud vedla stezka do lesa.

Vypadalo to, že stařec se návrhu brání s tvídošíjností přímo neuvěřitelnou.

»Copak se mu nelíbí, Bene?« zeptá jsem se.

»Ale! Von blázen, páne,« řekl podrážděně Ben a obrátil se ke mně. »Nechce nás vozit nahože pšes žeka.«

»Proč nechceš, kamaráde,« zeptal jsem se starce. »Když nás tam vezmeš, zaplatím ti víc a ještě ti dám dárek.«

»Páne,« odvětil rozhodně stařík, »tohle moje člun, a když ho ztratím, nevemu už nikde peníze… Nebudu mít maso do bžicha… A nebudu mít peníze, ani jeden.«

»Ale jak bys mohl ztratit člun,« zeptal jsem se užasle, protože jsem tenhle úsek řeky znal a nebyly na něm žádné peřeje ani zrádné proudy.

»Tam hlok, páne,« vysvětloval stařík.

Zíral jsem na něj a přemítal, o čem to proboha mluví. Že by hlok bylo nějaké mocné místní *juju,* které ještě neznám?

»A ten hlok,« řekl jsem konejšivě, »kde je?«

»Jéé! Pán neviděl?« otázal se udiveně stařec. »Ten hlok tam pod voda vedle pšed dům guvené… von velkej jako nákladní auto… von kšičel… von moc strašně silná.«

»O čem to mluví?« zeptal se Bob zmateně.

Najednou mi svitlo.

»Myslí stádo hrochů v řece pod guvernérovým domem,« vysvětloval jsem. »Ale s podobnou zkomoleninou jsem se ještě nesetkal, takže jsem z toho byl chvíli jelen.«

»Myslí, že jsou nebezpeční?«

»Zřejmě ano, i když nevím proč. Když jsem tu byl naposled, byli jako beránci.«

»No, doufám, že jim to zůstalo,« řekl Bob.

Otočil jsem se zase ke starci.

»Poslyš, kamaráde, když nás vezmeš proti proudu, zaplatím ti šest šilinků a dám ti cigarety, co říkáš? A když ti hlok rozbije člun, koupím ti nový, rozumíš?«

»Rozumíš, páne.«

»A souhlasíš?«

»Souhlasíš, páne,« odpověděl převozník, v němž se svářela lakota s opatrností.

Posadili jsme se na dno kánoe do centimetru vody a pomalu vypluli proti proudu.

»Já myslím, že přece nemůžou být nebezpeční,« prohlásil ledabyle Bob, který nonšalantně brázdil rukou vodu.

»Když jsem tu byl posledně, jezdil jsem k nim v kánoi až na deset metrů a fotografoval je,« odpověděl jsem. »Tohle hlok teď zuživej, páne,« vložil se do toho Ben nevhodně. »Dva měsíc pryč zabil tši muže a rozbil dva lodě.«

»To je tedy útěcha,« řekl Bob.

Nad hnědou hladinou před námi vystupovala spousta balvanů. Kdykoli jindy by vypadaly jen jako balvany, ale teď vypadal každý přesně jako hlava hrocha, úskočného hrošího šílence, který číhá v tmavé vodě a čeká, až se přiblížíme. Ben, jenž měl zřejmě na paměti svou hrdinskou povídačku o buvolovi, se pokoušel hvízdat si, ale bylo to dost chabé a já jsem si všiml, že mu oči úzkostlivě jezdí po hladině sem a tam. Koneckonců, když si hroch zvykne napadat kánoe, jistě v tom najde podobně jako tygr lidožrout zalíbení, udělá si z toho něco jako sport a určitě se ze všech sil snaží, aby člověku znepříjemnil život. Taky jsem vůbec neměl chuť skotačit v šesti metrech kalné vody s půltunovým hroším sadistou. Všiml jsem si, že stařík udržuje plavidlo co nejvíc u břehu, neustále zahýbá a mění směr, a pokud to jen jde, drží se na mělčině. Útesy byly v těch místech dost příkré, ale měly

spoustu výstupků, po nichž by se v případě nouze dalo vylézt, protože skály ležely poskládané v obrovských vrstvách jako rozjeté hromady zkamenělých časopisů porostlých zelení. Stromy, jež rostly na útesech, rozprostíraly větve daleko nad vodu, takže jsme pluli kupředu trhavými pohyby jako ryba jakýmsi stinným tunelem. Občas jsme vyplašili ledňáčka, který nám přesvištěl přes příď jako jasná modrá kometa, nebo černobílou čejku laločnatou, která odtřepotala proti proudu a připitoměle si pro sebe štěbetala; nohy táhla téměř po hladině a po obou stranách zobáku jí nesmyslně plandaly dlouhé žluté laloky.

Nakonec jsme obepluli zákrut řeky a tam, asi tři sta metrů před námi, ležela na druhé straně velká bílá zvlněná písčina. Při pohledu na ni si stařík ulehčené odfoukl a začal pádlovat o něco rychleji.

»Tak jsme tady,« řekl jsem vesele, »a po hrochovi ani vidu ani slechu.«

Ještě jsem ani nedomluvil, když balvan, kolem kterého jsme asi v pětimetrové vzdálenosti proplouvali, zdvihl najednou hlavu, vypoulil na nás udivené oči a jako miniaturní velryba vyfoukl dva tenké vodotrysky vodní tříště. Naše chrabrá posádka naštěstí odolala nutkání vyskočit jako jeden muž z kánoe a plavat ke břehu. Stařec vyhekl, až to ostře zasyčelo, a zabral hluboko pádlem, takže kánoe na místě zastavila, kolem nás zatočil vír a zamlaskaly bubliny. Seděli jsme a civěli na hrocha a hroch seděl a civěl na nás. Rozhodně vypadal překvapeněji než my. Buclatá růžovošedá tlama plula po hladině jako hlava bez těla při spiritistické seanci, velké oči si nás bezelstně měřily pohledem nemluvněte. Uši zastříhaly, jako kdyby nám chtěly zamávat. Hroch si hluboce povzdechl a popošel asi o metr blíž, nepřestávaje si nás nevinnými kukadly prohlížet. Pak najednou Agustine ostře vyjekl, až

jsme všichni vylítli a málem kánoi převrhli. Zuřivě jsme na něj syčeli, aby byl zticha, zatímco hroch nás ničím nevyveden z míry zkoumal dál.

»Nebála,« řekl Agustine hlasitě, »tohle ženská hlok.«

Vykroutil stařík ovi z chabých rukou pádlo a začal plácat do vody, až lítaly sprš ky vodní tříště. Hroch otevřel tlamu, hrozitánsky zazíval a ukázal neuvěřitelnou spoustu zubů. Pak najednou bez jakékoli zřejmé námahy zmizela obrovitá hlava pod hladinou. Chvíli se nic nedělo a my nabyli přesvědčení, že ta příšera se žene pod vodou někam přímo pod nás, ale pak se hlava znovu vynořila, tentokrát k naší úlevě asi o dvacet metrů dál proti proudu. Vyfoukla další dva vodotrysky, laškovně zastříhala ušima, znovu se potopila a za několik okamžiků se objevila ještě.

Stařík zamručel a vytrhl Agustinovi pádlo.

»Agustine, proč jsi udělal takovou šílenost?« zeptal jsem se a doufal, že můj hlas zní pevně a nevzrušeně.

»Tenhle hlok nebyl mužská… ale ženská,« vysvětloval mi Agustine, kterého má nedůvěra ranila.

»Jak to víš?« řekl jsem.

»Já znal každej hlok na tyhle žece,« poučoval mě. »Tohle ženská. Když tohle mužská hlok, tak hned žrala. Ale ženská hlok ne zuživá jako jeho muž.«

»Díky bohu za slabší pohlaví,« řekl jsem Bobovi.

Stařík, do něhož jako by vjel život, přelétl s kánoí diagonálně přes řeku a najel na písčinu takovou rychlostí, až kolem lítaly oblázky. Vyložili jsme věci, nařídili staříkovi čekat a vydali se k doupěti naší krajty.

Stezka vedla nejdřív bývalými domorodými políčky s pokácenými stromy, které teď ležely na zemi a hnily. Mezi kmeny se kdysi pěstovala kasava, ale pak zůstala půda ladem, takže nízký podrost pralesa – trnité křoví, popínavé a plazivé rostliny – pronikl až na mýtinu a všechno schoval pod svým příkrovem.

Na takových opuštěných políčkách žila vždycky spousta živočichů, a když jsme se prodírali spletitým podrostem, hemžilo se to kolem nás ptáky. Jak se vznášeli ve vzduchu, odrážela se jejich barevná tělíčka od zeleného pozadí. Někteří poskakovali rozjařeně v tmavých úkrytech svlačcem porostlých pařezů a hledali kobylky; vypadali kupodivu jako u nás kosové. Před námi vzlétla ze země straka a s varovným křikem odletěla. V hustém trnitém křoví plném růžových květů, mezi nimiž bzučely velké modré mouchy, seděl drozd, který nás obdařil zurčivou sladkou písničkou. Stezka se nějakou dobu proplétala vlhkým, horkým, po pás vysokým podrostem, potom najednou křoviska nečekané zmizela a stezka nás zavedla na zlatavou savanu, která se v horku celá vlnila.

Savana vypadala sice na pohled moc hezky, ale nechodilo se po ní zrovna nejlíp. Tráva byla tvrdá a ostrá a rostla v trsech tak rafinovaně, že nic netušící poutník měl co dělat, aby nezakopl. Na místech, kde se do holé šedé žuly opíralo slunce, zářil a blýskal kámen milióny droboučkých úlomků slídy, až oči přecházely. Slunce se člověku opíralo do zad, tepelná vlna se odrážela od třpytivého povrchu kamene a pak vás udeřila do tváře, jako kdybyste stáli u vysoké pece. Trmáceli jsme se po planině spalované sluncem a pot se z nás jen lil.

»Doufám, že ten zatracený had měl dost rozumu a zalezl někam, kde je aspoň trošku stín,« řekl jsem Bobovi. »Na těchhle kamenech by se dala usmažit vajíčka.«

Agustine, který kráčel nedočkavě vpředu a kterému se barva sarongu zmáčeného potem zatím změnila ze šarlatové do barvy burgundského vína, se otočil a zazubil se na mě; obličej se mu leskl kapičkami potu.

»Horko, páne?« dotazoval se starostlivě.

»Ano, hrozně,« odpověděl jsem. »Je ten had ještě daleko?«

»Ne,« řekl a ukázal dopředu, »támhle… nevidíš muže, co jsem nechal na hlídání?«

Podíval jsem se, kam ukazoval, a v dálce jsem spatřil místo, kde kdysi dávno sopečná činnost zpřeházela balvany a skaliska tak, že ležely jako zmuchlaná prostěradla a tvořily jakýsi miniaturní skalnatý hřeben, který se táhl šikmo savanou. Na vršku jsem rozeznal postavy dalších dvou lovců, kteří trpělivě seděli na bobku na slunci. Když nás zahlédli, vstali a zamávali nám na pozdrav oštěpy, z nichž šla na pohled hrůza.

»Byl tam pod zem?« zakřičel Agustine dychtivě.

»Byl, byl,« zavolali na nás.

Když jsme došli k úpatí malinkého hřebene, okamžitě jsem pochopil, proč si krajta vybrala za útočiště zrovna tohle místo. Skalisko bylo provrtáno množstvím mělkých jeskyněk se stěnami vyhlazenými vodou a větrem, všecky byly navzájem propojené a směrem dovnitř se trošku zdvihaly, takže jejich obyvatelům nehrozilo nebezpečí, že se v deštivém období utopí. Ústí každé jeskyňky bylo asi půldruhého metru široké a metr vysoké.

Lovci velice chytře zapálili veškerou trávu v okolí a pokusili se krajtu vykouřit. Nijak jí to nevadilo, zato my teď museli šlapat v silné vrstvě jemného popela a uhlíků. Lehli jsme si s Bobem na břicho a přilepeni na sebe jsme se vsoukali do ústí jeskyňky, jestli se nám nepodaří krajtu zahlédnout, abychom mohli podle situace vypracovat plán útoku. Brzy jsme zjistili, že jeskyňka se asi metr od vchodu zužuje, takže se tam vejde jen jeden z nás, a to ještě s bídou. Po oslnivém jasu venku nám díra připadala dvojnásob tmavá a neviděli jsme zhola nic. Jediným důkazem, že tam nějaký had vůbec je, bylo nevrlé zasyčení, jež se ozvalo, kdykoli jsme se pohnuli. Křikli jsme si o baterku, a když ji vybalili a podali nám ji, posvítili jsme si úzkou chodbičkou nahoru.

Dva a půl metru před námi chodbička končila kulatým dolíkem ve skále, v němž ležela svinutá naše krajta a blýskala se ve světle baterky, jako kdyby ji zrovna někdo přeleštil. Pokud se dalo odhadnout, měla skoro pět metrů a byla tak tlustá, že jsme museli dát Gargantuovi za pravdu, když srovnával její objem se svým obrovským stehnem. Měla také velice špatnou náladu. Čím déle po ní tancovalo světlo baterky, tím vytrvaleji a ostřeji zněl její sykot, až se nakonec proměnil v hysterické sípění. Vyplazili jsme se ven na slunce a sedli si. Oba jsme měli skoro stejnou barvu jako lovci, protože na zpoceném těle nám ulpívala silná vrstva černého popela.

»Chtělo by to hodit jí na krk smyčku a když všichni pořádně zabereme, dostaneme ji ven.«

»To je sice moc hezké, jenomže hodit jí smyčku na krk bude pěkná fuška. Kdyby si umanula vyrazit, nebyla by žádná legrace ležet v té nudli zaklíněný. Není tam k hnutí a kdyby ses s ní pustil do křížku, nemůže ti nikdo přijít na pomoc, protože se tam nevejde.«

»To máš pravdu,« přiznal Bob.

»Zbývá jenom jedno,« řekl jsem. »Agustine, rychle, uřízni mi nějaký klacek s vidlicí na konci… ale velký… rozumíš?«

»Ano, páne,« odpověděl Agustine, vytasil širokou mačetu a odklusal k okraji lesa asi tří sta metrů od nás.

»A pamatuj si,« varoval jsem Boba, »že i když se nám ji opravdu podaří vytáhnout ven, nemůžeme na lovce spoléhat. V Kamerunu jsou všichni přesvědčeni, že krajta je jedovatá, a myslí si nejen, že je její kousnutí smrtelné, ale že může člověka otrávit taky drápky pod ocasem. Takže jestli ji skutečně dostaneme ven, nemá smysl popadnout ji za hlavu a čekat, že oni ji chytnou za ocas. Ty popadneš za jeden konec, já za druhý a budeme se modlit, aby oni udělali totéž uprostřed.«

»To je tedy veselé,« řekl Bob a zadumaně mlaskl.

Agustine se za chvilku vrátil a nesl dlouhý rovný kmínek s vidlicí na konci. K vidlici jsem uvázal smyčku z tenkého provázku, o němž mě výrobce ujistil, že vydrží tah sto padesáti kilogramů. Potom jsem odmotal asi patnáct metrů a podal zbytek kotouče Agustinovi.

»Teď tam vlezu a zkusím jí dát provaz na krk. Až jí smyčku navléknu, zakřičím a všichni budete táhnout, rozumíš?«

»Rozumíš.«

»Až škubnu,« řekl jsem, když jsem si opatrně lehal do koberce z popela, »nenech je proboha tahat moc rychle… Nechtěl bych, aby mi ta potvora přistála na zádech.«

Pomalu jsem se s kmínkem a lankem soukal do jeskyně, baterku v puse. Krajta syčela s neztenčenou zuřivostí. Čekal mě ošemetný úkol vysunout klacek před sebe, abych jí mohl navléct bimbající se smyčku přes hlavu. Zjistil jsem, že s baterkou v puse to nepůjde, protože při sebemenším pohybu svítila všude, jen ne tam, kam měla. Položil jsem ji na zem a opřel o kameny, aby kužel světla mířil na krajtu, a pak jsem nesmírně opatrně začal strkat kmínek nahoru. Krajta byla samozřejmě svinutá do pevného klubka a hlavu měla někde uprostřed, takže když jsem klacek vysunul až k ní, musel jsem ji donutit, aby hlavu vystrčila. Nešlo to jinak než do ní pořádně šťouchnout.

Zdálo se, že se blýskavé závity nadmuly hněvem, a potom se začalo od stěn jeskyňky odrážet syčení tak pronikavé a zlobné, že jsem málem vidlici upustil. Zpocenou rukou jsem ji sevřel pevněji, šťouchl ještě jednou a krajta znovu ostře zasyčela. Než byla má snaha korunována úspěchem, musel jsem to udělat celkem pětkrát. Nad klubkem se najednou objevila krajtí hlava a vystřelila k vidlici, tlamu široce rozevřenou, takže ve světle baterky

růžově zasvítila, ale pohyb byl tak rychlý, že jsem jí nestačil smyčku navléct. Zaútočila třikrát a já se pokaždé pokusil jí chytnout, ale marně. Potíž byla v tom, že jsem k ní nemohl blíž. Musel jsem mít paži úplně nataženou, a to spolu s vahou kmínku způsobovalo, že jsem byl hrozně neobratný. Nakonec jsem se zalitý potem a s bolavýma rukama vyplazil zase na světlo.

»Není to k ničemu,« řekl jsem Bobovi. »Má hlavu pořád schovanou a vystrčí ji, jen když chce zaútočit. Nedá ti vůbec šanci jí tu smyčku navléknout.«

»Tak to zkusím já,« odpověděl dychtivě. Popadl klacek a vplazil se dovnitř. Pak se dlouho nedělo nic, jen bylo vidět, jak ve vchodu do jeskyňky klouzají a šátrají jeho velké nohy. Za chvilku se vynořil a nadával jako špaček.

»Nemá to smysl,« prohlásil. »S tímhle ji nikdy nedostaneme.«

»Kdyby nám sehnali něco jako vycházkovou sukovici se zahnutou rukojetí, myslíš, že bys krajtu dokázal chytit za jeden závit a vytáhnout ven?« zeptal jsem se.

»To by snad šlo,« řekl. »Nebo bych ji aspoň přinutil, aby se rozvinula, takže bychom se pak mohli pokusit chytit ji za hlavu.«

Vyslali jsme Agustina znovu do lesa s podrobnými instrukcemi, jaký klacek potřebujeme, a on se brzy vrátil se čtyřmetrovou větví, jež měla na jednom konci jakousi velkou udici.

»Pomohlo by mi, kdybys tam vlezl se mnou a svítil mi přes rameno,« řekl Bob. »Když tu baterku postavím na zem, stačí se pohnout a hned se překotí.«

Vlezli jsme tedy do jeskyňky oba a lehli si zaklínění a namačkaní těsně u sebe. Já svítil baterkou do chodbičky a Bob opatrně posunoval obrovskou udici ke krajtě. Pomalu, aby ji zbytečně nevyplašil, sunul udici po vrchním závitu klubka, zahákl, zavrtěl se, aby se mu líp leželo, a

pak vší silou zatáhl.

Výsledek se dostavil okamžitě a skoro nám vyrazil dech. K našemu úžasu začalo po chvilkovém odporu celé hadí klubko klouzat jeskyňkou dolů směrem k nám. Nadšený Bob trošku zacouval (takže jsme se do tunelu zaklínili ještě pevněji) a zatáhl znovu. Had sklouzl ještě blíž a začal se rozvinovat. Bob zabral potřetí a krajta se rozmotala. Ze změti se vynořila hlava i s krkem a zaútočila na nás. Byli jsme v chodbičce namačkaní jako dvě tlusté sardinky v miniaturní plechovce a nemohli jsme nikam jinam než ven, a tak jsme se plazili pozpátku po břiše jako o závod. Konečně jsme se naštěstí dostali až do místa, kde se chodbička trochu rozšiřovala, takže jsme měli víc prostoru. Bob popadl kmínek a umíněně zatáhl. Připomínal mi hubeného sháněčlivého kosa, který tahá ze země žížalu, jež je nad jeho síly. Krajta sklouzla ještě blíž, zuřivé zasyčela, a jak se pokoušela vysvobodit se z háku kolem těla, závity se jí svíjely svalovými stahy. Spočítal jsem si, že stačí ještě jednou pořádně zatrhnout a Bob ji bude mít v ústí jeskyňky. Rychle jsem se vyplazil ven.

»Podejte provaz,« vykřikl jsem na lovce, »rychle… rychle… provaz.«

Vyskočili, ale to už se Bob objevil u vchodu, vrávoravě se postavil a udělal krok zpátky, že naposled škubne a vytáhne krajtu ven, kde se na ni budeme moci vrhnout. Ale jak ustoupil dozadu, šlápl na uvolněný kámen, ten se pod ním zvrtl a Bob se natáhl na záda. Pustil kmínek z ruky, krajta se mocně zavlnila, vyvlékla se z háku a s rychlostí a lehkostí vody vsakující se do pijáku vklouzla do štěrbiny ve stěně jeskyňky, která vypadala, že by se do ní nevešla ani myš. Dřív než nám úplně zmizela v útrobách země, jsme ji s Bobem popadli a drželi zuby nehty. Byla hluboko zavrtaná ve skalní štěrbině a zoufale

se snažila vysvobodit z našeho sevření; cítili jsme, jak se jí v těle vlní mohutné svaly. Hladké šupiny nám pomalu centimetr po centimetru klouzaly ze zpocených rukou a pak byl najednou had pryč. Odněkud hluboko ze skaliska se ozvalo vítězné zasyčení.

Zmazaní od popela a uhlíků, ruce a nohy sedřené do krvavá, šaty černé potem, jsme s Bobem seděli, civěli na sebe a lapali po dechu. Nenalézali jsme slov.

»Jé, vona utekla,« upozornil nás Agustine, který měl zřejmě geniální schopnost objevovat Ameriku.

»Tohle had strašně moc silná,« poznamenal zachmuřeně Gargantua.

»Nikdo nedokázal držet hada pod zem,« snažil se nás utěšit Agustine.

»Strašně, strašně silnej,« zdůraznil znovu Gargantua, »víc než každej.«

Mlčky jsem každému nabídl cigaretu, seděli jsme v koberci popela a kouřili.

»No,« řekl jsem nakonec odevzdaně, »udělali jsme, co jsme mohli. Třeba budeme mít příště větší štěstí.«

Bob však veškerou útěchu odmítal. Mít krajtu svých snů na dosah ruky a pak o ni přijít, to na něj bylo trošku moc. Přecházel sem a tam, zuřivě si pro sebe mumlal, a když jsme sbalili sítě a provazy a vydali se k domovu, táhl se zachmuřeně za námi.

Slunce se už schylovalo k západu, a když jsme přešli pruh savany a pustili se po opuštěných políčkách, snesl se na svět nazelenalý soumrak. Všude kolem ve vlhkém podrostu jako safíry mihotavě svítily obrovité světlušky, teplým vzduchem se vznášeli jejich okřídlení samečkové a blikotali proti tmavým křovinám jako růžové perly. Vzduch byl plný večerních vůní, kouře hořícího dřeva, vlhké půdy a sladké vůně rosou zvlhlých květů. Nějaká sova tajemně, třaslavě zahoukala a druhá jí odpověděla.

Když naše kroky zaskřípěly na mléčně bílém písečném břehu, vypadala řeka v soumraku jako pohyblivý pás bronzu. Stařík a chlapec leželi stočeni do klubíčka na dně kánoe a spali. Vzbudili jsme je a oni se s námi mlčky vydali po temné řece. Vysoko na kopci nad sebou jsme viděli zářit světla domu a mlaskání a bublání pádel slabě podmalovával gramofon. Když se kánoe přiblížila ke břehu, obklopil ji roj malých bílých můr. Za námi se soukal vzhůru filigránským krajkovím lesa křehký svit bledého měsíce a z lesní temnoty se znovu ozvalo smutné soví zahoukání.

Pan G. Durrell
Oddělení zvířat
Rezidence U.A.C.
Mamfe

Vážený pane,

přikládám dvě zvířata jako ty, co ste mi ukázal na obrázku.

Jakýkoli peníze mi chcete poslat zabalte do papírku s tím klukem co přivez zvířata. Víte moc dobře, že lovec je vždy špinavý, takže byste mi mohl přibalit jednu kostku mýdla.

Stále zdraví
Peter N'amabong

Na druhém břehu řeky Cross, dvanáct kilometrů od Mamfe, leží za hlubokým lesem malá vesnička Eshobi. Znal jsem vesnici i její obyvatele velice dobře, protože na své předchozí výpravě jsem ji po řadu měsíců využíval jako jedné ze svých základen. V okolí byla dobrá loviště a lidé z Eshobi se projevili jako schopní lovci, a tak jsem za pobytu v Mamfe dychtil setkat se s vesničany a zjistit, jestli by nám nemohli opatřit nějaká zvířata. Protože informace se nejlépe získávaly a vzkazy doručovaly přes místní trhovce, poslal jsem pro našeho kuchaře Phillipa. Byla to svérázná figurka s širokým úsměvem, vyčnívajícími zuby a vojensky prkenným držením těla. Když na něj člověk promluvil, postavil se vždycky do pozoru, takže budil mylný dojem, že má za sebou vojenský výcvik. Přidupal na verandu a vypnul se přede mnou jako struna.

»Phillipe, potřebuju někoho z Eshobi, rozumíš?« řekl jsem.

»Rozumíš.«

»Podívej, až půjdeš na trh, najdeš někoho z Eshobi, dovedeš ho sem a já mu dám do Eshobi zprávu.«

»Ano, páne.«

»Nezapomeneš to? Najdeš někoho z Eshobi? Hned?«

»Ano, páne,« odpověděl Phillip a odpochodoval do kuchyně. Nikdy nemařil čas zbytečnými hovory.

Přešly dva dny a po člověku z Eshobi ani vidu ani slechu. A protože jsem měl spoustu jiných starostí, úplně jsem na celou věc zapomněl. Čtvrtého dne se Phillip objevil. Vítězoslavně přidusal po příjezdové cestě a ve vleku měl asi čtrnáctiletého, velice ustrašeného chlapce. Mládenec se zřejmě na návštěvu místní metropole vyšňořil do svých božíhodových šatů, působivého oblečku

skládajícího se z rozedraných šortek a umolousané bílé košile ušité zcela jasně z jakéhosi pytle; košile měla na zádech modrým písmem vyvedené záhadné, leč dekorativní heslo ›Produce of Gr‹. Na hlavě mu seděl slamáček, který léty a nošením nabyl příjemného odstínu stříbřitě bledě zelené barvy.

Plaché zjevení bylo dostrkáno až na přední verandu a jeho únosce se postavil do pozoru se samolibým výrazem člověka, jemuž se po dlouhém tréninku podaří zvládnout zvláště obtížný kouzelnický trik. Phillip hovořil prazvláštním způsobem a mně dost dlouho trvalo, než jsem mu začal rozumět, protože mluvil domorodou angličtinou hrozně rychle a přitom tak nějak přidušeně řval. Znělo to jako něco mezi fagotem a dělesloužícím roťákem, jako kdyby snad byl celý svět hluchý. Kdykoli podlehl vzrušení, nebylo mu rozumět vůbec nic.

»Kdo je to?« zeptal jsem se a prohlížel si mladíka.

Phillip se zatvářil velice dotčeně.

»To von, páne,« zaburácel, jako kdyby něco vysvětloval obzvlášť natvrdlému dítěti.

Vrhl na svého chráněnce láskyplný pohled a uštědřil nebohému mládenci takovou herdu do zad, že ho málem srazil z verandy.

»To vidím, že to je von,« řekl jsem trpělivě, »ale co chce?«

Phillip se na rozklepaného mladíka zamračil a dal mu další ránu mezi lopatky.

»Tak žíkej,« zahulákal. »Žíkej, pán počká.«

Dychtivě jsme čekali, co bude. Chlapec párkrát přešlápl, v nesmírných rozpacích začal všelijak kroutit prsty u nohou, plaše, neslaně nemastně se usmál a zadíval se do země. Trpělivě jsme čekali dál.

Najednou vzhlédl, sundal si ten svůj zázrak z hlavy, uklonil se a sotva slyšitelně řekl: »Dobrý den, páne.«

Phillip se na mě zaculil, jako kdyby pozdrav byl dostatečným vysvětlením mladíkovy přítomnosti. Napadlo mě, že náš kuchař asi nemá dar vypáčit z člověka odpověď taktně a obratně, a tak jsem se toho ujal sám.

»Kamaráde,« povídám, »jak se jmenuješ?«

»Petr, páne,« odpověděl zkroušeně.

»Žíká mu Petr, páne,« zahulákal Phillip, abych opravdu nezůstal na pochybách.

»Proč jsi přišel, Petře?« vyzvídal jsem.

»Páne, tvůj tenhle kucháš žíká chceš nést zprávu do Eshobi,« odpověděl mladík dotčeně.

»Áá, tak ty jsi z Eshobi?« zeptal jsem se a začalo mi svítat.

»Ano, páne.«

»Phillipe,« řekl jsem, »ty jsi ale hlava.«

»Ano, páne,« souhlasil Phillip potěšen neočekávanou pochvalou.

»Proč neřekneš, že je ten chlapec z Eshobi?«

»Co?« zalapal po dechu Phillip šokován až do hloubi své šikovatelské duše.

»Ale dyť žíkal, že to von.«

Pochopil jsem, že s Phillipem nic nesvedu, a obrátil se zpátky k mladíkovi.

»Poslouchej, kamaráde, znáš v Eshobi muže, který se jmenuje Elias?«

»Ano, páne, znáš.«

»Tak poslyš. Běž říct Eliasovi, že jsem zase v Kamerunu na lovu zvěře, rozumíš? Řekni mu, že zase potřebuju, aby pro mě lovil. Běž a řekni, ať si o tom se mnou přijde do Mamfe popovídat. Pověz mu, že ten pán bydlí v domě pána z U.A.C., chápeš?«

»Chápeš.«

»Dobře, tak teď půjdeš hezky rychle do Eshobi a povíš to Eliasovi, jo? Já ti dám tyhle cigarety, aby se ti v buši

dobře šlo.«

Nechal si nasypat cigarety do dlaní, kývl hlavou a zazubil se na mě.

»Děkuju, páne,« řekl.

»Dobře… Běž rovnou do Eshobi. Šťastnou cestu.«

»Děkuju, páne,« opakoval, nacpal si cigarety do kapsičky své nekonvenční košile a odklusal po příjezdové cestě.

O čtyřiadvacet hodin později dorazil Elias. Za mého pobytu v Eshobi patřil k mým stálým lovcům, a tak jsem byl velice rád, když jsem spatřil, jak se příjezdovou cestou kolébá jeho tlustá postavička s pitekantropoidní tváří široce rozšklebenou radostným úsměvem, že mě zase vidí. Když skončila uvítací ceremonie, podal mi slavnostně tucet vajíček pečlivě zabalených do banánových listů a já ho na oplátku obdaroval kartónem cigaret a loveckým nožem, který jsem pro něj přivezl až z Anglie. Pak jsme se pustili do diskuse o vážných záležitostech, to jest o zvířatech.

Nejdřív mi dopodrobna vyložil všechno o každém jednotlivém zvířeti, jež za osm let mé nepřítomnosti skolil a chytil, a jak na tom jsou ostatní mí přátelé lovci. Starého N'aga zabil buvol; Andraiu kousl do nohy hroch; Samuelovi explodovala puška a utrhla mu pořádný kus paže (to se ale celá vesnice nasmála) a tuhle zase John zabil největšího štětkouna, jakého kdy kdo viděl a dostal za maso přes dvě libry.

A pak řekl Elias něco, co rázem upoutalo mou pozornost.

»Páne, pamatuješ, ten pták, jak jsi tolik líbil?« zeptal se chraptivě.

»Kterého ptáka, Eliasi?«

»Ten pták, co neměl vlas na hlavě. Když pán posledně v Mamfe, přived ti dvě děti od toho ptáka.«

»Ten, co si staví hnízdo z bláta? Ten s červenou hlavou?« zeptal jsem se rozčileně.

»Jo, von,« přitakal.

»No a co je s ním?« chtěl jsem vědět.

»Jak poslouchám, že pán zpátky v Kamerunu, chodím do buše toho ptáka najít,« vysvětloval Elias. »Nezapomenu, že pán toho ptáka strašně moc líbí.«

Odmlčel se, podíval se na mě a v očích mu zajiskřilo.

»A co dál?«

»Našel ho, páne,« řekl a zazubil se od ucha k uchu.

»Opravdu?«

Ani se mi nechtělo věřit, že bych měl takové štěstí.

»A kde je… kde hnízdí… kolik jsi jich viděl… na jakém místě…?«

»Von tamhletam,« přerušil Elias příval mých vzrušených otázek a pokračoval: »Tam co velká skála. Bydlí tam na kopec, páne. Má na velký skále dům.«

»Kolik hnízd jsi viděl?«

»Viděl tši, páne. Ale každej není udělanej do konce.«

»O čem si to tak zuřivě vykládáte?« zeptala se Jacquie, která zrovna v té chvíli vyšla na verandu.

»O timálii *Picaharthovi,«* odvětil jsem stručně a všechna čest, věděla okamžitě, o čem je řeč.

Picaharthes oreas je neobyčejný pták, kterého věda až do nedávna znala jen v podobě několika málo muzeálních vycpávek a kterého snad jen dva Evropané viděli ve volné přírodě. První exemplář se podařilo chytit a dovézt do Evropy živý Cecilu Webbovi, tehdejšímu šéfovi odchytového oddělení londýnské zoo. A půl roku nato, když jsem byl v Kamerunu, mi přinesli dva dospělé exempláře až pod nos, jenže ptáci cestou domů zašli bohužel na aspergilózu, což je jedna z obzvlášť zákeřných plicních chorob.

Elias objevil hnízdiště celého hejna, a tak se zdálo, že

by se nám s trochou štěstí mohlo podařit chytit pár mláďat a vypiplat si je.

»A ten pták, nedá se chytit?« otázal jsem se Eliase.

»Někdy nechá, páne,« řekl pochybovačně. »Nikdy dovnič nedíval. Bojím, že možná uteče.«

»Tak tedy,« řekl jsem a obrátil se k Jacquii, »nezbývá nic jiného, než zajít do Eshobi a zjistit, co se dá dělat. Ty a Sophie zůstanete tady a budete se starat o zvířata, no a my s Bobem se na pár dní vypravíme za *Picaharthem.* I když třeba nemají mladé, stejně bych je rád viděl jen tak v přírodě.«

»No dobře. Kdy vyrazíte?« zeptala se Jacquie.

»Hned zítra, jestli seženu nosiče. Křikni na Boba, že teď už opravdu vyrážíme do buše. Vyřiď mu, ať si dá do kupy ta svoje fidlátka na hady.«

Druhého dne časně zrána, kdy byl ještě poměrně chládek, se před domem Johna Hendersona objevilo osm domorodců a po obvyklých tahanicích, kdo co ponese, si naložili naši výstroj na kudrnaté hlavy a vyrazili jsme do Eshobi. Překročili jsme řeku a pak se naše malé procesí pustilo přes savanu, jež byla svědkem našeho neúspěšného lovu na krajtu, až jsme se nakonec ponořili do tajuplného buše. Stezka do Eshobi se kroutila a proplétala mezi stromy spoustou kliček, ze kterých by římským stavitelům silnic vstávaly vlasy hrůzou na hlavě. Někdy se vracela zpátky, protože v cestě ležel obrovský balvan nebo vyvrácený strom, ale jindy podobné překážky překonávala rovně jako přímka, takže nosiči museli zastavit, utvořit řetěz a podávat náklad jeden druhému přes padlý kmen nebo dolů ze skaliska.

Předem jsem Boba varoval, že cestou neuvidíme prakticky žádnou zvěř, ale to ho nijak neodradilo, aby se nevrhal ke každému zpráchnivělému stromu u cesty v naději, že v něm objeví nějaký vzácný exemplář. Věřte, leze

mi hrozně na nervy, jak pořád poslouchám nebo čtu báchorky o nebezpečné a děsuplné tropické džungli, kde se to jen hemží lítými šelmami. Tak za prvé, tropický les je asi tak nebezpečný jako vídeňský lesík uprostřed léta a za druhé se ničím divokým nehemží. Žádné křovisko neskrývá zuřivou šelmu, která se užuž chystá skočit. Zvířata tam samozřejmě jsou, ale mají dostatek rozumu, aby se člověku klidila z cesty. Jen ať někdo zkusí jít bušem do Eshobi, a pak ať mi na prstech obou rukou spočítá ›líté šelmy‹, které cestou viděl. Kéž by všechny ty povídačky byly pravdivé. Kéž by se v každém křoví skutečně skrýval nějaký ›divoký obyvatel džungle‹ na číhané. Lovec živých zvířat by měl daleko lehčí život.

Jedinými tvory, kteří se na cestě do Eshobi vyskytovali, byli motýli, a ti, protože zřejmě nečetli správnou literaturu, projevovali naprostou nechuť nás napadnout. Kdykoli stezka klesla do nějaké úžlabiny, objevil se dole uzounký potůček a na vlhkých stinných březích podél průzračného pramínku vody seděly roje motýlů. Pomalu, skoro jako v omámení otvírali a zavírali křídla, jako kdyby děkovali za chladivý stín, a celé kusy země podél potůčku vypadaly z dálky jako kaleidoskop, který se měnil z ohnivě rudé v bílou, z blankytné modré ve fialovou a purpurovou. Hnědé svalnaté nohy nosičů nevšímavě dusaly mezi nimi a najednou jsme šli až po pás závratným kolotočem barev, jak se motýli zatřepotali a zavířili kolem nás. Jakmile jsme přešli, znovu se usadili na tmavé půdě, jež byla tak provlhčená jako punčový dort a stejně tak voňavá.

Milníkem na půl cestě do Eshobi byl ohromný prastarý strom tak obrostlý změtí lián, že ho skoro nebylo vidět. Tady výpravy odpočívaly, a tak nosiči, kteří oddechovali a odfukovali, až jim vzduch syčel a hvízdal mezi předními zuby jako vyšeptalá píšťalka, a celí se leskli potem, složili

náklad na zem a sedli si vedle na bobek. Podal jsem kolem krabičku cigaret; seděli jsme a lačně kouřili. V šerém přísvitu katedrály lesa se nepohnul ani lísteček a kouř stoupal vzhůru ve vlnících se modrých sloupech kolmo vzhůru. Bylo slyšet jen nepřetržitý skřípot velkých zelených cikád, jež visely na každém stromě a vydávaly zvuk podobný cirkulárce, a v dálce se ozývalo opilé houkání hejna zoborožců.

Pokuřovali jsme a pozorovali malé hnědé ještěrky, které lovily mezi kořeny okolních stromů. Tyhle ještěřičky vypadaly vždycky velice úhledně a celé se leskly, jako kdyby byly odlité z čokolády a právě v tu chvíli vylezly celé vyblýskané a bez jediné poskvrnky z formičky. Pohybovaly se pomalu a rozvážně, jako by se bály, že si krásnou kůži ušpiní. Jak projížděly svým královstvím hnědého spadaného listí, trávníku a mechu, jímž byly kameny potaženy jako měkkým kobercem, střílely lesklýma očkama na všechny strany. Slídily mezi myriádou droboučkých tvorů obývajících lesní půdu, mezi malými černými broučky, co měli pořád napilno jako hrobníci, kteří se bojí, že zmeškají pohřeb, mezi pomalými, klouzavě se plazícími slimáky, kteří tkali na listech stříbřitou krajku ze slizu, a mezi ořechově hnědými cvrčky, kteří dřepěli všude, kde byl stín, a jako sváteční rybáři na břehu bystřiny kývali sem a tam neuvěřitelně dlouhými tykadly. V tmavých vlhkých děrách mezi pilířovitými kořeny velkého stromu, pod nímž jsme seděli, se to hemžilo hmyzem, který mě vždycky znovu a znovu přiváděl do vytržení. Byli to broučci, kteří vypadali jako malí odpočívající pavouci sekáči, ale měli průhledná mlžně bílá křídla. Posedávali ve skupinkách asi po deseti, nepatrně chvěli křídly a hrabali křehkýma nožkama jako bujní koně. Když je něco vyrušilo, vznesli se do vzduchu a pustili se do složitého manévru, který stál skutečně za podíva-

nou.

Vzlétli asi dvacet centimetrů nad zem, utvořili kruh velikosti talíře a pak začali vířit šílenou rychlostí dokola, přičemž někteří vystřelovali vzhůru a tak říkajíc z talíře vylítli, zatímco ostatní se točili dál jako ruleta. Z dálky na ně byl dost zvláštní pohled, protože vypadali jako roztočená chvějící se mléčně bílá koule, která čas od času trošku změnila tvar, ale pořád zůstávala viset ve vzduchu ve stejném bodě. Lítali tak rychle a tělíčka měli tak drobná, že bylo vidět jenom třepotání jejich jakoby ojíněných křídel. Musím přiznat, že jejich letecká akrobacie mě tak fascinovala, že jsem si v lese klidně i zašel, jen abych objevil nějaký roj, mohl ho vyrušit a donutit ho, aby mi zatancoval.

V poledne jsme konečně dorazili do Eshobi a já zjistil, že vesnice se za osm let, kdy jsem tu byl naposled, prakticky nezměnila. Stály tu pořád stejné uprášené doškové chatrče shloučené ve dvou nepravidelných řadách, mezi nimiž se táhla široká prašná cesta, která sloužila jako obchodní centrum, hřiště pro děti a psy a popeliště pro vychrtlou drůbež. Po cestě se nám kolébal vstříc Elias, opatrně se proplétal změtí domácího zvířectva a dětí a za ním šel malý chlapec s dvěma velkými zelenými kokosovými ořechy na hlavě.

»Buď vítán, páne. Tak pšišel?« zavolal Elias chraptivě.

»Buď zdráv, Eliasi,« odpověděl jsem a on se potěšené zazubil.

Nosiči, kteří ještě chrčeli námahou a hvízdavě odfukovali, začali skládat náklad po celé šířce cesty.

»Nevypiješ si z kokosa?« otázal se Elias dychtivě a zašermoval mačetou.

»Hrozně rádi,« odpověděl jsem a pohlédl žíznivě na obrovské ořechy.

Elias začal překypovat činorodostí. Z nejbližší chatrče

nám přinesli dvě pochroumané židle, usadili nás s Bobem uprostřed návsi na jediné místečko, kde byl stín, a kolem nás se shromáždil dav zdvořile mlčících, ale totálně fascinovaných obyvatel Eshobi. Elias rychlými přesnými tahy mačetou sloupl z ořechů tlustou slupku. Když se objevila špička, rychle ji hrotem mačety odsekl, pak nám odborně trepanované ořechy podal a my se mohli napít sladké studené šťávy. V každém ořechu byly hygienicky uzavřeny asi dvé a půl sklenice osvěžujícího nektaru a my ho vychutnali do poslední kapky.

Když jsme si odpočinuli, čekal nás úkol rozbít tábor. Asi dvě stě metrů od vesnice tekl potůček a na jeho břehu jsme si zvolili místo, jež se dalo bez obtíží vyčistit. Jedna skupina mužů vyzbrojená mačetami se pustila do vysekávání všech keříků a mladých stromků a za ní šla druhá a širokými motykami s krátkou násadou se pokoušela trochu srovnat červenou půdu. Po obvyklém výbuchu vzájemných výčitek a nadávek, několika protestních stávkách vsedě a mnoha drobných fyzických inzultacích byla celá plocha konečně upravena, takže připomínala špatně zorané pole, a my si mohli postavit stany. Zatímco se dělalo jídlo, sešli jsme k potůčku, smývali v ledové vodě špínu a pot z těla a nechávajíce si jemně ožďibovat nohy drobnými zářivě modročervenými rybkami, pozorovali jsme růžovohnědé kraby, kteří na nás zpod kamenů mávali klepety. Potom jsme se osvěženi odebrali zpátky a zjistili, že v táboře už panuje jakýs takýs pořádek. Jakmile jsme se najedli, přišel si do stínu stanového přístřešku sednout Elias, a začali jsme probírat lovecké plány.

»Kdy půjdeme na toho ptáka, Eliasi?«

»Víš, páne, teď je mu moc horko. Tenhle čas chodí pták na jídlo do buše. Večer, když vychladne, chodí domů na práci, a pak chodíme dívat.«

»Tak dobře, vrať se zpátky ve čtyři, rozumíš? Půjdeme se na něj podívat, co říkáš?«

»Ano, páne,« odpověděl Elias a vstal.

»A jestli nemluvíš pravdu a ptáka neuvidíme, jestli si děláš legraci, tak tě zastřelím, kamaráde. Chápeš?«

»Kdepak!« zakuckal se, »na pána já legraci nikdy nedělám, vážně, páne.«

»Tak dobrá, sejdeme se ve čtyři?«

»Ano, páne,« přisvědčil, omotal si sarong kolem mohutných boků a odklusal k vesnici.

Ve čtyři hodiny zapadlo slunce za vrcholky nejvyšších stromů v lese a ve vzduchu bylo cítit teplý ospalý klid večera. Elias se vrátil a místo pestrobarevného sarongu měl kolem beder kousek špinavé látky. Nonšalantně zamával mačetou.

»Tak já pšišel, páne,« prohlásil. »Páne, pšipravenej?«

»Ano,« odpověděl jsem a přehodil si přes rameno dalekohled a pytel na úlovky. »Tak jdeme, lovče.«

Elias nás vedl po prašné hlavní silnici a pak náhle odbočil do úzké uličky mezi chatrčemi. Ta nás zavedla na kousek obdělané půdy porostlý ochmýřenými keři kasavy a zaprášenými banánovníky. Cesta zanedlouho překřížila jakýsi malý potůček a pak se stočila do lesa. Ještě než jsme odbočili z hlavní ulice, ukázal mi Elias kopec, kde, jak řekl, bydlel *Picaharthes,* a třebaže to vypadalo, že je od vesnice co by kamenem dohodil, věděl jsem moc dobře, že je to jen zdání.

Kamerunský prales je jako zahrada z *Alenky za zrcadlem.* Myslíte, že máte cíl na dosah ruky, ale když se k němu vydáte, jako by najednou začal měnit polohu. Abyste se k němu dostali, musíte někdy podobně jako Alenka jít úplně opačným směrem. Tak tomu bylo i s tímhle kopcem. Zdálo se, že stezka nevede přímo k němu, ale točí se pralesem sem a tam úplně nazdařbůh.

Měl jsem pocit, že když mi předtím Elias kopec ukazoval, díval jsem se asi na jiný. Najednou však stezka začala umíněně stoupat. Zřejmě jsme dospěli k úpatí. Elias sešel z cestičky, ponořil se do křoví a našlapuje v měkké vrstvě listí jako kočka, začal si mačetou razit cestu mezi převislými liánami a trním, a přitom si tiše skrz zuby posykával. Za chviličku jsme se už plahočili do svahu tak příkrého, že místy jsem měl Eliasovy nohy v úrovni očí. Většina kamerunských hor a kopců má velice zajímavý tvar a dá poutníkovi pořádně zabrat. Ta zvláštní podoba je výsledkem dávných sopečných erupcí, kdy je obrovské podzemní síly prudce zdvihly k obloze. Jsou podivně geometrické, některé připomínají perfektní rovnostranné trojúhelníky, jiné špičaté jehlany, další zase kužele nebo krychle. Vzpínají se v tak roztodivném množství tvarů, že by člověka ani nepřekvapilo, kdyby některé sloužily jako názorná ilustrace jedné z těch zašmodrchaných a nesrozumitelných Euklidových vět.

Kopec, který jsme slézali, se tyčil k nebi jako téměř perfektní kužel. Po chvilce šplhání nabyl člověk dojmu, že úbočí je mnohem příkřejší, než se zprvu zdálo, a asi za čtvrt hodiny byl už pevně přesvědčený, že kopec musí mít spád jedna ku jedné. Elias lezl, jako by to byla rovná štěrková silnice, obratně se prodíral a proplétal mezi větvemi a převislými křovisky a my s Bobem jsme za ním klopýtali celí zpocení a udýchaní, někdy třeba i po čtyřech, a snažili se udržet s ním krok. Ale pak k naší úlevě přešel svah těsně pod vrcholkem do široké plošiny a před sebou jsme spletí stromů uviděli žulové, asi patnáctimetrové skalisko tu a tam porostlé zelení, u jehož úpatí ležela změť obrovských, vodou ohlazených balvanů.

»Tady je to, páne,« řekl Elias, zastavil se a dopadl tlustým pozadím na balvan.

»Sláva,« zvolali jsme s Bobem jednohlasně a posadili

se, abychom popadli dech.

Když jsme si odpočinuli, odvedl nás Elias bludištěm balvanů na místo, kde skalní stěna přecházela v převis, který vyčníval nad skaliska u našich nohou. Popošli jsme ještě kousek pod převis a pak se Elias najednou zastavil.

»Tady ten dům, páne,« prohlásil a krásné zuby mu zasvítily v pyšném úsměvu.

Ukázal nahoru na skalní stěnu a já tři a půl metru nad námi uviděl hnízdo *Picahartha.*

Na první pohled připomínalo zvětšeninu vlaštovčího hnízda slepeného z červenohnědého bláta a drobounkých kořínků. U dna byly do bláta vpletené delší kořínky a stébla trávy, které visely dolů jako bradka. Těžko říci, jestli šlo o ledabylou práci, nebo jestli to patří k maskování. Jisté je, že dlouhé vousy z kořínků a trávy hnízdo opravdu maskovaly, protože na první pohled vypadalo jako trs trávy a bláto, které se zachytilo na členité, vodou rozrušené skalní stěně. Celé hnízdo bylo velké asi jako fotbalový míč a převis ho dokonale chránil před deštěm. Nejdřív jsme museli zjistit, jestli v hnízdě vůbec něco je. Opodál rostl naštěstí vysoký útlý stromek, a tak jsme na něj jeden po druhém vyšplhali a podívali se dovnitř. K naši nelibosti bylo hnízdo prázdné, i když ho ptáci zřejmě už přichystali pro vajíčka, protože ho měli vystlané pružnou rohožkou spletenou z jemných kořínků. Popošli jsme kousek dál podle skaliska a brzy jsme narazili na další dvě hnízda. Jedno bylo stejně jako to předchozí úplně hotové a druhé napůl rozestavěné, ale nikde ani stopy po mláďatech nebo po vejcích.

»Když schováme, pták do chvilky pšišel, páne,« řekl Elias.

»Víš to jistě?« zeptal jsem se pochybovačně.

»Ano, páne, určitě, páne.«

»Tak dobře, chvilku počkáme.«

Elias nás zavedl k místu, kde byla v útesu vyhloubená jeskyňka, jejíž ústí téměř zakrýval obrovský balvan; za touto přirozenou zástěnou jsme se přikrčili. Měli jsme krásný výhled na skalní sráz s hnízdy, přitom jsme byli ve stínu a kamenná stěna před námi nás skoro úplně skrývala. Usadili jsme se a čekali.

Slunce se už chýlilo k západu a v pralese se začalo šeřit. Obloha probleskující změtí listí a lián nad našimi hlavami se zbarvila do zelena a zkropily ji zlaté skvrnky, jako kdyby mezi stromy prokukovaly slabiny obrovského draka. Pak se začaly ozývat zvuky typické pro večer v tropech. V dálce bylo slyšet rytmické praskání, jak tlupa kočkodanů skákala na cestě k nocležišti ze stromu na strom; připomínalo to prudký příboj tříštící se o skalnaté pobřeží. Praskot místy přerušovaly výkřiky ›oink…oink‹. Kočkodani přeběhli někde pod námi při úpatí kopce, ale podrost byl tak hustý, že jsme je ani nezahlédli.

Za nimi následovala jako obvykle svita zoborožců, a jak létali ze stromu na strom, jejich křídla neuvěřitelně hlasitě pleskala. Dva vrazili do větví nad námi a jejich siluety se usadily na pozadí zelené oblohy. Ptáci se dali do dlouhé a složité konverzace: pokyvovali a pohupovali hlavami, kníkali, hystericky na sebe troubili a rozvírali obrovské zobáky. Jak se jejich fantastické hlavy se zobáky, na nichž seděly helmice ve tvaru párku, houpaly a kývaly proti obloze, vypadaly jako tajuplné masky ďáblů z nějakého cejlonského tance.

Věčná píseň hmyzího orchestru s příchodem tmy zesílila přinejmenším tisíckrát a zdálo se, že se jí rozeznělo celé údolí pod námi. Někde zakvákala dlouze, hrčivě rosnička, pak na chvíli utichla, jako kdyby vrtala miniaturní elektrickou vrtačkou díru do stromu a musela vždycky počkat, až jí vychladne vrták. Najednou jsem zaznamenal nový zvuk. Nikdy předtím jsem nic podob-

ného neslyšel, a tak jsem se tázavě podíval na Eliase.

Strnul a zahleděl se do temné sítě lián a listí, která nás obklopovala.

»Co je to?« zašeptal jsem.

»Ten pták, páne.«

První výkřik zazněl dost daleko pod námi, ale potom se mnohem blíž ozval další. Byl to podivný zvuk, který lze – i když nepřesně – přirovnat k ostrému zaňafání pekinčíka, jenomže byl mnohem měkčí a naříkavější. Uslyšeli jsme ho znovu a pak ještě jednou, ale třebaže jsme napínali oči do šera, ptáka jsme stejně neviděli.

»Myslíš, že je to *Picaharthes?«* zašeptal Bob.

»Nevím… Tohle jsem ještě nikdy neslyšel.«

Chvíli bylo ticho, ale pak se to najednou ozvalo zase, tentokrát velice blízko. Leželi jsme za balvanem úplně bez hnutí. Nedaleko před námi rostl asi deset metrů vysoký stromek ohnutý pod tíhou liány tlusté jako provaz od zvonu. Ovíjela se kolem stromku ve smyčkách a její hlavní stonek se skrýval v listí některého stromu opodál. Všechno ve výhledu před námi bylo tmavé a nezřetelné, ale stromek obtočený svou vražednou milostnicí liánou stál osvětlený posledními paprsky zapadajícího slunce, takže celá scéna vypadala jako pečlivě vyvedené divadelní pozadí. A jako kdyby se na tom miniaturním jevišti zvedla opona, objevil se před námi znenadání nefalšovaný živý *Picaharthes.*

Říkám znenadání a myslím to doslova. Zvířata a ptáci se v pralese obvykle přiblíží tak tiše, že se před vámi zjeví náhle a zcela nečekaně, jako když někdo mávne kouzelným proutkem. Tlustá liána spadala z vršku stromu v obrovské smyčce a na té se objevil pták, kolébaje se lehce jako na bidýlku s hlavou nakloněnou na stranu, jako kdyby něčemu naslouchil. Vidět divoké zvíře v jeho přirozeném prostředí je opravdu zážitek, ale pozorovat

něco, o čem víte, že je naprostá rarita, kterou, jak je vám dobře známo, měla před vámi možnost vidět jen hrstka lidí, je zážitek, který má navíc zvlášť vzrušující příchuť. A tak jsme s Bobem leželi a s fanatickým a chtivým pohledem filatelistů, kteří právě objevili v dětském albu modréh o Mauricia, zírali na *Picahartha.*

Byl velký asi jako kavka, ale jeho buclaté tělíčko svou ladností připomínalo kosa. Měl dlouhé silné nohy a velké, očividně bystré oči. Na prsou byl jemně smetanově žlutý, záda a dlouhý ocas se skvěly nádhernou, světlounkou, jakoby pudrem poprášenou břidličnou šedí. Okraj křídel byl černý a tvořil jakousi dělící čáru, jež dávala krásně vyniknout barvě prsou a zad. Naši pozornost však okamžitě upoutala hlava. Nebylo na ní jediné pírko. Čelo a vršek hlavy měly jasnou blankytně modrou barvu, temeno zářilo ostře růžovou, kdežto tváře a spánky byly černé. Na holohlavého ptáka je obyčejně dost odpuzující pohled, protože vypadá, jako by trpěl nějakou ošklivou nevyléčitelnou nemocí, ale *Picaharthovi* ta tříbarevná hlava obrovsky slušela, jako kdyby na ní měl korunu.

Pták chviličku balancoval na liáně, potom sletěl na zem a neuvěřitelně obrovskými skoky se začal promenovat mezi balvany sem a tam. Nešlo o obyčejné ptačí poskakování, protože vylétal do vzduchu, jako kdyby měl místo silných nohou pružiny. Potom zmizel z dohledu někde mezi balvany a uslyšeli jsme ho volat. Z vrcholku skaliska přišla téměř okamžitě odpověď, a když jsme se podívali nahoru, spatřili jsme na větvi nad sebou dalšího *Picahartha,* jak nakukuje dolů do hnízd na skalní stěně. Najednou opsal kruh a slétl níž, přistál na okraji jednoho hnízda, rozhlédl se, potom se sklonil a urovnal kořínek tenký jako vlásečnice, který se uvolnil z hnízda. Pak vyskočil do vzduchu – jinak se to prostě popsat nedá – a střemhlav se snesl z kopce do temného pralesa.

Mezi balvany se vynořil ten druhý, odletěl za ním a zakrátko jsme slyšeli, jak na sebe naříkavě volají mezi stromy.

»Tak,« řekl Elias, vstal a protáhl se. »Šel pryč.«

»To už se nevrátí?« zeptal jsem se a začal si masírovat přesezenou nohu.

»Ne, páne. Šel do lesa na větev, kde chodí spát. Zejtra pšišel zpátky pracovat na domě.«

»No tak to se klidně můžeme vrátit do Eshobi.«

Sestup z kopce byl podstatně rychlejší než výstup. Pod baldachýnem stromů byla už taková tma, že jsme často uklouzli a museli urazit značně dlouhé vzdálenosti na zádech, přičemž jsme se zoufale chytali okolních stromů a kořenů ve snaze ten sešup nějak zpomalit. S modřinami, poškrábaní a od hlavy až k patě umazaní od prsti jsme se nakonec vynořili na hlavní ulici v Eshobi. Byl jsem v povznesené náladě, protože jsem viděl živého *Picahartha,* ale zároveň mě skličovala myšlenka, že nemáme ani nejmenší naději chytit nějaké mládě. Setrvávat v Eshobi bylo očividně zbytečné, a tak jsme se rozhodli, že se druhý den vydáme zpátky do Mamfe a pokusíme se cestou něco chytit.

Nejlepší způsob, jak lovit v Kamerunu živá zvířata, je vykuřovat duté stromy, a já si cestou do Eshobi všiml několika obrovských dutých stromů, jež podle mého stály za prozkoumání. Druhý den časně ráno jsme sbalili a poslali nosiče s naším nádobíčkem napřed. Pak jsme se v doprovodu Eliase a tří dalších lovců z Eshobi vydali s Bobem pohodlnějším tempem za nimi.

K prvnímu stromu to bylo pralesem asi pět kilometrů. Stál kousek od cesty, byl pětačtyřicet metrů vysoký a větší část kmene měl dutou jako bambus. Vykouřit dutý strom je hotové umění. Je to zdlouhavý a někdy i dost složitý proces. Než se člověk do takové komplikované

záležitosti pustí, měl by si pokud možno zjistit, je-li uvnitř stromu něco, co vůbec stojí za to vykuřovat. Má-li strom u země ve kmeni velkou díru, a většinou ji má, pak je to poměrně jednoduché. Strčíte prostě hlavu dovnitř a řeknete někomu, aby zatloukl do kmenu holí. Jsou-li uvnitř nějací živočichové, uslyšíte – až ozvěna utichne – jak se nepokojně hýbou, a i když je neuslyšíte, potvrdí vám jejich přítomnost sprška na prach ztrouchnivělého dřeva, která se snese seshora. Jakmile zjistíte, že ve stromě skutečně něco je, musíte dalekohledem pozorně prohlédnout vršek stromu a pokusit se najít všechny únikové otvory, které je pak třeba zakrýt sítěmi. Když je tohle všechno hotovo, vyleze jeden lovec nahoru na strom zachraňovat zvířata, jež se tam chytnou; díry ve kmeni u země se ucpou. Potom zapálíte oheň a teď přijde nejriskantnější část celé operace, protože vnitřek stromů je obvykle suchý jako troud, a není-li člověk dost opatrný, může mu celý strom shořet jako papír. Nejdřív se tedy ze suchých větviček, mechu a listí musí rozdmýchat malý ohníček a jakmile se pořádně rozhoří, je třeba na něj opatrně přikládat další a další zelené listí, až oheň přestane plát a vydává jen šedivý sloup štiplavého kouře, který dutý kmen vtáhne úplně jako komín. A pak už se může stát cokoli a obvykle se to taky stane, protože duté stromy často skrývají fantastickou sbírku obyvatel od prskajících kober až po cibetky, od netopýrů po obrovské slimáky. Celé kouzlo a vzrušení kolem vykuřování stromu tkví v tom, že si člověk nikdy nemůže být jistý, co v příštím okamžiku vyleze ven.

S prvním stromem, který jsme vykouřili, jsme neměli nijak závratný úspěch. Jediné, co jsme chytli, bylo pár vrápenců, jejichž čumáčky silně připomínaly chrliče na kašnách, tři obří stonožky, které vypadaly jako frankfurtský párek s třešničkami nožiček na spodní straně, a malý

šedivý plch, který kousl jednoho lovce do palce a utekl. A tak jsme sundali sítě, uhasili oheň a pokračovali v cestě.

Další dutý strom byl o hodně vyšší a měl obrovský obvod. U země byla velikánská puklina ve tvaru kostelních vrat a do temného vnitřku kmene se mohli pohodlně postavit čtyři lidé. Prohlédli jsme si zdola dutinu a zabušili do kmene mačetou; shora se nám dostalo odměny v podobě nezřetelného šramotu a do obličeje a do očí se nám sneslo zpráchnivělé dřevo. Ve stromě zřejmě něco bylo. Největší problém byl dostat na vrcholek nějakého lovce, aby zakryl únikové díry, protože kmen se tyčil asi šestatřicet metrů k obloze rovně jako svíčka. Nakonec jsme svázali dohromady všechny tři provazové žebříky, které jsme měli s sebou, a k jednomu konci jsme přivázali pevný lehký provaz. Pak jsme konec provazu zatížili a metali jím do zelené klenby, až nás bolely ruce, dokud konečně nepřepadl přes větev a my mohli žebříky vytáhnout nahoru a zajistit je. A potom, když byly sítě na vrcholku i u kořenů připravené, zapálili jsme u paty kmene oheň, poodstoupili a čekali na výsledek.

Obvykle člověk musí čekat čtyři až pět minut, než kouř pronikne do každé skulinky stromu a začne se něco dít, ale v tomto případě se výsledek dostavil téměř okamžitě. Nejdřív se objevili hnusní tvorové, kterým se říká pološtíři. Jejich dlouhé zalomené nohy mají rozpětí polévkového talíře a celé tělíčko vypadá jako hrůzný pavouk, kterého přejel parní válec a splácl ho na papír. To jim umožňuje lézt do štěrbinek a vynořovat se velmi nepříjemným způsobem ze skulin, do nichž by se žádný jiný tvor nedostal. Kromě toho umějí klouzat po povrchu dřeva jako po ledě, a to rychlostí přímo neuvěřitelnou. Právě proto, že se pohybují tak rychle a tiše, i díky spoustě nohou, jsou pološtíři tak odpuzující, že člověk před nimi musí instinktivně couvnout, i když ví, že jsou úplně ne-

škodní. Když se tedy z jakési škvíry jako kouzlem vynořil první, a jak jsem stál opřený o strom, přeběhl mi po nahé ruce, mělo to na mě mírně řečeno demoralizující účinek. Ledva jsem se z toho vzpamatoval, už začali hromadně evakuovat všichni ostatní obyvatelé stromu. Do sítí sebou pláclo pět tlustých šedivých netopýrů, zůstali viset, zuřivě pištěli a vztekle vraštili čumáčky. Pak k nim rychle přibyly dvě zelené lesní veverky s bezovými kruhy kolem očí a s ostrým zuřivým chrochtáním se zmítaly v okách sítě, zatímco my se je snažili vymotat a nenechat se při tom kousnout. Potom následovalo šest šedých plchů, dvě veliké nazelenalé krysy s oranžovým čumákem a zadkem a jedna štíhlá zelená zmije křovinná s obrovskýma očima, která s lehce uraženým výrazem klidně proklouzla oky sítě, a dřív než se někdo z nás vzpamatoval, aby ji chytil, zmizela v křoví.

Všude panoval neuvěřitelný hluk a zmatek. Kolem poskakovali ve spirálách kouře domorodci, pokřikovali na sebe různé rady, jimž nikdo nevěnoval nejmenší pozornost, když je něco kouslo, ječeli jako v posledním tažení, šlapali si na nohy a rozverně a bez ohledu na vlastní bezpečnost máchali mačetami a holemi. Muž hlídkující na vršku se taky obrovsky bavil, pokřikoval, ječel a poskakoval ve větvích s takovou vervou, že jsem jen čekal, kdy se zřítí na zem. Oči nám slzely, plíce jsme měli plné kouře, ale pytle se plnily hemžícím se a zmítajícím se nákladem. Nakonec vylezl poslední obyvatel stromu, kouř se rozplynul a my si mohli dát cigaretu a prohlédnout si vzájemně rány utržené v čestném klání. Zatím spustil muž na vršku po dlouhých provazech dva pytle s úíovkem a pak se chystal vrátit na zem sám. Převzal jsem pytle velice opatrně, protože jsem nevěděl, co v nich je, a potom jsem vyzvídal na bojovníkovi seshora, jak pochodil.

»Co máš v tom pytli?« zeptal jsem se.

»Žvíže, páne,« odpověděl inteligentně.

»To vím, ale jaké?«

»Áá! Nevěděl, jak mu pán žíká. Jako krysa, ale má kšídla. Taky tam žvíže, co má oči moc velký jako člověk, páne.«

Najednou se mě zmocnilo vzrušení.

»Má ruce jako krysa nebo jako opice?« zakřičel jsem.

»Jako opice, páne.«

»Co je to,« otázal se Bob se zájmem, když se potýkal s provázkem, jímž byly pytle zavázané,

»Ještě to nevím jistě, ale myslím si, že je to komba… jestli ano, tak to může být jen jeden ze dvou druhů a oba jsou vzácné.«

Po přímo nekonečném zápolení jsem grovázek rozvázal a opatrně pytel otevřel. Zevnitř na mě zíral drobný hezký šedý obličejík s ušima přitisknutýma na spáncích dozadu jako vějíře a s dvěma velikýma zlatistýma očima, jež se na mě dívaly se zděšeným výrazem staré panny, která právě objevila v koupelně mužského. Tvoreček měl velké člověčí ruce s dlouhými štíhlými kostnatými prsty. Všechny kromě ukazováčku měly drobné ploché nehty, které vypadaly jako po pečlivé manikúře, ale na ukazováčku rostl zahnutý dráp, jenž na té lidské ruce vypadal zcela nepatřičně.

»Co je to?« zeptal se Bob tlumeně, když viděl, jak na to stvoření blaženě zírám.

»Tohle,« prohlásil jsem nadšeně, »tohle je zvířátko, které se pokaždé v Kamerunu pokouším dostat. Je to komba – *Euoticus elegantulus,* hrozná vzácnost, a jestli se nám podaří dovézt ji do Anglie, bude první svého druhu v Evropě.«

»Páni,« řekl Bob, na kterého to udělalo patřičný dojem.

Ukázal jsem kombu Eliasovi.

»Znáš tohle zvíře, Eliasi?«

»Ano, páne, znáš.«

»Po tomhle zvířeti moc toužím. Když mi jich přineseš víc, zaplatím ti jednu libru, rozumíš?«

»Rozumíš, páne. Ale, páne, víš, ten žvíže chodí ven v noci. Musíš hledat se světlem.«

»Dobře, řekni všem lidem z Eshobi, že za něj zaplatím jednu libru, rozumíš?«

»Ano, páne, žeknu.«

»A teď,« řekl jsem Bobovi a pečlivě jsem utáhl pytel s drahocenným úlovkem, »teď se rychle vrátíme do Mamfe a dáme ji do nějaké slušné klece, abychom si ji mohli pořádně prohlédnout.«

Sbalili jsme si věci a rychlým pochodem se vydali lesem k Mamfe, ale pořád jsme se zastavovali a otvírali pytel, abychom se ujistili, že naše vzácná kořist má dost vzduchu a že nám ji nějaký hrůzostrašný *juju* neodčaroval. Kolem oběda jsme dorazili do Mamfe, vpadli jsme do domu a hned jsme svolávali Jacquii a Sophii, ať se na tu vzácnost přijdou honem podívat. Opatrně jsem pytel otevřel, komba vystrčila hlavičku a jednoho po druhém si nás ohromnýma očima prohlížela.

»Ta je ale roztomilá!« vykřikla Jacquie.

»No není hezoučká!« zvolala Sophie.

»To bych řek,« odpověděl jsem pyšně, »je to…«

»Jak jí budeme říkat?« zeptala se Jacquie.

»Budeme jí muset vymyslet nějaké hezké jméno,« řekla Sophie.

»Je strašně vzácná…« začal jsem.

»Co třeba Mrkáček?« navrhla Sophie.

»Ne, jako mrkačka nevypadá,« odpověděla Jacquie a kriticky si kombu prohlížela.

»Je to *Euoticus*…«

»A Chundelka?« zeptala se Sophie.

Otřásl jsem se.

»Když už ji musíte mocí mermo nějak pojmenovat, říkejte jí Kuliočka,« navrhl jsem.

»To je ono!« zvolala Jacquie. »To jí sedí.«

»No tak,« prohlásil jsem, »to se mi ale ulevilo, že jsme ji úspěšně pokřtili. A co takhle nějakou klec?«

»Ále, jedna by tady byla,« odpověděla Jacquie, »jen se nestarej.«

Přendali jsme zvířátko do klece. Přičaplo na podlaze a s neutuchající hrůzou na nás zíralo.

»Ta je ale roztomilá!« opakovala Jacquie.

»Ty jsi ale cicinta loztomilá, viď?« zavrkala Sophie.

Povzdychl jsem si. Ačkoli má žena i má sekretářka ode mě dostaly dobrou školu, vypadalo to, že pokaždé, jakmile uvidí něco chundelatého, musí prostě hned začít odporně cukrovat.

»Hele,« řekl jsem rezignovaně, »co kdybyste tu cicintu nakrmily? A ta dluhá cicinta loztomilá teď půjde dovnitř a dá si panáčta džinýčtu.«

NÁVRAT DO BAFUTU

DORUČENO POSLEM

Drahý příteli,
jsem rád, že už jsi tu zas. Buď mi přivítán. Až po té cestě spočineš v pokoji, odejdi za mnou na návštěvu.

Tvůj drahý přítel
Bafutský Fon

Po příjezdu z Eshobi jsme s Jacquií naložili na nákladák klece se zvířaty, která jsme až dosud chytili, a vydali se do Bafutu. Boba a Sophii jsme nechali ještě na nějaký čas v Mamfe, aby se pokusili získat další živočichy deštného pralesa.

Cesta z Mamfe do hor je dlouhá a únavná, ale nikdy mě nepřestala ani na chvíli fascinovat. Zpočátku cesta mamfeským údolím vede hustým pralesem. Auto řvalo a kodrcalo po červené cestě mezi gigantickými stromy, které byly ověšené popínavými rostlinami a liánami. Mezi nimi tu a tam přelétla nepočetná hejna pronikavě troubících zoborožců a občas se zablýskla nachově červená křídla párku nefritově zelených turaků. Na uschlých stromech u silnice soupeřily oranžové, modré a černé ještěrky s droboučkými ledňáčky o to, kdo najde mezi nachovými a bílými květy popínavých rostlin víc pavouků, kobylek a jiných šťavnatých pochoutek. Na dně každého maličkého údolí tekl úzký potůček překlenutý vrzavým dřevěným můstkem, a když po něm naše auto předrnčelo, zvedla se z vlhké země kolem vody obrovská oblaka motýlů a chvilku kroužila kolem kapoty.

Po několika hodinách začala cesta pralesem stoupat. Zprvu se téměř neznatelně vinula dlouhými oblouky a při krajích se tu a tam objevovaly obrovité kapradiny, jako kdyby z nízkého podrostu mávnutím kouzelného proutku tryskaly zelené fontány. Jak jsme jeli výš, ustupoval místy prales sluncem vybělené savaně.

A pak pozvolna, jako kdybychom svlékali tlustý zelený kabát, začal prales řídnout a na jeho místo se vedrala savana. Sluncem opilé ještěrky přebíhaly vesele přes cestu a z křoví vzlétala jako sprška jisker z obrovského

táboráku hejna drobných pěnkavek. Nákladák se otřásal a rachotil, a když z posledních sil šplhal na vrchol stoupání, valila se z chladiče pára. Za námi ležel v miliónech odstínů zeleně mamfeský prales a před námi se rozprostírala savana, stovky kilometrů zvlněné pahorkatiny, jejíž zlatavé, zelené hřbety zalité sluncem a laskané stíny mraků se táhly do daleka až k nejzazšímu matnému horizontu. Řidič vyjel na vršek, auto se s trhnutím zastavilo a nás i naše svršky zahalil oblak zvířeného červeného prachu. Řidič se usmál širokým šťastným úsměvem člověka, kterému se podařilo něco velkolepého.

»Proč stojíme?« chtěl jsem vědět.

»Jdu vyčůrat,« vysvětlil nám otevřeně a zmizel ve vysoké trávě u silnice.

Vylezli jsme s Jacquií z rozpálené kabiny a šli se podívat ke korbě, jak se vede zvířatům. Phillip, usazený strnule jako pravítko na plachtě, k nám obrátil obličej jasně červený od prachu. Jeho tyroláček, který měl při odjezdu jemnou, perlově šedou barvu, byl také zářivě červený. Phillip prudce kýchl do zeleného kapesníku a vyčítavě na mě pohlédl.

»Strašně moc prach, páne,« zařval na mě pro případ, že by mi ta skutečnost snad unikla.

Byli jsme s Jacquií zepředu z kabiny uprášení skoro stejně jako on, a tak jsem neměl chuť plýtvat soucitem.

»Jak se vede zvířatům?« zeptal jsem se.

»Dobže, páne. Ale ten vopic, páne, moc moc tvrdohlavej.«

»Proč, co je s ní?«

»Uloupal mi polštáš,« prohlásil Phillip rozhořčeně.

Nakoukl jsem do klece Ticky, samičky černonohé promyky. Zpestřila si nudné cestování tím, že prostrčila packu mřížemi a nenápadně si do klece přitáhla polštářek, jenž byl součástí lůžkovin našeho kuchaře. Teď seděla v

závějích peří na tom, co z něho zbylo, a tvářila se velmi samolibě a spokojeně.

»Nic si z toho nedělej,« utěšoval jsem Phillipa, »koupím ti nový. Ale hlídej ostatní věci, ano? Aby je neuloupila taky.«

»Ano, páne, budu hlídat,« odpověděl Phillip a vrhl na peřím zasypanou Ticky záštiplný pohled.

Jeli jsme dál zelenou, zlatou a bílou savanou pod modrou oblohou, pod kterou se jako slaboučká přadénka ovčí vlny rozběhly chomáčky bílých mraků utkaných větrem. V téhle krajině vypadalo všechno jako dílo větru. Vítr vyřezal a vymodeloval obrovské vrstvy šedých skalisek do fantastických podob, zprohýbal dlouhou trávu do nehybných vln a zkřivil, ohnul a zdeformoval mladé kmínky. Celý kraj se vzdouval a zpíval větrem, který tiše šuměl v trávě, praskal a kvílel mezi mladými stromky, houkal a lomozil kolem vysokých skalních říms.

Blížili jsme se k Bafutu, a když se den schyloval k západu, začala obloha zlátnout. Jakmile slunce zapadlo na nejzazši okraj hor, zahalil celý svět chladný zelený soumrak a pak, když se úplně zešeřilo, projelo auto s hukotem poslední zatáčkou a zastavilo v samém středu Bafutu, u sídla bafutského Fona. Nalevo ležel rozlehlý dvůr a za ním shluk chatrčí, kde žily Fonovy ženy a děti. Tomu všemu kralovala velká chýše, v níž přebýval duch Fonova otce a ještě spousta jiných duchů. Rýsovala se proti noční obloze jako nestvůrný úl zčernalý časem. Napravo od cesty seděl na vysokém břehu Fonův dům podobný dvoupatrové italské vile, celý z kamene a s hezkou taškovou střechou. Měl tvar krabice od bot a podél obou pater se táhla široká veranda obrostlá bougainvillejemi, jež byly obsypané růžovými a cihlově červenými květy.

Unaveně jsme se vysoukali z auta, abychom dohlédli, jak se budou klece vykládat a rovnat na hořejší verandu.

Potom jsme vyložili a odnesli ostatní věci, a zatímco jsme se chabě pokoušeli smýt ze sebe aspoň částečně červený prach, popadl Phillip to, co zbylo z jeho lůžkovin, krabici s kuchyňským nádobím a potravinami a jako vojenská hlídka, jež jde potlačit bezvýznamnou, leč přece jen nepříjemnou vojenskou vzpouru, odpochodoval rychlým, strnulým krokem do kuchyňských prostor.

Sotva jsme nakrmili zvířata, objevil se znovu s překvapivě dobrým jídlem. Když jsme se najedli, padli jsme do postele a spali jako zabití.

Druhý den ráno jsme šli za chladného úsvitu složit poklonu svému hostiteli, bafutskému Fonovi. Přešli jsme velký dvůr a ponořili se do spleti miniaturních náměstí a uliček mezi chatrčemi Fonových žen. Za chvilku jsme se ocitli na malém prostranství stíněném obrovskou guajávou, kde stál Fonův dům, lemovaný po jedné straně širokou verandou. Nahoře na schodech na verandě nás čekal můj přítel, bafutský Fon. Stál vysoký a štíhlý, oblečený do prostého bílého hábitu s modrým vyšíváním a na hlavě měl malou čepičku stejných barev. Napřahoval obrovskou štíhlou ruku k přivítání a obličej mu zářil radostným rozpustilým úsměvem, který jsem tak dobře znal.

»Buď zdráv, příteli,« zavolal jsem a pospíchal po schodech k němu.

»Vítej mi, vítej… tak jsi se došel… vítej,« vykřikl, vzal mou ruku do své velké dlaně, dlouhou paží mě objal kolem ramen a láskyplně mě poplácal.

»Jak se vede, příteli?« zeptal jsem se a pohlédl mu vzhůru do obličeje.

»Dobže, dobže,« odpověděl s úsměvem.

Měl jsem dojem, že to je slabý výraz; doslova kvetl. Když jsem se s ním před osmi lety setkal poprvé, bylo mu dobře přes sedmdesát a zdálo se, že uplynulá léta na

něm zanechala méně stop než na mně. Představil jsem mu Jacquii a v duchu jsem se bavil kontrastem mezi nimi. Sto devadesát centimetrů vysoký Fon vypadal ve své róbě ještě vyšší než ve skutečnosti. Culil se z výšky na Jacquiiných sto pětapadesát a její dlaň se ztrácela v hlubinách jeho obrovské hnědé tlapy jako ručka dítěte.

»Jdeme, chodíme dovnič,« řekl, vzal nás za ruce a vedl do domu.

Vevnitř bylo všechno přesně takové, jak jsem si pamatoval. Byla to příjemná chladná místnost s levhartími kůžemi na podlaze a s překrásně vyřezávanými dřevěnými pohovkami, na nichž se vršily hory polštářů. Sedli jsme si a jedna z Fonových manželek přišla s podnosem se sklenicemi a pitím. Fon nalil do všech sklenic pořádnou dávku skotské a se zářivým úsměvem nám je podal. Změřil jsem si deset centimetrů neředěného alkoholu ve sklenici a povzdychl si. Bylo mi jasné, že ať už se Fon za mé nepřítomnosti bavil čímkoli, rozhodně se nestal členem spolku abstinentů.

»Nasraví,« řekl a jedním lokem sprovodil ze světa půlku sklenice.

Jacquie a já jsme upíjeli umírněněji.

»Příteli,« řekl jsem, »jsem strašně moc rád, že tě zase vidím.«

»Rád! Ty?« odpověděl Fon, »já tě viděl rád. Když mi žeklo že znova pšišel do Kamerunu, já strašně moc rád.« Obezřetně jsem upil.

»Někdo mi řekl, že se na mě zlobíš, že jsem napsal knihu jak jsme si tenkrát užili. Bál jsem se vrátit do Bafutu,« řekl jsem.

Fon se zamračil.

»A kterej ti to žíká?« dotazoval se zuřivě.

»Jeden Evropan.«

»Pchá! Evropan!« odpověděl Fon a pokrčil rameny, ja-

ko kdyby ho překvapovalo, že vůbec můžu věřit něčemu, co řekne běloch.

»Určitě lehal.«

»To je dobře,« prohlásil jsem a velice se mi ulevilo. »Když jsem si pomyslel, že se zlobíš, bylo mi smutno.«

»Ne, kdepak, já tě nezlobím,« odpověděl Fon, a než jsem ho mohl zarazit, nalil mi do sklenice dalšího lomcováka skotské.

»Ta kniha, co ty psal… já ho líbil… skrz tebe moje jméno došlo na celej svět… všechny různý lidi věděli moje jméno… to je fajn.«

Znovu jsem si uvědomil, že jsem Fona podceňoval. Očividně dobře věděl, že jakákoli publicita je lepší než žádná.

»Dívej,« pokračoval, »spousta, spousta lidů chodila sem do Bafutu, samý různý jiný lidi, a všechny ukazujou ta kniha a ta má vevnič moje jméno… to mi líbí.«

»Ano, to je pěkné,« souhlasil jsem poněkud zaraženě. Neměl jsem ani ponětí, že jsem z Fona nevědomky udělal slavného literárního hrdinu.

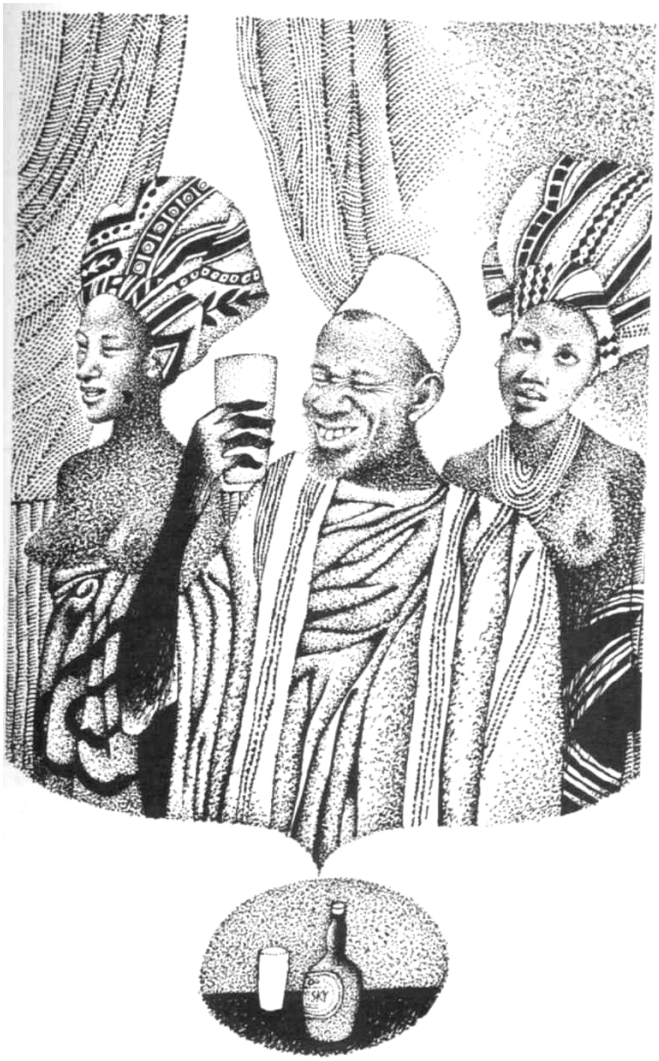
»Já tenkrát jezdil do Nigérie,« řekl a prohlížel si zamyšleně proti světlu láhev skotské, »jezdil do Lagosu potkat tu ženskou králku a všechny ty lidi z Evropy, voni měli ta tvoje kniha. Moc moc lidů chce, aby já psal moje jméno dovnič tvojí knihy.«

Zíral jsem na něj s otevřenou pusou. Představa, jak Fon sedí někde v Lagosu na autogramiádě a podpisuje výtisky mé knihy, mi úplně vyrazila dech.

»A líbila se vám královna?« zeptala se Jacquie.

»Co? Líbila? Moc mně líbila. Vona fajn ženská. Je hodně moc malá stejně jako ty. Ale vona silná. Cha! Ta ženská ta moc silná.«

»A jak se ti líbila Nigérie?« otázal jsem se.

»Nelíbila,« prohlásil Fon sveřepě. »Moc strašný horko. Slunce, hodně moc slunce, já jsem potil a potil. Ale tahle králka, ta silná… chodila, chodila a nikdy nepotila. Fajn ženská.«

Při vzpomínce se zachichotal a bezmyšlenkovitě nám všem nalil další sklenici.

»Já tý králce dal zuby vod slona,« pokračoval. »Ty je viděl?«

»Ano, viděl,« odpověděl jsem a připomněl si nádherný kel, který daroval Kamerun Jejímu Veličenstvu.

»Já dal ty zuby za všecky lidi, co z Kamerunu,« vysvětloval. »Ta králka sedí na nějaký židli a já opatrně chodím dát jí ty zuby. Vona si je veme. Pak všechny ty lidi z Evropy žíkají, že není dobrý na tu králku ukázat zadek, a všechny choděj zpátky. Já taky chodím zpátky. Cha! Jenže tam schod! Já bojím, že padám, ale chodím opatrně a vůbec nepadám… ale bojím moc.«

Při vzpomínce, jak šel před královnou po schodech pozpátku, se rozesmái, až se mu oči zalily slzami. »V Nigérii nehezky,« řekl. »Moc strašný horko… já potil.«

Všiml jsem si, že jak se zmínil o pocení, upřel oči na láhev, a tak jsem rychle vstal a řekl, že už skutečně musíme jít, protože nás čeká ještě spousta vybalování. Fon s námi vyšel na sluncem ozářený dvůr, uchopil nás za ruce a naléhavě se nám zadíval do očí.

»Večer vy zpátky,« řekl. »A my napijem, co?«

»Ano, večer,« ujisti jsem ho.

Zazubil se dolů ze své výšky na Jacquii.

»Večer ti budu ukazovat, jak dobže v Bafutu umíme bavit,« prohlásil.

»Dobře,« odpověděla Jacquie a statečně se usmála.

Fon nás elegantním mávnutím rukou propustil, pak se otočil a ubíral se zpátky do domu, zatímco my se plahočili k vile.

»Pochybuji, že se po té skotské vůbec dokážu podívat na snídani,« řekla Jacquie.

»Ale to přece nic nebylo,« zaprotestoval jsem. »To byl jen takový malý aperitivek, abys vesele vykročila do nového dne. Jen počkej večer.«

»Večer pít nebudu… Nechám to na vás,« prohlásila pevně. »Dám si jen jednu a konec.«

Když jsme po snídani podělkovali kolem zvířat, podíval jsem se náhodou přes zábradlí verandy a zjistil, že dole krátí po cestě k domu skupinka mužů. Když přišli blíž, všiml jsem si, že každý nese buď palmový košík, nebo kalebas ucpaný zeleným listím. Ani se mi nechtělo věřit, že by už nesli zvířata, protože než se zpráva roznese a lovci začnou chodit s úlovky, trvá to obvykle až týden. Jak jsem je tak se zatajeným dechem pozoroval, odbočili z cesty, začali stoupat po dlouhém schodišti na verandu a přitom si povídali a smáli se. Když došli na poslední schod, ztichli a pečlivě rozložili své zboží na podlahu.

»Vítejte, přátelé,« řekl jsem.

»Dobrý ráno, páne,« zazpívali s úsměvem.

»Tohle všechno je co?«

»Žvížata, páne,« odpověděli.

»Ale jak víte, že jsem přijel do Bafutu kupovat zvířata?« zeptal jsem se naprosto zmaten.

»Ále, páne, Fon žíkal,« odpověděl jeden z lovců.

»Panebože, jestli to Fon rozhlásil, ještě než jsme dorazili, budeme za chviličku zvířaty úplně zavalení,« řekla Jacquie.

»To jsme už teď,« odvětil jsem a prohlížel si košíky a tykve u nohou, »a to jsme ještě ani nevybalili klece. No ale snad to nějak zvládnem. Podíváme se, co přinesli.«

Sehnul jsem se, vzal jeden vak z palmového listí a zvedl ho.

»Kdo přinesl tohle?« zeptal jsem se. »To já, páne.«

»Co je vevnitř?«

»Velelka, páne.«

»Co je to velelka,« chtěla vědět Jacquie, když jsem začal vak rozvazovat.

»Nemám nejmenší tušení,« odpověděl jsem.

»A neměl by ses radši zeptat?« navrhla Jacquie prakticky. »Vždyť to klidně může být kobra nebo něco.«

»To máš pravdu,« souhlasil jsem a nechal provázek provázkem.

Obrátil jsem se k lovci, který mě dychtivě pozoroval.

»Jaké zvíře je ta velelka?«

»Malý, páne.«

»Je zlé? Kouše lidi?«

»Ne, páne, kdepak. Tohle velelka malá, páne… mimi.«

Vyzbrojen těmito vědomostmi jsem vak otevřel a nakoukl dovnitř. Na dně v hnízdě z trávy se kroutila a vrtěla malinká asi osmicentimetrová veverka. Nemohlo jí být víc než několik dní, protože měla ještě hladký, lesklý, jakoby plyšový kožíšek mláděte a byla ještě slepá. Opatrně jsem ji vyndal. Ležela mi na dlani a slabounce kvikala jako gumové hračičky z pouti, růžovou tlamičku otevřenou do ó jako zpěváček na kůru a drobounkými pacičkami mi hrabala po prstech. Trpělivě jsem čekal, až utichne příval antropomorfismů z úst mé ženy.

»No,« řekl jsem pak, »jestli chceš, tak si ji nech. Ale varuju tě, krmit ji bude úplné peklo. Jediný důvod, proč bychom to s ní snad mohli zkusit je, že je to mládě černouché a ta jsou dost vzácná.«

»Áále, vždyť ono to dopadne dobře,« prohlásila Jacquie optimisticky. »Je silná, tak máme napůl vyhráno.«

Povzdychl jsem si. Vzpomněl jsem si na nesčetná veverčí mláďata, s nimiž jsem se v různých částech světa musel potýkat, a jak jedno bylo pitomější a ještě umanutější umřít hlady než druhé. Obrátil jsem se k lovci.

»Tohle zvířátko, kamaráde, je moc pěkné, moc se mi líbí. Ale je mladé, viď? Co nevidět umře, že?«

»To jo, páne,« přitakal lovec zachmuřeně.

»Tak já ti teď zaplatím dva šilinky a dám papír. Ty sem přijdeš za dva týdny zpátky, rozumíš, a jestli tohle mimi bude naživu, tak ti zaplatím ještě pět šilinků. Souhlasíš?«

»Ano, páne, souhlasíš,« řekl lovec a radostně se zazubil.

Dal jsem mu dva šilinky, napsal potvrzení na dalších pět a pak jsem se díval, jak si ho pečlivě zastrkuje do záhybu v sarongu.

»Nesmíš ho ztratit,« řekl jsem. »Jestli ho ztratíš, nezaplatím.«

»Ne, páne, neztratíš,« ujistil mě s úsměvem.

»Ta je ale krásně vybarvená,« řekla Jacquie a pozorovala veverku v dlaních.

V tom jsem s ní naprosto souhlasil. Drobná hlavička byla jasně oranžová a za ouškama měla úhlednou černou obroučku, jako kdyby maminka veveřičku vůbec nemyla. Tělíčko měla na zádech zeleně žíhané, na bříšku bledě žluté a směšný ocásek byl navrchu tmavě zelený a na spodku ohnivě oranžový.

»Jak se bude jmenovat?« zeptala se Jacquie.

Pohlédl jsem na třesoucího se drobečka, který jí v dlani pořád ještě cvičil jako zpěváček na nedělní mši.

»Říkej jí jako ten lovec: Velelka mimi,« navrhl jsem.

A tak se z ní stala Velelka mimi, což jsme později zkrátili na Mimi, aby to bylo pohodlnější.

Zatímco jsem se zabýval problémem názvosloví, rychle jsem rozvazoval další vak, aniž jsem se lovce prozíravě zeptal, co v něm je. Takže když jsem ho nepředložené otevřel, objevil se malý, špičatý, jakoby krysí obličejík, do prstu mě kously ostré zoubky, ozval se pronikavý, zuřivý skřek a zvířátko zase zmizelo v hlubinách pytle.

»Co to proboha bylo?« zeptala se Jacquie.

Cucal jsem si prst a klel a všichni lovci sborem zpívali: »Nezlob, páne, nezlob,« jako kdyby nesli za mou hloupost kolektivní odpovědnost.

»Ten ďáblík je malá promyka,« odpověděl jsem. »Na to, že je tak malinká, je to pravděpodobně nejzuřivější tvor v Bafutu a ječí pronikavěji než kterýkoli jiný drobný živočich, jakého znám, kromě kosmanů.«

»Do čeho ji dáme?«

»Budeme muset vybalit nějaké klece. Ale dokud si neprohlédnu všechno, nechám ji ve vaku,« odpověděl jsem a znovu pytel pečlivě zavázal.

»To je prima, že máme dva různé druhy promyk,« řekla Jacquie.

»Jo,« přitakal jsem a sál si prst. »Senzace.«

Prohlédl jsem ostatní pytle, ale nebylo v nich nic lepšího než tři obyčejné ropuchy, jedna malá zelená zmije a čtyři snovači, které jsem nechtěl.

Když jsem se tedy zvířat i lovců zbavil, věnoval jsem se úkolu ubytovat malou promyku. Jedna z nejhorších věcí, jaká může člověka na výpravě za zvířaty potkat, je nemít připravené klece. Tuhle chybu jsem udělal na své první výpravě. Přestože jsme si tenkrát s sebou vzali spoustu nejrůznějšího vybavení, zapomněl jsem si pořídit hotové klece, protože jsem myslel, že budeme mít dost času postavit je až na místě. První příval zvířat nás proto zastihl naprosto nepřipravené, a než jsme je po čtyřiadvacetihodinovém úsilí všechny pořádně ubytovali, došla druhá várka a my byli tam, kde na začátku, jednu dobu jsem měl přivázáno k noze lehátka přinejmenším šest různých živočichů. Po této zkušenosti si vždycky prozíravě beru s sebou několik skládacích klecí, takže ať se stane cokoli, mám jistotu, že alespoň prvních čtyřicet až padesát zvířat mám kam dát. Složil jsem jednu z našich

speciálně zkonstruovaných klecí, vystlal ji suchými listy banánovníku a podařilo se mi do ní malou promyku přendat, aniž mě pokousala. Stoupla si doprostřed klece, zdvihla jednu drobnou packu, měřila si mě malýma lesklýma očkama a přitom ječela tak pronikavě, až nás uši brněly. Byl to zvuk tak ostrý a nervy drásající, že jsem v zoufalství hodil do klece velký kus masa. Promyka po něm skočila, zuřivě s ním zatřásla, aby se ujistila, že je to mrtvé, a pak si ho odnesla do kouta a dala se do jídla. Vřeštěla sice dál, ale chválabohu tlumeněji, protože měla plnou tlamičku. Postavil jsem klec vedle té, kterou obývala černonohá promyka Ticky, sedl jsem si a pozoroval je.

Na první pohled by nikoho ani nenapadlo, že obě zvířata jsou byť jen vzdáleně příbuzná. Přestože Ticky byla ještě mládě, měřila šedesát centimetrů na délku a dvacet na výšku. Měla tupý, jakoby psí obličej s tmavýma kulatýma, trochu vypoulenýma očima. Hlava, tělo a ocas byly sytě smetanově bílé, kdežto štíhlé nohy tmavě hnědé, skoro až do černá. Měla hladké, štíhlé a pružné tělo a připomínala mi pařížskou *belleamie,* jež na sobě nemá kromě dvou párů černých hedvábných punčoch ani nitku. Naproti tomu malá promyka měla do Pařížanky daleko. Včetně ocasu měřila asi dvacet pět centimetrů, měla drobný ostrý obličejík s malým kulatým růžovým čumáčkem a třpytivýma očkama barvy sherry. Kožíšek s dlouhými a hustými chlupy byl sytě čokoládově hnědý, tu a tam slabě zbarvený do ryšava.

Ticky, která byla tělem i duší *grande dame,* zírala ze své klece na nováčka s hrůzou v očích a fascinovaně pozorovala, jak nad tlustým krvavým kusancem masa vříská a vrčí. Sama byla jedlík velice vybíravý a zmlsaný a nikdy by ji ani ve snu nenapadlo jíst takhle nevychovaně, ječet a vřískat s plnými ústy a vůbec vyvádět, jako

kdyby se v životě pořádně nenajedla. Chvilku promyku pozorovala, pak si opovržlivě odfrkla, několikrát se elegantně zatočila do kolečka, lehla si a usnula. Malá promyka, kterou kritika její nevychovanosti nijak nevyvedla z míry, skřípala zubama a ječela nad posledními krvavými zbytky masa. Když spolkla poslední sousto a pečlivě prozkoumala podlahu, jestli snad nějaký kousek nepřehlédla, sedla si, chvíli se zuřivě škrábala, potom se stočila do klubíčka a usnula taky. Když jsme ji asi za hodinu vzbudili, abychom její hlas nahráli a zachovali budoucím generacím, rozvřískala se tak zuřivě a rozhořčeně, že jsme musiti mikrofon přenést na druhý konec verandy. Do večera jsme však s úspěchem nahráli nejen malou promyku, ale i Ticky, a navíc jsme stačili vybalit skoro všechna zavazadlo. Vykoupali jsme se, převlékli a navečeřeli s pocitem dobře vykonané práce.

Po večeři jsme se vyzbrojili lahví whisky a hojnou zásobou cigaret, vzali jsme tlakovou lampu a vydali se k Fonovi. Vzduch byl teplý a nehybný, prosycený vůní hořícího dřeva a sluncem spálené země. V trávě při kraji cesty cvrkali a vrzali cvrčci a v tmavých ovocných stromech kolem Fonova velkého dvora bylo slyšet, jak ve větvích houkají a pleskají křídly kaloňové. Na dvoře stálo v kruhu hejno Fonových dětí a hrálo nějakou hru, při které se tleská rukama a prozpěvuje, a někde v dálce za stromy duněl jako nepravidelný tlukot srdce bubínek. Prošli jsme spletí chatrčí všech manželek. Z každé zářil červený žár ohniště, z každé se linula těžká vůně pečených jamů, smažených banánů, dušeného masa nebo ostrý štiplavý zápach sušených solených ryb. Za chvilku jsme dorazili k Fonovu sídlu. Fon nás čekal na schodech, aby nás přivítal, tyčil se v šeru jako obr, a když nám podával ruku, jeho hábity šustěly.

»Vítej, vítej,« řekl s úsměvem, »pojď, pojdeme dovnič.«

»Nesu whisky, aby nám bylo veselo,« řekl jsem, když jsme vcházeli do domu, a zamával jsem lahví.

»Jú, to je dobže,« odpověděl Fon a zahihňal se. »Tahle vísky fajn věc, člověku pak dobže.«

Měl na sobě nádhernou šarlatovožlutou róbu, která v měkkém světle lampy svítila jako tygří kůže, a na štíhlém zápěstí mu visel tlustý, překrásně vyřezávaný náramek ze slonoviny. Sedli jsme si, tiše čekali a pozorovali vznešený obřad nalévání první sklenice. Potom, když už jsme všichni svírali v ruce půl sklenice neředěné whisky, Fon se k nám obrátil a obdařil nás širokým nezbedným úsměvem.

»Nasraví!« řekl a zvedl sklenici, »dneska večer bude veselo.«

A pak začal večer, který skončil opicí, na niž jsme ještě dlouho vzpomínali.

Hladina v láhvi klesala a Fon nám ještě jednou vyprávěl o své cestě do Nigérie, jak tam bylo vedro a jak strašně se potil. Znovu bezmezně vychvaloval Její Veličenstvo, protože, jak zdůraznil, on je tu přece doma, a přesto na něj horko citelně zapůsobilo, kdežto královna dokázala vypadat pořád půvabně, jako by se jí vedro vůbec netýkalo, a přitom toho musela vydržet dvakrát tolik. Fonova mnohomluvná a naprosto upřímná chvála mě dost udivovala, protože byl příslušníkem společnosti, která ženu nepovažuje za nic jiného než za víceméně užitečné domácí zvíře.

»Líbíš muziku?« otázal se Fon Jacquie, když bylo téma cesty do Nigérie zcela vyčerpáno.

»Ano,« odpověděla Jacquie. »Moc.« Fon se rozzářil.

»Pamatuješ moje muzika?« zeptal se mě.

»Ano, pamatuju. U tebe muzika pořád, příteli.«

Fon dlouze pobaveně zakokrhal.

»Ty psal o moje muzika do tvojí knihy, co?«

»Ano, máš pravdu.«

»A ty psal o tancování,« dostal se Fon k jádru věci »a jak jsme měli nádherně, že jo?«

»Ano, jak jsme tancovali, to bylo moc prima.«

»Chceš, já ukázám tvojí ženě, jaký tancování máme tady v Bafutu?« otázal se a namířil na mě dlouhým ukazováčkem.

»Ano, strašně moc.«

»Fajn, fajn… pojď, jdeme do tancovacího pokoje,« řekl, majestátně se zvedl a štíhlou rukou potlačil říhnutí.

Dvě z jeho žen, které až dosud tiše seděly v pozadí, se vrhly k nám, popadly podnos s pitím, a když nás Fon vedl přes náves k taneční síni, utíkaly před námi. Taneční síň byla velká čtvercová budova ne nepodobná radnici, jenomže měla hliněnou podlahu a několik málo miniaturních okének. Na jednom konci sálu stála řada proutěných křesel, která tvořila jakousi královskou lóži, a na stěně nad nimi visely zarámované fotografie různých členů královské rodiny.

Když jsme vstoupili do sálu, shromážděné manželky, bylo jich asi čtyřicet nebo padesát, vyrazily obvyklý pozdrav, podivné pronikavé zaskučení; hlasitě ječely a přitom se rychle plácaly rukama přes ústa. Málem jsme přišli o uši, protože přítomní hodnostáři se přidali, takže rámus ještě zesílil. Téměř ohlušeni přivítáním jsme se s Jacquií usadili Fonovi po boku do dvou křesel, před která nám postavili stolek s pitím. Fon se v křesle opřel a se širokým šťastným úsměvem se na nás zadíval.

»Teď pobavíme,« řekl, naklonil se dopředu a z právě načaté láhve nám každému nalil půl sklenice skotské.

»Nasraví,« řekl.

»Ať nám slouží,« odpověděl jsem bezmyšlenkovitě.

»Co je to?« zeptal se Fon se zájmem. »Prosím?« řekl jsem celý zmatený. »Ta věc, co žíkáš.«

»Á, myslíš, ať slouží?«

»Ano, ano, ta.«

»To se říká, když se pije.«

»To samý co nasraví?« otázal se Fon zvědavě.

»Ano, totéž.«

Chvilku tiše seděl, jen rty se mu pohybovaly, jak zřejmě porovnával přednosti obou přípitků. Pak opět zvedl sklenici.

»Ať složí,« řekl.

»Nasraví,« odpověděl jsem.

Fon se v křesle zaklonil a vybuchl v záchvatu veselí.

To už dorazila kapela. Tvořili ji čtyři mladíci a dvě Fonovy manželky s třemi bubny, dvěma flétnami a tykví plnou suché kukuřice, jejíž příjemný chrastivý zvuk připomínal maracasy. Hudebníci se přichystali v rohu sálu, pak několikrát na zkoušku uhodili do bubnů a vyčkávavě se zadívali na Fona. Fon, jenž se mezitím vzpamatoval z mého vtipu, velitelsky vyštěkl jakýsi příkaz a dvě ženy postavily doprostřed tanečního parketu malý stolek a tlakovou lampu. Bubny znovu nedočkavě zavířily.

»Pšíteli,« řekl Fon, »pamatuješ, když ty džív v Bafutu, že mě učil tancovat jako v Evropě?«

»Ano,« odvětil jsem, »pamatuju.«

Šlo o jeden večírek, na němž jsem nejdřív z plna hrdla užil Fonovy pohostinnosti a pak ukázal jemu, jeho rádcům a manželkám, jak se tancuje konga. Sklidil jsem tehdy bouřlivý úspěch, ale myslel jsem, že za osm let, jež od té doby uplynuly, na to Fon už dávno zapomněl.

»Já ti ukážu,« řekl Fon a oči mu zasvítily.

Vykřikl další rozkaz, na parket se přišouralo asi dvacet žen, stouply si kolem stolku do kruhu a každá se pevně chytla té před sebou kolem pasu. Pak zaujaly přikrčenou pozici, jež silně připomínala běžce chystajícího se ke startu, a čekaly.

»Co budou dělat?« zašeptala Jacquie.

Se vzrůstajícím veselím jsem je pozoroval.

»To je naprosto jasné,« odpověděl jsem zasněně. »Od té doby, co jsem odjel, je nutil tancovat kongu a teď nám předvedou, jak jim to jde.«

Fon zdvihl velkou ruku a kapela s nadšením spustila bafutský popěvek, který měl nepochybně rytmus kongy. Fonovy ženy, stále ještě tak divně skrčené, začaly kroužit kolem lampy a vždycky na šestou dobu, čelo svraštělé soustředěním, vykoply černýma nohama do strany. Vypadalo to rozkošně.

»Příteli,« řekl jsem celý dojatý, »dělají to moc pěkně.«

»Nádhera,« přitakala Jacquie s nadšením, »tančí hrozně hezky.«

»To je ten tancování, co jsi učil,« vysvětloval Fon.

»Ano, já vím.«

Fon se obrátil se zahihňáním k Jacquii: »Ten tvůj muž tak silnej… tancujem, tancujem, pijem… Ách!… My měli báječně.«

Muzikanti skončili každý pes jiná ves, Fonovy ženy na náš potlesk odpověděly plachým úsměvem, přestaly se krčit a vrátily se na své místo u stěny. Fon vykřikl jakýsi povel a mezi tanečnice rozdělili veliký kalebas palmového vína, přičemž každé nalili její díl do nastavených dlaní. Fon, inspirován tím pohledem, nám nalil taky.

»Ano,« vzpomínal dál, »tvůj muž manžel může moc tancování a pití.«

»Už moc nemůžu,« řekl jsem. »Už jsem starý.«

»Ne, ne pšíteli,« odpověděl Fon se smíchem. »Já starý, ty mladý.«

»Vypadáš mladší, než když jsem byl v Bafutu posledně,« řekl jsem a myslel to upřímně.

»To je proto, že máte spoustu manželek,« přidala se Jacquie.

»Co? Pchá!« vykřikl Fon pohoršené. »Já z moje ženy strašně moc unavenej.«

Zabodl zachmuřený pohled do řady žen stojících podél zdi a usrkl ze sklenice.

»Moje ženy mě strašně moc sekýrovaj,« pokračoval.

»Můj muž taky říká, že ho sekýruju,« odpověděla Jacquie.

»Tvůj manžel měl štěstí. Von si zažídil jen jednu ženu, ale já zažídil hodně,« odvětil Fon, »a ty mě požád sekýrovaj.«

»Ale manželky jsou velice užitečné,« prohlásila Jacquie.

Fon se na ni skepticky zadíval.

»Když člověk nemá manželku, nemůže mít děti… muži přece nemůžou mít děti,« řekla praktická Jacquie.

Fona ten postřeh tak rozveselil, že jsem čekal, kdy dostane infarkt. Ležel v křesle zakloněný a smál se, až plakal. Pak se posadil, a otřásaje se ještě záchvaty smíchu, utřel si oči.

»Ta ženská, ta tvoje manželka, to je hlava dobrá,« zachichotal se a nalil Jacquii na oslavu její inteligence obzvlášť velkou skotskou.

»Ty bys pro mě dobrá manželka,« řekl a zálibně ji pohladil po hlavě. »Ať složí.«

V té chvíli se zvenčí vrátili muzikanti, otírali si ústa a pak se očividně značně posilněni pustili do jedné z mých oblíbených bafutských písní, do Motýlího tance. Byla to příjemná zpěvná melodie. Fonovy ženy opět zaujaly místo na parketu a začaly rozkošně tančit. Stály v řadě, prováděly rukama i nohama drobné, ale velice složité pohyby, a pak se dvě ženy, jež tvořily čelo řady, chytly za ruce, poslední na konci odvířila až k nim, padla naznak a ty dvě spojené ruce ji zachytily a vymrštily znova na nohy. Tanec pokračoval, hudba hrála čím dál svižněji, ta-

nečnice, která zrovna představovala motýla, se točila čím dál rychleji a její družky ji vyhazovaly čím dál prudčeji. Když pak tanec dospěl k divokému vyvrcholení, Fon se za nadšených výkřiků obecenstva majestátně zvedl a přidal se na konec řady tanečnic. Vířil kolem nich, jeho šarlatové a žluté hávy se proměnily v rozmazanou barevnou skvrnu, a hlasitě přitom zpíval slova písně:

»Tančím a tančím a nikdo mě nedokáže zastavit,« zpíval jásavě, »ale musím dávat pozor, abych neklesl k zemi jako motýl.«

Točil se podél řady jako káča a jeho hlas přehlušoval ostatní.

»Pevně doufám, že ho neupustí,« řekl jsem Jacquii a změřil si dvě malé tlusté žínky, které poněkud nervózně čekaly ruku v ruce v čele řady, aby chytly svého pána a velitele.

Fon naposledy mocně zakroužil a vrhl se pozpátku ženám do náruče. Zručně ho zachytily, ale ten nápor je málem porazil. Když Fon přistál, roztáhl doširoka ruce, takže ženy pod vlajícími rukávy jeho hábitu na chvíli úplně zmizely, a jak ležel, vypadal přesně jako obrovský pestrobarevný motýl. Spočíval tanečnicím na rukou, čepička se mu trochu svezla, a usmíval se na nás; pak ho manželky s námahou vymrštily zpátky na nohy. Vrátil se zase s úsměvem k nám a se supěním se vrhl do křesla.

»Příteli, to byl prima tanec,« prohlásil jsem s obdivem. »Máš ještě výdrž jako mladík.«

»Ano,« přitakala Jacquie, na kterou ten výkon taky udělal dojem, »máte záviděníhodnou energii.«

»To je hezký tancování, fajn,« řekl Fon, zahihňal se a automaticky nám všem nalil další sklenici.

»Máte v Bafutu ještě jeden tanec, co se mi moc líbí,« řekl jsem. »Ten, co se tancuje s koňským ocasem.«

»Áno, ano, ano, já vím,« odpověděl Fon, »ten co tan-

cuje s vlasama od koně.«

»Ano, ten. Ukážeš někdy ten tanec mé ženě, příteli?«

»Ukážeš, pšíteli,« odpověděl.

Naklonil se dopředu, něco nařídil a jedna manželka vyběhla z taneční síně. Fon se obrátil a usmál se na Jacquii.

»Za malou minutu nesou ocas od koně a budem tancovat.«

Žena se zanedlouho vrátila a nesla velký svazek jemných bílých asi šedesát centimetrů dlouhých oháněk zasazených do rukojetí překrásně spletených z kožených řemínků. Fonova oháňka byla obzvlášť dlouhá a bohatá a řemínky na rukojeti byly modře, červeně a zlatě obarvené. Fon s ní na zkoušku několikrát švihl pomalým půvabným pohybem zápěstí a žíně se před ním zavlnily a zavlály jako obláček dýmu. Na parket přišlo dvacet žen, všechny vyzbrojené oháňkou, a utvořily kruh. Fon přešel k nim, stoupl si doprostřed, zamával oháňkou, kapela spustila a tanec začal.

Ze všech bafutských tanců byl tanec s koňskou oháňkou určitě nejkrásnější a nejefektnější. Měl prazvláštní rytmus. Malé bubínky neustále vyťukávaly ostré staccato, zatímco v nižších polohách rachotily velké bubny a bambusové flétny pištěly a švitořily melodii, jež neměla s bubny zdánlivě nic společného, ale přesto s nimi dokonale splývala. Fonovy manželky pomalu kroužily dokola ve směru hodinových ručiček, prováděly drobné, ale přesné krokové variace a přitom si před obličejem jemně povívaly koňskými oháňkami.

Fon tančil kolem dokola uvnitř kruhu v opačném směru, podivně strnule a trhaně se pohupoval, kroutil, podupával a neuvěřitelně pružnými pohyby zápěstí mával povlávající oháňkou ve vzduchu v rozkošných, složitých ornamentech. Výsledek byl velice zvláštní a téměř nepopsa-

telný. Tanečníci chvílemi připomínali pole bílých chaluh zvlněné a zčeřené vlnami moře, tu zase Fon zadupal a zakroutil se na strnulých nohou jako podivný pták s bílými péry uprostřed kruhu svých slepic, zcela pohroužený do rituálního tance. Pohled na tu pomalou pavánu a půvabné pohyby oháněk měl podivně hypnotický účinek, takže když bubny zaduněly a tanec skončil, člověk ještě pořád měl před očima splétající se a splývající koňské žíně. Fon k nám půvabně připlul přes parket, nedbale pošvihávaje oháňkou, a sklesl do křesla. Celý zadýchaný se usmál na Jacquii.

»Líbíš můj tanec?« zeptal se.

»Bylo to překrásné,« odpověděla. »Moc se mi to líbilo.«

»To je dobže,« pravil Fon náramně potěšen. Naklonil se dopředu a dychtivě se zahleděl na láhev whisky, i když bylo jasně vidět, že v ní už není ani kapka. Taktně jsem se zdržel jakékoli zmínky o tom, že mám ve vile ještě jednu. Fon si láhev zachmuřeně prohlížel.

»Vísky došel,« podotkl.

»Ano,« odpověděl jsem a dál to nerozváděl.

»No,« prohlásil Fon, kterého nemohlo nic zdolat, »tak napijeme žin.«

Srdce se mi zastavilo. Doufal jsem, že bychom se už mohli pokusit zmírnit účinky takového množství čistého alkoholu a přejít na něco neškodného, jako třeba pivo.

Fon zaburácel na jednu manželku, ta odběhla a brzy se objevila s lahví džinu a angostury. Fonova představa o pití džinu vypadala tak, že nalil půlku sklenice džinu a pak ho angosturou obarvil na tmavě hnědo. Výsledný nápoj by určitě porazil i slona. Když Jacquie viděla, jaký mi Fon namíchal koktejl, spěšně se omluvila, že jí doktor zakázal džin pít. Fon omluvu blahosklonně přijal, třebaže bylo jasné, že příslušníka lékařského cechu, který něco takového vypustí z úst, považuje za úplného břídila. Ka-

pela znovu spustila, všichni se vyhrnuli na parket a pustili se sólově i v párech do tance. Poněvadž to rytmus melodie dovoloval, vstali jsme s Jacquii a obkroužili parket v rychlém foxtrotu, při kterém nás Fon bouřlivě povzbuzoval a ženy výskaly nadšením.

»Fajn, fajn,« zakřičel, jak jsme se mihli kolem. »Děkuju, příteli,« křikl jsem v odpověď a opatrně proplul s Jacquii mezi Fonovými rádci v pestrobarevných hábitech, kteří vypadali jako květinový záhon.

»Prosím tě, buď tak laskav a přestaň mi šlapat na nohy,« zanaříkala Jacquie.

»Promiň. Takhle pozdě mi orientační smysl už moc neslouží.«

»To vidím,« odpověděla kysele.

»Proč si nezatancuješ s Fonem?« zeptal jsem se.

»Už jsem na to myslela, ale nebyla jsem si jistá, jestli by se slušelo, aby ho o něco takového žádala pouhá žena.«

»Myslím, že by mu to ohromně zalichotilo. Požádej ho o příští tanec,« navrhl jsem.

»Co spolu tak můžeme tancovat?« zeptala se Jacquie.

»Nauč ho něco, co by mohl zařadit do svého latinskoamerického repertoáru,« navrhl jsem. »Co třeba rumbu?«

»Myslím, že v tak pokročilou dobu bude pro něj lehčí samba,« prohlásila, jakmile tanec skončil, vydali jsme se zpátky k Fonovi, který seděi a doléval mi sklenici.

»Příteli,« řekl jsem, »pamatuješ ten evropský tanec, co jsem tě učil, když jsem byl v Bafutu naposled?«

»Ano, ano, byla fajn,« odpověděl rozzářeně.

»Moje žena si chce s tebou zatancovat a naučit tě jiný tanec z Evropy. Chceš?«

»Júú!« zařval Fon radostně. »Fajn, fajn. Tvoje žena mě učí. Fajn, fajn, chceš.«

Nakonec jsme přišli na melodii, jež měla jakýs takýs rytmus samby a již kapela dokázala zahrát, a Jacquie s

Fonem, sledováni se zatajeným dechem všemi přítomnými, vstali. Když se octli na parketu, byl kontrast mezi Fonovými sto devadesáti a Jacquiinými sto pětapadesáti centimetry tak nápadný, že mi džin málem zaskočil v krku.

Jacquie Fonovi velmi rychle předvedla jednoduché základní kroky samby a Fon je k mému překvapení bez potíží zvládl. Pak popadl Jacquii do náruče a vyrazili. Moc se mi líbilo, že jak ji pevně přitiskl k hrudi, jeho vlající háv ji téměř úplně zakryl, takže místy ji vlastně vůbec nebylo vidět a vypadalo to, jako kdyby Fonovi nějakým zázrakem narostl další pár nohou a tančil na parketu úplně sám. Na tom tanci mi připadalo zvláštní ještě něco, ale chvíli jsem nedokázal říci co. Pak jsem si najednou uvědomil, že Jacquie Fona vede. Když tancovali kolem, oba se na mě zubili a zřejmě se náramně bavili.

»Tancuješ prima, příteli,« křičel jsem. »Má žena je moc prima učitelka.«

»Ano, ano,« burácel Fon Jacquii nad hlavou. »Tohle príma tanec. Tvoje žena pro mě dobrá žena.«

Nakonec se asi po půl hodině tance vrátili uřícení a vyčerpaní na svá místa. Fon si zhluboka lokl čistého džinu, aby znovu načerpal sil, a pak se ke mně naklonil.

»Tvoje manželka fajn,« zachraptěl šeptem, zřejmě proto, aby chvála nepopletla Jacquii hlavu. »Tancuje fajn. Ona mě fajn učila. Já jí podám mimbo… podám jí dobrý mimbo.«

Obrátil jsem se k Jacquii, která seděla a ovívala se, netuše, co ji čeká.

»Ty jsi tedy na našeho hostitele ale udělala dojem,« řekl jsem.

»Je to roztomilý staroušek,« odpověděla, »a hrozně dobře tancuje… viděls, jak rychle tu sambu pochytil?«

»Ano,« odvětil jsem, »a tvá výuka se mu tak zalíbila, že

tě hodlá odměnit.«

Jacquie se na mě podezřívavě zadívala. »A čím?«

»Dostaneš teď kalebasu speciálního mimba… to je palmové víno.«

»Bože můj a já ho tak nenávidím,« prohlásila Jacquie s hrůzou.

»Nic si z toho nedělej. Vem si sklenici, ochutnej to, řekni, že je to nejlepší víno, jakés kdy pila, a pak se ho zeptej, jestli se o ně můžeš podělit s jeho manželkami.«

Sluhové přinesli pět kalebasů, jejichž hrdla byla ucpaná zelenými listy. For ze všech obřadně ochutnal a pak se teprv rozhodl, kteý ročník je nejlepší. Potom nalil do sklenice a podal ji Jacquii. Sebrala veškerý svůj společenský takt, napila se, poválela víno na jazyku, polkla a vykouzlila na tváři výraz nejvyššího uspokojení.

»To je ale dobré mimbo,« prohlásila s radostným údivem, jako by jí právě předložili sklenici Napoleona.

Fon se rozzářil. Protože se na ni pozorně díval, usrkla ještě jednou. Na obličeji se jí rozevřel výraz potěšení ještě většího.

»Tohle je nejlepší nimbo, jaké jsem kdy pila,« řekla.

»Ha! Fajn!« zvolal Fon radostně. »Tohle je dobrý mimbo. Mladý.«

»Smějí se vaše ženy napít se mnou?« zeptala se Jacquie.

»Ano, ano,« odpověděl Fon se vznešeným mávnutím ruky, a tak se ženy přišouraly s plachým úsměvem blíž a Jacquie jim rychle nalila zbvtek mimba do růžových dlaní. V té chvíli – hladina džinu v lahvi už dávno povážlivě klesla – mi padl náhodou pohled na hodinky a já s hrůzou zjistil, že za dvě a pul hodiny bude svítat. Vymluvil jsem se, že nás nazítří čeká těžká práce a rozloučili jsme se. Fon nás šel vyprovodit až ke schodům vily, kapela před námi vyhrávala.

U schodů nás přátelsky objal.

»Dobrou noc, pšíteli,« řekl a podal mi ruku.

»Dobrou noc,« odpověděl jsem. »Děkuji ti. Byl to hezký večer.«

»Ano,« přidala se Jacquie, »mockrát děkujeme.«

Dívali jsme se, jak se jeho vysoká, půvabná postava v hábitu ubírá přes velký dvůr a vedle něho kluše chlapec s lampou, jež kolern něho vrhá tůň zlatavého světla. Zmizeli ve změti chatrčí; štěbetání fléten a dunění bubnů sláblo a skomíralo, až byl zase slyšet jen cvrkot cvrčků, kvákání rosniček a skřípavé hlasy kaloňů. Když jsme vklouzli pod síť proti moskytům, zakokrhal někde v dálce chraptivě první kohout.

Můj drahý příteli,

Dobré jitro vám všem. Obdržel tvoji zprávu pro mě a obsah pochopil až moc dobře.

Ten kašel se trošku ulehčil, ale ne moc.

Souhlasím, že najímáš můj žíp ode dneška na týdenní splátky. Upozorním tě taky, že žíp ti bude k dispozici ode dneška, ale že kdykoli já odvolán na schůzi v N'dopu, Bamendy nebo jinam nebo jinou naléhavou záležitost, já tě informuju, že bys mi vozidlo na ten den dovolil.

A taky chci připomenout tu poslední výpravu, na kterou ty najmul žíp a ještě nebyla vyrovnaná.

Tvůj drahý přítel
Bafutský Fon

Jakmile se k nám v Bafutu připojil Bob se Sophií, podjali jsme se úkolu nějak uspořádat naši už značně rozsáhlou a stále rostoucí sbírku. Velikou stinnou verandu, jež se táhla kolem horních místností Fonovy vily, jsme rozdělili do tří částí: na oddělení plazů, ptáků a savců. Každý měl na starosti jedno oddělení a ten, kdo skončil práci první, pomohl pak druhým. Ráno jsme se vždycky ze všeho nejdřív šli ještě v pyžamech podívat na verandu a pečlivě jsme všechna zvířata prohlédli, abychom se přesvědčili, že jsou v pořádku. Jen díky každodenní pečlivé prohlídce pozná člověk zvířata tak dokonale, že ihned vidí nejmenší příznak nemoci, ačkoli komukoli jinému by zvířata připadala naprosto zdravá a normální. Pak jsme vyčistili klece a nakrmili všechny choulostivé živočichy, kteří nemohli čekat (jako třeba strdimily, kteří musí dostat svůj nektar hned, jak se rozední, a mláďata, jež vyžadují ranní láhev), potom jsme si dali pauzu a šli se nasnídat sami.

Při jídle jsme si vždycky porovnávali poznatky o svých svěřencích. Tyhle rozpravy u stolu by každému normálnímu smrtelníku jídlo naprosto znechutily, protože se týkaly především vyměšování. U divokých zvířat je průjem nebo zácpa často spolehlivou známkou, že dostávají nebo nedostávají správnou potravu a může to být také první (a někdy i jediný) symptom nemoci.

Na jakékoli výpravě je zpravidla nejjednodušší zvířata získat. Jakmile místní lidé zjistí, že jste ochotni kupovat živá divoká zvířata, začnou vás jimi přímo zahrnovat. Z devadesáti procent jsou to pochopitelně běžnější druhy, ale občas přinesou i nějakou tu raritu. Když chce člověk něco opravdu vzácného, musí si to obvykle najít sám, ale může si být jist, že veškerou běžnou místní zvířenu mu

mezitím donesou až pod nos. A tak by se skoro dalo říci, že získat zvířata je jednoduché: jakmile je však člověk už má, je skutečně těžké udržet je naživu. Jestliže dostanete právě chycené zvíře, není nejvážnějším problémem ani tak otřes, jejž snad zvíře utrpělo tím, že se dostalo do zajetí, ale skutečnost, že ho zajetí nutí žít v nejužší blízkosti tvora, kterého považuje za svého úhlavního nepřítele: totiž vás. Mnohokrát se stane, že se zvíře skvěle vyrovná se zajetím, ale nikdy se nedokáže smířit s tím, že musí žít v důvěrné blízkosti s člověkem. To je první obrovská překážka, již musíte překonat, a dokážete to jen trpělivostí a laskavostí. Zvíře po vás bude třeba celé měsíce chňapat a vrčet na vás, kdykoli se přiblížíte, takže si už málem zoufáte, že se s vámi snad nikdy nespřátelí. Ale pak jednoho dne úplně zčistajasna přiběhne a vezme si z vaší ruky jídlo, nebo vám dovolí, abyste ho podrbali za ušima. V takové chvíli člověk cítí, že celé to dlouhé čekání stálo za to.

Jeden z hlavních problémů představuje pochopitelně krmení. Nejenže člověk musí mít rozsáhlé znalosti, co jednotlivé zvířecí druhy na svobodě jedí, ale nelze-li sehnat původní potravu, musí vymyslet vhodnou náhražku a ještě musí zvíře naučit, aby ji i žralo. Je třeba mít rovněž na zřeteli individuální chutě a nechutě, a ty jsou velice různorodé. Takový hlodavec třeba odmítá normální potravu pro hlodavce – jako je například ovoce, chléb, zelenina – a žije tři dny jedině o špagetách. Měl jsem skupinu pěti opic stejného věku i čeledě, které projevovaly nejroztodivnější choutky. Dvě z těch pěti k smrti milovaly vejce natvrdo, zatímco zbylé tři se těch podivných bílých věcí děsily, ani za nic by se jich nedotkly, a jestliže jim člověk strčil tu hrůzu do klece, rozvřískaly se strachem. Všech pět opic zbožňovalo pomeranče, ale zatímco čtyři je vždycky pečlivě oloupaly a kůru zahodily,

pátá si pomeranč oloupala neméně pečlivě, zahodila dužinu a snědla kůru. Máte-li sbírku několika set tvorů, kteří do jednoho projevují tak podivné chutě, snaha uspokojit jejich přání a zachovat jim zdraví a radostnou mysl vás někdy dokáže přivést téměř k šílenství.

Ale ze všech vzrušujících a nevděčných úkolů, s nimiž se musíte během výpravy vypořádat, je bezpochyby nejhorším úkolem nahradit mláděti matku. Mláďata jsou, pokud jde o pití z láhve, totiž hrozně hloupá. Neexistuje snad nic odpornějšího, než potýkat se s mládětem v kaluži vlažného mléka. A navíc musí být neustále v teple, zejména v noci, a to znamená, že člověk několikrát za noc vstává a mění vodu v zahřívacích lahvích, pokud si ty drobečky rovnou nevezme k sobě do postele, což je také často jediné řešení. Hrabat se po namáhavém dni ve tři ráno z postele a plnit ohřívací láhve horkou vodou je zábava, jež brzy ztratí své kouzlo. A konečně mají všechna mláďata nesmírně choulostivý žaludek a musíte je hlídat jako ostříž, abyste měli jistotu, že mléko, které jim dáváte, není ani příliš tučné, ani příliš řídké; příliš tučné mléko u nich může vyvolat střevní potíže a ty mohou vést k zánětu ledvin, na který pravděpodobně zajdou, a je-li příliš řídké, mohou zhubnout a zeslábnout a pak jsou náchylná k nejrůznějším chorobám.

Přes mé chmurné předpovědi se maličká veverka s černýma ouškama, Velelka Mimi (pro přátele pouze Mimi), projevila jako mládě přímo vzorné. Ve dne ležela a hemžila se v pelíšku z vaty na dně hluboké plechovky od sušenek, která stála na ohřívací láhvi. V noci jsme ji měli s plechovkou u postele pod paprsky teplometu. Hned ze začátku nám Mimi dala na vědomí, že má vlastní hlavu. Na tvora tak malinkého dokázala nadělat příšerný rámus. Její nářek se skládal z hlasitého, rychlého, opakovaného mlaskání, jež znělo, jako když spustí levný budík. Během

prvních čtyřiadvaceti hodin se naučila, kdy přijde krmení, a jestliže jsme se byť jen o pět minut opozdili, začala vřískat a nepřestala, dokud jsme nedorazili s jídlem.

A pak přišel den, kdy se jí poprvé otevřely oči a ona se mohla podívat na své pěstouny a na svět vůbec. Představovalo to však nový problém. Ten den jsme se náhodou s jejím jídlem trochu opozdili. Dost jsme se loudali s vlastním obědem, protože jsme byli hluboce zabráni do debaty, už ani nevím o čem, a musím s lítostí přiznat, že jsme na Mimi úplně zapomněli. Najednou jsem za sebou uslyšel slaboučký šramot, a když jsem se otočil, spatřil jsem na prahu dveří jídelny sedět Mimi, která se tvářila přinejmenším velice rozhořčeně. Jakmile nás uviděla, spustila ten svůj budík, rychle přeběhla místnost, vyšplhala se s funěním po Jacquiině židli a pak vyskočila Jacquii na rameno, usadila se tam, pošvihávala ocáskem a rozhorleně jí křičela do ucha. To byl na veverčí mládě slušný výkon. Především, jak už jsem řekl, právě poprvé otevřela oči. A přesto se jí podařilo vylézt z plechovky, dostat se z naší ložnice (přecpané fotografickými aparáty a filmy), přejít po celé délce verandu, přeběhnout uličkou s množstvím klecí obývaných tvory, kteří by jí mohli být nebezpeční, a nakonec nás najít (zřejmě po hlase) v jídelně, která byla přesně na opačném konci verandy. Překonala sedmdesát metrů neznámého území plného nesčetných nebezpečí, aby nám oznámila, že má hlad. Nemusím snad ani dodávat, že se jí dostalo zasloužené pochvaly, a co bylo podle jejího názoru důležitější, i oběda.

Jakmile Mimi otevřela oči, začala rychle růst a brzy se z ní stala jedna z nejroztomilejších veverek, jakou jsem kdy viděl. Od oranžové hlavy a hladkých, černě orámovaných oušek se krásně odrážely veliké tmavé oči a baculaté tělíčko dostalo mechově zeleny odstín, na kterém se

pěkně vyjímaly dvě řady bílých flíčků, jež jí zdobily boky a svítily jako odrazky na tmavé silnici. Ale nejhezčí na ní byl ocas. Byl dlouhý a hustý, navrch zelený a vespod ostře oranžový, prostě krása. Ráda sedávala s ocáskem stočeným přes záda tak, že jí špička skoro visela přes čumáček, a vlnivě s ním nepatrně pošvihávala, takže vypadal jako plamen svíčky v průvanu. I když už úplně dorostla, spala dál v plechovce od sušenek u mé postele. Brzy ráno se vzbudila, zavřískala, vyskočila z plechovky a vlezla si buď k Jacquii, nebo ke mně pod pokrývku. Asi deset minut strávila tím, že zkoumala naše napůl bezvládná těla, potom seskočila na podlahu a šla probádat verandu. Z výprav se často vracela s nějakým pokladem (jako například s kousken shnilého banánu nebo suchým listem či květem bougainvilleje) a uskladnila ho někde u nás v posteli. Když jsme tu vzácnost vyhodili na podlahu, pokaždé se hrozně rozčilila. Takhle to šlo několik měsíců až do dne, kdy jsem došel k názoru, že Mimi bude muset nutně do klece jako ostatní. Jednou ráno jsem se totiž probudil mučivou bolestí a zjistil, že se mi pokouší vecpat do ucha burák. Našla tu lahůdku na verandě, a protože se domnívala, že postel není úkryt dost bezpečný, napadlo ji asi, že ideální tajnou zásobárnou bude mé ucho.

Další mrně byla Kuliočka, komba, kterou jsme chytli v Eshobi, přestože v době, kdy jsme ji dostali, byla už odstavená. Zakrátko se ochočila a rychle se z ní stal jeden z našich mazlíčků. Na to, jak byla milá, měla obrovské ruce a nohy s dlouhými tenkými prsty, a když tancovala po kleci na zadních a pronásledovala můru nebo motýla, kterého jsme jí strčili dovnitř, velikánské ruce vztažené jakoby v děsu vzhůru, oči téměř vypadlé z důlků, byl na ni přímo rozkošně komický pohled. Jakmile hmyz chytla, vždycky se s ním posadila, sevřela ho pevně v růžové ruce a měřila si ho nevěřícíma vykulenýma očima, jako

by jí nešlo na rozum, co za podivnou věc se jí najednou octlo v dlani. Pak si ho nacpala do úst a na tváři jí vyrostl škubající se knír z motýlího křídla, nad nímž zírala obrovská, udivená kukadla.

Byla to právě Kuliočka, kdo mi poprvé ukázal prazvláštní zvyk komb, kterého jsem si ke své hanbě dosud nepovšiml, přestože jsem komb odchoval už nesčetné množství. Jednou ráno jsem ji pozoroval, jak vyskočila z pelíšku v krabici, aby posnídala pár moučných červů, umyla se a hodila do parády. Jak už jsem říkal, měla veliké uši jemňounké jako okvětní plátky. Byly tak tenké, že skrz ně bylo skoro vidět, a Kuliočka je dokázala – zřejmě proto, aby si je v divočině nepotrhala nebo nepochroumala – složit k hlavě jako skasané lodní plachty. Stačilo se na ně jen kouknout a hned bylo jasné, jak strašně důležité pro ni ty uši jsou. Dokázaly zachytit sebeslabší zvuk, ať byl jak chtěl daleko, a hned se začaly chvět a natáčet jako radar. Věděl jsem sice dávno, že Kuliočka tráví celou věčnost tím, že si uši čistí a mne paličkami, ale toho rána jsem celý rituál sledoval od začátku až do konce a to, co jsem viděl, mě velice překvapilo.

Kuliočka začala toaletu tím, že se posadila na větev a zírajíc zasněně do prázdna začala si delikátně čistit chvost a pečlivě pročesávat chlupy, aby je neměla slepené a zaknocené. Připomínala mi malou holčičku, která si plete copánky. Pak strčila jednu nepřirozeně velikou loutkovitou ruku pod sebe a trošku si učůrala do dlaně. Se soustředěným výrazem zamnula rukama a začala si mazat močí uši, přesně jako když si muž vtírá do vlasů brilantinu. Potom znovu učůrala a pečlivě si moč vetřela do chodidel a dlaní. Seděl jsem celý u vytržení.

Připadalo mi to jako nejpodivnější zvířecí zvyk, s jakým jsem se kdy setkal, a pozoroval jsem Kuliočku tři dny za

sebou, než jsem se ujistil, že se mi to jen nezdá. Došel jsem k závěru, že pro to může být jen jediné vysvětlení: kdyby si jemnou tenkou kůžičku na uších neustále nevlhčila, asi by jí vyschla a třeba i popraskala, což by pro zvířátko, které je na sluchu tak závislé, znamenalo učiněnou pohromu. Totéž zřejmě platí o jemné kůži na chodidlech a dlaních, ale v tomto případě moč slouží ještě asi k dalšímu účelu. Komba má chodidla a dlaně mírně konkávní, a jak skáče z větve na větev, zastávají ruce a nohy skoro stejnou funkci jako přísavky na prstech rosničky; jsou-li navlhčené močí, jsou přísavky ještě účinnější. Když jsme později získali větší množství těchto malých komb (nejmenších představitelů tohoto kmene, nejsou totiž větší než vzrostlá myš), všiml jsem si, že stejný zvyk mají všechny.

Denní přímý kontakt se zvířaty, který člověku umožňuje pozorovat, poznávat a zaznamenávat, je podle mého na výpravě vůbec to nejlepší. Každý den, téměř každou minutu se někde mezi našimi zvířaty dělo něco nového a zajímavého. Následující výpisky z deníku názorně ukazují, jak ze dne na den vyrůstaly jako houby po dešti nové problémy a množily se zajímavé poznatky.

14. února: Přinesli nám dva rudé kočkodany husarské; oba měli prsty na nohou i na rukou silně zachvácené trombidiózou. Musel jsem jim je rozříznout, zúženky vyndat a preventivně píchnout penicilín, aby nedostali infekci. Cibetčí mládě předvedlo první projev dospělosti. Když jsem znenadání přišel k jeho kleci, zježilo hřívu na hřbetě a několikrát hlasitě odfrklo; bylo to mnohem hlubší a silnější frkání než při očichávání jídla. Přinesli velikou ropuchu s neobvyklou chorobou. Za oční bulvou se jí udělal velký zhoubný nádor, takže oslepla. Je tak obrovský, že zvíře vypadá, jako by mělo místo jednoho oka

velikánský balón. Zdá se, že nijak netrpí, a tak ani nebudu nádor vyndávat. A pak že zvířata na svobodě nic nesužuje.

20. února: Bob po mnoha bezvýsledných pokusech konečně objevil, co vlastně žerou ›chlupaté žáby‹ – skokani třásnití: slimáky. Zkoušeli jsme to už s myšími i krysími mláďaty, ptáčaty, vajíčky, brouky a jejich larvami, kobylkami, ale všechno marně. Po slimácích jsou jako posedlé, takže máme značnou naději přivézt žáby domů živé. U dospělých komb malých se vyskytlo něco, co vypadá jako epidemie nefritidy. Bob našel dnes ráno dvě zčůrané až za ušima. Zředil jim mléko, možná že předtím bylo moc tučné. Zařadil jim do jídelníčku víc hmyzu. Pěti mladým kombám jde nesmírně k duhu mléko pro kojence, což je zvláštní, protože je plnotučné, a jestliže dospělým obyčejné sušené mléko nesvědčí, bylo by logické, kdyby plnotučné mléko vyvolávalo podobné obtíže i u mláďat.

16. března: Dostali jsme dvě pěkné kobry, jedna má asi metr osmdesát, druhá asi šedesát centimetrů. Obě začaly okamžitě přijímat potravu. Zlatý hřeb dnešního dne – samička promyky se dvěma mláďaty. Mláďata jsou ještě slepá a na rozdíl od tmavohnědé matky mají velice světlou béžovou barvu. Vzal jsem jí je, protože kdyby u ní zůstaly, určitě by je buď odmítla kojit, nebo by je zabila.

17. března: Malé promyky naprosto odmítají cucat z láhve i kapátka. Vypadalo to, že stejně nemají naději, a tak jsme je dali do klece k matce. K mému úžasu je přijala a ochotně je kojí. Velice zvláštní. Za dnešek spravené dvě zlomené nohy: Woodfordově sově, která se chytla do železa, a nalomený běhák mladému jestřábovi. Myslím, že sova už nebude nohou nikdy vládnout, protože to vypadá, že všechny šlachy jsou potrhané a kost je napadrť. Jestřábovi by se měl běhák zahojit, protože

pták je ještě mladý. Ani jeden nedělá s krmením potíže. Když někdo v noci vyruší komby, začnou slabounce mňoukavé kníkat, což je jediný zvuk, jaký jsem kdy od nich slyšel, pomineme-li to jakoby netopýří pískání, když se perou. Drápatky se už začaly v noci ozývat; je to velice slaboučké, jako když někdo lehce cvrnká nehtem do okraje skleničky.

2. dubna: Dnes jsme dostali mladého asi dvouletého šimpanzího samce. Byl v hrozném stavu. Chytil se do drátěného oka na antilopy a ošklivě si pochrournal levou ruku a paži – dlaň a zápěstí rozříznuté až na kost a značně zachvácené snětí. Zvíře bylo velice zesláblé a nedokázalo se ani posadit; kůže měla podivně nažloutlou šedou barvu. Ošetřil jsem rány a píchl penicilín. Odvezl ho do Bamendy, aby se na něj podíval veterinář ministerstva zemědělství, protože se mi nelíbila ani barva kůže, ani podivná letargie, jež trvá navzdory všem povzbuzujícím prostředkům. Veterinář udělal krevní zkoušku a řekl, že jde o spavou nemoc. Udělali jsme, co jsme mohli, ale zdá se, že zvířeti rychle ubývá sil. Je až dojemně vděčné za všechno, co pro ně člověk udělá.

3. dubna: Šimpanz umřel. Jsou to chráněná zvířata, a přesto se jak tady, tak v ostatních částech Kamerunu běžně zabíjejí a jedí. Velká zmije pobřežní přijala poprvé potravu: malou krysu. Jedné ze zelených lesních veverek se dělá na zádech lysina: předpokládám nedostatek vitamínů a zvyšuji dávku abideku. Protože teď dostáváme každý den značné množství vajíček snovačů, doplňujeme jimi veverkám obvyklý jídelníček. Když někdo v noci vyruší osináky, zabubnují rychle zadníma nohama parádemarš a ›čelí‹ nebezpečí tím, že se k němu otočí zády a zachrastí bodlinami na konci ocasu, podobně jako když chřestí chřestýš.

5. dubna: Přišel jsem na jednoduchý a rychlý způsob

určování pohlaví poloopic poto. Dneska došel hezký exemplář mladého samce. Přestože jsou na první pohled vnější genitálie obou pohlaví značně podobné, zjistil jsem, že nejjednodušší je si k nim čichnout. Když se zvíře vezme do ruky, začnou samčí varlata vydávat slabý nasládlý pach jako cukrlata.

O zvířata jsme se nezajímali jen my. Spousta místních lidí leckterá ze zvířat, jež jsme získali, v životě neviděla, a tak mnozí přicházeli a žádali o dovolení si naši sbírku prohlédnout. Jednoho dne se dostavil ředitel místní misijní školy a ptal se, jestli by mohl přivést celou školu, čítající asi tak dvě stě chlapců, aby se mohla podívat na naše zvířata. Rád jsem souhlasil, protože si myslím, že když člověk ukáže lidem živá zvířata a podaří se mu vzbudit v nich zájem o místní faunu a její ochranu, udělá něco, co má opravdu smysl. V určený den připochodovali chlapci po silnici v dvojstupu, doprovázeni pěti učiteli. Na cestě pod vilou je učitelé rozdělili do skupin po dvaceti – a pak je po řadě vodili nahoru. Jacquie, Sophie, Bob a já jsme zaujali postavení v různých odděleních sbírky, abychom mohli odpovídat na veškeré dotazy. Chlapci se chovali přímo vzorně. Nikdo se nestrkal, netlačil, nikdo nedělal žádné skopičiny. Zaujatě a fascinovaně přecházeli od klece ke kleci, nad každým novým zázrakem překvapeně křičeli »žjú« a radostně luskali prsty. Nakonec, když sbírku obešla i poslední skupina, shromáždil ředitel všechny chlapce pod schody, obrátil se ke mně a zazubil se jako měsíček v úplňku.

»Vážený páne,« pravil, »jsme vám nesmírně povděčni, že jste nám dovolil zhlédnout své zoologické sbírky. Byl byste tak laskav a zodpověděl dotazy našich žáků?«

»Jistě, s radostí,« odpověděl jsem a zaujal místo nad hlavami davu.

»Chlapci,« zaburácel ředitel, »pan Durrell slíbil, že odpoví laskavě na jakýkoli dotaz. Kdo má nějakou otázku?«

Moře černých obličejíčků pode mnou se svraštilo pekelným soustředěním, dvě stě jazyků se vyplázlo, chodidla zašoupala v prachu. A potom, zpočátku pomalu, ale jak ztráceli ostych, stále rychleji začali na mě pálit jednu otázku za druhou a všechny byly velice inteligentní a k věci. Všiml jsem si, že v přední řadě stojí jeden malý kluk a během celé produkce mě sleduje baziliščíma očima. Vraštil obočí v usilovném přemýšlení a stál prkenně v pozoru. Nakonec, když zásoba otázek začala docházet, sebral veškerou svou odvahu a vystřelil ruku vzhůru.

»Prosím, Uano, copak tě zajímá?« zeptal se ředitel a laskavě se na hocha usmál.

Chlapec se zhluboka nadechl a pak z něho rychle vyhrklo: »Sím, mohl by nám pan Durrell žíct, proč on poráde fotí manželky našeho Fona?«

Řediteli zmizel úsměv ze rtů a vrhl na mě mrzutý pohled.

»Tato otázka se nijak netýká zoologie, Uano,« zdůraznil přísně.

»Sím, proč je fotí?« opakovalo dítě zatvrzele.

Ředitel se zlobně zamračil.

»Povídám ti, že tahle otázka se zoologie netýká,« zahřměl.

»Pan Durrell řekl, že bude odpovídat na otázky ze zoologie. Fonovy manželky do zoologie nepatří.«

»No, ale s trochou dobré vůle by se dalo říci, že jde o problém biologický, co říkáte, páne řediteli,« přišel jsem mládenečkovi na pomoc.

»Ale, vážený páne, na takovéhle věci by se vás ptát neměli,« řekl ředitel a otřel si obličej.

»A víte, že na to klidně odpovím? Fotil jsem je proto, že u nás se lidé zajímají, jak žijí a jak vypadají obyvatelé

jiných částí světa. Pochopitelně jim o tom můžu vyprávět, ale není nad to, když si můžou sami prohlídnout fotografie. Z fotografií přesně poznají, jak co vypadá.«

»No prosím…,« řekl ředitel a objel si zevnitř prstem límeček.

»No prosím, tady máš odpověď na svou otázku. Pan Durrell je velice zaměstnaný člověk, takže na další otázky už není čas. Zase se hezky seřaďte.«

Chlapci se spořádaně postavili do dvojstupu, ředitel mi podal ruku a ujistil mě, že mi jsou všichni skutečně velice vděčni. Pak se otočil k dětem.

»A teď, abychom panu Durrellovi ukázali, jak si ceníme toho, co pro nás udělal, chci slyšet třikrát hromové hurá.«

Dvě stě mladých hrdel zaburácelo hromové hip hip hurá. Pak chlapci v čele průvodu vytáhli z vaků, které měli s sebou, několik bambusových fléten a dva bubínky. Ředitel pokynul a zástup se dal na pochod dolů; v čele šla školní kapela a hrála, světe drž se, bojovou hymnu welšských nacionalistů. Ředitel kráčel za nimi, utíral si obličej a temné pohledy, které zabodával malému Uanovi do zad, napovídal, že hocha nečeká ve škole nic dobrého.

Večer k nám zašel Fon na skleničku, a když jsme mu ukázali nové přírůstky naší sbírky, posadili jsme se na verandě a já mu pověděl o Uanově otázce ze zoologie. Fon se smál, až se za břicho popadal, a nejvíc se mu líbilo, jak byl ředitel v úzkých.

»Proč jsi mu nepovídal,« dotazoval se a utíral si oči, »proč jsi mu nepovídal, že fotáš všechny moje ženy Evropanům na ukázku, jaká krása bafutská žena?«

»Ten hoch je ještě dítě,« odpověděl jsem vážně. »Je to úplné mládě. Nemůže rozumět hovorům o ženách.«

»Pravda, pravda,« pravil Fon a uchichtl se, »je to mládě. Když má štěstí, neožení si žádný ženy, co od nich

nikdy nedostane pokoj.«

»Slyšel jsem, příteli,« řekl jsem, abych odvedl řeč od kladů a záporů manželského života, »slyšel jsem, že zítra pojedeš do N'dopu. Je to pravda?«

»Je pravda,« řekl Fon, »pšijedu na dva dny na soud. Jedu zpátky ráno pšes zejtra.«

»Tak tedy,« prohlásil jsem a zdvihl sklenici, »šťastnou cestu, příteli!«

Druhý den ráno se Fon, oděn do nádherných žlutých a černých rouch, na hlavě podivnou bohatě vyšívanou čepici s dlouhými plandavými klapkami na uši, usadil na přední sedadlo svého nového džípu. Dozadu přišly nezbytné cestovní propriety: tři láhve skotské, oblíbená manželka a tři členové rady starších. Zuřivě nám mával, dokud vůz nevjel do zatáčky a nezmizel nám z očí. Když jsem večer skončil poslední práce, které bylo ještě třeba udělat, vyšel jsem na přední verandu nadýchat se čerstvého vzduchu. Všiml jsem si, že se dole na velkém dvoře shromažďují davy Fonových dětí. Zvědavě jsem je pozoroval. Utvořily uprostřed nádvoří velký kruh a po delších debatách a hádkách začaly zpívat a tleskat rytmicky rukama za doprovodu sedmiletého klučiny, který stál uprostřed a tloukl na bubínek. Z jejich mladých hrdel se naplno nesly snad nejkrásnější a nejčarovnější bafutské písně, jaké jsem kdy slyšel. Pochopil jsem, že to není jen obvyklá dětská hra. Shromáždily se z nějakého zcela určitého důvodu, ale co vlastně oslavovaly (pokud to nebyl tatínkův odjezd), mi zůstávalo záhadou. Dlouho jsem stál a pozoroval je, a pak se mi po boku náhle zjevil náš sluha John, který měl hrozný zvyk chodit tiše jako duch.

»Večeže, páne,« oznámil.

»Děkuju, Johne. Řekni mi, proč Fonovy děti na dvoře zpívají?«

John se plaše usmál.

»Protože Fon pryč, v N'dop, páne.«

»To vím, ale proč zpívají?«

»Když Fon pryč, páne, mláďata musejí každej večer zpívat na dvože. To aby z něj neutíkalo teplo.«

Pomyslel jsem si, že je to roztomilé. Zadíval jsem se dolů na kruh dětí, jak s vervou zpívají v temných prostorách velkého nádvoří, aby z otcova domu neodešlo teplo domácího krbu.

»A proč netancujou?« zeptal jsem se.

»Nemají světlo, páne.«

»Dej jim lampu z ložnice. Řekni, že ji posílám, abych jim pomohl udržet ve Fonově domě teplo.«

»Ano, páne,« odvětil John.

Odběhl a za chvíli jsem už viděl, jak lampa vrhá kolem kruhu dětí zlatavé světlo. Když John vyřizoval můj vzkaz, zpěv na chvilku ustal, pak se ozvaly radostné výkřiky a nahoru ke mně se nesla ozvěna pronikavých hlásků, které volaly: »Děkuju, páne, děkuju.«

Když jsme zasedli k večeři, děti ještě pořád zpívaly jako skřivánci, podupávaly a tančily hada kolem světla a tiše syčící lampa uprostřed kruhu vrhala až do půlky nádvoří jejich dlouhé, tenké stíny.

DORUČENO POSLEM

Milý příteli,
nechceš k nám dneska večer *v osm zajit na skleničku?*

Tvůj Gerald Durrell

Milý příteli,
počkej na mě v sedm třicet večer. Díky.

Tvůj milý přítel
Bafutský Fon

Film o zvířatech se dá točit několika způsoby, ale pravděpodobně nejlepší je najmout celý tým filmařů, nechat je jezdit třeba i dva roky někde po tropech a filmovat zvířata v jejich přirozeném prostředí. Naneštěstí je tenhle způsob drahý, a pokud člověk nemá fůru času a finanční podporu z Hollywoodu, nepřichází vůbec v úvahu. Člověku jako já, jehož časové i finanční možnosti v té které zemi jsou jen omezené, nezbývá než filmovat zvířata v inscenovaných situacích. Nesnáze s filmováním v tropickém pralese jsou tak obrovské, že i nejvášnivějšímu kameramanovi se jen dělají mžitky před očima.

Především člověk divoké zvíře skoro nikdy ani nezahlédne, a když už se mu to podaří, je to obvykle jen letmý pohled, než zvíře zmizí někde v houští. Byl by to skoro zázrak stát ve správný čas na správném místě s kamerou připravenou k natáčení, s expozicí správně nastavenou a se zvířetem, jak se na vhodném pozadí zabývá nějakou zajímavou a filmováníhodnou činností. To všechno se dá obejít jedině tak, že si zvíře napřed chytíte a počkáte, až si zvykne na zajetí. A jakmile se aspoň částečně zbaví strachu z lidí, můžete se pustit do práce. V obrovském sítěném ateliéru musíte nainscenovat prostředí, jež by se co nejvíc podobalo tomu, ve kterém zvíře žije na svobodě, a jež by zároveň vyhovovalo i z filmařského hlediska. To znamená, že tam nesmí být příliš mnoho děr, v nichž by se plaché zvíře mohlo schovat, houštiny v záběru nesmí být moc husté, aby v obraze nebylo plno tmavých skvrn a stínů, a tak dále. Pak na scénu vypustíte zvíře, které chcete filmovat, a dáte mu čas, aby si tam zvyklo, což může trvat hodinu, ale taky třeba několik dnů. Základní podmínkou ovšem je znát

dobře zvyky zvířat a vědět, jak budou za určitých okolností reagovat. Najde-li například krysa obrovská na připravené scéně nepřeberný výběr tropického ovoce, okamžitě si ho co nejvíc nacpe do ohromných lícních vaků, takže nakonec bude vypadat, jako by právě prodělávala obzvlášť těžké příušnice. Pokud člověk nechce pořídit film, kde se neděje nic zajímavějšího, než že se v něm nějaký živočich bezcílně potlouká sem a tam křovím a trávou, musí zvířeti poskytnout takové podmínky, které mu umožní projevit nějaký zajímavý zvyk nebo předvést zajímavou činnost. Jenže i když se už dostanete tak daleko, stejně potřebujete další dvě věci: trpělivost a štěstí. Zvířeti, a to ani krotkému, nemůžete jako herci nařídit, co má dělat. Někdy třeba zvíře, jež každodenně po celé týdny provádělo nějakou činnost, přepadne před kamerou náhlý záchvat trémy a odmítne hrát. Jestliže člověk stráví hodiny a hodiny na prudkém slunci, aby všechno připravil, a potom musí čelit takové náladovosti, nejradši by vraždil.

Nejnázornějším příkladem s filmováním zvířat byl myslím den, kdy jsme se pokoušeli nafilmovat kančila vodního. Je to hezoučká miniaturní antilopa veliká asi jako foxteriér a má sytě kaštanový kožíšek hezky vzorkovaný bílými pruhy a skvrnami. Je malinká a roztomilá, a proto velmi fotogenická. Kančil se vyznačuje několika zajímavými vlastnostmi, mezi jiným také tím, že je ve volné přírodě uzpůsoben životu ve vodě. Většinu času tráví tak, že se brodí a plave v lesních bystřinách, a dokáže uplavat značnou vzdálenost i pod vodou. Zajímavé také je, že má k smrti rád slimáky a brouky; taková masožravost je u antilop zcela neobvyklá. Třetím výrazným rysem je, že je nesmírně krotký a klidný: jeden mi například už hodinu poté, co jsme ho chytili, žral z ruky a nechal se drbat za ušima, jako kdyby žil v zajetí už od narození. Ani naše

antilopka nebyla jiná. Chovala se až nepřirozeně krotce, milovala drbání na hlavě i na bříšku a se zjevnou chutí by spořádala jakékoli množství slimáků a brouků, které by jí člověk nanosil. Kromě toho trávila veškerý volný čas tím, že se pokoušela vykoupat v misce na vodu, kam se značným úsilím nacpala pouze zadeček. A tak abych dokumentoval její zálibu v mase a koupání, vytvořil jsem scénu, do níž jsem zakomponoval i kus říčního břehu. Podrost jsem umístil velice pečlivě, abych dal vyniknout jejímu perfektnímu barevnému mimikry. Jednoho rána, když byla obloha bez mráčku a slunce svítilo ze správné strany, odnesli jsme klec s antilopou na scénu a chystali se ji vypustit.

»Já mám jen strach,« povídám Jacquii, »že se nebude dost hýbat. Víš, že s ní nic nehne… Nejspíš jen dojde doprostřed obrazu a bude tam stát jako dřevo.«

»No, já myslím, že kdybychom jí z druhé strany ukázali nějakého slimáka nebo něco, že by třeba šla za ním,« řekla Jacquie.

»Jen když nebude stát jako kráva v poli. Byl bych rád, kdyby se aspoň nějak pohnula,« odpověděl jsem.

Hýbala se tak, že se mi o tom ani nesnilo. Jakmile jsme zdvihli dvířka klece, půvabně vylezla ven a zůstala stát, jedno štíhlé kopýtko zdvižené. Pustil jsem kameru a čekal, co bude dál. Udělala něco, co by mě v životě nenapadlo. Vystřelila přes mou pečlivě připravenou scénu jako raketa, prolítla sítěnou stěnou, jako kdyby tam ani nebyla, a než jsme ji mohli zarazit, zmizela o kus dál v křoví. Poněvadž jsme něco takového vůbec nečekali, reagovali jsme jako zpomalený film. Když jsem však viděl, jak má vzácná antilopa mizí z dohledu, zakvílel jsem tak nešťastně, že všichni do jednoho včetně kuchaře Phillipa nechali všeho a jako mávnutím proutku se objevili na scéně.

»Vodní zvíře uteklo,« křičel jsem. »Deset šilinků tomu, kdo ho chytne.«

Má štědrá nabídka měla okamžitý účinek. Horda Afričanů se vrhla jako hejno hladových kobylek do křoví, v němž antilopa zmizela. Ani ne za pět minut vyrazil Phillip kaprálským hlasem vítězný válečný pokřik, vynořil se z houštiny a k hrudi tiskl bránící se a kopající antilopu. Když jsme ji dali zpátky do klece, stála docela klidně a zírala na nás jasnýma nevinnýma očima, jako kdyby nechápala, proč ten povyk. Přátelsky mi olízla ruku, a když jsem ji pošimral za ušima, přivřela oči a upadla jako obvykle skoro do transu.

Celý zbytek dne jsme strávili tím, že jsme se pokoušeli tu bestii nafilmovat. V kleci se chovala přímo ukázkově, cachtala se v misce na vodu, aby předvedla, jak je vodomilná, hltala slimáky a brouky, aby ukázala, jak je masožravá, ale jakmile jsme ji vypustili na scénu, prchala k obzoru, jako by měla v patách párek levhartů. Kvečeru jsem byl celý zpocený a vyčerpaný a měl jsem natočeno sto padesát metrů filmu, na kterém nebylo nic, než jak antilopa stojí před klecí jako socha, aby se vzápětí dala na úprk. Smutně jsme ji nesli v kleci zpátky domů, zatímco ona poklidné ležela v pelíšku z banánového listí a chroustala brouky. To bylo naposled, kdy jsme se pokoušeli filmovat kančila.

Další živočich, který mi, co se fotografování týče, připravil spoustu trápení, byla mladá sova – *Scotiaptex woodfordi,* které jsme se vzácným nedostatkem originality říkali Woody. Jsou to sovy velice roztomilé, se sytě čokoládovým, bíle kropenatým peřím, a mají určitě nejkrásnější oči z celého sovího rodu. Jsou veliké, tmavé a vlahé, s těžkými světle růžovofialovými víčky. Sova je otvírá a zavírá jakoby ve zpomaleném filmu, jako obstarožní diva, jež koketuje s myšlenkou vrátit se na plátno.

Svůdné mžourání doprovází hlasitý klapot kastanět – zobáku. Když je pták vzrušený, mžikání víček je ještě výraznější, sova se začne na bidýlku houpat ze strany na stranu, jako kdyby se chystala tancovat hula-hula, a pak najednou roztáhne křídla, postaví se a zaklape po člověku zobákem. Vypadá přitom jako kamenný anděl poněkud zuřivějšího religiózního druhu. Tohle všechno provozoval Woody v kleci přímo perfektně a co víc, když jsme mu ukázali nějaké šťavnaté sousto, jako například myšku, udělal to i na objednávku. Byl jsem si jistý, že kdybych mu poskytl vhodné prostředí, mohl bych jeho parádní číslo nafilmovat s minimálními potížemi.

A tak jsem se v sítěné voliéře, ve které jsem filmoval ptáky, dal do práce a vytvořil něco, co vypadalo jako strom v džungli hustě obrostlý liánami a jinými popínavými parazity s pozadím zeleného listí a modrého nebe. Potom jsem vynesl Woodyho ven a posadil ho do bujné zeleně na větev. Chtěl jsem po něm něco tak jednoduchého a přirozeného, že to musel pochopit i jeho soví mozek. Kdyby se jen trochu snažil, mohli jsme to celé odbýt za deset minut.

Woody seděl na větvi a kulil na nás hrůzou rozšířené oči. Stoupl jsem si za kameru a v okamžiku, kdy jsem zmáčkl spoušť, Woody jedinkrát rychle mrkl, a pak jako kdyby se na nás už dál nemohl koukat, otočil se k nám velice rozhodně zády. Připomněl jsem si, že nejdůležitějším předpokladem úspěchu při filmování zvířat je bezmezná trpělivost, utřel jsem si pot z očí, došel k větvi, otočil ho a vrátil se zpátky ke kameře. Než jsem k ní došel, byl už Woody zase zády k nám. Napadlo mě, jestli světlo na něj není moc ostré, a tak jsem poslal několik členů filmového štábu nařezat větve a naaranžovat je tak, aby ptáka chránily před přímým sluncem. Woody nám však tvrdošíjně ukazoval záda. Bylo nabíledni, že

chci-li ho natočit, budu muset přestavět scénu tak, abych mohl filmovat z druhé strany. Se značnou námahou jsme opatrně přesunuli a znovu narafičili asi tak tunu vegetace a Woody se tedy díval na stranu, která se mu zřejmě zamlouvala víc.

Během celé přestavby, zatímco jsme se pachtili s obrovskými větvemi a kotouči lián, seděl a překvapeně na nás zíral. Velkodušně mě nechal ustavit kameru do správné pozice (bylo to dost komplikované, protože teď jsem mířil objektivem téměř přímo do slunce) a pak se k nám klidně obrátil zády. Byl bych ho nejradši uškrtil. To už se začaly hrozně kupit mraky a užuž zakrývaly slunce, takže veškeré další pokusy o natáčení byly stejně zbytečné. Sbalil jsem kameru a krvežíznivě šel sebrat z větve hvězdu svého filmu. Když jsem k němu došel, Woody se otočil, potěšené zaklapal zobákem, rychle zatancoval hula-hula, roztáhl křídla a se skromným výrazem herce, který se děkuje už aspoň po sedmnácté, se mi uklonil.

Jednu z nejlepších scén, které se mi podařilo nafilmovat, jsme náhodou zvládli s minimálními potížemi a v rekordním čase. A přesto by se na první pohled mohlo zdát, že to je daleko těžší, než přimět sovu, aby roztáhla křídla. Chtěl jsem prostě udělat pár záběrů, jak had vejcožrout vykrádá hnízdo. Vejcožrouti afričtí měří asi sedmdesát centimetrů a jsou velice štíhlí. Mají růžovohnědou barvu s tmavěji zabarvenou kresbou a zvláštní, vypouklé světlé stříbřité oči s jasnými vertikálními panenkami jako kočky. Pozoruhodné na nich je, že asi osm centimetrů od jícnu (samozřejmě uvnitř) mají obratle s výčnělky visícími jako stalaktity. Had spolkne celé vajíčko, a to mu putuje tělem, až se dostane přesně pod výběžky. Pak vejcožrout smršťí svaly, ostré výčnělky vajíčko prorazí a rozbijí ho; žloutek a bílek had stráví a rozbitou skořápku, ze které zbude zploštělá kulička, vy-

zvráti. Je to velice zajímavé, a pokud je mi známo, ještě to nikdo nenafilmoval.

V té době jsme měli vejcožroutů šest a k mé radosti měli všichni stejnou velikost i zbarveni. Místní děti si pro naše hladové hady zavedly čilý obchod s vajíčky snovačů, protože naše menažérie byla schopná spořádat jakékoli množství, které jsme jim do klece dali. Stačilo jim tam položit jediné vajíčko a ospalá hromádka se změnila v hemžící se klubko plazů, z nichž každý se snažil dostat k vejci první. Ale třebaže se v kleci chovali velice příkladně, měl jsem po svých zkušenostech s Woodym a kančilem důvod k mírné skepsi. Přesto jsem naaranžoval vhodnou scénu (kvetoucí keř, do jehož větví jsem položil hnízdo) a sehnal rekvizity, tucet malých modrých vajíček. Pak jsme hady nechali tři dny bez obvyklé denní dávky vajec, aby jim zaručeně pořádně vyhládlo. Mimochodem jim to nijak neublížilo, protože všichni hadi se dokážou postit značně dlouho, někteří větši hroznýši i několik měsíců nebo let. Když tedy mé hvězdy, jak jsem doufal, pořádně vyhladověly, pustili jsme se do práce. Klec s hady jsme vynesli ›na plac‹, do hnízda jsme dali pět roztomilých modrých vajíček a pak jsme opatrně umístili do větví přímo nad hnízdo jednoho hada. Pustil jsem kameru a čekal.

Vejcožrout ležel schlíple ve větvích a vypadal, že je po chladivém příšeří klece trochu omámený sluncem. Za chvilku však zakmital jazýčkem sem a tam a se zájmem zakroutil hlavou ze strany na stranu. Potom začal hladce jako pramínek vody klouzat po větvích k hnízdu. Pomalu se sunul blíž a blíž, a když se dostal až k němu, nakoukl přes okraj a lačnýma stříbřitýma očima zhlížel dolů na vajíčka. Znova vymrštil jazýček, jako kdyby vajíčka očichával, a pak do nich jemně strčil jako pes čenichem do hromádky psích sucharů. Potom se vsunul ještě trošku

víc do hnízda, nastavil hlavu na stranu, otevřel tlamu dokořán a začal jedno z vajec polykat. Všichni hadi mají čelist stavěnou tak, že si mohou vysadit sanici z kloubu a dokážou spolknout kořist, která na první pohled vypadá tak velká, že jim tlamou projít nemůže. Vejcožrout nebyl žádná výjimka; lehce si vysadil sanici, kůže na krku se mu napnula, takže se zdálo, že mu každá šupina roste zvlášť, a bylo vidět, jak jemnou tenounkou kůžičkou prosvítá modré vejce a pomalu putuje krkem. Když měl vejce asi půldruhého centimetru hluboko, přestal polykat, chvilku jen tak meditoval a pak vyklouzl z hnízda zpátky na větev. Jak se sunul po větvích, třel se o ně tou velkou vypouklinou a vajíčko se posunovalo stále dál.

Rozradostnění úspěchem jsme dali hada zpátky do klece, aby mohl v pohodě zažívat, já přenesl kameru na jiné místo a nasadil velký objektiv pro práci v detailu. Místo spolknutého vajíčka jsme položili do hnízda jiné a vyndali jsme dalšího vejcožrouta. Nejlepší bylo, že všichni hadi měli stejné zbarvení a byli stejně velcí, protože první had se pro detailní záběry už nedal použít. Na další vajíčko by se totiž ani nepodíval, dokud by nestrávil první. Ale druhý had vypadal úplně stejně a byl při chuti, takže rychle sklouzl k hnízdu, vzal si vejce a já mohl bez jakýchkoli potíží natočit potřebné detaily.

Opakoval jsem všechno ještě s dvěma dalšími hady, v konečné verzi filmu jsem čtyři záběry sestříhal dohromady a nikdo, kdo viděl výsledek, nepoznal, že jde o čtyři různé hady. Všichni Bafuťané včetně Fona byli naším filmováním úplně uneseni, protože jen nedlouho předtím zhlédli poprvé v životě filmové představení. Do Bafutu zajelo pojízdné kino s barevným filmem o korunovaci královny a všechny hrozně nadchlo. Po pravdě řečeno, když jsme skoro půldruhého roku poté přijeli, byl film stále ještě předmětem vážných diskusí.

Protože jsem se domníval, že by Fona a jeho radu starších mohlo zajímat dozvědět se o filmování něco víc, pozval jsem je jednoho rána k nám, aby se zúčastnili natáčecího dne, a oni s radostí přijali.

»Co budeš točit?« zeptala se Jacquie.

»Ono na tom ani tak nesejde, jen když to bude něco neškodného,« odvětil jsem.

»Proč neškodného?« zeptala se Sophie.

»Nechci nic riskovat… Kdyby kvůli mě Fona něco kouslo těžko bych tady byl *persona grata,* nemyslíš?«

»Proboha živého, jen to ne, to by bylo hrozné,« řekl Bob.

»A co by to tak mělo být?«

»No, chtěli jsme stejně udělat pár záběrů krys obrovských takže to natočíme s nimi. Neublížily by ani mouše.«

Druhý den ráno jsme všechno přichystali. Postavili jsme scénu představující kousek lesa a o něco dál jsme vztyčili jednu z našich speciálně vyrobených nylonových plachet pod kterou jsme chtěli usadit Fona a jeho družinu, a pod plachtu jsme postavili stůl s nápoji a pár židlí. Potom jsme Fonovi vzkázali, že ho čekáme.

Dívali jsme se, jak se k nám blíží přes velké nádvoří se svou svitou; byla to opravdu nádherná podívaná. Nejdřív šel Fon v krásných modrobílých hábitech, vedle něho klusala oblíbená manželka, která ho chránila před sluncem obrovským oranžovočerveným slunečníkem. Za ním kráčeli starší v rozevlátých zelených, červených, oranžových, šarlatových, bílých a žlutých róbách. Kolem téhle falangy barev poskakovalo a skotačilo asi čtyřicet Fonových dětí, které se podobaly malým černým broučkům kolem pestrobarevné housenky. Procesí pomalu obešlo vilu, až dorazilo k našemu improvizovanému filmovému studiu.

»Dobrý jitro, pšíteli,« zvolal Fon, který se zubil na celé kolo. »My šli dívat na kino.«

»Vítej, příteli,« odpověděl jsem. »Chceš se nejdřív mnou napít?«

»Jé! To chci,« řekl Fon a opatrně dosedl na skládací židli. Nalil jsem a zatímco jsme popíjeli, objasňoval jsem Fonovi záhady pohyblivých obrázků. Předvedl jsem mu, jak pracuje kamera, jak vypadá film, vysvětlil jsem, že každý malý obrázek představuje jen jeden jediný pohyb.

»A ten film, kdy ho podíváme?« zeptal se Fon, když zvládl základy filmové abecedy.

»Než bude hotový, musím ho vzít domů,« odpověděl jsem smutně, »tak ti ho ukážu, až přijedu zpátky do Kamerunu.«

»Tak dobže,« řekl Fon, »tak když pojedeš zpátky, popijem se spolu a ty mi budeš ukazovat ten film.«

Znovu jsme se napili, abychom oslavili můj nevyhnutelný návrat do Bafutu.

Ale to už bylo všechno přichystané, abychom mohli Fonovi ukázat, jak se dělá záběr. Sophie dělala skriptku; měla na sobě kalhoty a košili, tmavé brýle a obrovský slamák a nejistě balancovala na malé skládací židličce, v ruce poznámkový blok a tužku, připravená dělat si poznámky o každém záběru. Poblíž se u magnetofonu krčila Jacquie ověšená baterií fotoaparátů. Za scénou stál v roli inspicienta větví ozbrojený Bob s klecí, ve které pronikavě pištěly naše hvězdy. Ustavil jsem kameru, stoupl si za ni a dal signál jedeme.

Fon a jeho rádci zaujatě pozorovali Boba, jak opatrně vyklápí obě krysy na scénu a pak je větví navádí na správné místo. Pustil jsem kameru a jakmile se ozvalo její vysoké tenké bzučení, proběhlo obecenstvem za mnou sborově obdivné »Ách!«.

A právě v té chvíli vešel na nádvoří malý kluk s kalebasem, a aniž vzal dav na vědomí, šel rovnou k Bobovi a podal mu své zboží. Byl jsem soustředěný jen na hledáček, a tak jsem konverzaci, jež mezi Bobem a dítětem následovala, téměř nevnímal.

»Co je to?« zeptal se Bob a vzal si kalebas zazátkovaný zeleným listím.

»Žvíže,« odpovědělo dítě lakonicky.

Místo aby se podrobněji vyptal, o jaké ›žvíže‹ jde, vytáh Bob zátku z listí, jež ucpávala hrdlo kalebasu. To, co následovalo, překvapilo nejen jeho, ale i všechny ostatní Z kalebasu vystřelila jako čertík z krabičky sto osmdesá centimetrů dlouhá, velice čilá a velice rozzlobená mamba zelená a sklouzla na zem.

»Pozor na nohy!« zařval Bob výstražně.

Odtrhl jsem oči od hledáčku a naskytl se mi znervózňujíc pohled, jak se ke mně mezi nohami trojnožky rázně plazí mamba. Vylítl jsem do vzduchu a zároveň dozadu s lehkostí a půvabem, s jakým by se snad mohla měřit jen primabalerína, jež dupla plnou vahou na připínáček. V okamžení se rozpoutalo hotové peklo. Had proklouzl kolem mě a značnou rychlostí se hnal na Sophii. Té stačil jediný pohled a pochopila, že kdo uteče, vyhraje. Popadla tužku a blok a z nějakého záhadného důvodu i skládací stoličk a pelášila jako zajíc k sraženému šiku rady starších. Mamba tam měla naneštěstí namířeno taky a držela se Sophii stále v patách. Starší mrskli očkem po Sophii, která vedla mambu do jejich řad, a neváhali už ani vteřinu. Otočili se jako jeden muž a prchli. Na místě zůstal pouze Fon přikovaný k židli, protože byl vklíněný za stolek s pitím a nemohl se ani hnout.

»Sežeň nějaký klacek,« zařval jsem na Boba a rozběhl se za mambou.

Věděl jsem pochopitelně, že by jen tak na nikoho neza-

útočila. Snažila s jen, aby mezi námi a jí byla co možná největší vzdálenost. Když se ovšem mezi padesátkou vyděšených bosých divoce prchajících lidí octne vystrašený smrtelně jedoval had, může dojít k neštěstí.

To, co se dělo potom, byl podle Jacquie pohled pro bohy. Přes nádvoří se hnala rad starších, jim v patách Sophie, kterou pronásledovala mamba, tu jsem pro změnu honil zase já a za mnou běží s klackem Bob. Nesmírně se mi ulevilo, že mamba nezamířila k Fonovi. Protože se mu bitevní vřava vyhnula, zůstal prostě sedět, ale nezmohl se na nic konstruktivnějšího, než že si rychle dal na uklidnění otřesených nervů panáka.

Nakonec se nám s Bobem podařilo zahnat mambu ke schodům; přitiskli jsme ji klackem k zemi, sebrali ji a hodili do velkého pytle na hady. Vrátil jsem se k Fonovi a zjistil, že starší se už loudají ze všech světových stran zpátky k svému vladaři. Kdyby kdekoli jinde na světě pustil člověk mezi hordu hodnostářů hada a zahnal je na útěk, setkal by se s přívalem nekonečných výčitek, s kyselými obličeji, uraženou ješitností a jinými nepříjemnými projevy lidské povahy. Ale Afričani takoví nejsou. Fon dřepěl na židli a culil se. Rada starších se už scházela a její členové klábosili, smáli se nebezpečí, které přestáli, luskali prsty, navzájem se dobírali, jak rychle vzali nohy na ramena, a náramně se bavili veselejší stránkou celé situace.

»Chytil ho, pšíteli?« zeptal se Fon a velkodušně mi nalil pořádného lomcováka z mé vlastní whisky.

»Ano,« odpověděl jsem a vděčně si vzal sklenici, »chytli jsme ho.«

Fon se ke mně naklonil a rozpustile se zakřenil.

»Vidíš, jak moje lidi běhají?« zeptal se. »Voni bojejí,« vysvětlil mi Fon.

»Ano. Je to zlý had.«

»Pravda, pravda,« přitakal Fon, »tyhle lidičky moc bojejí hada.«

»Ano.«

»Já hada nebojím,« prohlásil. »Všechny moje lidi běhají… Bojejí moc hada… Ale já neběhám.«

»Ne, příteli, máš pravdu. Ty neběháš.«

»Já hada nebojím,« řekl Fon znovu pro případ, že mi to náhodou nedošlo.

»To je pravda. Ten had se totiž bál tebe.«

»Bojí mě?« zeptal se překvapeně.

»Ano, nekousl by tě. Je to zlý had, ale bafutského Fona by nikdy nekousl.«

Fon se nad mou nestoudnou lichotkou halasně rozesmál, pak si vzpomněl, jak jeho rádci vzali do zaječích, a rozchechtal se znovu. Rádci se přidali. Za malou chvíli se smíchem odešli a ještě dlouho potom, co nám zmizeli z očí, jsme slyšeli jejich štěbetání a hurónský smích. Tohle je jediný případ, kdy mamba zelená provedla skutečně diplomatický ›coup d'état‹.

Milý příteli,

posílám dobré jitro vám všem. *Já dostal tvůj lístek, ale já přepadenej chorobou jako včera. Mrzím, že s tebou nejdu díky chorobě pít. Jsem ti zavděčený za tu láhev vísky a léky, co jsi ke mně poslal. Ten lék jsem vzal včera večer a taktéž dnes ráno, ale ještě se nezlepšil. Usužuji se kašlem, jestli na to máš lék, pošli mi ho laskavě skrz tohoto posla.*

Myslím, že pomůže taky ta vísky, ale ještě nevím. Prosím tě, pošli ke mně trochu žinu, když ho máš.

Jsem na posteli.

Tvůj milý přítel
Bafutský Fon

Ze všech zvířat, na která člověk na výpravě narazí, mě asi nejvíc fascinují opice, jsou roztomilé jako malé děti, stejně bystře chápou, nemají naprosto žádné zábrany, jsou plné života, hýří rozpustilostí a žijí pouze přítomností, a jestliže vás přijmou za svého pěstouna, až dojemně vám důvěřují.

Opice patří v Kamerunu k základnímu jídelníčku, a poněvadž neexistuji žádné zákony, kolik se jich smí zastřelit a kdy, je přirozené, že se vraždí spousta samic i s mláďaty.

Když matka spadne ze stromu, mládě se jí pevně drží a většinou se mu nic nestane. Obvykle se zabije a sní i s matkou, ale někdy si je lovec odnese do vesnice, nechá si je, dokud nevyroste, a sní je až pak. Vyskytne-li se v okolí zoolog-sběratel, skončí všichni tihle sirotci u něj, protože je obvykle ochoten zaplatit za živé zvíře mnohem víc, než je na místním trhu běžné. A tak po dvou až třech měsících obyčejně zjistí, že dělá pěstouna stádu opic všeho druhu i věku.

Ke konci pobytu v Bafutu jsme měli sedmnáct opic (a to nepočítám ani lidoopy, ani primitivnější příslušníky této čeledi, jako například poto a komby), s kterými jsme neustále měli velkou zábavu.

Nejpestřejší byli kočkodani, štíhlé opičky velké asi jako teriér, s jasně zrzavočerveným kožíškem, jako saze černým obličejem a bílou náprsenkou. Ve volné přírodě žijí spíš v savanách než v lese, potulují se ve velkých rodinných smečkách jako psi, mezi kořínky travin a v shnilých vyvrácených stromech pilně hledají hmyz nebo ptačí hnízda, obracejí kameny a slídí po červech, škorpiónech, pavoucích a jiných pochoutkách. Čas od času se postaví

na zadní, aby viděly přes trávu, a je-li příliš vysoká, vyskočí přímo do vzduchu, jako by měly v nohách pružiny. A pokud vidí něco, co jen trošku zavání nebezpečím, začnou pronikavě křičet ›praup… praup… praup‹ a odklušou houpavým krokem jako červení závodní koníčci.

Naši čtyři kočkodani žili pohromadě ve velké kleci, a pokud zrovna s výrazem pekelného soustředění v smutné černé tvářičce neprobírali pečlivě jeden druhému kožíšek, oddávali se podivným orientálním tancům. Kočkodani jsou jediné opice, které znám, jež umějí doopravdy tancovat. Většina opic, je-li rozdováděná hrou, se sice zatočí dokolečka a poskočí si, ale kočkodani provádějí úplně zvláštní taneční figury a kromě toho mají značně rozsáhlý repertoár. Začínají tím, že poskakují na všech čtyřech jako gumový míček, přičemž vždycky odlepí všechny nohy od země najednou; skáčou čím dál rychleji a čím dál výš, až vyskočí skoro sedmdesát centimetrů od země. Pak toho nechají a pustí se do nových ›kroků‹. Zadní nohy a zadek zůstávají úplně v klidu, zatímco horní část trupu se houpe ze strany ni stranu jako kyvadlo a hlava se otáčí zleva doprava a zase zpátky. Opakují to dvacetkrát či třicetkrát a pak se dají do další krokové variace. Postaví se na zadních zpříma jako pravítko, paže vztyčí nad hlavu, obličej zvrátí ke stropu klece a potom se motají dokolečka tak dlouho, dokud se jim nezatočí hlava a neupadnou na záda. Celý tanec je doprovázen písničkou, jejíž slova znějí ›uáááúú… uáúú… praup praup… uáááúú… praup‹. Je to song daleko chytlavější a textově hlubší než průměrná populární píseň v podání průměrného slavíka pop music.

Kočkodani pochopitelně milovali živou potravu jakéhokoli druhu, a pokud nedostali hrst kobylek nebo pár ptačích vajec či šťavnatých chlupatých pavouků, měli pocit, že den nestál za to. Největší delikatesou pro ně byly lar-

vy nosatce palmového. Nosatci jsou brouci oválného tvaru, dlouzí asi pět centimetrů, kteří se v Kamerunu vyskytují docela běžně. Kladou vajíčka do hnijících kmenů stromů, ale ze všeho nejradš mají měkkou vláknitou dřeň palem. Tam se ve vlhkém měkkém výživném lůžku vylíhne z vajíčka larvička, z níž si brzy vyvine sinavě bílý tvor dlouhý asi sedm a půl centimetru a tlustý jako lidský palec.

Kočkodani považovali buclaté kroutící se larvy za božskou ambrózii, a kdykoli sem se objevil s plechovkou plnou této lahůdky, přivítal mě vřískot tak radostný, že jsem málem ohluchl. Zajímavé bylo, že ačkoli larvy k smrti milovali, hrozně se jich báli. Když jsem larvy vyklopil na podlahu klece, sesedli se kolem té hromádky na bobku a vřískali radostí, ale pochoutky se dotýkali jen váhavě a třesoucími se prsty. Jestliže se larvy pohnuly, opice ruku rychle odtáhly a bleskově si ji otřely o srst. Nakonec obvykle jedna nejakou tlustou larvu popadla, svraštila obličej, zavřela pevně oči, nacpala si jí kousek do pusy a pořádně zkousla. Larva na kruté stětí reagovala tím, že sebou začala zuřivě mrskat, kočkodan ji rychle pustil, znovu si otřel ruce a začal na bobku žvýkat chutné sousto, oči pořád pevně zavřené a obličej svraštělý. Kočkodani mi připomínali nezkušené dívenky, které jedí poprvé v životě čerstvé živé ústřice.

Jednoho dne jsem v domnění, že jim prokazuji laskavost, nechtěně vyvolal v opičí kleci hotové pandemonium. Živou potravou pro zvířata nás zásobovala armáda místních dětí, které dorazily vždycky hned po rozbřesku s kalebasy plnými slimáků, ptačích vajíček, larev, kobylek, pavouků, droboučkých holých krys a další roztodivné potravy, jež našim zvířatům tak chutnala. Toho rána přinesl jeden chlapec kromě obvyklých slimáků a larev nosatce i dvě larvy zlatohlávka goliáše. Goliáši patří k nej-

větším broukům na světě. Jeho larvy jsou pochopitelně hotové obludy. Mají stejně přízračně nezdravou bílou barvu jako larvy nosatce, ale jsou mnohem tlustší a kůži mají zvrásněnou, plnou záhybů a faldíků jako peřina. Plochá ořechově hnědá hlava je veliká jako šilink a má obrovská zahnutá kusadla, která dokážou pořádně štípnout, nezachází-li člověk s larvami opatrně.

Měl jsem z těch zrůdných vypasených červů velikou radost, protože jsem si myslel, že když mají kočkodani tak hrozně rádi larvy nosatce, budou při pohledu na tuhle gigantickou lahůdku radostí přímo šílet. A tak jsem hodil larvy goliáše spolu s ostatními do plechovky a šel je dát opicím. Jakmile opice spatřily, že se blíží známá plechovka, začaly vzrušeně poskakovat a vykřikovat ›praup… praup‹. Když jsem otevřel dvířka klece, sesedly se do kruhu, drobné černé obličejíčky celé ustarané, ruce prosebně natažené. Prostrčil jsem plechovku dvířky dovnitř a překlopil ji, takže larvy goliáše vypadly s mlasknutím na podlahu a zůstaly bez hnutí ležet. Když řeknu, že kočkodani byli překvapeni, je to slabý výraz. Vypískli tenounce údivem a začali se šoupat po zadku pryč, prohlížejíce si larví vzducholodě s nedůvěřivým zděšením. Chvilku po nich pátravě pokukovali, a protože larvy nejevily žádné známky života, nabyli postupně odvahy a přišourali se blíž, aby si tu zajímavou věc prohlédli zevrubněji. Prostudovali ponravy ze všech možných úhlů a pak jeden velmi odvážný kočkodan natáhl ruku a velice váhavě šťouchl do larvy prstem. Larva, jež dosud ležela na zádech v jakémsi transu, se okamžitě probrala, křečovitě sebou zaškubala a majestátně se převrátila na břicho. Na opice měl ten pohyb přímo nedozírný účinek. S divokými výkřiky hrůzy do jedné prchly do nejzazšího kouta klece, kde se začaly nechutným způsobem zbaběle strkat, takže trošku připomínaly hráče ragby, a každá se

snažila dostat se dozadu za ostatní. Ponrava se dala do pohybu a začala ztěžka přesunovat nafouklé tělo k opicím. V té chvíli zachvátila kočkodany taková kolektivní hysterie, že jsem musel zasáhnout a larvy vyndat.

Dal jsem je do klece černonohé promyky Ticky. Ticky, která se nebála ani čerta, čtyřikrát kousla, dvakrát polkla a sprovodila je ze světa. Ale chudáčci kočkodani měli nervy pryč až do večera, a kdykoli mě pak viděli přicházet s plechovkou na červy, rychle ustoupili až k zadní stěně klece a zůstali tam, dokud se neujistili, že v plechovce není nic nebezpečnějšího a hrůzostrašnějšího než larvy nosatce.

Z naší sbírky opic jsme měli obzvláště rádi polodospělou samici paviána jménem Georgina. Byl to tvor s velice vyhraněnou osobností a smyslem pro zlomyslné žertíky. Opici vypiplal jeden Afričan, držel si ji tak trochu jako mazlíčka, trochu jako hlídacího psa, a my ji od něho koupili za šílenou sumu deseti šilinků. Georgina byla pochopitelně úplně krotká a kolem pasu nosila řemen, od kterého se táhl dlouhý provaz. Každý den jsme ji vyvedli ven a přivázali k nějakému stromu na nádvoří pod vilou. Prvních pár dnů jsme ji uvazovali k vratům do nádvoří, jimiž neustále proudily zástupy lovců, stařenek nabízejících vejce a davy dětí s hmyzem a slimáky na prodej. Domnívali jsme se, že nekonečné procesí člověčiny Georginu nějak zabaví a zároveň pobaví. Bavila se skutečně moc dobře, jenomže jinak, než jsme si původně mysleli. Velice brzy přišla na to, že jí provaz stačí, aby se mohla skrčit hned u vrat za ibiškovým plotem, kde ji nikdo neviděl. A když pak nějaký ubohý nic netušící domorodec vešel dovnitř, vyskočila ze svého úkrytu, objala mu nohy a rozvřískala se tak příšerně, že i člověku se silnými nervy začala tuhnout krev v žilách.

Poprvé se jí podařilo přepadnout ze zálohy starého lov-

ce, jenž nám, oděn do svého nejlepšího hábitu, nesl kalebas s krysami. Kráčel k vile pomalu a velice důstojně, jak se sluší na člověka, který nese na prodej takovou vzácnost, ale jakmile prošel vraty, doznalo jeho aristokratické vzezření značné úhony. Když ucítil na nohou Georginin železný stisk a uslyšel její příšerný jekot, upustil kalebas, který okamžitě praskl, takže všechny krysy utekly, vyděšeně zařval, vyskočil metr do vzduchu a prchl po cestě způsobem velice nedůstojným a rychlostí, jež byla na jeho věk dosti pozoruhodná. Stálo mě to tři balíčky cigaret a musel jsem rozvinout veškerý svůj diplomatický um, abych jeho zjitřené city uklidnil. Georgina zatím seděla, tvářila se, jako kdyby neuměla do pěti počítat, a když jsem ji huboval, zdvihla jen obočí a s výrazem nevinného údivu mi ukázala bledě růžová víčka.

Další obětí se stala hezká šestnáctiletá dívka, která přinesla kalebas slimáků. Ta však měla reakce stejně rychlé jako Georgina. Jak Georgina skočila, dívka ji koutkem oka zahlédla. Ustrašeně vypískla, uskočila a Georgině se podařilo popadnout ji místo za nohy pouze za vlající cípek sarongu. Pořádně škubla, sarong jí zůstal v chlupaté pracce a nešťastná děva tam stála, jak ji pánbůh stvořil. Georgina zavřískla nadšením, okamžitě si sarong přehodila přes hlavu jako šál, přičapla a začala radostně švitořit, zatímco ubohá dívka celá bez sebe studem couvala do ibiškového plotu, pokoušejíc se zakrýt si všechny ošemetné partie rukama. Bobovi, jenž byl náhodou spolu se mnou svědkem celé události, se vůbec nemuselo říkat dvakrát, ihned ochotně seběhl na nádvoří, sarong zachránil a šel ho dívce vrátit.

Zatím ze všech potyček vyšla Georgina vítězně, ale druhý den ráno se přepočítala. K vratům se přikolébala sípějící roztomilá stopadesátikilová stařenka, která opatrně balancovala na hlavě plechovkou podzemnicového

oleje; doufala, že ho prodá našemu kuchaři Phillipovi. Když Phillip stařenku zahlédl, vyběhl z kuchyně, aby ji před Georginou varoval, ale dorazil už pozdě. Georgina vyskočila zpoza plotu se záludností levharta a vydávajíc hrůzostrašný válečný pokřik, objala stařence tlusté nohy. Stará paní byla příliš korpulentní, než aby dokázala vyskočit a prchnout jako ostatní oběti, a tak zůstala stát jako přibitá a vydávala zvuky, jež si kvalitou ani kvantitou nijak nezadaly s Georgininým jekem. Při jejich kakofonním duetu se začala stařence plechovka na hlavě nebezpečně kymácet. Přes nádvoří se k nim hnal na obrovských nohou Phillip a v běhu řval na starou dámu ochraptělým hlasem různé rady, jež zřejmě vůbec neslyšela, natož, aby jich uposlechla. Když Phillip dorazil na bojiště, provedl ve zmatku hroznou hloupost. Místo aby soustředil pozornost na plechovku, kterou měla stařena na hlavě, usoudil, že bude líp jít na to od lesa, popadl Georginu a snažil se ji odtrhnout. Jenže Georgina se nehodlala své buclaté kypré oběti vzdát tak snadno, a tak ječela a držela se jí jako klíště. Phillip ji popadl kolem pasu a vší silou trhl. Stařenino mohutné tělo se zatřáslo jako lesní velikán, který se chystá padnout k zemi, plechovka vzdala nerovnou bitvu se zákony zemské přitažlivosti a zaduněla o zem. Jakmile dopadla, vytryskl do vzduchu gejzír oleje a zalil všechny tři aktéry jako zlatavý lepkavý vodopád. Georgina, kterou tento nový zbabělý a zřejmě nebezpečný způsob vedení války zaskočil, vyděšeně zachrčela, pustila stařeniny nohy a ustoupila tak daleko, kam až jí provaz dovoloval. Tam si sedla a pokoušela se odstranit si lepkavý olej z kožichu. Phillip stál a vypadal, jako kdyby se od pasu dolů pomalu rozpouštěl, a stará paní měla sarong zlitý olejem až hrůza.

»Aaach!« zařval Phillip zlostně, »ty čarodějnice hloupá! Proč házíš ten olej na zem?«

»Ty hlupáku,« ječela neméně rozhořčeně stařena, »ten žvíže mě chce kousat, tak co mám dělat?«

»Ta opice tě nekousá, ty zadracená bábo, ta opice domácí,« burácel Phillip. »Dívej, jak mi zkazily šaty… To viníš ty.«

»Já neviním, já neviním,« zavříškala stará paní, jejíž mohutné tělo se roztříslo jako černá sopka, »sám viníš, ty kšováku. Mně zkazily všechny šaty a celej olej padal na zem.«

»Zadracená ženská bláznivá,« zaječel Phillip, »ty sama kšovák, házíš olej na zem za nic pro nic… a mně zkazily šaty.«

Podrážděně dupl, jenomže jeho velká noha bohužel dopadla rovnou do kaluže oleje a Phillip stařeně zastříkal celý předek už tak jako tak naolejoviíného sarongu. Stará paní zakvílela jako padající bomba a rozklepala se, jako by měla každou chvíli puknout. Pak se jí vrátil hlas. Pronesla pouze jediné slovo, ale já poznal, že je nejvyšší čas zasáhnout.

»lbo,« zasyčela nenávistně.

Phillip pod tíhou té urážky téměř zavrávoral, lbové jsou nigerijský kmen, jehož se Kameruňané bojí a jímž pohrdají a nazvat někoho lbem je nejstrašnější urážka, jakou může člověk v Kamerunu vmést někomu do tváře.

Než se mohl Phillip vzpamatovat a dopustit se na staré ženě násilí, vložil jsem se do toho. Uchlácholil jsem tu dobrou ženu, odškodnil ji za vylitý olej i za sarong a pak jsem Phillipa, pořád ještě kypícího zlosti, trošku utěšil slibem, že mu dám ze své garderoby nové šortky, ponožky a košili. Nato jsem odvázal ulepenou Georginu a odvedl ji někam, kde by už nemohla podnikat finančně neúnosné útoky na místní obyvatelstvo.

Ale Georgina ještě neskončila. Uvázal jsem ji naneštěstí pod dolní verandu vedle místnosti, v níž jsme měli

koupelnu. Stála v ní veliká kulatá červená nádoba z umělé hmoty, ve které jsme si každý večer po celodenní práci smývali z těla pot a špínu. Potíž s koupáním v té vaně byla v tom, že nádoba byla trošku malá. Aby se člověk mohl ponořit do teplé vody a koupel vychutnal, musel nechat nohy takříkajíc venku, opřené o bedničku. Poněvadž vana klouzala, vstát z polosedu a dosáhnout na mýdlo, ručník a podobně vyžadovalo značné úsilí. Nebyla to sice nejpohodlnější lázeň na světě, ale za daných okolností představovala to nejlepší, co jsme si mohli přát.

Sophie koupel přímo milovala a trávila v ní z nás ze všech nejvíc času. Rozkošnicky se vyvalovala v teplé vodě, pokuřovala a četla si při světle malé tlakové lampy. Jenže toho večera netrvala její očista dlouho.

Bitva o koupelnu vypukla v okamžiku, kdy kdosi ze služebnictva vešel a spiklenecky, jak si vtom všichni sluhové zjevně libovali, oznámil: »Vána je hotová, madam.«

Sophie sebrala knížku a plechovku s cigaretami a odebrala se do koupelny. Našla ji už obsazenou Georginou, která mezitím objevila, že jí provaz i místo, kam jsem ji přivázal, dovolují vniknout do zajímavých prostor. Seděla vedle vany, namáčela ve vodě ručník a spokojeně si chraptivě pobrukovala. Sophie ji zahnala, zavolala, aby jí přinesli nový ručník, zavřela dveře, svlékla se a ponořila se do teplé vody. Jak s lítostí brzy zjistila, nezavřela dveře pořádně. Georgina v životě neviděla, jak se někdo koupe, a nehodlala si takovou jedinečnou příležitost dát ujít. Vrhla se na dveře a rozrazila je. Sophie se octla v prekérní situaci: byla ve vaně tak pevně zaklíněná, že vstát a zavřít dveře by dokázala jen se značnými obtížemi, ale na druhé straně ležet ve vaně s dveřmi dokořán také dost dobře nemohla. S obrovským úsilím se vyklonila a natahovala se pro šaty, které si naštěstí nechala hned vedle. Když to Georgina uviděla, usoudila, že to je

začátek nějaké moc zajímavé hry, a tak přiskočila, přitiskla si Sophiiny šaty k chlupaté hrudi a vyběhla s nimi ven. Sophii zbýval už jen ručník. Vydrápala se z vany, zahalila se do nedostatečného šatu, a když se ujistila, že nikdo není nablízku, vyšla ven, aby se pokusila získat své svršky zpět. Jakmile Georgina zjistila, že Sophie se dala zlákat ke hře, radostně zaskřehotala, a když po ní Sophie skočila, odběhla zpátky do koupelny a rychle hodila šaty do vody. Ježto zřejmě považovala Sophiin zděšený výkřik za povzbuzení k dalším hrátkám, popadla plechovku s cigaretami a přihodila ji do vany taky, asi proto, aby zjistila, jestli budou plavat. Plechovka klesla ke dnu a na hladinu smutně vyplavalo dobrých čtyřicet cigaret. A pak, aby Sophii potěšila a nenechala skutečně kámen na kameni, vylila všechnu vodu z vaničky ven.

Protože mě ten randál přilákal, objevil jsem se na scéně právě včas, abych zahlédl Georginu křepce hupsnout do vaničky a dupat a skákat po změti mokrého šatstva a cigaret, jako když vinař šlape hrozny. Dostat rozjařeného paviána ven, sehnat Sophii novou vodu do vany, cigarety a šaty nám zabralo značně času a večeře mezitím už dávno vychladla. Georgina se nám postarala o skutečně rušný večer.

Z celé opičí rodinky nám, myslím, nejvíc radosti a zábavy poskytovali lidoopi. První, kterého jsme získali, byl mladý šimpanz, jenž k nám přišel jednoho rána schoulený v náručí jakéhosi lovce. Malý svraštělý obličejík vyzařoval takovou aristokratickou povýšenost, že si člověk říkal, jestli si náhodou opičáček lovce nenajal, aby ho nosil jako nějakého orientálního potentáta. Seděl tiše na schodech a inteligentníma hnědýma očima pohrdavě sledoval, jak o něj s lovcem smlouváme, jako kdyby se tak nechutné handrkování o peníze šimpanzovi s takovým rodokmenem a vychováním muselo přímo hnusit.

Když byl obchod uzavřen a mrzký peníz změnil majitele, opičí aristokrat blahosklonně přijal podávanou ruku, šel se mnou do obývacího pokoje, a jako vévoda, který se octl v kuchyni svého nevolníka rozhodnut jednat s ním jako rovný s rovným, i když je mu celá záležitost odporná, rozhlížel se kolem, stěží zakrývaje znechucení. S výrazem člověka, kterého pocty už unavují, se posadil na stůl a vzal si banán. Na místě jsme se rozhodli, že tenhle primát s modrou krví musí dostat jméno, jež by ho bylo hodno, a tak jsme ho pokřtili po jedné z nejpřednějších rodin Anglie Cholmondely St. John, což jsme pochopitelně vyslovovali, jak je v Anglii zvykem, Čamly Sindžan. Když jsme ho později lépe poznali, dovolil nám, abychom ho oslovovali familiárně Čam, nebo někdy ve vypjatých okamžicích taky ›zatracená opice‹, i když při tomto oslovení jsme měli vždycky pocit, že se dopouštíme *lese-majesté.*

Postavili jsme Čamlymu klec (měl proti tomu obrovské námitky) a ven jsme ho pouštěli jen v určené hodiny, kdy jsme na něj mohli dávat pozor. Například hned ráno ho jeden ze služebnictva pustil a vzal ho s sebou, když nám nesl do ložnice čaj. Čamly přeběhl pokoj a skočil ke mně do postele, rychle mě pozdravil mokrým polibkem a pak s mručením a krátkými ostrými výkřiky ›ah… ah‹ pozoroval, jak se podnos s čajem pokládá pánovi k ruce, a pečlivě zkoumal, jestli je tu i jeho šálek (což byla plechovka, jež se nedala rozbít). Potom se usadil a pozorně sledoval, jak mu do jeho hrnku dávám mléko, čaj a cukr (pět lžiček), pak ho ode mě nedočkavýma třesoucíma se rukama vzal, ponořil do něj obličej a začal pít, vydávaje přitom zvuky, jako když vytéká obrovská vana plná vody. Pil bez přestávky, ani se nenadechl, a nakláněl plechovku výš a výš, až ji měl skoro nasazenou na hlavě. Pak se dlouho nedělo nic, protože Čam čekal, až mu do

otevřené tlamy sklouzne lahodný polorozpuštěný cukr. Když se ujistil, že na dně už opravdu není vůbec nic, zhluboka si vzdychl, zamyšleně říhl, a tak trochu s nadějí, že mu naleju ještě jednou, mi plechovku podal. Když už bylo zcela jasné, že se mu přání nevyplní, začal pozorovat, jak piju čaj já, a pak se podjal úkolu mě trošku pobavit.

Vymyslel si pro mě několik her a zúčastnit se kterékoli z nich bylo v časnou ranní hodinu značně vyčerpávající. Nejdřív se odplížil do nohou postele, přičapl si na bobek a začal na mě vrhat kradmé pohledy, aby se přesvědčil, že se dívám. Potom strčil studenou ruku pod přikrývku a popadl mě za prsty u nohou. Nato se ode mě čekalo, že se po něm s výkřikem předstíraného vzteku natáhnu, načež vždycky seskočil z postele, odběhl na druhý konec místnosti a s radostným rozpustilým výrazem v hnědých očích po mě pokukoval přes rameno. Když už mě hra omrzela, začal jsem předstírat, že spím. Čam se pomalu, opatrně přikradl k posteli a chvilku mi koukal do obličeje. Potom jeho dlouhá ruka vystřelila, zatahala mě za vlasy, a než jsem mohl Čama chytit, prchl zase do nohou postele. Pokud jsem ho přece jen chytil, vzal jsem ho kolem krku a začal ho lechtat na klíčních kostech. Čamly se kroutil a vrtěl, otvíral doširoka tlamu, stahoval pysky dozadu, až byly vidět veliké růžové dásně a bílé zuby a přitom se hystericky hihňal jako malé dítě.

Naším druhým přírůstkem byla velká pětiletá šimpanzice jménem Minnie. Jednoho dne se u nás objevil jakýsi holandský farmář a řekl, že by nám prodal šimpanzici, protože má jet brzy na dovolenou a nechce zvíře nechat napospas ›něžné‹ péči svého služebnictva. Když si prý pro Minnii přijedeme, bude naše. Ježto Holanďanova farma ležela ve vesnici jménem Santa asi pětasedmdesát kilometrů od nás, půjčili jsme si Fonův džíp a dohodli

se s farmářem, že si Minnii prohlédneme, a jestli bude zdravá, koupíme ji a odvezeme s sebou do Bafutu.

A tak jsme jednou časně ráno vzali velkou bednu a vydali se na cestu v domnění, že se s Miniií vrátíme včas k pozdnímu obědu. Abychom se do Santy dostali, museli jsme vyjet z bafutského údolí, zdolat vysokou bamendskou skalní stěnu (téměř svislý, asi stometrový útes) a projet do pohoří, jež leží za ní. Krajina se bělala hustou ranní mlhou, která ležela v údolích klidně jako kalužmléka, z níž jako podivné ostrovy ze sinalého moře vystupovaly vrcholky kopců a skalních stěn, a čekala, až ji slunce vytáhne v podobě velkých nakloněných sloupů do nebe. Když jsme začali stoupat výš do hor, zpomalili jsme, protože ranní větřík ve slabých poryvech hnal a převaloval obrovské mlžinné návěje, až vířily a přebíhaly přes cestu jako obrovské bledé améby. Kdykoli jsme zatočili, pohltila nás najednou závěj mlhy a my neviděli ani na krok. Jak jsme se tak plazili vzhůru, objevilo se najednou před námi něco, co vypadalo na první pohled jako pár sloních klů. S trhnutím jsme zastavili a z mlhy se vynořilo stádo dlouhorohého dobytka, obklopilo džíp a s vážným zájmem si nás okny prohlíželo. Byla to velká krásná zvířata tmavě čokoládové barvy, s velkýma vlahýma očima a rozložitými bílými rohy, které měly v některých případech rozpětí až půldruhého metru. Natlačila se kolem nás, z nozder se jim valil teplý dech v podobě bílé páry, chladný vzduch ztěžkl sladkým dobytčím pachem, a kdykoli vůdkyně stáda pohnula hlavou, ozvalo se příjemné zacinkání zvonce, který měla na krku. Chvíli jsme seděli a navzájem se měřili pohledy, pak se ozval ostrý hvizd a chraptivý výkřik a z mlhy se vynořil pastevec, vysoký a štíhlý, jenž obličejem jemných rysů a rovným nosem připomínal tak trochu egyptskou nástěnnou malbu.

»Buď zdráv, kamaráde,« zavolal jsem.

»Dobrý ráno, páne,« odpověděl, zazubil se a plácl jednu ohromnou krávu do vlhkého boku.

»To jsou tvoje krávy?«

»Ano, páne, moje krávy.«

»A kam s nimi jdeš?«

»Do Bamendy, páne, do trhu.«

»Můžeš je zahnat, abychom mohli jet dál?«

»Ano, páne, ano, páne, zahnu,« usmál se a s pronikavými výkřiky začal krávy popohánět; cupital od jedné ke druhé a bambusovou holí jim do boků lehce vybubnoval pochodový virbl. Obrovská zvířata odkráčela s hlubokým spokojeným bučením do mlhy a zvonek vedoucí krávy se zase příjemně rozcinkal.

»Děkuju, kamaráde, šťastnou cestu,« zavolal jsem za vysokým pastevcem.

»Děkuju, páne, děkuju,« ozvala se z mlhy odpověď doprovázená hlubokým bučením krav připomínajícím hlas fagotu.

Když jsme dorazili do Santy, stálo už slunce vysoko na obloze, hory dostaly zlatavě zelenou barvu a jenom na úbočích se tu a tam houževnatě držely cáry mlhy. Dorazili jsme k Holanďanovi a dověděli se, že musel nečekaně odjet. Ale Minnie tam byla a my jsme přece přijeli kvůli ní. Zjistili jsme, že bydlí ve velké kruhovité ohradě, kterou jí Holanďan postavil; kolem dokola stál vysoký plot a uvnitř byla prostě, ale účelně zařízená čtyřmi suchými, do betonu zalitými stromy a malým dřevěným domečkem s lítacími dveřmi. Do ohrady se lezlo přes padací most, po němž se člověk dostal přes suchý vodní příkop, který Minniin příbytek obklopoval.

Minnie, velká, statná, dobrý metr vysoká šimpanzice, seděla právě ve větvích jednoho stromu a prohlížela si nás přátelským, i když trochu přitroublým pohledem. Asi

deset minut jsme se navzájem pozorovali a já se mezitím pokoušel odhadnout její povahu. Ačkoli mě Holanďan ujišťoval, že je naprosto krotká, měl jsem dost zkušeností, abych věděl, že i ten nejkrotší šimpanz by dovedl s člověkem pořádně zamávat, pokud by se zvířeti znelíbil a dostal se s ním do křížku. Minnie, přestože nebyla nijak vysoká, byla pořádný kus.

Nakonec jsem spustil padací můstek a vlezl do ohrady, vyzbrojen velkým trsem banánů, kterými jsem si doufal vykoupit svobodný odchod v případě, že bych se v odhadu její povahy zmýlil. Posadil jsem se na zem, banány na klíně a čekal, až Minnie udělá první krok. Seděla na stromě, se zájmem si mě prohlížela a zamyšleně si velkýma rukama poplácávala vystouplé břicho. Nakonec došla k názoru, že jsem neškodný, slezla a odhopkala k místu, kde jsem seděl. Asi metr ode mě si dřepla na bobek a natáhla ke mně ruku. Vážně jsem rukou potřásl. Teď byla řada na mě, a tak jsem jí podal banán, ona si ho vzala a se spokojeným pobrukováním ho snědla.

Za půl hodiny je spořádala všechny a už jsme spolu uzavřeli jakés takés přátelství, to jest dělali jsme spolu bábovičky, honili jsme se po ohradě a po domečku, a dokonce jsme vylezli na jeden strom. Pak nastala podle mého vhodná chvíle přinést do ohrady bednu.

Přivlekli jsme ji dovnitř, položili ji i s víkem na trávu a nechali jsme Minnii spoustu času, aby si ji prohlédla a ujistila se, že jí ta věc neublíží. Šlo o to, dostat ji dovnitř, aniž by se moc vyděsila a aniž by nás pokousala. Protože v životě nebyla zavřená do žádné bedny, ba ani do malé klece, bylo mi jasné, že celá akce bude představovat velký problém už proto, že Minniin pán byl pryč a nemohl k úspěchu operace přispět svou autoritou.

Tři a půl hodiny jsem se snažil Minnii příkladem přesvědčit, že jí bedna nic neudělá. Sedal jsem si do ní,

lehal jsem si do ní, poskakoval jsem po ní, dokonce jsem si ji dal na záda a plazil se po zemi jako podivně rostlá želva. Minnii se má snaha pobavit ji hrozně líbila, ale bedně prostě nedůvěřovala. Moc dobře jsem si uvědomoval, že budu mít jen jedinou příležitost, protože kdybych to napoprvé nějak zpackal a nepodařilo se mi ji zavřít, Minnie by zjistila, o co mi vlastně jde, a žádná návnada ani lákadlo na světě by ji nepřimělo, aby se k bedně byť jen přiblížila. Musel jsem ji pomalu, ale jistě k bedně nalákat a pak ji na ni překlopit. Po třičtvrtěhodinové námaze se mi ji podařilo přimět, aby si sedla před otvor na boku ležící bedny a natahovala se po banánech uvnitř. Pak přišla má velká chvíle. Políčil jsem dovnitř návnadu v podobě trsu obzvlášť šťavnatých banánů, pak jsem si na bednu sedl, pustil se do jednoho banánu a nonšalantně se přitom rozhlížel kolem, jako kdyby mě v životě ani nenapadlo chytat šimpanze. Minnie se opatrně přišourala blíž, vrhajíc po mně kradmé pohledy. Za chvíli už seděla na bobku před bednou a chtivě si banány prohlížela. Střelila po mně očima, ale protože jsem se zcela zřejmě zabýval jen svým banánem, nahnula se dopředu a hlava i ramena jí zmizely v bedně. Vší silou jsem zezadu do bedny strčil a převrátil ji na Minnii, pak jsem vyskočil a celou vahou na bednu dosedl, aby ji nemohla odklopit. Nato se do ohrady vřítil Bob, pomohl mi bednu zatížit, načež jsme pod ni velice opatrně vsunuli víko, překotili ji a víko přibili.

Minnie seděla uvnitř, nenávistně mě pozorovala dírou po suku a kvílela ›oouuu… oouu‹, jako kdyby jí má zrada otřásla až do hloubi duše. Otřel jsem si z čela pot, zapálil si vytouženou cigaretu a podíval se na hodinky. Chytit Minnii nám trvalo čtyři a čtvrt hodiny. Byl jsem toho názoru, že kdyby byla divoká a poskakovala někde po džungli, nemohlo by to trvat o moc déle. Poněkud vyčer-

páni jsme ji naložili do džípu a vydali se zpátky do Bafutu. Tam už jsme pro ni měli složenou velikou klec. Nebyla pochopitelně ani zdaleka tak velká jako ta, na kterou byla Minnie zvyklá, ale pro začátek to stačilo, aby se v ní necítila příliš stísněně. Později se cestou domů bude muset spokojit s klecí docela malou, ale chtěl jsem, aby si po vší té volnosti přivykala na malé prostory jen postupně. Když jsme ji do nové klece pustili, pečlivě ji se souhlasným mručením prozkoumala, zabušila si do drátěné sítě a pohoupala se na hrazdičkách, aby zjistila, kolik toho vydrží. Potom jsme jí dali velikou krabici míchaného ovoce, velkou misku z umělé hmoty a do ní mléko, což přivítala radostným hýkáním.

Fon ještě nikdy živou dospělou samici šimpanze neviděl, a proto se o Minnii velice zajímal. Toho večera jsem mu poslal lístek, aby k nám zašel na skleničku a na opici se podíval. Dorazil hned po setmění, oděn do zelenofialového hávu a doprovázen šesti rádci a dvěma oblíbenými ženami. Když jsme se přivítali a poklábosili si nad první skleničkou, vzal jsem lampu a odvedl Fona i s družinou na konec verandy k Minniině kleci. Na první pohled vypadala neobydlená, ale jakmile jsem zdvihl lampu výš, spatřili jsme, že Minnie je už v posteli. V jednom rohu klece si pečlivě ustlala na hromadě suchého banánovníkového listí, uvelebila se na boku, jednu ruku pod hlavou, hezky zabalená do starého pytle, který jsme jí dali, cípy pečlivě zastrkané v podpaží.

»Jú,« prohlásil Fon udiveně, »von spí jako člověk.«

»No jo, no jo,« zvolali sborem rádci. »Spí jako člověk.«

Minnie, kterou světlo a hlasy probudily, otevřela jedno oko, aby se podívala, kdo ji to ruší. Uviděla Fona a jeho společnost a došla k názoru, že by stáli za bližší ohledání. Opatrně odhrnula peřinu z pytle a přikolébala se k síti.

»Jú,« řekl Fon, »ten žvíže zrovna jako člověk.«

Minnie si Fona změřila od hlavy až k patě, zřejmě ji napadlo, že by se dal zlákat ke hře, a tak prudce zabubnovala oběma velkýma rukama do sítě. Fon a jeho družina se spěšně stáhli.

»Neboj se jí,« řekl jsem, »to ona jen z legrace.«

Fon se zase opatrně přiblížil, v obličeji výraz radostného údivu. Obezřetně se naklonil dopředu a zabušil dlaní do sítě. Minnie mu s nadšením odpověděla úplnou kanonádou, takže Fon opět uskočil a rozhýkal se smíchem.

»Dívej mu ruku, dívej mu ruku,« zalykal se, »von ruku jako člověk.«

»No jo, no jo, von ruku zrovna jako člověk,« prohlásila rada starších.

Fon se sklonil, zabušil znovu na klec a Minnie mu zase odpověděla.

»Dělá s tebou kapelu,« řekl jsem.

»Ano, ano, tahle šimpanz umí kapelu,« odpověděl Fon a zvonivě se rozesmál.

Minnie, rozjařená úspěchem, oběhla párkrát klec, udělala na hrazdě několik salt nazad, pak se posadila k přední stěně klece, popadla misku na mléko a posadila si ji na hlavu. Miska jí na hlavě balancovala a vypadala jako nesmyslná ocelová helma. Výbuch smíchu, který tohle číslo u Fona, jeho rádců a manželek vyvolalo, způsobil, že se rozštěkala polovina psů ve vesnici.

»Von má klobok, von má klobok,« vyhrkl Fon a smál se, až se za břicho popadal.

Uvědomil jsem si, že dostat Fona od Minnie bude prakticky nemožné, a tak jsem nechal vynést stůl, židle a pití na verandu ke kleci. Fon tam proseděl celou půlhodinu, střídavě upíjel a kuckal se smíchy a Minnie se předváděla jako ostřílený cirkusový klaun. Když ji vystoupení

trošku unavilo, přišla si sednout k síti k Fonovi, s velkým zájmem pozorovala jak pije, na hlavě pořád tu svou helmu z umělé hmoty. Fon se na ni zaculil, pak se naklonil, až měl obličej patnáct centimetrů od jejího, a zdvihl sklenici.

»Nasraví!« prohlásil.

K mému úžasu zareagovala Minnie tím, že vyšpulila dlouhé pohyblivé pysky a vydala táhlý zvuk, jako když někdo s gustem pouští větry. Fon se té duchaplnosti smál tak dlouho a tak hlasitě, že se stačilo podívat, jak se baví a všechny nás zachvátilo přímo hysterické veselí. Nakonec se vzchopil, utřel si oči, naklonil se a odpověděl jí stejným způsobem. Ve srovnání se zvukem, jímž Minnie zareagovala a jehož ozvěna zarachotila na verandě jako kulomet, byl však Fonův výkon pouze chabým pokusem amatéra. Příštích pět minut – dokud toho Fon nemusel nechat, protože se chechtal tak příšerně, že nemohl popadnout dech – po sobě s Minnií rychle pálili jednu salvu za druhou. Soudě podle kvantity i kvality zvuků, zvítězila rozhodně Minnie. Byla na tom i líp s dechem, takže její salvy byly mnohem delší a zvučnější než Fonovy. Potom Fon odešel a my se za ním dívali, jak kráčí přes velké nádvoří a občas zatroubí na své rádce, načež se všichni začnou válet smíchy. Minnie hlasitě zívla jako dáma ze společnosti po únavném banketu, odešla do kouta, lehla si na lůžko z banánovníkového listí, pečlivě se přikryla pytlem, dala si ruku pod hlavu a usnula. Za chvíli se už na verandě rozléhalo chrápání téměř tak hlasité, jako ta kanonáda předtím.

CESTA K POBŘEŽÍ A K ZOO

DORUČENO POSLEM

Vážený pane,

mám tu čest požádat, abyste co nejponíženěji přijal k vám tenhle dopis:

1) Nesmírně mrzím, že odcházíte z mých služeb a děkuju za všechny trampoty, co vy se mnou měl.

2) V této kritické chvíli já vás laskavě a uctivě prosím, abyste vy jako můj poctivý pán mi dal doporučený dopis pro vašeho následníka, aby na mě všechno věděl.

3) I když už jsem pracoval u několika pánů, musím potvrdit, že vy z nich máte nejlepší způsoby.

A proto, kdyby zde pán ponechal ohledně mé postavy nějakou zmínku, vážil bych to víc než všechny mé majetky.

S úctou se vám oddává váš,
vážený pane, uctivý sluha,
Phillip Onaga (kuchař)

Nastal čas balit a chystat se na čtyři sta šedesát kilometrů dlouhou zpáteční cestu z Bafutu k pobřeží. Ale než jsme mohli vyrazit, čekala nás ještě spousta práce. Na každé výpravě je právě tahle fáze v mnoha směrech nejsložitější a nejnebezpečnější. Naložit zvířata na nákladní auta a vézt je takovou dálku po cestách, které ze všeho nejvíc připomínají tankodrom, je už samo o sobě šílený podnik. V přístavu už musí čekat pro zvířata zásoba krmiva, která by jim stačila na celou cestu přes oceán; ani teď si člověk nemůže dovolit něco prokalkulovat, protože bez dostatečné zásoby potravy není možné vézt dvě stě padesát zvířat tří týdny na lodi. Všechny klece se musí pořádně prohlédnout, všechny závady vzniklé šestiměsíčním používáním se musí opravit, protože člověk nemůže riskovat, že mu na lodi nějaké zvíře uteče. Je třeba vyměnit pletivo, na dvířka připevnit nové petlice, a dřevěná dna, na nichž je vidět, že už dlouho nevydrží, se musí nahradit novými. A pak ještě člověka čeká hromada dalších drobností. A když se to tak všechno spočítá, nikoho nepřekvapí, že je nutné se na odjezd ze základního tábora k pobřeží připravovat někdy i měsíc předem. Máte pocit, že se všechno proti vám spiklo. Místní obyvatelstvo vyděšené představou, že zakrátko přijde o tak báječný zdroj příjmů, zdvojnásobí své úsilí, aby ještě před vaším odjezdem z toho vytřískalo co nejvíc peněz, což znamená, že nejen opravujete staré klece, ale vyrábíte seč vám síly stačí nové, abyste nenadálý příval nových přírůstků zvládli. Telegrafistu na místní poště postihne zřejmě něco jako pomatení smyslů, takže životně důležitým telegramům, jež posíláte a dostáváte, nejste sto porozumět ani vy ani adresát. Vašim nervům

nijak neprospěje, když s úzkostí čekáte zprávu, jak to v přístavu vypadá s objednanými zásobami, a dostanete telegram tohoto znění: »Správu zadrželi litujeme úplněk zelené zanámi nejsou stačí hochu nasralé?«

Člověk musí vynaložit značné úsilí a spoustu peněz, než se doví, že: »Zprávu obdrželi litujeme úplně zelené banány nejsou stačí trochu nazrálé?«

Není třeba ani dodávat, že zvířata jakoby vycítí, že něco visí ve vzduchu a snaží se vás svým osobitým způsobem dorazit: nemocným se přitíží a tváří se tak chorobně a zoufale, až dojdete k přesvědčení, že cestu na pobřeží prostě nemůžou vydržet. Všechny vzácnější a ničím nenahraditelné exempláře se pokoušejí utéct, a když se jim to podaří, potloukají se nablízku a provokují člověka svou přítomností, takže ztrácí drahocenný čas tím, že se je pokouší chytit. Jedinci, kteří odmítali žít, pokud nedostávali speciální potravu, ať už avokáda nebo sladké jamy, se z ničeho nic rozhodnou, že už jim to nechutná. Zoufalé telegramy lítají sem a tam a ruší objednávky na obrovské množství pochoutek, které jste si na cestu zajistili.

Dejte si to všechno dohromady a musíte uznat, že tahle fáze výpravy dokáže člověku pořádně pocuchat nervy. Protože jsme byli všichni ustaraní a nervózní, dělali jsme pochopitelně hlouposti, které jen přispívaly k všeobecnému zmatku. Názorným příkladem je třeba případ s drápatkami. Nikomu by se nedalo vyčítat, kdyby je na první pohled považoval za obyčejné žáby. Jsou to pomenší tvorové s ploskou žabí hlavou a hladkou kluzkou kůží, jež nijak ropuchu nepřipomíná. Kromě toho žijí téměř výhradně ve vodě, čímž se také liší od ropuch. Podle mého jsou to velice nudní živočichové, kteří tráví devadesát procent času tím, že v nejrůznějších polohách visí apaticky pod hladinou a jen občas vystřelí na povrch, aby

se rychle nadechli. Ale Bob byl z jakéhosi důvodu, který mi navždy zůstal záhadou, na ty zatracené potvory nadmíru pyšný. Měli jsme jich dvě stě padesát a chovali jsme je na verandě ve velké vaničce z umě!é hmoty. Kdykoli nebyl Bob k nalezení, mohli jsme si být téměř stoprocentně jisti, že se krčí nad hemžící se vaničkou a s pyšným obdivem sleduje své miláčky.

A pak přišel ten tragický den. Začalo právě období dešťů a zářivé slunce se každý den střídalo s prudkými lijáky. Lilo vždy jen asi hodinu, ale množství vody, které za tu dobu spadle, bylo velice úctyhodné. Onoho rána dělal Bob zase na drápatky ťuťuťu-ňuňuňu, a když začalo pršet, myslel si, kdoví jak se jim nezavděčí, dá-li je ven na déšť. Opatrně přenesl vaničku na nejhořejší schod a chytře ji umístil tak, aby chytala nejen déšť, ale i vodu stékající ze střechy. Déšť si pršel dál, jako kdyby hodlal potvrdit, že Kamerun má právem pověst jednoho z nejmokřejších míst na této zemi, a vanička se naplňovala. Hladina stoupala a drápatky s ní, až nakonec vykukovaly přes okraj. Za deset minut musely chtě nechtě ven, protože je voda vyplavila.

Tato poučná podívaná přilákala mou pozornost až ve chvíli, kdy Bob katastrofu objevil a vyrazil tak zoufalé zakvílení, tak dlouhé procítěné zavytí, že jsme se všichni seběhli. Na nejhořejším schodě stála vanička a v ní ani jedna drápatka. Z vaničky se hrnula po schodech voda a odnášela Bobovy miláčky. Schody se černaly žábami, jež po nich klouzaly, poskakovaly a válely se dolů. A ve vodopádu obojživelníků hopsal sem a tam jako volavka Bob a s divokým výrazem v očích sbíral žáby, seč mu síly stačily. Sebrat drápatku je úctyhodný výkon. Je to skoro tak těžké, jako chtít sebrat kapku rtuti, tyhle žáby mají totiž nejen nesmírně kluzkou kůži, ale jsou na svou velikost i dost silné a překvapivě energicky se dovedou krou-

tit a kopat. Navíc mají zadní nohy vyzbrojené malými ostrými drápky, a když svalnatou nohou vykopnou, dokážou člověka citelně škrábnout. Bob v zoufalství chvilku naříkal, chvilku nadával, ale rozhodně postrádal klid a jasnou hlavu, kterou člověk na chytání drápatek potřebuje. Pokaždé, když jich hrst sebral, vycupital nahoru a chtěl je dát zpátky do vaničky, proklouzly mu mezi prsty a spadly zpátky na schody, odkud je voda zase okamžitě odnesla. Pěti nám to trvalo celkem tři čtvrtě hodiny, než jsme je všechny sebrali a dali zpátky, a zrovna když jsme promočení až na kost skončili, přestalo pršet.

»Když už máš chuť pustit dvé stě padesát zvířat, mohl by sis k tomu vybrat hezké počasí a něco, co se dá snadno vzít do ruky,« vyčítal jsem Bobovi hořce.

»Já prostě nechápu, jak mě taková hloupost mohla napadnout,« řekl Bob a zahleděl se zasmušile do vaničky, v níž žáby, celé vyčerpané po všem tom hopsání, visely nehybně ve vodě a jako obvykle na nás kulily duchem nepřítomné oči. »Jen doufám, že se jim nic nestalo.«

»To víš, na nás ohled brát nemusíš. My z toho poletování v dešti můžeme klidně dostat zápal plic, jen když jsou v pořádku ty hnusný potvory. Nechtěl bys jim změřit teplotu?«

»Já bych řek,« zachmuřil se Bob, který můj sarkasmus nevzal v nejmenším na vědomí, »že nám jich spousta chybí… vypadá to, že jich není ani zdaleka tolik jako předtím.«

»Tak podívej, počítat je s tebou nebudu, to teda ne. Už jsem poškrábaný tolik, že mi to do smrti stačí. Prosím tě, proč se nejdeš převlíct a nenecháš je na pokoji? Jestli je začneš počítat, skončí všechna ta hnusná havěť zase na schodech.«

»No jo,« vzdychl si Bob, »asi máš pravdu.«

Za půl hodiny nato jsem otevřel klec šimpanzovi Chol-

mondelyovi St. Johnovi, aby se po ránu protáhl, a pak jsem ho já hlupák pustil na deset minut z očí. Jakmile jsem uslyšel Bobovo zaječení, výkřik utrpení téměř nadlidského, rychle jsem se rozhlédl kolem, a když jsem Čamlyho nikde neviděl, okamžitě mi došlo, že příčinou Bobova smrtelného výkřiku může být jenom on. Vyběhl jsem na verandu a spatřil Boba lomícího v zoufalství rukama a Cholmondelyho, jak dřepí na horním schodu a tváří se tak nevinně, že mu nad hlavou málem svítí svatozář. Na schodech ležela převržená vanička a dolní schody a přilehlé prostranství se hemžily čile poskakujícími drápatkami. Celou hodinu jsme vrávorali a klouzali v červeném bahně na dvoře, dokud jsme nechytli poslední žábu a nehodili ji zpátky do vaničky. A potom Bob, stěží popadaje dech, vaničku zvedl a všichni jsme mlčky krátčeli zpátky na verandu. Když jsme došli na nejhořejší schod, uklouzly Bobovi zablácené boty, upadl i s vaničkou a drápatky se vesele rozutekly do širého světa potřetí.

Cholmondeley St. John zavinil i další útěk, ale ten incident byl mnohem zábavnější a méně náročný než příhoda s drápatkami. Měli jsme ve sbírce asi čtrnáct zcela běžných místních plchů obecných, kteří silně připomínají evropské plchy, až na to, že mají vybledlou popelavě šedou barvu a trošku huňatější ocásek. Naše plší kolonie žila svorně v jedné kleci a po večerech nás bavila svými akrobatickými kousky. Zvlášť jeden plch byl mezi nimi nápadný a dal se okamžitě rozpoznat od ostatních, protože měl na boku malinkou bílou hvězdičku, jako by byl ocejchovaný miniaturním značkovacím železem. Byl taky daleko zdatnější gymnasta než ostatní a my jsme při jeho odvážných skocích a saltech obdivem ani nedýchali. Protože měl takové akrobatické nadání, pokřtili jsme ho podle známého gymnasty Bertram.

Jednou ráno jsem jako obvykle pustil Cholmondelyho St. Johna z klece na rozcvičku; choval se přímo vzorně. Pak ale přišla chvíle, kdy jsem se domníval, že ho hlídá Jacquie, a ona zase byla přesvědčená, že ho hlídám já. Cholmondely na takovou příležitost vždycky číhal jako ostříž. Jakmile jsme zjistili svůj omyl a začali ho hledat, přišli jsme na to, že je pozdě. Cholmondely se bavil tím, že otevřel dvířka plší ložnice a potom klec překlopil, takže nebozí hlodavci, kteří ještě spali hlubokým spánkem spravedlivých, spadli jako hrušky na podlahu.

Když jsme dorazili na místo činu, pobíhali všichni zběsile sem a tam a hledali úkryt, zatímco Cholmondely nadšeně pištěl ›úúúúú‹, poskakoval mezi nimi a snažil se je zadupnout. Než jsme ho chytili a ztrestali, zmizeli plši z dohledu, protože zalezli všichni do jednoho za srovnané klece, aby pokračovali v přerušené dřímotě. Museli jsme klece jednu po druhé odstavit, a teprve potom jsme mohli začít shánět plchy dohromady. Jako první vyrazil z úkrytu za opičí klecí Bertram a s Bobem v patách prchal po verandě. V okamžiku, kdy Bob skočil po prchajícím plchovi robinzonádu, varovně jsem vykřikl.

»Pozor na ocas… nechytej ho za ocas…«, zařval jsem.

Pozdě. Když Bob viděl, jak se tlustý Bertram cpe za další řadu klecí, popadl ho za ocas, což byla ostatně jediná část těla, za kterou se dal chytit. Výsledek byl katastrofální. Všichni malí hlodavci, a zvlášť tihle plši, mají na ocásku velice tenounkou kůžičku, a když za něj zvíře chytíte a ono se snaží vytrhnout, kůžička praskne a stáhne se z ocasu jako rukavice. To je pro malé hlodavce tak typické, že mám silné podezření, není-li to obranný mechanismus, něco jako když chytí nepřítel za ocas ještěrku a ocas upadne. Bob to věděl stejně dobře jako já, jenomže na to v zápalu honičky zapomněl, a tak Bertram zmizel za klecí a Bobovi zůstal mezi palcem a ukazováč-

kem viset zplihle jen jeho chlupatý ocásek.

Nakonec jsme Bertrama vydolovali a prohlédli. Seděl mi na dlani rozcapeně jako pecka a trošku funěl. Ocásek měl růžový a holý a člověku se z toho mírně zvedal žaludek, protože připomínal volskou oháňku těsně předtím, než ji kuchař hodí do polévky. Jak tomu obvykle v podobných případech bývá, zvířete se to zřejmě nijak nedotklo, přestože šlo vlastně o totéž, jako kdyby člověku někdo najednou strhl z nohy všechnu kůži a obnažil ji až na živé maso a nahou kost. Ze zkušenosti jsem věděl, že kůže zbavený ocas se nakonec svraští a uschne, pak se ulomí jako suchá větev a zvíře zůstane bez ocasu, aniž by mu to nějak vadilo. Bertrama ta ztráta pochopitelně postihla daleko citelněji, protože ho při svých akrobatických kouscích potřeboval k udržování rovnováhy, ale domníval jsem se, že mu moc scházet nebude, protože byl velice mrštný. Jenže z našeho hlediska neměl už Bertram cenu, poněvadž byl zmrzačený. Zbývalo jediné řešení – amputovat mu ocas a pustit ho na svobqdu. To jsem také udělal. Pustili jsme ho zarmouceně mezi tlusté stonky bougainvilleje, jež obrůstala zábradlí verandy. Doufali jsme, že se tam usadí, a až si zvykne, že nemá ocas, bude třeba zase obveselovat příští cestovatele.

Seděl na stonku bougainvilleje, držel se ho křečovitě růžovými pacičkami a koukal na svět španělskou stěnou chvějících se fousků. Vypadalo to, že nijak neztratil smysl pro rovnováhu, protože potom velice rychle seskočil na zábradlí, odtamtud na podlahu a odšupajdil přes verandu ke klecím u druhé stěny. Uvažoval jsem, jestli není třeba trošku zmatený, a tak jsem ho sebral a dal zpátky do bougainvillejí, ale jakmile jsem ho pustil, udělal zase totéž. Pětkrát jsem ho tam posadil a pětkrát seskočil na verandu a pelášil rovnou ke klecím. To už mě jeho hloupost přestala bavit, a tak jsem ho odnesl na druhý konec

verandy, znova ho posadil na původní místo a ponechal ho osudu, domnívaje se, že tím to skončilo.

Na kleci s plchy jsme měli chomáč bavlněné stříže, kterou jsme jim podestýlali, kdykoli měli pelíšek příliš nehygienický, a když jsem toho večera přišel plchy nakrmit, dospěl jsem k rozhodnutí, že by se jim už mohlo vyměnit ložní prádlo. Vyndal jsem z klece fantastickou sbírku pokladů, kterou si plši rádi shromažďují v pelíšku, vytáhl jsem ven všechnu špinavou stříž a chtěl jim dát čistou. Vzal jsem do ruky chomáč, který ležel na kleci, a už jsem se z něho chystal utrhnout, když mě najednou něco nečekaně kouslo do prstu. Pořádně jsem se lekl, protože jsem na to jednak nebyl připravený a jednak mi blesklo hlavou, jestli to není had. Ale jakmile jsem se hromádky stříže dotkl, hned jsem se uklidnil, protože zevnitř vykoukla rozhořčená tvářička a Bertram na mě začal brblat a neobyčejně rozčileně kvičet. Měl jsem na něj pořádnou pifku, a tak jsem ho z té jeho pohodlné postýlky vytáhl, odnesl ho na druhý konec verandy a strčil zpátky do bougainvillejí. Držel se rozhořčeně stonku, kymácel se sem a tam a zuřivě brblal. Ale ani ne za dvě hodiny už byl zase v chomáči stříže.

Museli jsme nerovný zápas vzdát a nechat ho tam, ale Bertram s námi ještě neskončil. Když nás donutil, abychom mu ustoupili v otázce příbytku, začal působit na naše city i jinak. Večer, vždycky když se ostatní plši vyhrabali z pelechu a s překvapeným a radostným pištěním zkoumali talíř se žrádlem, vylezl Bertram z postýlky, seškrábal se po drátěném pletivu přední strany klece dolů, zavěsil se tam a toužebně pokukoval skrz pletivo, jak ostatní oďobávají potravu a odnášejí si do pelíšku nejšťavnatější kusy banánu nebo avokáda, což je zvláštní, pro plchy typický zvyk. Vyvolává ho zřejmě obava, aby v noci neměli hlad. Bertram, který visel na pletivu a pozo-

roval, jak ostatní pobíhají se šťavnatými sousty sem a tam, vypadal tak dojemně, že jsme to už nemohli vydržet a dali mu nahoru na klec také talířek. Nakonec se tedy jeho triky neminuly účinkem: když už jsme ho totiž museli krmit, připadalo nám hloupé nechávat ho venku, a tak jsme ho chytli a dali zpátky do klece k ostatním, kde se uvelebil, jako by vůbec nikdy neodešel. Jenom jsme měli dojem, že se teď tváří ještě o něco samoliběji než předtím. Ale co jiného může člověk dělat se zvířetem, které odmítá dát se pustit na svobodu?

Konečně jsme všechno zvládli. Všechny klece, které to potřebovaly, byly už opravené a každá měla na přední straně pytlovinovou záclonku, jež se dala na cestu spustit. Bedýnky s jedovatými hady byly obité dvojí vrstvou hustého gázu, aby nedošlo k neštěstí, a víka jsme přišroubovali. Podivná sbírka našeho vybavení od mlýnku na maso ke generátorům a od injekčních stříkaček k decimálce byla už zabalená do beden, víka pevně zatlučená a sítěné stany na filmování i s obrovskými plachtami složené. Teď už zbývalo jen čekat na kolonu nákladních aut, která nás měla odvézt na pobřeží. V předvečer jejich plánovaného příjezdu k nám zašel Fon na skleničku na rozloučenou.

»Jú,« prohlásil smutně a napil se, »moc mrzím, že ujedeš z Bafutu, pšíteli.«

»I nám je to líto,« odpověděl jsem po pravdě. »Měli jsme se tu dobře. A dostali jsme spoustu krásných zvířat.«

»Proč tady nezůstanete?« zeptal se Fon. »Já vám nadaruju půdu, vy stavíte pěknej dům a pak položíte tu svou zologistickou zahradu tady v Bafutu. A všichni Evropani z Nigérie jezdí sem koukat na vaše žvížata.«

»Děkuji, příteli. Jednou možná přijedu zpátky do Bafutu a postavím si tady dům. To je moc dobrý nápad.«

»Fajn,« řekl Fon a nastavil skleničku. Dole na cestě pod vilou zpívala skupina Fonových dětí naříkavou bafutskou píseň, kterou jsem ještě nikdy neslyšel. Rychle jsem vytáhl magnetofon, ale zrovna když jsem chtěl začít nahrávat, děti přestaly. Fon se zájmem sledoval mé přípravy.

»Můžeš na ten stroj chytit Nigérii?« zeptal se.

»Ne, tenhle dělá jenom desky, to není rádio.«

»Aha,« řekl Fon chytře.

»Ať jdou tvoje děti sem a zazpívají tu písničku a já ti ukážu, jak ten stroj pracuje,« řekl jsem.

»Ano, ano, fajn,« odpověděl Fon a zakřičel na jednu ze svých žen, která stála venku na temné verandě.

Žena scupitala po schodech dolů, za chvilku se zase objevila a hnala před sebou pár stydlavých chichotajících se dětí. Rozestavil jsem je kolem mikrofonu a pak jsem s prstem na knoflíku pohlédl na Fona.

»Když teď zazpívají, udělám desku,« řekl jsem.

Fon majestátně vstal a pohlédl z výšky na děti.

»Zpívat,« rozkázal a pokynul jim skleničkou whisky.

Děti ochromené studem začaly několikrát falešně, ale postupně nabyly sebedůvěry a daly se s vervou do zpěvu. Fon mával sklenicí, udával takt a občas zaburácel na děti pár slov. Nakonec, když píseň dozněla, se na své potomstvo zaculil.

»Fajn, fajn, napijte,« řekl, děti k němu jedno po druhém chodily s rukama nastavenýma u úst a Fon jim naléval do růžových dlaní téměř neředěnou whisky.

Já jsem zatím přetočil pásek a nastavil magnetofon na přehrávání. Pak jsem Fonovi podal sluchátka, ukázal mu, jak si je má upravit, a pustil magnetofon. Pozorovat výrazy, jež se Fonovi střídaly ve tváři, byla učiněná lahůdka. Nejprve se mu na ní objevil výraz naprosté nedůvěry. Sundal sluchátka a podezřívavě se na ně podíval. Potom si je znovu nasadil a s údivem poslouchal dál. Jak

se pásek s písní odvíjel, začínal se mu po tváři rozlévat široký, dětský úsměv plný radosti.

»Jú, jú, jú!« šeptal u vytržení, »to je krása, tohleto.«

Váhavě a neochotně se vzdal sluchátek, aby si to mohli poslechnout i jeho manželky a rádci. Místností se rozléhaly radostné výkřiky a udivené luskání prstů. Fon trval na tom, že s dětmi zazpívá ještě tři písně; pak si je všechny znovu poslechl, ale jeho potěšení se opakováním nijak nezmenšilo.

»Ten stroj, to je krása,« prohlásil nakonec, upíjeje ze sklenice a prohlížeje si magnetofon. »Ten stroj může koupit v Kamerunu?«

»Ne, tady ne. Možná že v Nigérii… třeba v Lagosu,« odpověděl jsem.

»Jú, to je krása,« opakoval zasněně.

»Až přijedu domů, udělám z téhle písničky opravdovou desku, pošlu ti ji a můžeš si ji dát na gramofon,« řekl jsem.

»Fajn, fajn, pšíteli,« odpověděl.

Za hodinu mě přátelsky objal, ujistil nás, že se ráno před odjezdem ještě uvidíme, a odešel. Právě jsme se chystali jít spát, protože nás čekal perný den, když vtom jsem uslyšel, jak se venku na verandě šourají tiché kroky a pak zatleskaly něčí ruce. Šel jsem ke dveřím a na verandě stál Foka, jeden z Fonových starších synů, který jako by otci z oka vypadl.

»Nazdar, Foko, vítej. Pojď dál,« řekl jsem.

Vešel do pokoje s jakýmsi balíkem pod paží a plaše se na mě usmál.

»Fon ti posílá, páne,« řekl a podal mi balík.

Poněkud zmaten jsem ho rozbalil. Uvnitř byla vyřezávaná bambusová hůl, malá hustě vyšívaná čepička a souprava žlutých a černých rouch s překrásně vyšívaným límečkem.

»To Fonovy šaty,« vysvětlil mi Foka. »Von posílá tobě. Povídá mi, že já žikám, že ty teď druhej Fon z Bafutu.«

»Jé,« vykřikl jsem dojatě, »to je od tatínka moc hezké.«

Foka se nad mou zřejmou radostí potěšené zaculil.

»Kde je otec? Šel spát?« zeptal jsem se.

»Ne, páne, támhle v domě na tancování.«

Přetáhl jsem si hábit přes hlavu, upravil si rukávy, nasadil si malou ozdobnou čepičku, popadl do jedné ruky hůl a do druhé láhev whisky a obrátil se k Fokovi.

»Vypadám pěkně?« chtěl jsem vědět.

»Fajn, páne, fajn,« řekl s úsměvem.

»Tak dobře. Zaveď mě k otci.«

Vedl mě přes rozlehlou prázdnou náves a spletí chatrčí k taneční síni, odkud se ozývalo dunění bubnů a pištění fléten. Vešel jsem do dveří a na okamžik jsem se zastavil. Ohromená kapela přestala hrát, jako když utne. Shromážděnou společností zašuměl údiv a já viděl, jak Fon usazený na druhém konci místnosti, strnul, sklenici na půl cestě k ústům. Věděl jsem, co musím udělat, protože jsem už mnohokrát viděl, jak rádci před Fona předstupují, když mu chtějí vzdát hold nebo ho požádat o nějakou laskavost. Za mrtvého ticha, v němž mi háv šustil kolem kotníků, jsem přešel celou síň. Zastavil jsem se před Fonovým křeslem, přikrčil se a třikrát tleskl rukama na pozdrav. Chvilku bylo ticho a pak se rozpoutala vřava. Manželky a členové rady starších vřeštěli a hýkali nadšením a Fon, obličej rozzářený úsměvem, vyskočil ze židle, vzal mě za lokty, pozvedl mě a objal.

»Vítej, vítej, pšíteli,« burácel, otřásaje se záchvaty smíchu.

»Vidíš,« řekl jsem a roztáhl ruce, takže mi dlouhé rukávy visely dolů jako prapory, »vidíš, teď jsem Bafuťan.«

»Pravda, pravda, pšíteli. Tyhle šaty moje vlastní. Já ti dám, abys byl bafutskej,« vykřikoval.

Sedli jsme si a Fon se na mě zazubil. »Líbíš moje šaty?«
zeptal se.
»Ano, jsou prima. Je to od tebe moc hezké, příteli,« odpověděl jsem.
»Dobže, dobže, teď jsi hrozně moc jako já,« smál se.
Pak se jeho oči toužebně upřely na láhev whisky, kterou jsem přinesl.
»Dobže,« opakoval, »teď napijeme a veselíme.«
Teprve ve tři ráno jsem se unaveně vymotal ze svého hábitu a vklouzl pod síť proti moskytům.
»Bylo to hezké?« zeptala se Jacquie ospale.
»Jo,« zazíval jsem. »Ale dělat bafutského místofona člověka pořádně vyčerpá.«
Druhý den ráno se půldruhé hodiny před smluvenou dobou objevily náklaďáky. Díky této neobyčejné události – jež v dějinách Kamerunu určitě neměla obdoby – jsme měli na nakládání spoustu času. Naložit sbírku zvířat je pravé umění. Nejdřív ze všeho se musí na auto srovnat veškerý neživý inventář. Pak se klece postaví co nejdál k zadní stěně korby, aby zvířata měla co nejvíc vzduchu. Ale nesmí se tam nastrkat jen tak nazdařbůh. Je třeba je zaklínit tak, aby mezi nimi zbylo trochu místa a zvířata měla vzduch, a člověk musí dbát, aby k sobě klece nestály čelem, jinak by třeba opice mohla po cestě prostrčit ruku pletivem protější klece a dát se pokousat cibetkou, anebo kupříkladu sova by mohla v kleci s drobným ptactvem vyvolat takovou hysterii (jen proto, že je sova a kouká), že než bychom dorazili na místo určení, ptáci by pravděpodobně zašli. Kromě toho se musí naložit klece tak, aby všechna zvířata, jež budou vyžadovat ošetření, byla hned u bočnice a byl k nim snadný přístup. V devět hodin bylo i poslední auto naložené, poodjelo do stínu pod stromy a my si mohli utřít z čela pot a chvilku si od-

počinout na verandě. Tam se k nám zanedlouho přidal Fon.

»Pšíteli,« řekl a díval se, jak nalévám poslední obrovskou whisky, kterou jsme spolu měli vypít, »já se strašně moc lituju, že jedeš. Měli jsme v Bafutu veselo, co?«

»Moc veselo, příteli.«

»Ať složí,« řekl.

»Nasraví,« odpověděl jsem.

Sešel s námi po dlouhém schodišti a dole jsme si podali ruce. Pak mi položil ruce na ramena a zadíval se mi do tváře.

»Doufám, že ty i všichni tvoje žvížata chodíte dobže, pšíteli,« řekl, »a jedete hrozně moc rychle domů.«

Vyšplhali jsme se s Jacquií do rozpálené kabiny, v níž se vůbec nedalo dýchat, a motor se rozeřval. Fon zvedl velikou ruku na pozdrav, auto se s trhnutím rozjelo a rozdrkotali jsme se přes zlatozelené kopce k dalekému pobřeží, nechávajíce za sebou oblak červeného prachu.

Cesta k pobřeží trvala tři dny a byla tak nepříjemná a enervující, jak jen cestování se sbírkou zvířat může být. Auta musela vždy po několika hodinách zastavit, abychom mohli vyložit klece s drobnými opeřenci, postavit je u silnice a ptáky nakrmit. Nebýt těch zastávek, naši ptáčci by velice brzy pomřeli, protože co se potravy týče, ztráceli za jízdy zřejmě veškerý pud sebezáchovy. Dále jsme museli přibližně každou hodinu vytáhnout látkové pytle s choulostivými obojživelníky a ponořit je do nějakého blízkého potoka, protože jak jsme sjížděli do zalesněných nížin, vedro se stupňovalo, a kdybychom žáby nenamáčeli, vyschla by jim pokožka a zašly by.

Silnice byla většinou samá díra a výmol, auta do nich zapadala, kymácela se a otřásala, až to s námi na předních sedadlech házelo, a my smutně přemítali, který vzácný tvor se při posledním drcnutí asi zmrzačil nebo

zabil. Jednou nás přepadl prudký liják a silnice se okamžitě proměnila v moře červeného lepkavého bláta, jež kola vozu rozstřikovala jako krvavou kaši. Potom jedno auto – ohromný terénní bedford – dostalo smyk, který řidič nezvládl, a skončilo v příkopě na boku. Hodinu jsme vyprošťovali kola z bláta a podkládali jsme je větvemi, aby pneumatiky měly o co zabrat. Žádnému zvířeti ten zážitek naštěstí ani v nejmenším neublížil.

Když auta projížděla háji banánovníků v přístavu, ulevilo se nám. Vyložili jsme zvířata i vybavení, a pak jsme je naskiádali na plošinové vagónky úzkokolejné železnice, jež přepravuje banány k boku lodí. Vagónky se půl kilometru drkotaly a kymácely mangrovníkovou bažinou, až vjely na dřevěné molo, kde kotvila loď. Klece se musely naposled složit a zavěsit do smyčky, aby se daly vytáhnout na palubu. Šel jsem k přednímu nákladovému jícnu lodi, kde se měly klece srovnat, abych dohlédl na vykládání. Když se na palubu snášela první várka, objevil se jakýsi námořník, který si utíral ruce do chumlu cupaniny. Podíval se přes zábradlí na řadu železničních vozíků s vysoko navršenými klecemi, pak pohlédl na mě a usmál se.

»To je všechno vaše, páne?« zeptal se.

»Ano,« odvětil jsem, »a taky celá ta hromada tamhle na molu.«

Přistoupil blíž a nahlédl do jedné klece.

»Těbůh,« řekl, »to jsou všecko zvířata?«

»Ano, úplně všecko.«

»Těbůh,« opakoval zmateně. »Vy jste první člověk, kterýho jsem viděl se zoologickou zahradou po kufrech.«

»Viďte,« přitakal jsem šťastně a pozoroval, jak se Na palubu snáší další várka klecí, »a navíc patří jenom mně.«

POHLEDNICE

Přivez zvířata sem. Nevím sice, co tomu řeknou sousedi, ale to nevadí. Matka se hrozně těší na šimpanze, tak doufám, že nějakého vezeš. Brzy na shledanou. Všechny vás moc pozdravujeme.

Margo

ZOO VE VILOVÉ ČTVRTI

Většina lidí v naší ulici ve vilové čtvrti Bournemouthu mohla na svou zahradu za domem pohlížet s pýchou, protože vypadala jako ta sousedova. V drobnostech se od sebe pochopitelně lišily: někdo dával přednost maceškám před hrachorem nebo hyacintám před vlčím bobem, ale v podstatě byla jedna jako druhá. Ale každý, kdo se podíval na zahradu mé sestry, musel chtě nechte přiznat, že je přinejmenším neobvyklá. V jednom rohu stál obrovský stan, z něhož se ozývalo podivné sborové pištění, vřeštění, vrčení a chrčení. Podél něj se táhla řada klecí, ze kterých zachmuřeně zírali supi, orli, sovy a jestřábi. Vedle nich stála veliká klec se šimpanzem Minnií. Na zbytcích toho, co kdysi bývalo trávníkem, se válelo a hrálo si čtrnáct opic na dlouhých šňůrách, zatímco v garáži kvákaly žáby, chraptivě křičeli turakové a veverky hlasitě chroupaly skořápky lískových oříšků. Fascinovaní a zděšení sousedi postávali celý den za svými krajkovými záclonami a s hrůzou pozorovali, jak má sestra, matka, Sophie, Jacquie a já pobíháme sem a tam po zpustošené zahradě a roznášíme hrnečky s chlebem a mlékem, talíře nakrájeného ovoce nebo, což bylo horší, obrovské kusy krvavého masa či mrtvé krysy. Sousedi měli pocit, že je nestydatě zneužíváme. Kdyby snad šlo jen o kokrhajícího kohoutka nebo štěkajícího pejska či kočičku, jež se okotila v jejich nejkrásnějším záhonu, byli by schopní se s tím vypořádat. Ale že někdo mezi ně z ničeho nic zatáhl zvěřinec, který se rovnal obstojné zoo, bylo něco tak bezpříkladného a odzbrojujícího, že jim to vzalo dech a dost dlouho jim trvalo, než sjednotili své šiky a začali si stěžovat.

Já mezitím začal hledat zoologickou zahradu, do které

bych mohl zvířata nastěhovat. Měl jsem dojem, že nejjednodušší bude zajít na místní radnici, sdělit jim, že mám zvířata na jedno slušné malé zoo a požádat, aby mi dovolili najmout nebo koupit vhodný pozemek. Protože zvířata jsem už měl, domníval jsem se ve své naivitě, že mi strašně rádi pomohou. Nic by je to nestálo a město by koneckonců získalo další atrakci. Ale páni na radnici byli jiného názoru. Bournemouth je konzervativní až do morku kostí. Ve městě nikdy zoo nebylo a nechápali tudíž, proč by se zrovna teď mělo nějaké zřizovat. Právě tomuhle říká úřední šiml pokrok. Za prvé prohlásili, že zvířata by byla nebezpečná, pak tvrdili, že by smrděla, a potom, když chvíli zuřivě přemýšleli, co by si ještě tak vymysleli, mi sdělili, že stejně žádný pozemek nemají.

Začalo mě to trošku rozčilovat. Jakmile se musím potýkat s nelogičností nafoukaných úředních mozků, nejsem nikdy v nejlepší formě. Ale tváří v tvář tak naprostému nezájmu o spolupráci jsem si začal dělat starosti. Zvířata dřepěla v zahradě za domem, cpala se jako zběsilá a ovoce mě každý týden stálo hotové jmění. Sousedi, teď už velice rozhorlení, že se nechováme jak se patří, neustále bombardovali místní zdravotní odbor stížnostmi, takže chudák městský hygienik musel průměrně dvakrát týdně chtě nechtě k nám. Skutečnost, že nezjistil naprosto nic, co by ospravedlňovalo divoká tvrzení našich sousedů, nehrála žádnou roli. Jestliže obdržel stížnost, musel jít a prověřit ji. Vždycky jsme tomu ubožákovi nabídli čaj a on si některá zvířata dost oblíbil, takže začal dokonce vodit svou dcerku, aby se na ně podívala.

Ale dělalo mi zejména starosti, že už je za dveřmi zima; nedalo se očekávat, že by zvířata přežila mrazy v nevytopeném stanu. Pak dostala Jacquie fantastický nápad.

»Co kdybychom je nabídli nějakému velkému obchodnímu domu ve městě jako vánoční atrakci?« navrhla.

A tak jsem začal obvolávat všechny velké obchody ve městě. Všude byli strašně laskaví, ale nemohli pro mě nic udělat. Je to jistě báječný nápad, ale nemají prostě na něco takového místo. Nakonec jsem zavolal poslednímu obchodu na seznamu, obrovskému obchodnímu středisku, které patřilo J. J. Allenovi. K mé radosti tam projevili velký zájem a požádali mě, abych to s nimi přišel projednat.

A tak se zrodila ›Durrellova menažérie‹. Přidělili nám obrovskou část suterénu, postavili prostorné klece, jejichž stěny byly vkusně vyzdobené malůvkami bujné tropické vegetace, a zvířata se z vlhka a zimy, která už opravdu vypukla; přestěhovala do komfortního prostředí, kde zářilo elektrické světlo a kde bylo stále teplo. Vstupné stačilo krýt účty za krmení, takže zvířata bydlela v teple, měla pohodlí a dobře se najedla, aniž mi to zatěžovalo kapsu. Když jsem měl tuhle starost z krku, mohl jsem se znova soustředit na problém, jak získat nějaké zoo. Bylo by únavné, kdybych měl dopodrobna popisovat všechna zklamání, jež mě během toho období potkala, nebo vypočítávat všechny starosty, městské radní, správce parků a hygieniky, s nimiž jsem se setkal a pohádal. Snad postačí, když řeknu, že mi občas hlava třeštila, jak jsem se usilovně pokoušel přesvědčit údajně inteligentní lidi, že žádné město by nemělo považovat zoo za nic jiného než za magnet pro návštěvníky. Soudě podle toho, jak reagovali, byste si mysleli, že chci na jednu z městských pláží pustit atomovou bombu.

Mezitím se zvířata, jež neměla ani ponětí, že jejich osud visí na vlásku, snažila, seč jim síly stačily, zpestřit nám trochu život. Jednoho dne se například paviánka Georgina rozhodla, že chce vidět z Bournemouthu taky něco

J.J.ALLEN
LYONS
TEA

víc než jen suterén obchodu J. J. Allena. Naštěstí byla neděle ráno, takže v obchodě nikdo nebyl. Děsím se pomyšlení, jak by to v opačném případě dopadlo. Těsně před odchodem do obchodu, kde jsem měl poklidit klece a nakrmit zvířata, jsem popíjel čaj, když zazvonil telefon. Bezstarostný jako ptáče jsem ho zvedl.

»Je tam pan Durrell?« otázal se žalostně hluboký hlas.

»Ano, u telefonu.«

»Tady policie. Jedna ta vaše vopice se dostala ven, tak jsem si říkal, že bych vám to měl povědít.«

»Panebože, která?« zeptal jsem se.

»To vám, páne, neřeknu. Taková velká hnědá. Vona totiž vypadá hrozně zuřivě, tak jsem si říkal, že vám to musím povedÍTt.«

»Mockrát děkuju. Kde je?«

»No, teď je zrovna v jedny výkladní skříni. Ale myslím, že tam moc dlouho nezůstane. Myslíte, že kouše, páne?«

»Mohla by. Nechoďte k ní blízko. Hned jsem tam,« řekl jsem a praštil sluchátkem.

Chytil jsem taxíka a už jsme se bez ohledu na dopravní předpisy řítili do středu města. Koneckonců, přemítal jsem, jsme vlastně něco jako policejní přepadový oddíl. První, co se naskytlo mým očím, když jsem řidiči zaplatil, byl pohled na chaos, který vládl v jedné velké výloze Allenova obchodu. Ve výkladu bylo pečlivě naaranžované zařízení do ložnice. Stála tam veliká ustlaná postel, vysoká stojací lampa a na podlaze leželo několik vkusně rozložených přikrývek. Tak to alespoň vypadalo, když aranžér výlohu dodělal. Teď výklad vypadal, jako kdyby se přes něj přehnalo tornádo. Lampa byla převržená a propálila do jedné přikrývky velikou díru, přikrývky z postele byly stažené a na polštáři a prostěradlech se skvěl vkusný vzorek opicích pracek. Na posteli seděla Geor-

gina, radostně se houpala a dělala zuřivé obličeje na zástup pobouřených věřících, kteří se cestou z kostela srocovali na chodníku před výkladem. Vešel jsem do obchodu a našel tam dva obrovité strážníky, jak číhají za barikádou z froté ručníků.

»Áá,« pravil jeden z nich s úlevou, »dobře, že jste tady, páne. Nechtěli jsme ji chytat, víte, protože nás nezná a nechtěli jsme ji dráždit.«

»Myslím, že tohle zvíře nikdo ani dráždit nemusí,« řekl jsem hořce. »Je v podstatě neškodná, jenom hrozně vyvádí a zuřivě se tváří… ale to je jen zdání.«

»Opravdu?« zeptal se strážník zdvořile, ale očividně jsem ho nepřesvědčil.

»Zkusím ji v tom výkladě chytit, jestli to půjde, ale když uteče, tak jí vy dva odřízněte cestu. Ale pro Kristovo umučení, nenechte i utéct do porcelánu.«

»Už tam byla,« odpověděl jeden strážník s chmurným zadostiučiněním. »Rozbila něco?« zašeptal jsem.

»Ne, pane, naštěstí ne, jenom tamtudy proběhla. My za ní pochopitelně tady s Billem utíkali, takže se tam ani nezastavila.«

»No tak ji tam už nepouštějte. Příště takové štěstí nemusíme mít.«

To už dorazil další taxík s Jacquií a mou sestrou Margo, takže naše řady vzrostly na pět lidí. Byl jsem toho názoru, že by pět lidí mělo na Georginu stačit. Rozestavil jsem strážníky, manželku a sestru na strategických místech u vchodu do oddělení skla a porcelánu, a pak jsem vešel do výlohy, kde Georgina ještě pořád poskakovala po zničené posteli a dělala na lidi neslušné obličeje.

»Georgino,« řekl jsem klidně a chlácholivě, »pojď sem, pojď hezky k páníčkovi.«

Georgina se překvapaně ohlédla přes rameno. Jak jsem se k ní blížil, začala zpytovat mou tvář a došla k

názoru, že můj výraz tomu medovému tónu nijak neodpovídá. Sebrala se, proletěla vzduchem přes čoudící přikrývku a chňapla po vršku vysoké hradby z froté ručníků, která tvořila pozadí výkladní skříně.

Dekorace nebyla dělaná na to, aby unesla váhu velkého paviána, který si přičí vzduchem, takže se okamžitě zhroutila a Georgina se zřítila ve vodopádu pestrobarevných ručníků na zem. Divoce se snažila vyprostit, a zrovna když se jí to podařilo, vrhl jsem se kupředu, že ji chytím. Hystericky zavřeštěla a vyletěla z výlohy dovnitř do krámu. Vymotal jsem se z ručníků a pádil za ní. Pronikavý jekot mé sestry mi prozradil, kde Georgina právě je. Sestra má vždycky sklon ječet v krizových situacích jako siréna. Georgina kolem ní proklouzla, sedla si na pult. Prohlížela si nás svítícíma očima a královsky se bavila. Naše šiky vyrazily zachmuřeně vpřed. Na konci pultu visela od stropu vánoční dekorace z cesmíny, zlatých třásní a lepenkové hvězdy. Vypadalo to trochu jako lustr, a co se Georginy týkalo, byla to přímo ideální houpačka. Přichystala se, a když jsme se vrhli kupředu, vyskočila a chňapla po dekoraci stylem, který matně připomínal Douglase Fairbankse staršího. Ozdoba se rychle poroučela a Georgina spadla na zem, pak ale vyskočila znova na nohy a odpelášila; na jednom uchu jí visel zlatý střapec. Následující půlhodinu jsme dusali sem a tam po prázdném obchodě, Georgina vždycky o skok před námi. V papírnickém oddělení shodila obrovskou hromadu účetních knih, zastavila se, aby zjistila, nedá-li se jíst stoh krajkových ubrousků, a dole u hlavního schodiště udělala velkou ozdobnou louži. A právě když už strážníci sotva popadali dech a já si začínal zoufat, že to hnusné zvíře snad nikdy nechytíme, udělala chybu.

Jak tak nonšalantně hopsala před námi, přišla na řadu stojících rolí linolea, které jí připadaly jako ideální úkryt.

Vletěla mezi ně a to byl její konec, protože role byly naaranžované do čtverce jako třístranná past a nebylo z ní úniku. Rychle jsme udělali zátah a zahradili do pasti vstup. Celý vzteklý jsem k ní vykročil. Jen seděla a prosila o milost. Chňapl jsem po ní, ale proklouzla mi pod rukou a jak jsem se otočil, abych jí zabránil v útěku, vrazil jsem do jedné bytelné role. Než jsem ji stačil zachytit, zakymácela se a udeřila jako gigantický obušek jednoho strážníka přesně tam, kde měl pod přilbou temeno. Ubožák zavrávoral a Georgině stačilo se na mě jedinkrát podívat, aby dospěla k názoru, že potřebuje policejní ochranu. Vrhla se k vrávorajícímu strážníkovi, objala mu pevně nohy a přitom se dívala přes rameno na mě a ječela. Přiskočil jsem, popadl ji za chlupaté nohy a za zátylek a odtáhl ji.

»Ježkovy voči!« pravil strážník pohnutě, »už jsem myslel, že je se mnou amen.«

»Ale ne, nekousla by vás,« snažil jsem se překřičet Georginino chraptivé vřeštění. »Chtěla jen, abyste ji přede mnou chránil.«

»Ježkovy voči,« prohlásil strážník znovu. »Ale stejně jsem rád, že to máme za sebou.«

Dali jsme Georginu zpátky do klece, poděkovali strážníkům, uklidili tu spoušť, vyčistili zvířatům klece a nakrmili je, a pak jsme šli domů dopřát si zaslouženého odpočinku. Ale kdykoli ten den zazvonil telefon, málem jsem vyletěl z kůže.

Další zvíře, které se zoufale snažilo, abychom se nenudili, byl pochopitelně šimpanz Cholmondely St. John. Především hned poté, co se v domě zabydlel a otočil si mou matku a sestru dokonale kolem prstu, se velice ošklivě nachladil a vyvinula se z toho bronchitida. I potom, když už se z toho dostal, pořád hrozně chraptěl, a proto jsem dospěl k rozhodnutí, že bude v každém případě

alespoň první zimu chodit oblečený, aby mu bylo teplo. Protože bydlel s námi, nosil už stejně igelitové kalhoty a papírové pleny, takže byl na jakés takés oblečení zvyklý. Jakmile jsem své rozhodnutí oznámil, dala se matka s radostným svitem v oku a se zuřivým klapáním jehlic do práce a v rekordním čase zásobila opičáka nejrůznějšími vlněnými kalhotkami a svetříky jasných barev a nejsložitějších norských vzorů. Oděn každý den v týdnu do jiného oblečku, opíral se Cholmondely St. John ležérně o okenní parapet v salóně, nonšalantně pojídal jablko a naprosto ignoroval tlupy užaslých místních dětí, které visely na naší přední brance a soustředěně ho pozorovaly. Připadalo mi, že lidé zaujímají k Cholmondelyovi velice pozoruhodný postoj.

Například děti nečekaly nic víc, než že uvidí zvíře, které neuvěřitelně připomíná lidskou bytost a dovede je rozesmát. Dospělí byli bohužel hloupější. Zjevně inteligentní lidé se mě při nejrůznějších příležitostech vyptávali, jestli umí mluvit. Vždycky jsem odpovídal, že šimpanzi pochopitelně mají vlastní omezenou mluvu. Ale o to jim nešlo, chtěli vědět, jestli dokáže diskutovat o politické situaci či o studené válce nebo o jiném stejně velezajímavém tématu. Ale nejfantastičtější dotaz, jaký jsem ohledně Cholmondelyho dostal, vznesla jakási žena středních let na místním golfovém hřišti. Když bylo hezky, bral jsem tam Cholmondelyho a nechával ho drápat se po borovicích, zatímco já seděl dole na zemi a četl si nebo psal. Onoho dne si Cholmondely hrál asi půl hodiny ve větvích nade mnou a pak, když ho to přestalo bavit, slezl dolů, sedl si mi na klín a snažil se mě přimět, abych ho lechtal. Právě v té chvíli vyšla z okolních keřů ta podivná žena, a když nás s Cholmondelym uviděla, prudce se zarazila a zůstala na nás civět. Vůbec neprojevila překvapení, které se zmocní většiny dětí, když na golfovém hřišti uvidí šim-

panze ve svetru s norským vzorem. Přišla blíž a pozorně si Cholmondelyho, který mi seděl na klíně, prohlížela. Potom se ke mně obrátila a zavrtala do mě oči jako nebozízky.

»Mají duši?« otázala se.

»To nevím, madam,« odpověděl jsem. »Nevím to s určitostí ani o sobě, takže se těžko mohu zaručit za šimpanze.«

»Hm,« prohlásila a odešla. Cholmondely na lidi prostě působil zvláštním dojmem.

Žít s ním v jedné domácnosti byl pochopitelně fantastický zážitek. Bylo to jedno z nejzajímavějších a nejinteligentnějších zvířat, jaká jsem kdy měl. Snad vůbec nejvíc mě ohromovala jeho paměť, kterou jsem považoval přímo za fenomenální.

V té době jsem měl lambretu s přívěsným vozíkem a myslel jsem si, že když Cholmondely bude hezky sedět v sajdkáre a nebude se pokoušet vyskočit, mohl bych ho brát s sebou na výlety do přírody. Napoprvé jsem ho vzal na okružní jízdu po golfovém hřišti, jen tak, abych viděl, jak se bude chovat. Seděl nanejvýš slušně a se vznešeným výrazem pozoroval ubíhající krajinu. Až na to, že měl tendenci se vyklánět a že se pokoušel chňapat po každém cyklistovi, kterého jsme předjížděli, se choval naprosto vzorně. Pak jsem zajel do garáží pro benzín. Cholmondelyho pumpa fascinovala zrovna tak, jako on pumpaře. Vyklonil se ze sajdkáry, pozorně sledoval, jak se odšroubovává víčko nádrže, a když se objevila hadice a benzín začal šplouchat a bublat, udiveně si pro sebe zapištěl ›úú‹.

Lambreta dokáže při velmi malé spotřebě benzínu ujet značnou vzdálenost, a protože jsem na ní moc nejezdil, uplynuly celé dva týdny, než zase potřebovala natankovat. Zrovna jsme se vraceli z místního mlýna, kam jsme

zajeli na návštěvu za Cholmondelyho kamarádem mlynářem. Ten laskavý člověk, velký obdivovatel Cholmondelyho, pro nás měl vždycky nachystaný čaj, a tak jsme všichni sedávali vedle sebe u náhonu, pozorovali, jak vodní slípky brázdí vodu, popíjeli čaj a meditovali. Cestou zpátky z čajového dýchánku jsem pozoroval, že lambretě dochází benzín, a tak jsme zajeli k pumpě. Jak jsem tak klábosil s pumpařem, všiml jsem si, že mi s poněkud užaslým výrazem ve tváři zírá přes rameno. Rychle jsem se otočil, abych se podíval, co můj opičák zase vyvádí. Zjistil jsem, že se vyšplhal ze sajdkáry do sedla a horlivě se pokouší odšroubovat uzávěr benzínové nádrže. Tomu tedy říkám zázračná paměť. Především viděl tankování jen jednou, a to ještě před čtrnácti dny. A navíc si pamatoval, který z těch rozličných hejblátek na lambretě se musí v takovém případě otevřít. Udělalo to na mě skoro stejný dojem jako na pumpaře.

Nejvíc mě však Cholmondely překvapil svou pamětí a pozorovacími schopnostmi tehdy, když jsem ho musel vzít do Londýna, protože vystupoval v televizi, a pak ještě jednou, když jsem tam měl přednášku. Vezla nás tam má sestra. Cholmondely mi cestou seděl na klíně a se zájmem pozoroval ubíhající krajinu. Asi v půli cesty jsem navrhl, Že bychom mohli zastavit a jít se napit. Když člověk cestoval s Cholmondelym, musel si hospody pečlivě vybírat, protože ne každý hostinský viděl rád v lokále šimpanze. Nakonec jsme narazili na hospodu, která vypadala domácky, a tak jsme zastavili. K naší úlevě a Cholmondelyho radosti jsme zjistili, že paní, která tam šenkovala, má zvířata strašně ráda; okamžitě se s Cholmondelym skamarádili. Směl si hrát mezi stoly na honěnou, naléval se džusem a cpal se brambůrkami, směl dokonce vylézt i na pult a s dupáním a pokřikem ›húú, húú, húú‹ zatancovat válečný tanec. Abych pravdu řekl,

rozuměl si s paní hostinskou tak dobře, že vůbec nechtěl odejít. Kdyby byl inspektorem královského automobilového klubu pro autoturistiku, určitě by tu hospodu ohodnotil alespoň dvanácti hvězdičkami.

Za tři měsíce jsem musel vzít Cholmondelyho do Londýna znovu na přednášku. Na hospodu, kde se mu tak líbilo, jsem už dávno zapomněl, protože od té doby jsme navštívili nejedno pohostinské zařízení, kde se mu dostalo vřelého přijetí. Cholmondely, který mi jako obvykle seděl cestou na klíně, začal najednou rozčileně poskakovat. Nejdřív jsem myslel, že třeba zahlédl stádo krav nebo koně, což byla zvířata, o něž projevoval nevšední zájem, ale široko daleko nebylo žádné hosoodářské zvíře vidět. Poskakoval čím dál rychleji, a pak si začal pro sebe pištět ›úúú‹. Pořád jsem nechápal, co ho tak rozrušilo. Potom to jeho ›úúú‹ zesílilo, až skoro vřískal, a začal mi poskakovat na klíně úplně hystericky. Vyjeli jsme ze zatáčky a asi sto metrů před námi stál jeho oblíbený lokál. To znamená, že nejen rozpoznal krajinu, kterou jsme projížděli, ale dokázal si ji taky spojit se vzpomínkou, jak si v té hospodě tenkrát užil, což je duševní pochod, jaký jsem u žádného jiného zvířete dosud nepoznal. Vzalo nás to se sestrou tak silně, že jsme ochomě zastavili na skleničku a dovolili Cholmondelymu obnovit přátelství se známou paní hostinskou, která měia obrovskou radost, že ho zase vidí.

Mezitím jsem se neustále pokoušel najít si vlastní zoo, ale naděje na úspěch se ztrácela den ze dne dál v nedohlednu. Sbírku jsme museli pochopitelně z Allenova obchodního domu odstěhovat, ale tehdy mi trn z paty vytrhla zase zoologická zahrada v Paingtonu. Byli tak hrozně laskaví, že mi dovolili, abych zvířata nechal u nich, dokud si nenajdu něco vlastního. Ale to, jak už jsem řekl, vypadalo čím dál nepravděpodobněji. Pořád ta stará

písnička. V počátečních stadiích každého projektu potřebuje člověk pomoc ostatních nejvíc, jenže se jí nikdy nedočká. Jediné řešení, pokud to jde, je dát se prostě do toho a dokázat to na vlastní pěst. Teprve potom, když už se vám to povede, se kolem vás začnou motat všichni lidé, kteří tomu nechtěli pomoci do života, plácají vás po zádech a nabízejí pomoc.

»Někde přece musí existovat inteligentní městská rada,« prohlásila jednou večer Jacquie, když jsme zase jezdili prstem po mapě britských ostrovů.

»Tomu nevěřím,« odpověděl jsem zachmuřeně, »a krom toho silně pochybuju, že bych měl dostatek duševních sil čelit další várce starostů a městských pánů ouřadů. Kdepak, budeme si prostě muset sehnat nějaký pozemek a udělat to sami.«

»Jenomže k tomu stejně potřebuješ jejich požehnání,« upozornila mě, »a pak taky existuje něco jako územní plánování a podobně.«

Otřásl jsem se.

»Nejlepší by asi bylo odjet na nějaký daleký ostrov v západoindickém souostroví nebo tam někam,« řekl jsem, »kde mají ještě dost rozumu a nekomplikují si život tímhle neuvěřitelným byrokratismem.«

Jacquie odsunula Cholmondelyho z té části mapy, na které zrovna dřepěl.

»A co třeba Normanské ostrovy?« zeptala se najednou.

»A co je s nimi?«

»No je to přece oblíbené rekreační středisko a jsou tam výborné klimatické podmínky.«

»To jistě, místo by to bylo senzační, jenže tam nikoho neznáme,« namítl jsem, »a na takovouhle věc vždycky potřebuješ znát někoho místního, kdo by ti poradil.«

»To jo,« odvětila Jacquie váhavě, »asi máš pravdu.«

A tak jsme, i když neradi (nápad založit si zoo na nějа-

kém ostrově se mi totiž velice zamlouval), pustili Normanské ostrovy z hlavy. Teprve za několik týdnů nato, když jsem byl náhodou v Londýně a hovořil o plánu založit si zoologickou zahradu s Rupertem Hart-Davisem, nám svitl paprsek naděje. Svěřil jsem se Rupertovi, že naše šance pořídit si zoo jsou tak nepatrné, že už mám skoro chuť všeho nechat. Řekl jsem, že jsme mysleli na Normanské ostrovy, ale že tam neznáme nikoho, kdo by nám pomohl. Rupert se napřímil a s výrazem kouzelníka, kterému se právě povedl téměř neproveditelný trik, prohlásil, že má na Normanských ostrovech jednoho výborného známého (proč jsme to jen neřekli dřív), a je to navíc člověk, který na ostrovech strávil celý život a určitě nám s radostí ve všem pomůže. Byl to jakýsi major Fraser. Večer jsem mu zavolal. Zřejmě ho vůbec nepřekvapovalo, že mu volá úplně cizí člověk a žádá ho o radu, jak si založit vlastní zoologickou zahradu, čímž se mi hned od začátku zalíbil. Navrhl, abychom s Jacquií přiletěli na Jersey, že nám ostrov ukáže a poskytne nám veškeré informace. A na tom jsme se domluvili.

Odletěli jsme tedy na Jersey. Když se letadlo snášelo k zemi, vypadal ostrov jako miniaturní kontinent, jako šachovnice malinkých políček posazená do zářivě modrého moře. Příjemně členité skalnaté pobřeží se tu a tam střídalo s úseky hladkých pláží, na nichž se pěnily stuhy vln načechraných jako šlehačka. Když jsme vystoupili na asfalt letiště, zdálo se, že je tam vzduch teplejší a slunce o něco zářivější. Cítil jsem, že začínám dostávat lepší náladu.

Hugh Fraser nás čekal na parkovišti. Byl to vysoký štíhlý muž, tyrolák s úzkou krempou měl naražený tak do čela, Že mu krempa skoro ležela na orlím nose. Odvedl nás k autu, a když nás odvážel z letiště, v očích mu vesele jiskřilo. Projížděli jsme hlavním městem St. Helier,

které mi připomínalo slušně velké anglické městečko. Uviděl jsem na křižovatce strážníka, jak řídí dopravu v bílé uniformě a bílé helmě a trochu mě to překvapilo. Dodávalo to městu nečekaný přídech atmosféry tropů. Vyjeli jsme z města na úzké silnice s příkrými úvozy, kde se z obou stran nakláněly stromy k sobě, takže propletené větve tvořily z úvozu zelený tunel. Krajina mi červenou půdou a sytě zelenou trávou velice připomínala Devon, ale všechno bylo miniaturní, malinká políčka, úzká údolíčka s bujným stromovím, malé usedlosti z překrásné jerseyské žuly, která září v paprscích slunce milióny odstínů podzimu. Pak jsme odbočili ze silnice, projeli dlouhou alejí a najednou před námi stál Hughův dům, zámeček Les Augres.

Měl podobu E, kterému chybí střední nožička. Hlavní budova tvořila kolmici, zatímco obě nožičky představovala křídla, jež končila dvěma masivními kamennými oblouky, kterými se vjíždělo na nádvoří. Ty krásné oblouky byly postaveny kolem roku 1600 a podobně jako celá budova byly z krásné místní žuly. Hugh nás se zřejmou pýchou provedl domem, ukázal nám starý žulový lis na cidr, stáje, obrovskou obezděnou zahradu, jezírko s potrhaným krajkovím rákosí i vlhkem napité louky, jimiž protékaly úzké pramínky vody. Nakonec jsme se vrátili zpátky a pomalu prošli pod nádhernými oblouky na sluncem zalité nádvoří.

»Páni, vy ale máte krásný dům, Hughu,« řekl jsem.

»Ano, je nádherný… Myslím, že jeden z nejkrásnějších na ostrově,« odpověděl.

Obrátil jsem se k Jacquii: »Nebylo by to rozkošné místo pro naši zoologickou?« poznamenal jsem.

»Bylo,« přitakala Jacquie.

Hugh se na mě zadíval. »Myslíte to vážně?« zeptal se.

»No, řekl jsem to sice v žertu, ale je to pravda. Proč?«

»Víte,« řekl Hugh zamyšleně, »udržovat tohle všechno mi pořádně zatěžuje kapsu a chci se odstěhovat do Anglie. Měl byste zájem si to pronajmout?«

»Aby ne,« odpověděl jsem. »Ani mi nemusíte říkat dvakrát.«

»Tak pojďte dovnitř, kamaráde, a promluvíme si o tom,« řekl Hugh a vedl nás přes nádvoří.

A tak jsem po strastiplném roce potyček s radními a úřady různých měst odjel na Jersey a za hodinku po přistání jsem měl vlastní zoologickou zahradu.

SLOVO NA ROZLOUČENOU

Moje jerseyské zoo je přístupné veřejnosti už téměř celý rok. Jsme pravděpodobně nejmladší zoologická zahrada v Evropě a troufám si tvrdit, že jedna z nejhezčích. Jsme pochopitelně malý podnik (v současné době máme jen asi šest set padesát savců, ptáků a plazů), ale porosteme. Už teď lze u nás vidět spoustu živočichů, které žádné jiné zoo nemá, a doufáme, že se v budoucnu, až nám to prostředky dovolí, soustředíme na zvířecí druhy, jimž hrozí vyhubení.

Mnoho zvířat, která u nás můžete vidět, jsem chytil sám. Jak už jsem řekl na začátku, to je na vlastní zoo nejlepší; člověk si může navozit zvířata, sledovat, jak prospívají, jak se množí, a zajít si za nimi na návštěvu v kteroukoli denní či noční dobu. To je jedna ze sobeckých rozkoší, které člověku vlastní zoologická zahrada poskytuje. Ale zároveň doufám, že alespoň trochu vzbuzuji v lidech zájem o život zvířat a o jeho zachování. Pokud se mi to bude dařit, budu přesvědčen, že jsem dokázal něco, co stojí za to. A jestli v budoucnu přispěji třeba jen trošku k tomu, že nějaké zvíře nevyhyne, budu víc než spokojený.

PODĚKOVÁNÍ

Nakonec autor jménem všech členů výpravy vyslovuje vřelé díky výrobcům a dodavatelům, kteří je tak hojně vybavili vším potřebným, dále všem lidem, kteří byli výpravě nějak nápomocni, a stejně tak dobrému příteli bafutskému Fonovi za to, že u něho vždycky bylo ›tak dobže‹.

Gerald Durrell

OBSAH

BAFUTŠTÍ CHRTI

Pozvání do hor
Ropuchy a opičí balerína
Bafutští chrti
Veverka, která řvala
Král a konga
Lov na chlupaté žáby
Hadi a šilinky
Kve-fong-gu
Zmije v rouše slepýším
Fon a zlatá kočka
Zoo pod plachtou
Les létajících myší
Stan plný opic

Návrat

ZOO V KUFRU

Slovo úvodem

Cesta do Bafutu
Zdráhavá krajta
Holohlaví ptáci

Návrat do Bafutu
Fonova zvířata
Klece plné zvířat
Hvězdy stříbrného plátna
Zvířata s lidskýma rukama

Cesta k pobřeží a k zoo
Zoo v kufru
Zoo ve vilové čtvrti

Slovo na rozloučenou
Poděkování

GERALD DURRELL
DVAKRÁT DO KAMERUNU

Z anglického originálu The Bafut Beagles (Penguin Books, London 1965) a A Zoo in My Luggage (Penguin Books, London 1975) přeložil Šimon Pellar. Ilustroval Adolf Born. Obálku s použitím ilustrace A. Borna navrhla Zdeňka Vydrová. Vydalo nakladatelství a vydavatelství Panorama v Praze 1986 jako svou 4442. publikaci. 344 stran textu. 12 černobílých ilustrací. Edice Cesty. Odpovědná redaktorka Marie Vacková. Výtvarná redaktorka Věra Běťáková. Technický redaktor Milan Kovář. Ze sazby písmem Maxima vytiskly MTZ Olomouc. 1. vydání (Zoo v kufru 2. vydání). AA 17,03, VA 17,23. Náklad 40 000 výtisků. 605-22-826 13/34

11-110-86

Cena brož. výtisku 26 Kčs